wkd&if;&if;om;a&;&m

tSwf (13)

Ekd0ifbmv? 2023

အကြမ်းဖက်မှုပပျောက်ရေးအတွက် ပြည်သူသို့ အသိပေးနှိုးဆော်ချက်

၁။ ပြည်သူအတွက်ဟု သုံးနှုန်း၍ ရဟန်းသံဃာများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများအပါအဝင် နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများနှင့် ပြည်သူကိုသတ်ဖြတ်၊ လုယက်ခြင်းကို CRPH၊ NUG၊ PDF အမည်ခံ အကြမ်းဖက်အုပ်စုများက ဥပဒေမဲ့ကျူးလွန်နေသည်။

၂။ ခြိမ်းခြောက်၊ လူသတ်၊ အဖျက်အမှောင့်လုပ်ရပ်များ လုပ်ဆောင်နေသည့် CRPH၊ NUG၊ PDF အကြမ်းဖက်သမားများကို အားပေးမှု၊ ထောက်ခံမှု၊ ကူညီထောက်ပံ့မှု မပြုခြင်းသည် ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ ယင်းတို့၏ လက်နက်/ခဲယမ်း ကိုင်တွယ်သယ်ဆောင်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်သမားတို့၏ သတင်းကို လျှို့ဝှက်ပေးပို့ခြင်းသည် အပြစ်မဲ့ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိမ်ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

Public Notice for elimination of violence

1. So called "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorist groups are unlawfully committing killings monks, teachers, civil servants and general people and lotting under the pretext of sayings "for the people".
2. Not rendering encourage support and assistance to the "CRPH", "NUG" and "PDF" terrorists that are committing intimidations, killings and destructive activities could be construed as protecting lives and property of general public.
3. Giving information secretly relating to bearing of their arms, ammunitions and terrorists to authorities could be tantamount to protecting lives and property of innocent people.

wdkif;&if;om;a&;&m

trSwf (13)

Edk0ifbmv? 2023

jrefrma&;&maavhvma&; tzGJU

jrefrma&;&m
trSwf- 22^24(yxrxyf) yef;qdkvef;vrf;
aumufwHwm;rdkU, f&efukefrdkU
zkef;- 01 8387568
Email: myanmaaffairs@gmail.com

jrefrma&;&ma v vma&; tzGJU xkwa0ol n/	
wefzkd;	5500 usyf
tkyfa&	1000
vkyfudkiftzGJUtpnf	jrefrma&;&mavhvma&;tzGJU
xkwa0ol	0,Dwufxef;wkd(02346)
ykHESdyfol	0;ZmjrifhxGef(00241)
	atZuykHESdyfwkduf
	trSwf(118)? (4) vrf;
	ykZGefawmifuenf;ykdifU,f
	&efukefrdkU

rmwum

t ,fDwmpu;

ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ပထမ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ဒုတိယ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ထာဝရ 9

t xl;aqmif;yg;

၁။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆေး၏တန်ခိုး NCA တန်ဖိုးပိုလို့တိုး (မှတ်တမ်းဆောင်းပါး) 13

&Jrefat;if (RASU)

Ekdif;i H &;

၂။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို လေ့လာကြည့်ပါက ….. 38

ukd;uD

၃။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်စနစ် ဗိသုကာဒီဇိုင်းအား ရှာဖွေကြည့်ခြင်း 45

auscefwif

၄။ တော်ဝင်သဇင် မန္တမ်းစေချင် 51

ourf;Sif (a&Tfaejr)

pD;yG;a&;

၅။ အောင်ပန်းအာလူး 60

rif;vG(at;iyef)

၆။ မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို လေ့လာခြင်း 65

aus;fus;vD(SMART)

vlra&;

½kd;"avh

၇။ ထားဝယ်နာမည် မှည့်ခေါ်မှုဓလေ့ 72

armif;ef;aqG(Xm0,f)

၈။ ထိန်းသိမ်းကြရမည့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာဓလေ့စားဖွယ်စုံ 76
pEmcif , 0fau;r)

၉။ ရခိုင်ရိုးရာ ထိမ်းမြားသမက်တက် မင်္ဂလာပွဲ 81
½kd&ifbD

၁၀။ ချိုချင်းတို့၏ အိမ်ထောင်မှုဆိုင်ရာ ထူးခြားဓလေ့များ 88
qvkd;a&Tvif;

pmay , 0fau;rl

၁၁။ အာခါတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် စာပေအကြောင်း 98
*sef;xm

၁၂။ ဝေသာလီခေတ်မှ ရှေးဟောင်းသမိုင်းဝင် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ 111
0D;Dpef;armif

၁၃။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းက တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုဆဲ
ရှေးဟောင်းလူမျိုးနွယ်စုများ 117
armifbef;aqG(Gnmajr)

၁၄။ ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဂုဏ်ဆောင် တိုင်းရင်းသားစကားပုံများ 125
armifrdk;odu(uyJrau;uf)

၁၅။ တအာင်း(ပလောင်)တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုနှင့်
ရိုးရာစာပေယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ 131
ES;f/G

xif;ay:au;ufum; wdkif;&ifo m;

၁၆။ သမိုင်းရေးကောင်းသူ ချင်းမျိုးချစ် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း 138
luluoif;

၁၇။ ကရင့်ကြေးမုံပြင်ရှေ့မှ ကရင့်အသွင်နှင့် မြန်မာ့လက်ရွေးစင် နော်မေမေရီ 145
Zif;vif;xG;("EjzL)

၁၈။ မျိုးချစ်ဗိုလ်ရာညွန့်၏ ဇာတိမာန်များ 153
aus;f;Zmatmif

Oya'

၁၉။ မြန်မာပြည်မှာ ကမ္ဘာတည်သမျှ ကြာရှည်ထာဝရ တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက် တစ်လှေတည်းစီး တစ်ခရီးတည်း သွားကြမည် 159
pef;eDm0if;

၂၀။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာထုံးဓလေ့ဥပဒေသများ 169
ytkwfork(y)pk&;tzGJ

ob m0ywf0ef;usif

၂၁။ နောင်အင်းလေး သို့မဟုတ် ရှမ်းတောင်အရပ်က ညောင်ရွှေချိုင့်ဝှမ်းကြီး 175
rkdkwfrif;(rdk)

taxGxG

၂၂။ သွေးချင်းသားချင်းစုံတို့၏ မြန်မာပြည်ထောင်စု 183
wuúodkvfwfbl

၂၃။ ဓားကောင်းကိုင်လျှင် သွေး၊ မြင်းကောင်းကိုင်လျှင် ကျွေး 190
c;pEk(pdwfn)

၂၄။ နိုင်ငံတကာအားကစား ပြိုင်ပွဲများ၌ တိုင်းရင်းသားအားကစားသမား အချို့၏ အောင်မြင်ခဲ့သည့်ပုံရိပ်များ 195
rsdjrifhwf

၂၅။ စောင့်လေမျိုးနွယ် ဘာသာစကား ကွယ်ပျောက်မှုအန္တရာယ် 202
&rn-aoGf

t,fwDwmpum;

\idkcrf;a&;onfyxr
\idkcrf;a&;onf'kwd,
\idkcrf;a&;onfxm0&...

“ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား
ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ လိုလားတောင့်တနေကြသည့်
တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော အနာဂတ်
ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဆီသို့လည်း
မျှော်လင့်မှန်းရည်နိုင်ခဲ့ကြပြီ....”

ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ပန်းခင်းသောလမ်းဖြစ်သည်။ ပန်းခင်းသောလမ်းကို လူတိုင်း လျှောက်ချင်ကြသည်။ စစ်ပွဲဟူသည် သွေးစွန်းသောလမ်းဖြစ်သည်။ သွေးစွန်းသောလမ်းကို မူ မည်သူမျှ မလျှောက်လှမ်းချင်ကြပါ။ သို့ရာတွင် မျက်မှောက်ကမ္ဘာကို ရှုမျှော်ကြည့်ပါက အစ္စရေးနှင့် ဟားမားစ်တို့ ပဋိပက္ခတွင် အကြမ်းဖက်မှု အနိဋ္ဌာရုံများ၊ သွေးစွန်းသော လူသားတို့၏ အသက်ဝိဉာဉ်များ၊ တုန်လှုပ်ချောက်ချားဖွယ်ရာ ပေါက်ကွဲသံများ၊ အသက် အိုးအိမ်စည်းစိမ် မလုံခြုံမှုများကို ခါးသီးကြေကွဲဖွယ်၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်း မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာ တွေ့ မြင်ခံစားနေကြရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ခေတ်မီယဉ်ကျေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးနေသော နှစ်ဆယ့်တစ် ရာစုကမ္ဘာတွင် အကြမ်းဖက်စစ်ပွဲများ၊ ပဋိပက္ခများ ချုပ်ငြိမ်းရေး၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သော လူမှုအသိုက်အဝန်း ဖြစ်တည်ရေးအတွက် မိမိတို့ တတ်စွမ်းနိုင်သမျှ ဝိုင်းဝန်း ကြိုးပမ်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ကြရမည့်အချိန်ကာလလည်း ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဟူသော စကားရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆူပူလှုပ်ရှား ထကြွခြင်း၊ စစ်မက် စသည်တို့ကင်းမဲ့သော အဖြစ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ အလားတူ သတ္တမအကြိမ်မြောက်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိထားသော အောက်စဖို့ဒ်အဘိဓာန်တွင်လည်း "A situation or a period of time is no war or violence in a country or an area" ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိရာ ဆိုခဲ့ပါအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များအရ "ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုသည်မှာ ဆူပူလှုပ်ရှား ထကြွပုန်ကန်မှုမရှိသော၊ အကြမ်းဖက်ရက်စက်မှုမရှိသော၊ စစ်ပွဲမရှိသော အချိန်ကာလနှင့် အခြေအနေ" ကို ဆိုလိုရင်းဖြစ်ကြောင်း ဂရုပြု သိရှိနိုင်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ကမ္ဘာ့သမိုင်းအစဉ်အဆက်မှ စတင်၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဘာသာရေးစစ်ပွဲ များ၊ လူမျိုးရေးစစ်ပွဲများ၊ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့စစ်ပွဲများနှင့် အယူဝါဒဆိုင်ရာ စစ်ပွဲများ အကြိမ်ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ အဆိုပါစစ်ပွဲများကြောင့် လူသားတို့၏ အသက် ပေါင်းများစွာ သေကျေထိခိုက်ခဲ့ရသကဲ့သို့ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် အိုးအိမ်များလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံး ခဲ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစု လူမှုအသိုက်အဝန်းသည် ထိခိုက်နာကျင်ဆုံးရှုံး ပျက်စီးမှု များပြားသော၊ ဘေးဒုက္ခဆိုးကျိုးများကိုသာ ဖြစ်ပေါ်စေသော အကြမ်းဖက်မှု အနိဋ္ဌာရုံများ၊ စစ်ပွဲများအစား လူမှုစီးပွားဘဝတည်ငြိမ်အေးချမ်းသာယာစေသော အနာဂတ် ဘဝ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုသာ လိုလားတောင့်တခဲ့ကြသည်။

မိမိတို့နိုင်ငံတွင်လည်း လွတ်လပ်ရေးရရှိခဲ့ပြီးသည့် ၁၉၄၈–၄၉ ခုနှစ်ကာလမှစတင်၍ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပြည်တွင်းမငြိမ်သက်မှု မီးလျှံများကို ငြိမ်းသတ်နိုင်ရန်အတွက် ခေတ် အဆက်ဆက်တွင် နိုင်ငံ့အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ကို ထမ်းရွက်ခဲ့ကြသည်။ ဖဆပလအစိုးရ၊ အိမ် စောင့်အစိုးရ၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၊ တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရ၊ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီအစိုးရလက်ထက်နှင့် နဝတ၊ နယက အစိုးရလက်ထက်များတွင် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီအရပ်သားအစိုးရ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေး ရရှိရေးကို အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဂုဏ်ဝင်မြောက်အောင်မြင်စွာ သမိုင်းဝင် လက်မှတ်ရေး ထိုးချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ NCA စာချုပ်ကို သမိုင်းဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ခြင်းသည် မိမိတို့နိုင်ငံတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးရောင်ခြည် ယှက်သန်းလာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မိမိတို့ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ လိုလားတောင့်တနေကြသည့် တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော အနာဂတ်ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဆီသို့လည်း မျှော်လင့်မှန်းရည်နိုင်ခဲ့ကြပြီလည်း ဖြစ်သည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့က နေပြည်တော်ရှိ မြန်မာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း ဗဟိုဌာန (၂) (MICC–2) ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည့် “တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က –

“NCA စာချုပ်ဟာ လွယ်လင့်တကူဖြစ်ပေါ်လာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများ စတင်ဖိတ်ခေါ်တဲ့နေ့ကစပြီး NCA စာချုပ်ရရှိတဲ့အထိ ရက်ပေါင်း ၁၄၅၀ မျှကြာမြင့်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကာလအတွင်း အစည်းအဝေးတွေ၊ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းမှုတွေ စုစုပေါင်းအကြိမ် ၅၀၀၀ ကျော်အထိ ပြုလုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလိုကြိုးစားပြီးဆောင်ရွက်ခဲ့တာကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့မှာ အစိုးရ၊ လွှတ်တော်၊ တပ်မတော်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ တိုင်းရင်းသားကိုယ်စားလှယ်များနဲ့ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများက ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအပါအဝင် နိုင်ငံတကာမှ အသိသက်သေများ၊ ပြည်တွင်းအသိသက်သေများ ရှေ့မှောက်မှာ ခမ်းနားထည်ဝါစွာ NCA စာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်က Union Accord အဖြစ် အတည်ပြုပေးထားတဲ့ သမိုင်းဝင်စာချုပ်ဖြစ်ပြီး မည်သည့်အချိန်မျှ ပျက်ပြယ်မှုမရှိဘဲ တည်တံ့နေမည့်စာချုပ်ဖြစ်တာကြောင့် တပ်မတော်အနေနဲ့ NCA စာချုပ်အပေါ်မှာသာ အလေးထားဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားလိုပါတယ်” ဟူ၍ တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) ချုပ်ဆိုခြင်း (၈) နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့ မိန့်ခွန်းတွင် အလေးအနက်ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

အလားတူ အဆိုပါအခမ်းအနားတွင် NCA စာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့စဉ်က ပြည်တွင်းအသိသက်သေများ၏ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်သူ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး (အငြိမ်းစား) ဦးအောင်မင်းကလည်း NCA စာချုပ်လက်မှတ် ရေးထိုးသည့်နေ့က နိုင်ငံတော် သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်းကိုလည်း အမှတ်ရမိပါကြောင်း၊ သမ္မတကြီးက NCA ရဲ့ အနှစ်သာရဟာ ဒီစာချုပ်ကို အားလုံးဝိုင်းဝန်းပြီး ဘယ်လိုအကောင်အထည်ဖော်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်အပေါ်မှာ မူတည်လိမ့်မယ်။ စာချုပ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ကြတဲ့အခါ ဒီစာချုပ်ရဲ့ အနှစ်သာရ သဘောသဘာဝကို ဘယ်လောက်လေးလေးနက်နက် လက်ခံလဲဆိုတဲ့အချက်တွေမှာမူတည်ပါလိမ့်မယ်ဟု ပြောကြားခဲ့ကြောင်း ၎င်း၏ဂုဏ်ပြုစကားတွင် ပြောကြားခဲ့သည်။

မိမိတို့နိုင်ငံ သူ့ကျွန်ဘဝကျရောက်ခဲ့စဉ်က တစ်နည်း လွတ်လပ်ရေးမရရှိသေးမီကာလက နိုင်ငံအတွင်း တည်ရှိခဲ့ကြသည့် ဖဆပလအဖွဲ့၊ တပ်မတော်နှင့် နိုင်ငံရေးပါတီ

အသင်းအဖွဲ့များကြားတွင် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အယူဝါဒများ မတူကွဲပြားခြားနားခဲ့ကြသော်လည်း လွတ်လပ်ရေးရရှိရေး၊ ကိုလိုနီနယ်ချဲ့လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများနှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးသည် ပထမ၊ လွတ်လပ်ရေးသည် ဒုတိယ၊ လွတ်လပ်ရေးသည် တတိယ ဟူသော စိတ်ဓာတ်ကို ချမှတ်မွေးမြူ၍ နယ်ချဲ့တို့ကို စုစည်းညီညွတ်စွာ တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပြီး တိုင်းရင်းသားပြည်သူအများ မျှော်မှန်းတောင့်တခဲ့ကြသည့် တစ်မျိုးသားလုံး လွတ်လပ်ရေးကို ရယူဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်ခဲ့ကြသည်။

ထိုနည်းတူ ယခု ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရေးအတွက်ကိုလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးသည်သာ ပထမ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးသည်သာ ဒုတိယ ဟူသောစိတ်ဓာတ်များ တစ်နိုင်ငံလုံး လွှမ်းခြုံနိုင်ပါက ငြိမ်းချမ်းရေးကို ထာဝရ ပိုင်ဆိုင်နိုင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်ရန်အတွက် ယင်းနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု ရှိရပါမည်၊ ထိုသို့ နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်မှု ရှိရန်အတွက် ပဋိပက္ခများ ကင်းစင်ရပါမည်၊ တစ်နည်း ယင်းနိုင်ငံတွင် ငြိမ်းချမ်းရေး ရှိရပါမည်၊ စစ်မက်ဖြစ်ပွားမှု ကင်းရပါမည်။သို့ဖြစ်၍ ရရှိပြီးသော အမိပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော လွတ်လပ်ရေးကို တန်ဖိုးထား စောင့်ထိန်းကာ သွေးစည်းညီညွတ်၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး တည်ငြိမ်အေးချမ်းသော အနာဂတ် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်နိုင်ရေးဆီသို့ ဦးတည်မှန်းရည်ကာ "ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ပထမ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ဒုတိယ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးသည် ထာဝရ" ဟူ၍ (၈) နှစ်မြောက် NCA နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနား အောင်မြင်မှုအထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အမှတ်တရ ဂုဏ်ပြုဖော်ညွှန်းအပ်ပါသည်။

အယ်ဒီတာအဖွဲ့

Nidcrf;a&;aq;\wefck (NCA wefzdk;ud;wrf;u) rsm;wrf;aqmif;y;)

&Jmeaf t mif (RASU)

"(NCA) (၈) နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့အထိမ်းအမှတ်အဖြစ်
'NCA မှသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည့်
ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ'
ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို
အောင်မြင်စွာပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကလည်း
မင်္ဂလာတစ်ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။"

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်သည် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် မိန့်ခွန်းတစ်ရပ်ကို ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ (မိန့်ခွန်းအပြည့်အစုံအား "တိုင်းရင်းသားရေးရာအမှတ်စဉ်-၉"တွင် ဖော်ပြပြီးဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူ)။ ထိုသို့ပြောကြားပြီးနောက် (၂၀-၅-၂၀၂၂) မှ (၂၂-၅-၂၀၂၂) အထိတွင် သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးပါတီ (RCSS/SSA) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၂၃-၅-၂၀၂၂) မှ (၂၅-၅-၂၀၂၂) အထိတွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၂၆-၅-၂၀၂၂) မှ (၂၈-၅-၂၀၂၂) အထိ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး / ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် -ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA-PC) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၃၀-၅-၂၀၂၂) မှ (၁-၆-၂၀၂၂) အထိ "ဝ"ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSA) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၄-၆-၂၀၂၂) မှ (၆-၆-၂၀၂၂) အထိ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) (မိုင်းလား)နှင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် (၁၃-၆-၂၀၂၂) မှ (၁၅-၆-၂၀၂၂) အထိကို ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၁၆-၆-၂၀၂၂) မှ (၁၈-၆-၂၀၂၂) အထိကို ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၁၉-၆-၂၀၂၂) မှ (၂၁-၆-၂၀၂၂) အထိကို ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) နှင့်လည်းကောင်း၊ ဆက်လက်၍ (၇-၇-၂၀၂၂) မှ (၉-၇-၂၀၂၂) အထိကို လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) နှင့်လည်းကောင်း၊ (၄-၈-၂၀၂၂) မှ (၆-၈-၂၀၂၂) အထိကို ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) နှင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီသည် အထက်တွင်ဖော်ပြသည့်အတိုင်း တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၁၀) ဖွဲ့နှင့် "ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်း"ကို အောင်မြင်စွာပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ထိုပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုအပြီး ၁၆ ရက်မြောက်သောနေ့ ဖြစ်သည့် (၂၂-၈-၂၀၂၂) မှ (၂၆-၈-၂၀၂၂) အထိတွင် ပအိုဝ်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ် အစည်းအရုံး (LDU) နှင့် ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ ဆက်လက်၍ (၂၉-၈-၂၀၂၂) မှ (၁-၉-၂၀၂၂) အထိ သျှမ်းပြည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) နှင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် (၁၅-၉-၂၀၂၂) မှ (၁၇-၉-၂၀၂၂) အထိ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်- ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA-PC) နှင့် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (၂၆-၉-၂၀၂၂) မှ (၃၀-၉-၂၀၂၂) အထိ "ဝ"ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေး ပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) မိုင်းလားနှင့် ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့နှင့်လည်းကောင်း၊ (၁၁-၁၀-၂၀၂၂) မှ (၁၄-၁၀-၂၀၂၂) အထိ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဟူသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် (၁၀) ဖွဲ့နှင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီသည် "ဒုတိယအကြိမ် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု"ကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များထဲမှ (၈)ဖွဲ့သည် ဦးနေဝင်းခေတ်လွန် ဒီမိုကရေစီကန့်လန့်ကာအဖွင့် အရုဏ်ဦးကာလဖြစ်သော သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန် အစိုးရလက်ထက်

မဆုတ်မနစ် အားသွန်ကြိုးစားကြခြင်း၏ ရလဒ်အဖြစ် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁၅) ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ MICC-2 ခန်းမကြီး၌ ထိုစဉ်က ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ တော်အစိုးရ ကိုယ်စား နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီး (၉)ဦး၊ NCA တွင် ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးမည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ (EAOs) (၈)ဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိခေါင်းဆောင်ကြီး (၈)ဦး၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှ တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးအချို့၊ နိုင်ငံရေးပါတီအချို့မှ ခေါင်းဆောင်များ၊ စာချုပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကိုယ်စားလှယ်အချို့ တို့နှင့်အတူ ၈၈ မျိုးဆက် (ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပွင့်လင်းလူ့အဖွဲ့အစည်း)မှ (၂) ဦး (မှတ်ချက်-ဦးကိုကိုကြီးနှင့် ဦးမြအေး-စာရေးသူ) ပေါင်း (၂) ဦးတို့သည် ပြည်တွင်းသက်သေများအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၊ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံတို့မှ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်ကြီး (၆)ဦးတို့ကလည်း ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၊ နိုင်ငံတို့ကိုယ်စား နိုင်ငံတကာအသိသက်သေများအဖြစ်လည်းကောင်း ပါဝင်ကြ၍ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် EAOs များ သက်သက်ဖြင့်သာ ပြုလုပ်ခဲ့သော "လိုင်ဇာကွန်ဖရင့်သဘောတူညီမှုများ"၊ ၂၀၁၄ တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော "လော်ခီးလာကွန်ဖရင့် သဘောတူညီမှု" တို့အား အခြေခံ၍လည်းကောင်း ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် စတင်ဖိတ်ခေါ်သည့်မှ အချက်အလက်ပေါင်း (၃၃)ချက်၊ အခန်းပေါင်း (၇)ခန်းပါ "NCA စာချုပ်" ရရှိသည်အထိ ရက်ပေါင်း (၁၄၅၀)ရက်ကြာ ဆွေးနွေး၊ ငြင်းခုံ၊ ညှိနှိုင်းကြ၍ ရရှိလာသော အသီးအပွင့် NCA စာချုပ်အား ဂုဏ်ဝင်မြောက် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့ကနဦး လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော "NCA စာချုပ်" ထိန်းသိမ်းကာကွယ် စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် အပတ်တကုတ်ကြိုးစားအကောင်အထည်ဖော်နေသောကာလတွင်ပင် ယခင်အစိုးရလက်ထက်များကတည်းက စုဖွဲ့ပြီးသော NCA လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်

"ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် စတင်ဖိတ်ခေါ်သည့်မှ အချက်အလက်ပေါင်း (၃၃)ချက်၊ အခန်းပေါင်း (၇) ခန်းပါ 'NCA စာချုပ်' ရရှိသည်အထိ ရက်ပေါင်း (၁၄၅၀) ရက်ကြာ ဆွေးနွေး၊ ငြင်းခုံ၊ ညှိနှိုင်းကြ၍ ရရှိလာသော အသီးအပွင့် NCA စာချုပ်အား ဂုဏ်ဝင်မြောက် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါသည်။"

များ စုဖွဲ့ထားသည့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် ဦးဆောင် အဖွဲ့ (PPST) ဝင်များဖြစ်ကြသော ပအိုဝ်းအမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၊ ဒီမိုကရေစီ အကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA)၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်– ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA–PC) နှင့် လားဟူ ဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) တို့နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၇၊ ၂၈၊ ၂၉ ရက်နေ့တို့ တွင်လည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် "ဝ"ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသား ဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA)၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့နှင့် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၅)ရက်မှ (၇)ရက်အထိတွင်လည်းကောင်း၊ ဆက်လက်၍ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၄)ရက်မှ (၂၆) ရက်နေ့တွင် သျှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကောင်စီ (RCSS) နှင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅ရက်နေ့တို့၌ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) နှင့်လည်းကောင်း နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအစိုးရမှ ဖွဲ့စည်းပေးထားသော "နိုင်ငံတော်၏ငြိမ်းချမ်း ရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့"နှင့် "တတိယအကြိမ်သို့ တိုင် ဆွေးနွေးပွဲများ" ကို ဆက်လက်၍ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါပေသည်။

ဤသို့နှင့်ပင် ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၂ ရက်မှ ၂၄ ရက်တိုင် "ဝ"ပြည် သွေးစည်းညီညွတ် ရေးပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) နှင့် ရှမ်းပြည် တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့နှင့် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် ဆွေးနွေး မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီနှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော (၈)ဖွဲ့ဖြစ်သည့် သျှမ်းပြည်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS)၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်– ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNULA–PC)၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA)၊ ပအိုဝ်းလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) တို့မှ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်လည်း ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ နှင့် ၂၉ တို့တွင် အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံ၍လည်း စတုတ္ထအကြိမ်အဖြစ် ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသေးသည်။

ထူးခြားသည်မှာ ယခုအကြိမ် ဆွေးနွေးရာတွင်–

- ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) ခုနှစ်မှ အခြေခံကျသော ပုဒ်မများကို ပြင်ဆင် နိုင်ရေးကိစ္စရပ်များ၊

တို့အား ဆွေးနွေးပွဲတက်လာသော အဖွဲ့ (၁၀) ဖွဲ့မှ (၃) ဖွဲ့တစ်ခါ၊ (၇) ဖွဲ့တစ်ခါ မီးမောင်းထိုး ဆွေးနွေးသွားကြကြောင်းကိုလည်း မှတ်သားရပါပေသည်။ ဤကား "စတုတ္ထအကြိမ် ဆွေးနွေးကြခြင်း" ဖြစ်ပါသည်။

ပဉ္စမအကြိမ်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲများအဖြစ်၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၂၆)ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနၡ

နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့နှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော PPST အဖွဲ့ဝင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် (၅)ဖွဲ့ဖြစ်သော ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP)၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA)၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်–ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA–PC)၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU)၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) တို့သည် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးဝင်းဗိုလ်ရှိန်နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင်များ၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ စောမြရာဇာလင်း၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ရေးချုပ်အဆင့်ရှိ စောစိန်ဝင်း၊ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး/ကရင်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်–ငြိမ်းချမ်းရေးကောင်စီ (KNU/KNLA–PC) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ နော်ကပေါ်ထူး၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ကျာဖူး၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) မှ ဦးဆောင်နာယက ဖြားတန်ခွန်ဥက္ကာတို့ ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ကြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၅) ဖွဲ့ကိုယ်စား ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဦးဆောင် နာယက ဖြားတန်ခွန်ဥက္ကာတို့က နှုတ်ခွန်းဆက်စကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက်–

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈)မှ ပြင်ဆင်လိုသောအချက်များ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပရေးကိစ္စ၊
- မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးကိစ္စ၊
- ယခင် ဆွေးနွေးပွဲများ၌ သဘောတူထားသည့် အချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကိစ္စ

စသည်တို့ကို အပြန်အလှန်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကြပြီး အစည်းအဝေး ပထမနေ့ကို ရပ်နား၍ ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးပွဲကို ၂၇–၆–၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန် သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယမြောက်နေ့တွင် နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးသူများသည် ပထမနေ့မှ တက်ရောက်သူများ အပြောင်းအလဲမရှိ တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး –

- NCA–S EAO အဖွဲ့များကြား ဆွေးနွေးသဘောတူထားသည့် ဘုံသဘောတူညီချက်များ ကိစ္စ၊
- ဖက်ဒရယ်အခြေခံမူများကိစ္စ၊
- လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးရေးကိစ္စ၊
- UWSP၊ NDAA၊ SSPP အဖွဲ့များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးအပေါ် NCA–SEAO များ၏ သဘောထားများနှင့်ပတ်သက်သည့် ကိစ္စများကို

ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပြီး နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော ၂၈–၆–၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့ကို ဆက်လက်ကျင်းပရန်နှင့် နှစ်ဖက်တူညီသည့် သဘောထားများကို သဘောတူညီချက်များအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးသွားကြရန်လည်း သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။

တတိယနေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့သည် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာနဧည့်ခန်းမတွင် ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း ဦးဆောင်သော ALP ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ခွန်ထွန်းတင် ဦးဆောင်သော PNLO ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ကျာဖူး ဦးဆောင်သော LDU ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ စစ်ရေးချုပ်အဆင့်ရှိသော စောစိန်ဝင်း ဦးဆောင်သော DKBA ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာနော်ကပေါ်ထူး ဦးဆောင်သော KNU/KNULA–PC ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့နှင့် တစ်ဖွဲ့ချင်း သီးခြားစီတွေ့ဆုံ၍ တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ၏–

– တင်ပြချက်များ၊

– ဒေသလုံခြုံရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြသည်။

မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ပထမနေ့၊ ဒုတိယနေ့တို့၌ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော ဆွေးနွေးဖက်များ ပြောင်းလဲမှုမရှိ တက်ရောက်ကြသည်။ သုံးရက်တာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ အပြီးသတ်ရရှိသည့် သဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုး၍ အပြန်အလှန်လဲလှယ်ကြသည်။ ထို့နောက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကိုယ်စား ALP ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြပြီးနောက် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ဝေသော မြန်မာရေးရာ၊ ကမ္ဘာရေးရာ၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာ စာအုပ်များနှင့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ကြလျက် ဆွေးနွေးပွဲအား အောင်မြင်စွာ နိဂုံးချုပ်ခဲ့ကြလေသည်။

ထိုသို့ ALP ၊ PNLO ၊ LDU ၊ DKBA နှင့် KNU/KNLA–PC ဟူသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၅)ဖွဲ့နှင့် အောင်မြင်စွာ ဆွေးနွေးအပြီး (၇)ရက်မြောက်သော ၅–၇–၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့သည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့နှင့် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင်များ၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင်များဖြစ်ကြသည့် နိုင်ဗညားလယ်နှင့် နိုင်အောင်မငေးတို့ တက်ရောက်ကြပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မင်းတို့က နှုတ်ခွန်းဆက်

အမှာစကားများ ပြောကြားကြပါသည်–

- ယခင် ဆွေးနွေးပွဲများ၌ သဘောတူထားသည့်အချက်များကို စုစည်း၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကိစ္စ၊
- မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဗဟိုကော်မတီ၏ သဘောထားများကိစ္စ

တို့ကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ၆–၇–၂၀၂၃ရက် နေ့တွင် ဆက်လက်ပြုလုပ်ကြရန် သဘောတူပြီးနောက် ပထမနေ့ဆွေးနွေးပွဲကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့တွင် ပထမနေ့ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီတို့မှ ဆွေးနွေးဖက်တို့ အပြောင်းအလဲမရှိ စုံညီစွာတက်ရောက်ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပမည့်ရည်ရွယ်ချက်၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတို့ကို ရင်းနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ယခင် ဆွေးနွေးပွဲများမှ ရရှိသည့် သဘောတူညီချက်များကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်ရန် သဘောတူကြကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုး အပြန်အလှန်လဲလှယ်ကြပြီး မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နိုင်အောင်မငေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့မှ နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီး ပြောကြားကြပြီးနောက် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ဝေသော မြန်မာရေးရာ၊ ကမ္ဘာရေးရာ၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာ စာအုပ်များနှင့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို ပေးအပ်ပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုကို အောင်မြင်စွာ လက်တွဲဖြတ်ကျော်ခဲ့ကြလေသည်။

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) နှင့် ဆွေးနွေးမှုပြီး၍ (၅)ရက်မြောက်သောနေ့ ဖြစ်သည့် ၁၁–၇–၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာန၌ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်နှင့် ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီဝင်များ၊ ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်း၊ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဝင် စဝ်ဆောင်းဟန်နှင့် ဗဟိုဦးစီးကော်မတီဝင် စဝ်စိုင်းဟန်တို့ တက်ရောက်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာတွင် –

- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)မှ ပြင်ဆင်လိုသည့်အချက်များကိစ္စ၊
- ယခင်ဆွေးနွေးပွဲများ၌ သဘောတူထားသည့်အချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကိစ္စ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ကျင်းပရေးကိစ္စ၊
- ဒေသတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကိစ္စ၊
- မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေးကိစ္စ၊
- ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပံ့ပိုးရေးကိစ္စ

တို့ကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ ပြုလုပ်ကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲကို ဇူလိုင် ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန် သဘောတူကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့တွင်လည်း ပထမနေ့ဆွေးနွေးပွဲတက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် နှစ်ဖက်အစုအဖွဲ့များမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ စုံညီစွာတက်ရောက်ကြပြီး ပထမနေ့က မပြီးပြတ်သေးသည့်ကိစ္စရပ်များအား ဆက်လက်ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ နှစ်ရက်တာကာလအတွင်း ညှိနှိုင်း၍ ရရှိလာသည့် သဘောတူညီချက်များအား အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးကြပြီးနောက် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ဝေသော မြန်မာရေးရာ၊ ကမ္ဘာရေးရာ၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာ စာအုပ်များနှင့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ကြပြီးနောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို အောင်မြင်စွာ အဆုံးသတ်ခဲ့ကြပါသည်။

၂၀-၇-၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ Horizon Lake View ဟော်တယ်၌ နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် “ဝ”ပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP)၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ် မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA)၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) တို့မှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဝင်းဗိုလ်ရှိန်နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ၊ “ဝ”ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကု၊ အမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ်အဖွဲ့ (NDAA) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးစန်ပေ့၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီ (SSPP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ (၃) စဝ်ဆေပိုင်ဖတို့ ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၃)ဖွဲ့ ကိုယ်စား “ဝ”ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုတို့က နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက်–

- ယခင်ဆွေးနွေးပွဲများ၌ သဘောတူထားသည့်အချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကိစ္စ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပရေးကိစ္စ၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေများကိစ္စ၊
- EAO များဘက်မှ ဆွေးနွေးလိုသည့်အချက်များကိစ္စ

တို့ကို အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြပြီး ထိုဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ သဘောတူညီချက်များရယူနိုင်ရန် မူကြမ်းများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြလျက် နှစ်ဖက်တူညီသည့် သဘောထားများကို သဘောတူညီချက်များအဖြစ် ၂၁-၇-၂၀၂၃ ရက်နေ့၌ ကျင်းပမည့် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးသွားကြမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့်အတူ ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားခဲ့ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယမြောက်နေ့ဖြစ်သော ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် Horizon Lake View ဟိုတယ်၌ပင် ဆွေးနွေးပွဲပထမနေ့က တက်ရောက်သော ဆွေးနွေးဖက်များ အပြောင်းအလဲမရှိ တက်ရောက်ကြပါသည်။ ဆွေးနွေးပွဲတွင် နှစ်ရက်တာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းချက်များအရ နှစ်ဖက်သဘောထားများကို ထပ်မံဆွေးနွေးကြပြီး အပြီးသတ်ရရှိလာသည့် သဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြုလက်မှတ်များ အသီးသီးရေးထိုးကြပြီးနောက် အပြန်အလှန် လဲလှယ်ကြပါသည်။

ထို့နောက် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကိုယ်စား “ဝ”ပြည်သွေးစည်းညီညွတ်ရေးပါတီ (UWSP) မှ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးလော့ယာကုနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ဝေသော မြန်မာရေးရာ၊ ကမ္ဘာရေးရာ၊ တိုင်းရင်းသားရေးရာ စာအုပ်များနှင့် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများပေးအပ်ပြီးနောက် ပဥ္စမအကြိမ်ဆွေးနွေးမှုကို အောင်မြင်စွာ ဖြတ်သန်းနိုင်ခဲ့ပါပေသည်။ စုစုပေါင်း အဖွဲ့ ၁၀ ဖွဲ့နှင့် ဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၉၊ ၃၀ နှင့် ၃၁ ရက်နေ့များတွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာန၌ နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၅)ဖွဲ့ (ALP, DKBA, KNU/KNLA–PC, LDU, PNLO) တို့၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ ဆဋ္ဌမအကြိမ်ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊ ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မိုးမြင့်ထွန်း၊ ထိုစဉ်က အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး စိုးထွဋ်၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း၊ KNU/KNLA–PC ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ နော်ကပေါ်ထူး၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ကျာဖူး၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO)ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်၊ ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြု ကရင်တပ်မတော် (DKBA) မှ စစ်ကွပ်ကဲရေးအဆင့်ရှိ စောဘညိမ်းအောင်တို့ ဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး ကိုယ်စားလှယ်များ တက်ရောက်ကြပါသည်။

ဆွေးနွေးပွဲပထမနေ့ဖြစ်သော ၂၉–၈–၂၀၂၃ရက်နေ့ နံနက်ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးပွဲကျင်းပရာ နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး

အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်က တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် ALP, DKBA, KNU/KNLA–PC, LDU, PNLO တို့မှ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များအား ရင်းရင်းနှီးနှီး ကြိုဆိုနှုတ်ဆက်ပြီးနောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၅) ဖွဲ့ကိုယ်စား ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (PNLO) ဦးဆောင်နာယက ဖြားတန်ခွန်ဥက္ကာတို့မှ နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကား အသီးသီးပြောကြားကြပြီးနောက်–

- NSPNC (National Solidarity and Peace Negotiation Committee) နှင့် ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု ပူးတွဲကော်မတီ (UPDJC) နိုင်ငံရေးပါတီများ အစုအဖွဲ့၏ အလုပ်အဖွဲ့တို့ သဘောတူညီခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)တွင် ပြင်ဆင်လိုသည့် ပုဒ်မများ၊
- လေ့လာဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ပြုစုရေးအဖွဲ့က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ (ပုဒ်မများ)အနက်မှ ပြင်ဆင်ရန်သင့်သည်ဟု သုံးသပ်ယူဆရသည့် ပုဒ်မများ၊
- လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရေးကိစ္စ

တို့အား အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီး ဆွေးနွေးပွဲ ပထမနေ့ကို ရပ်နားကြပြီးနောက် ဒုတိယနေ့ဆွေးနွေးပွဲကို ၃၀–၈–၂၀၂၃ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပရန်လည်း သဘောတူခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၃၀)ရက်နေ့တွင်နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာနၣ်ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ (ဆဋ္ဌမအကြိမ်တွေ့ဆုံမှု) ပြုလုပ်ခဲ့ရာတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲသို့ နှစ်ဖက်သော ဆွေးနွေးဖက်များသည် ပထမနေ့ကအတိုင်း အပြောင်းအလဲမရှိ တက်ရောက်ခဲ့ကြပါသည်။ ဆွေးနွေးကြရာတွင်–

- ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားနေရသော ဒေသများရှိ တိုက်ပွဲရှောင်နှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုအတွက် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပေးခြင်းလုပ်ငန်းများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေများမှ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရာတွင် EAO များကိုယ်တိုင် လက်တွေ့ကျကျ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင်လည်း ဒေသအလိုက် EAO များ၏ ဦးဆောင်မှုကို မြှင့်တင်နိုင်ရေးကိစ္စရပ်များနှင့်
- NCA (၈)နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားကို နိုင်ငံရေးအဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝစွာ ကျင်းပနိုင်ရေးကိစ္စရပ်တို့ကို

တက်ရောက်လာကြသူများက ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကို အပြန်အလှန် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း

ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့ကို ၃၁-၈-၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ကျင်းပရန်နှင့် နှစ်ဖက်သဘောတူညီထားသော သဘောထားများကို သဘောတူညီချက်များအဖြစ် လက်မှတ်ရေးကြရန်တို့ကို ညှိနှိုင်းသဘောတူကြပြီး ဒုတိယမြောက်ဆွေးနွေးပွဲကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၃၁)ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုဌာန၌ဆွေးနွေးပွဲ တတိယနေ့ (ဆဋ္ဌမအကြိမ်တွေ့ဆုံမှု)ကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

တတိယနေ့ ၃၁-၈-၂၀၂၃ရက်နေ့ မွန်းလွဲပိုင်းတွင် ရှေ့ (၂)ရက်က တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြသော နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးဖက်များသည် ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူများ အပြောင်းအလဲမရှိ တတိယနေ့ ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

မွန်းလွဲပိုင်း ဆွေးနွေးမှုမပြုမီ နံနက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည်ALP ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ DKBA စစ်ကွပ်ကဲရေးမှူးအဆင့်ရှိ စောဘညိမ်းအောင် ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ KNU/KNLA-PC ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာနော်ကပေါ်ထူး ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ LDU ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ကျာဖူး ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၊ PNLO ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန် ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့နှင့်လည်းကောင်း ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန အစည်းအဝေးခန်းမ၌ သီးခြားစီလက်ခံ၍ တွေ့ဆုံကြပြီးနောက်-

- တစ်ဖွဲ့ချင်းစီ၏ သီးခြားတင်ပြချက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များ၊
- ဒေသလုံခြုံရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အပြန်အလှန် ရင်းရင်းနှီးနှီးပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

မွန်းလွဲပိုင်းဆွေးနွေးရာတွင် ရှေ့နှစ်ရက်က ဆွေးနွေးခဲ့ကြသော ဆွေးနွေးဖက်များ စုံညီစွာ တက်ရောက်ကြပြီးနောက် သုံးရက်တာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသဘောတူညီချက်များကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုး၍ အပြန်အလှန်လဲလှယ်ကြပြီးနောက် ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကိုယ်စား ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်တို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားများ ပြောကြားကြပြီး လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ခဲ့ကာ (၃)ရက်တာဆွေးနွေးပွဲ ပြီးဆုံးခဲ့ပါသည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ ထိုဆွေးနွေးပွဲကာလ (၃)ရက်တာဖြစ်သော ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၊ ၂၉/၃၀/၃၁ ရက်နေ့တို့တွင် ပြုလုပ်ပြီးစီးခဲ့သည့် ဆွေးနွေးပွဲများအပေါ် အခြေခံ၍ နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့မှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဗိုလ်မှူးကြီး ဝဏ္ဏအောင်နှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၅)ဖွဲ့မှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ စောမြရာဇာလင်းတို့က-

- ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လက်ရှိဆွေးနွေးဆောင်ရွက်နေမှုများ၊

– လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများ ဆောင်ရွက်ပေးနေမှုများ၊
– ရှေ့ဆက် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သွားမည့် အခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတစ်ရပ်ကိုလည်း ကျင်းပခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့မှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူဖြစ်သော ဗိုလ်မှူးကြီး ဝဏ္ဏအောင်က–

– ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်တွင် အစိုးရ၊ လွှတ်တော်၊ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် (၈)ဖွဲ့တို့သည် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ၊ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂတို့မှ သံတမန်များဟူသည့် ပြည်ပအသိသက်သေများ၊ ပြည်တွင်းအသိသက်သေများ ရှေ့မှောက်တွင် ခမ်းနားထည်ဝါစွာ လက်မှတ်ရေးထိုးကြပြီးနောက် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင် အတည်ပြုထားသော တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) ဟူသည့် သမိုင်းဝင်စာချုပ်တစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နေမှုများကိုလည်းကောင်း၊
– တစ်ဖန် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း (၂)ဖွဲ့ ထပ်မံ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသဖြင့် စုစုပေါင်း NCA တွင် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် (၁၀) ဖွဲ့ လက်မှတ်ထိုးပြီးသည့် အခြေအနေများကိုလည်းကောင်း၊
– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီလက်ထက်တွင် နိုင်ငံတော်၏ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရာ၌ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၇)ဖွဲ့နှင့် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးမထားရသေးသော တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၃)ဖွဲ့တို့အပြင် နိုင်ငံရေးပါတီများ အစုအဖွဲ့နှင့်ပါ ဆွေးနွေးခဲ့မှုများကိုလည်းကောင်း၊

ဆွေးနွေးမှုများပြုရာတွင်လည်း–

– ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေးစနစ် ခိုင်မာစေရေးအတွက် ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မည်၊
– တိုင်းရင်းသားပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏ လိုလားချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်သည့် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တို့ကို အခြေခံသော ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်မည်၊
– ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပူးပေါင်း အကောင်အထည်ဖော်မည် တို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းဆွေးနွေးခဲ့ကြောင်း၊
– ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ပြင်ဆင်နိုင်ရေးအတွက်လည်း ပုဒ်မများမှ အချက် (၂၁)ချက်ကို သဘောတူညီခဲ့သည်ကိုလည်းကောင်း၊
– လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများကိုလည်း ပြည်ထောင်စုအဆင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီ (JMC) က UN အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပေါင်းစပ်ပြီး အမှန်တကယ်လိုအပ်မည့် ဒေသများသို့

သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်၍ အကူအညီများရရှိရေး ဆောင်ရွက်နေမှုများကိုလည်းကောင်း၊

- လက်ရှိအနေအထားၝ ကရင်ပြည်နယ်တွင် သံတောင်ကြီးမြို့နယ် လိပ်သို/ယာဒို ဒေသ၊ မြဝတီမြို့နယ် လေးကေ့ကော်ဒေသတို့သို့လည်းကောင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရသေ့တောင်မြို့နယ်၊ ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ်၊ မြောက်ဦးမြို့နယ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ဆီဆိုင်မြို့နယ်၊ ပင်လောင်းမြို့နယ်၊ ဖယ်ခုံမြို့နယ်၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ တောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ဟိုပုံးမြို့နယ်တို့သို့ လည်းကောင်း၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု လိုအပ်သူများထံ ပေးပို့ခဲ့ပြီး ဖြစ်ကြောင်းနှင့် နောင်တွင်လည်း ယခုလို အကူအညီများကို လိုအပ်သည့် ဒေသများသို့ JMC မှ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပေးသွားမည်ဖြစ်ကြောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ရှင်းလင်း

ပြောကြားသွားပါသည်။

ဆက်လက်၍ NCA စာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၅)ဖွဲ့မှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ စောမြရာဇာလင်းက ပြောဆိုရာတွင်–

- ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်မှ NCAစာချုပ် ကို သဘောတူ အတည်ပြုပေးထားသဖြင့် ထိုစာချုပ် (NCA) သည် တရားဝင်စာချုပ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပြယ်မှုမရှိသည့်အပြင် ထိုစာချုပ်ကို အခြေခံ၍ အမျိုးသားဆင့်နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲများလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထို NCA စာချုပ်သည် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများကြား တရားဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးချုပ်ဆိုခဲ့သည့် စာချုပ်ဖြစ်ပြီး ထိုစာချုပ်အား ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အသိသက်သေများရှေ့မှောက်တွင် အစိုးရကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် နိုင်ငံတော် သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတနှစ်ဦး၊ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် ဒုတိယတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးချုပ်၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း (၈)ဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊
- NCA တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းအများစုအနေဖြင့် NCA အား ဆက်လက်၍ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သွားခြင်းနှင့်အတူ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် EAO များအနေနှင့် လက်တွေ့ကျကျပါဝင်နိုင်ရေးတို့ကို ဆွေးနွေးနေကြသည်ကို လည်းကောင်း၊
- ယခုလာမည့် အောက်တိုဘာလ ၁၅ ရက်နေ့သည် NCA စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း ရှစ်နှစ်ပြည့်မြောက်သည့်နေ့ဖြစ်သဖြင့် ထိုရှစ်နှစ်ပြည့် အခမ်းအနားကို လက်တွေ့ကျကျ အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိ ကျင်းပလိုသည့် အစီအစဉ်များကိုလည်း ဆွေးနွေးလျက်ရှိကြောင်းတို့ကို အထက်ပါသတင်းစာ ရှင်းလင်းပွဲတွင် ထည့်သွင်း၍ ပြောကြား

ခဲ့ပါသည်။

အထက်ပါ မှတ်တမ်းမှတ်ရာများအရ ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရေးအတွက် ဆွေးနွေးနေသော ဆွေးနွေးဖက် နှစ်ဖက်စလုံးသည် နိုင်ငံတော်ကြီးအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်နေသော “ငြိမ်းချမ်း

ရေး” ဆိုသည့်အရာကို ရယူနိုင်ရန် အာရုံစူးနစ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲပြုလုပ်ပြီး ဆယ်ရက်ပြည့်မြောက်သည့်နေ့ဖြစ်သော ၂၀၂၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုကော်မတီနှင့် ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ကိုယ်စားလှယ်တို့သည် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ကြပါသည်။

နေပြည်တော်ရှိ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုဌာန၌ ၂၀၂၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့က ဆွေးနွေးပွဲပထမနေ့တွင် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်နှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ၊ ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်း၊ ဗဟိုအလုပ်ဆောင်ကော်မတီဝင် စဝ်ဆောင်းဟန်နှင့် စဝ်အုမ်ခေး၊ ဗဟိုဦးစီးကော်မတီဝင် စဝ်စိုင်းဟန်နှင့် စဝ်စိုင်းလျဲန်းတို့ တက်ရောက်ကြပြီး ဦးစွာနှစ်ဖက် ဆွေးနွေးမည့် အစီအစဉ်များကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကြသည်။ ထို့နောက် နှုတ်ခွန်းဆက် အမှာစကား များကို အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်းတို့က အသီးသီးပြောကြားပါသည်။ ထို့နောက် ဆွေးနွေးပွဲကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးကြရာတွင် –

- NCA နှင့် NCA (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားအား အလေးအနက်ထား ကျင်းပနိုင်ရေးဆောင်ရွက်မည့်ကိစ္စရပ်များ၊
- တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများရှိရာ ဒေသများတွင် လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်ရေး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စရပ်များ၊
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)တွင် ပြင်ဆင်သင့်သည့် ပုဒ်မများနှင့် ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များ၊
- ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များနှင့် ပတ်သက် သော ကိစ္စရပ်များ

တို့အပေါ် RCSS ၏ ဆွေးနွေးချက်များအား အပြန်အလှန်တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခဲ့ပြီးနောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော စက်တင်ဘာလ ၂၂ရက်နေ့တွင် ဆွေးနွေးပွဲ ဒုတိယနေ့ကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ရန်၊ ယနေ့ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြသော မပြီးပြတ်သေးသည့် ကိစ္စရပ်များကို ဆက်လက်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေး၍ နှစ်ဖက်သဘောထားများ ရယူရန် သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။

အစည်းအဝေး ဒုတိယနေ့ဖြစ်သည့် (၂၂–၉–၂၀၂၃) ရက်နေ့တွင်လည်း နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးသူများသည် ပထမနေ့ ဆွေးနွေးပွဲတက်စဉ်ကအတိုင်း စုံညီစွာ တက်ရောက်ကြပြီးနောက် –

- ပထမနေ့ ဆွေးနွေးပွဲ၌ မပြီးပြတ်သေးသည့် ကိစ္စရပ်များ၊
- ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကျင်းပရေး ကိစ္စရပ်များ၊
- အထွေထွေကိစ္စရပ်များ

တို့အားညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးနောက် နှစ်ရက်တာဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခဲ့ကြမှုများအပေါ် နှစ်ဖက် သဘောထားများကို မှတ်တမ်းတင်လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။ထို့နောက် အမျိုးသားစည်းလုံး ညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီအတွင်းရေးမှူး ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ အတွင်းရေးမှူး (၁) စဝ်စိုင်းငင်းတို့က နိဂုံးချုပ်အမှာစကားအသီးသီး ပြောကြားကြ၍ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးအပ်ကြပြီး အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေး ကော်မတီနှင့် ရှမ်းပြည်ပြန်လည် ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့၏ (၆) ကြိမ်မြောက် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုကို ရပ်နားခဲ့ပါတော့သည်။

တွေ့ကြဆုံကြ (NCA) (၈) နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်အခါသမယ

လွန်ခဲ့သော (၈) နှစ်ဖြစ်သည့် ၁၅-၁၀-၂၀၁၅ ရက်နေ့က နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်လက်ထက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (Nationwide Ceasefire Agreement – NCA)အား တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (၈) ဖွဲ့နှင့် သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးပွဲကို ပြည်တွင်း/ပြည်ပ အသိသက်သေများရှေ့တွင် ခမ်းနားထည်ဝါစွာဖြင့် နေပြည်တော်ရှိ မြန်မာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းဗဟိုဌာန (၂) (Myanmar International Convention Center II – MICC II) ၌ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့ပါ သည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း (၈) နှစ်ပြည့်မြောက်သည့် နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားအားလည်း ၁၅-၁၀-၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် အထက်ပါ MICC-II ၌ပင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင် မှုဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌတပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်၏လမ်းညွှန်မှုဖြင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် ခမ်းနားထည်ဝါစွာ ကျင်းပခဲ့ပါသည်။

ထိုအခမ်းအနားအား နေပြည်တော်ရှိ မြန်မာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း ဗဟို

(NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်လာသူများ

ဌာန (၂) တွင် ပထမပိုင်းနှင့် ဒုတိယပိုင်း ဟူ၍ အပိုင်းနှစ်ပိုင်းခွဲခြား၍ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ပထမပိုင်း MICC – II ခန်းမအပြင်ဘက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားကို ဖဲကြိုးဖြတ်ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းကို နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး စိုးဝင်း၊ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရာပြည့်၊ တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် စောမူတူးစေးဖိုး၊ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ်နှင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီ (JMC) မှ အရပ်သားကိုယ်စားလှယ် စိုင်းမျိုးသန့်တို့က ဖွင့်လှစ်ပေးကြပါသည်။ ၎င်းနောက် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားဆိုင်းဘုတ်အား စက်ခလုတ်နှိပ်၍ ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှုဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌနှင့် အခမ်း အနားသို့ တက်ရောက်လာကြသည့် ဧည့်သည်တော်များသည် (MICC–II) Lobby ၌ ခင်းကျင်း ပြသထားသည့် မှတ်တမ်းဓာတ်ပုံများ၊ ပြခန်းများကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုကြပါသည်။

တစ်ဖန် အခမ်းအနား ဒုတိယပိုင်းကို (MICC–II) Plenary Hall ၌ ဆက်လက်ကျင်းပရာ –

- တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အထိမ်းအမှတ်အခမ်းအနားကို LED Animation ဖြင့် စတင်ဖွင့်လှစ်၍ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံအလံအား စုပေါင်းအလေးပြုခြင်း၊
- NCA (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ကို ဂုဏ်ပြုဖော်ကျူးထားသည့် “ငြိမ်းချမ်းသော ပန်းကမ္ဘာဆီသို့” တေးသီချင်းအား အနုပညာဦးစီးဌာန အကအဖွဲ့မှ ဖျော်ဖြေခြင်း၊
- “NCA မှသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငြိမ်းချမ်းရေးဆီသို့” Video Clip အား ပြသခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက်၊
- နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်မှ တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ဆိုင်ရာ မိန့်ခွန်းပြောကြားခြင်း၊

- NCA လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသော ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် စောမူတူး စေးဖိုးနှင့် ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ်တို့မှ (NCA) (၈) နှစ်မြောက် ဂုဏ်ပြုစကားများကို အသီးသီး

ပြောကြားကြသည်။

NCA စာချုပ်တွင် နိုင်ငံတကာ အသိသက်သေအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးပေးခဲ့ကြသော နိုင်ငံလေးနိုင်ငံအနက် သုံးနိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှလည်း နိုင်ငံတကာ အသိသက်သေများ၏ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အထိမ်းအမှတ်ဂုဏ်ပြုစကားများ ပြောကြပါသည်။ ထိုသို့ ပြောကြားကြရာတွင် –

- တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ နိုင်ငံခြား ရေးဝန်ကြီးဌာန အာရှရေးရာ အထူးကိုယ်စားလှယ် Mr. Deng Xijun က လည်းကောင်း၊
- အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ ဒုတိယအမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် H.E. Mr. Vikram Misri က လည်းကောင်း၊
- ထိုင်းနိုင်ငံ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဒုတိယဝန်ကြီး H.E, Mr. Sihasak Phuangketkeow ကလည်းကောင်း အသီးသီးပြောကြားခဲ့ကြပါသည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် NCA လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော ပြည်တွင်းသက်သေများ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး (ငြိမ်း) ဦးအောင်မင်းကလည်း (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အထိမ်းအမှတ် ဂုဏ်ပြုစကားကို ပြောကြားသွားခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် စုပေါင်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံများကို အစုလိုက် အုပ်စုဖွဲ့၍ ရိုက်ကူးခဲ့ကြပါသည်။

တစ်ဖန် –

- ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားမှ တိုင်းရင်းသား/ တိုင်းရင်းသူများက တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဂုဏ်ပြုဖော်ကျူးထားသည့် “ငြိမ်းချမ်းရေးလက် မြဲမြဲဆက်” တေးသီချင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း တိုင်းရင်းသား/ တိုင်းရင်းသူများ

(NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့အခမ်းအနားစုပေါင်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံ

ကလည်းဆိုင်ရာ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု သီချင်းများကို သီဆို၊ တီးမှုတ်၊ ကခုန်၍ လည်းကောင်း၊

– သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန အနုပညာဦးစီးဌာန အနုပညာရှင်များက "အ–အက္ခရာ အောင်ပါစေ" သီချင်းဖြင့် သီဆိုကခုန်၍လည်းကောင်း ဖျော်ဖြေတင်ဆက်ကြပါသည်။

ဆက်လက်၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ဗဟိုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်က သီဆိုဖျော်ဖြေကပြသွားကြသော ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာနတို့မှ အကအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းရင်းသားအကအဖွဲ့ဝင်များအား "ငြိမ်းချမ်းရေး ဂုဏ်ပြုပန်းခြင်း" နှင့်အတူ "ဂုဏ်ပြုချီးမြှင့်ငွေ" များကို ပေးအပ်ချီးမြှင့်၍ စုပေါင်းမှတ်တမ်းတင်ဓာတ်ပုံများ ရိုက်ကူးကြပြီးနောက် အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်လာကြသူများကို ဂုဏ်ပြုနေ့လယ်စာဖြင့် တည်ခင်းခဲ့ပါသည်။

ဆက်လက်ဆင်နွှဲအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်ကို ၁၅–၁၀–၂၀၁၅ တွင် အောင်မြင်စွာ ပန္နက်ထုနိုင်ခြင်း (NCA) (၈) နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် "**NCA မှသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ**" ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်ကိုလည်း နေပြည်တော်ရှိ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်းဗဟိုဌာန (၂) တွင် ၁၅–၁၀–၂၀၂၃ နေ့လယ်ပိုင်း၌ ဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့ရာ –

– နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအဖွဲ့ဝင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်၊
– အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းကော်မတီနှင့် ညှိနှိုင်းရေး အဖွဲ့ဝင်များ၊
– NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် (၇) ဖွဲ့မှ ခေါင်းဆောင်များ၊
– NCA ဖြစ်ပေါ်လာရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြသည့် တပ်မတော် အရာရှိကြီးများ၊
– ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေးကော်မတီမှ အရပ်သား ကိုယ်စားလှယ်များ၊
– မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုပြီးဖြစ်သော နိုင်ငံရေးပါတီ ၃၇ ပါတီမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊
– ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြသည့် အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များ၊

– လေ့လာသူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ

တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အကြံပြုချက်များ၊ စိန်ခေါ်မှုများ၊ အားနည်းချက် အားသာချက်များကို အားတက်သရော၊ ပွင့်လင်းစွာ ဆွေးနွေးကြပြီးနောက် အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ အတွင်းရေးမှူး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး မင်းနိုင်က ဆွေးနွေးချက်များမှ ရရှိလာသော သဘောထားများကို စုစည်းတင်ပြဆွေးနွေး၍ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရုပ်သိမ်းခဲ့ပါသည်။

တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည် အခမ်းအနားတွင် အနုသုခုမ ပညာမြောက်စွာ တင်ဆက်ဖျော်ဖြေပေးခြင်းအား ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် Hotel Max ၌ စီစဉ်ချီးမြှင့်ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ညစာစားပွဲသို့ တက်ရောက်ပြီးနောက် သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး ဦးတင်ဦးလွင်၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး Jeng Phang နော်တောင်၊ ဒုတိယဝန်ကြီးများ၊ တာဝန်ရှိသူများနှင့်အတူ ဂုဏ်ပြုညစာကို အတူတကွ ရင်းနှီးစွာ သုံးဆောင်ကြပါသည်။ (NCA) (၈)နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားတွင် တင်ဆက်ခဲ့ကြသော ပြည်နယ်များမှ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအကအဖွဲ့များနှင့် ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား၊ သာသနာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန အနုပညာဦးစီးဌာနတို့မှ ရိုးရာအကအဖွဲ့များကလည်း ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှုတို့ကို ပြုလုပ်ပေးကြပါသည်။

ဤသို့နှင့်ပင် (NCA) (၈)နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားအား ဂုဏ်သရေရှိစွာ၊ နိုင်ငံရေးအနှစ်သာရရှိစွာ၊ နံနက်ပိုင်းတွင် အခမ်းအနားနှင့် ဂုဏ်ပြုနေ့လယ်စာ၊ နေ့လယ်ပိုင်းတွင် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ၊ ညပိုင်းတွင် ဂုဏ်ပြုညစာ စုံလင်စွာဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အသီးအပွင့်တစ်ခိုင်အနေဖြင့် ဖူးပွင့်လန်းဆန်းဝေဆာ တင့်လွှမ်းလျက် ရှိနေပါပေတော့သတည်း။

ရှေ့သို့ချီမည် ပန်းတိုင်ဆီ (Keep Moving Forward To Achieve Our Goal)

၁၅–၁၀–၂၀၂၃ ရက်နေ့တွင် အောင်မြင်စွာ ကျင်းပပြီးစီးခဲ့သော တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ယွက်စစ် ဦးဆောင်ပြီး ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ဂါရဝပြုအဖွဲ့မှ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်အား နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ လာရောက်တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။

ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) နှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်နှင့်အတူ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးမှ ဒုတိယ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရဲဝင်းဦး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး

ဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် တပ်မတော်အရာရှိကြီးများ တက်ရောက်ကြပြီး ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် တာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ကြပြီးနောက် –

- ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရာ၌ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်မှုများ၊
- နိုင်ငံတော်နှင့် တပ်မတော်အနေနှင့် NCA လမ်းကြောင်းပေါ်၌ ခိုင်မာစွာ လျှောက်လှမ်းလျက်ရှိနေမှုများ၊
- ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် ခိုင်မာစေရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေမှုများ၊
- ယခုနှစ်တွင် စမ်းသပ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူနေမှုနှင့် လာမည့်နှစ်တွင် ပြည်လုံးကျွတ်သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူပြီး ရွေးကောက်ပွဲ ပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေမှုများ၊
- နိုင်ငံတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအတွက် NCA လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရန် လိုအပ်သည့်အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း

နှစ်ဖက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) မှ လာရောက်၍ ဂါရဝပြု တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးနောက် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ပင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်အား ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် စောမူတူးစေးဖိုး ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့က လာရောက်တွေ့ဆုံနှုတ်ဆက်သမှု ပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့တွေ့ဆုံ၍ ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ရာတွင် ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်စောမူတူးစေးဖိုးနှင့်အတူ ကော့ကရိတ်ခရိုင်ဥက္ကဋ္ဌ ပဒိုရွှေမောင်းတို့ တက်ရောက်ကြပြီးနောက် –

- (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်အခမ်းအနားကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပနိုင်မှုကိစ္စရပ်များ၊
- ကရင်ပြည်နယ် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားသော ကရင်တိုင်းရင်းသားများ၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ဦးစီးဆောင်ရွက်ပေးစေလိုမှု အခြေအနေများ၊
- ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေသည့် ကိစ္စရပ်များ၊
- တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ ပညာရည်မြင့်မားရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေမှုကိစ္စများ၊
- ကရင်ပြည်နယ်အတွင်း နယ်မြေတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးအတွက် ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍ ရင်းရင်းနှီးနှီးဆွေး

နွေးခဲ့ကြပါသည်။

ထို့နောက်တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင်ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ပင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်အား တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များက လာရောက်၍ ဂါရဝပြုတွေ့ဆုံခဲ့ကြပါသည်။

ထိုတွေ့ဆုံပွဲသို့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နှင့်အတူ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးမှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးရဲဝင်းဦး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် တပ်မတော်အရာရှိကြီးများ တက်ရောက်ကြပြီး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များဖြစ်ကြသည့် KNU/KNLA (PC) ဥက္ကဋ္ဌ စောထော့လေး၊ ရခိုင်ပြည်လွတ်မြောက်ရေးပါတီ (ALP) ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း၊ လားဟူဒီမိုကရက်တစ်အစည်းအရုံး (LDU) ဥက္ကဋ္ဌ ကျာဆော်လမွန်၊ KKO အဖွဲ့မှ ကွပ်ကဲရေးမှူး စောဘငြိမ်း၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ချုပ် နာယက ခွန်ဥက္ကာ၊ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP) ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် နိုင်ဗညားလယ်၊ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားများ ဒီမိုကရက်တစ်တပ်ဦး(ABSDF) ယခင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးမျိုးဝင်းတို့ တက်ရောက်ကြ၍ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ခဲ့ကြရာ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်မှက တစ်နိုင်ငံလုံးပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအနေဖြင့် ပြည်တွင်း ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် လာရောက်ခဲ့ကြသဖြင့် ဝမ်းမြောက်ပါကြောင်း၊ တပ်မတော်အနေဖြင့်လည်း ကြိုဆိုပါကြောင်း ဦးစွာပြောကြားခဲ့ပြီး နောက်ဆက်လက်၍–

- တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု သဘောတူစာချုပ် (NCA) လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့မှု အခြေအနေများ၊
- တပ်မတော်အနေဖြင့် ဒီ့တာဝန်အရေးသုံးပါးနှင့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ် လျှောက်လှမ်းမှုကို ထိခိုက်မှုမရှိပါက တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများကို ဆောင်ရွက်သွားမည့် အခြေအနေများ၊
- ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲမသမာမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်)နှင့်အညီ တပ်မတော်မှ နိုင်ငံတော်တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ရမှုအခြေအနေများ၊
- နိုင်ငံတော်နှင့် တပ်မတော်အနေဖြင့် NCA လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီအနေဖြင့် အမျိုးသားရေး မျှော်မှန်းချက် ၂ ရပ်ဖြစ်သော "တိုင်းပြည်သာယာဝပြောရေး" နှင့် "စားရေရိက္ခာပေါများရေး"၊

တစ်ဖန် နိုင်ငံရေးမျှော်မှန်းချက် ၂ ရပ်ဖြစ်သည့် "စစ်မှန်၍ စည်းကမ်း ပြည့်ဝသည့် ပါတီစုံ ဒီမိုကရေစီစနစ် ခိုင်မာရေး" နှင့် "ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေး" တို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် အခြေအနေတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးပြောကြားခဲ့ပါသည်။

တစ်ဖန် တက်ရောက်လာကြသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များကလည်း–

- တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အခမ်းအနားကို ခမ်းနားထည်ဝါစွာ ကျင်းပပေးခဲ့မှုအတွက် ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း၊
- တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ် (NCA) နှင့် ပတ်သက်၍ အချို့အဖွဲ့အစည်းများက ပျက်ပြယ်ပြီဟု ထုတ်ပြန်မှုများ ရှိသော်လည်း NCA စာချုပ်မှာ ပျက်ပြယ်မှုမရှိ တည်တံ့ခိုင်မြဲနေဆဲဖြစ်သည့် အခြေအနေများ၊
- NCA လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် ခိုင်ခိုင်မာမာဖြင့် ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းလျက်ရှိသည့် အခြေအနေများ၊
- ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရန်အတွက် ရှေ့ဆက်ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အကြံပြုချက်များ၊
- NCA တွင် ပါဝင်မှု မရှိသေးသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ NCA တွင် ပါဝင်လာနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အခြေအနေများ၊
- ပြည်တွင်းငြိမ်းချမ်းမှု ရရှိရေးနှင့် ဒေသအလိုက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ ရှိစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အခြေအနေများ၊
- ဒေသအလိုက် ပညာရည်မြင့်မားရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်ရင်းနှီးစွာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးကြပြီးနောက်

နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က မိမိတို့အနေဖြင့် နိုင်ငံတည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် "ရှေ့သို့ချီမည် ပန်းတိုင်ဆီ (Keep Moving Forward To Achieve Our Goal)" ဆိုသည့် ဆောင်ပုဒ်အတိုင်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ယခုတက်ရောက်လာကြသူ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အားလုံးကလည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြစေလိုကြောင်း တိုက်တွန်းစကားပြောကြားပြီး တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများကို ရပ်နားခဲ့ပါပေတော့သည်။

၂၀၂၀ ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၊ မဲဆွယ်ကာလနှင့် ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါ ကမ္ဘာတွင် ပျံ့နှံ့မှုကာလကလည်း တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် တစ်ထပ်တည်းကျရောက်ခဲ့ရပေသည်။ မဲဆွယ်မှု စည်းရုံးစဉ်ကစ၍ အာဏာရပါတီ၏ အာဏာကို အလွဲသုံးစားပြုမှု၊ တလွဲ သြဇာသုံးမှု၊ အခွင့်အရေးပိုယူမှုများက ကူးစက်မြန်ရောဂါပိုးနှယ် မဲဆန္ဒနယ်တိုင်းနီးပါးတွင် ပြန့်ပွားဖြစ်ပေါ်ဆဲတွင်ပင် ရွေးကောက်ပွဲကို ပြုလုပ်လိုက်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း မဲမသမာမှုများက မြန်မာ့ရွေးကောက်ပွဲသမိုင်းတစ်လျှောက် အတော်လေးကိုဆိုးရွားခဲ့ပါသည်။ ဦးဘဌေး ဥက္ကဋ္ဌလုပ်သော ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှသည် ဦးသိန်းစိုး၊

ဦးတင်အေးနှင့် NLD အစိုးရလက်ထက် ဦးလှသိန်းအထိတွင် ဦးလှသိန်းလက်ထက်သည် စိတ်ပျက်ဖွယ်ကောင်းလှပေသည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် အနည်းဆုံးနှင့် ပြဿနာအနည်းဆုံး အဖွဲ့မှာ ဥက္ကဋ္ဌကြီးမှာ ဦးဘဌေးဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအဖွဲ့တွင် ဆရာချယ်၊ ဦးစန်းမောင်၊ ဦးစောကြာဒိုးနှင့် ဦးကျော်ညွန့် ဆိုသည့် အဖွဲ့ဝင် လေးဦးတို့မှာလည်း လူတော်လူကောင်းများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် မဲမသမာမှုများကို ဖြေရှင်းပေးရန် တောင်းဆိုမှု များမှာလည်း ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလ ဝန်းကျင်တွင် ဘဝဂ်ညံခဲ့ပေသည်။

တပ်မတော်သည် အကျယ်အကျယ်မငြိမ်းဖွယ်တို့မဖြစ်ရန် ကြားဝင်ညှိနှိုင်းမှုမျိုးကို လည်း ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က အာဏာရအစိုးရနှင့် သူ၏ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ညှိနှိုင်းရန် ကမ်းလှမ်းမှုများကို ခေါင်းမာစွာ ငြင်းဆိုမှုများ ပြုခြင်းများကြောင့် တပ်မတော်သည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်အာဏာအား ဝင်ရောက်ထိန်းခဲ့ရပါသည်။ ထိုသို့ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်ထိန်းထားရာမှ ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့ထိ ရက်ပေါင်း ၄၄၆ ရက်မြောက်သောနေ့တွင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် က မြန်မာသိ ကမ္ဘာသိ ငြိမ်းချမ်းရေးတံခါး စတင်ဖွင့်လှစ်ကြောင်း အသိပေးသည့် မိန့်ခွန်း တစ်ရပ်မြွက်ကြားခဲ့ပါသည်။

ထိုသို့ မိန့်ခွန်းပြောကြားပြီး ၂၈ ရက်အကြာ အဘက်ဘက်မှ ယိုင်နဲ့နေသော နိုင်ငံတော် ကြီးအား တပ်မတော်မှ ကြိုးစားပမ်းစား ထိန်းလာခဲ့သည့်ရက် ပေါင်း ၄၇၄ ရက်မြောက်သော နေ့ဖြစ်သည့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် RCSS နှင့် စတင်၍ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှု အုတ်မြစ်ကို ချနိုင်ခြင်း ခြေလှမ်းအား စတင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အဖွဲ့ ခုနစ်ဖွဲ့၊ NCA လက်မှတ် မရေးထိုးရသေးသော အဖွဲ့ သုံးဖွဲ့ ပေါင်း ၁၀ ဖွဲ့တို့ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးမှုများကို ဆက်တိုက်ဆိုသလို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် ခြေလှမ်းသွက်သွက်ဖြင့် ဆက်လက်လျှောက်လှမ်းခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ လျှောက်လှမ်းလာရာ တိုင်းပြည်တာဝန်ကို စတင် ထိန်းထားရသည့်နေ့မှစ၍ ရက်ပေါင်း ၇၆၂ ရက်မြောက်သောနေ့သည် (NCA) (၈) နှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်နေ့ဖြစ်နေပါသည်။ ထိုအခမ်းအနားကို နေပြည်တော်ရှိ (MICC–II) ခန်းမကြီး တွင် လက်တွေ့ကျကျ အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိ ခမ်းနားထည်ဝါစွာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အိမ်နီးချင်း အင်အားကြီးနိုင်ငံ နှစ်ခုဖြစ်သော တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံတို့ အပြင် ဒေသတွင်း အိမ်နီးချင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ အဆင့်မြင့် တာဝန်ရှိသူတို့ကလည်း ၎င်းတို့ နိုင်ငံများကိုယ်စား NCA အတွက် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်သူ နိုင်ငံသား များအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရအတွက် ဂုဏ်ပြုကြောင်း၊ ကြိုဆိုကြောင်း အမှတ်တရစကား များ ပြောကြားခြင်းကလည်း ငြိမ်းချမ်းရေးပန်းများ ခင်းပေးကြသည့်အလား မှတ်တမ်း ထားရမည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် ထိုနေ့၌ပင် တစ်နည်း ၇၆၂ ရက် ပြည့်မြောက်သော (NCA) (၈) နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့ အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် “NCA မှသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဆက်လက်ဆောင် ရွက်ရမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ်

ကို အောင်မြင်စွာပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကလည်း မင်္ဂလာတစ်ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။ [ဤကဲ့သို့သော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ Forum များ၊ စကားဝိုင်းများ၊ ဟောပြောပွဲများ၊ သင်တန်းများအား နေပြည်တော်၊ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး စသည့် မြို့ကြီးများ အပါအဝင် လုံခြုံဘေးကင်းသောနေရာများတွင် အခါအားလျော်စွာ ကျင်းပပေးနိုင်ခြင်းက လည်း ပြည်သူတို့အား အသိပညာမြှင့်တင်ရာလည်း ရောက်ပါပေသည်။ စာရေးသူ]

လွတ်လပ်ရေးရပြီး ၈၃ ရက်မြောက်သောနေ့ဖြစ်သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီသည် နိုင်ငံရေးသဘောထားကွဲလွဲမှုအား နိုင်ငံရေး နည်းဖြင့် ဖြေရှင်းရမည့်အစား လက်နက်ကိုင်လမ်းစဉ်ကို ရွေးချယ်ရာက ပဋိပက္ခ စတင် လောင်ကျွမ်းခဲ့မှုသည် ယနေ့တိုင် မီးညွန့်မကျိုးသေးသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

(NCA) (၈) နှစ်ပြည့် နှစ်ပတ်လည်နေ့၏ နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သော ၂၀၂၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၆ ရက်နေ့ တစ်နည်း နိုင်ငံတော်ကြီး မပြိုကွဲရန်၊ ရရှိပြီးသော တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရန်နှင့် တည်မြဲပြီးသောအချုပ်အခြာ အစဉ်ခိုင်မြဲစေရန် ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်ကြီးအား ဝင်၍ထိန်းခဲ့ရမှု ၇၆၃ ရက် ပြည့်သောနေ့တွင် နေပြည်တော်ရှိ ဘုရင့်နောင် ရိပ်သာ ဧည့်ခန်းမဆောင်၌ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်သည် ၎င်းနှင့်အတူ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးမှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရဲဝင်းဦး၊ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်မှု ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ ဥက္ကဋ္ဌ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ရာပြည့်နှင့် တပ်မတော်အရာရှိများ တက် ရောက်၍ –

- ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ (RCSS) ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးယွက်စစ် ဦးဆောင်သော ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့
- ကရင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် စောမူတူးစေးဖိုး၊ ကော့ကရိတ်ခရိုင် ဥက္ကဋ္ဌ ပဒိုရွှေမောင်း
- KNU/KNLA (PC) ဥက္ကဋ္ဌ စောထော့လေး
- ALP ဥက္ကဋ္ဌ စောမြရာဇာလင်း
- LDU ဥက္ကဋ္ဌ ကျာဆော်လမွန်
- KKO ကွပ်ကဲရေးမှူး စောဘငြိမ်း
- PNLO ဥက္ကဋ္ဌ ခွန်သူရိန်
- PNLO နာယက ခွန်ဥက္ကာ
- NMSP နိုင်ဗညားလယ် (ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်)
- ABSDF ယခင် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးမျိုးဝင်း

တို့နှင့်တွေ့ဆုံ၍လည်း နိုင်ငံ့အရေး၊ ဒေသအရေးများကို ဆွေးနွေးဖြစ်ခဲ့ကြပါသေးသည်။ (ရှေ့ပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးသည့်အချက်များအား ဖော်ပြပြီး။ စာရေးသူ)

၁၉၄၈ ခုနှစ်မှစ၍ အမြစ်တွယ်နေသော မငြိမ်းချမ်းမှုများကို (၇၆၃) ရက်အတွင်း ဤမျှအထိ ခရီးပေါက်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ဥုံဖွ ခုချက်ချင်း အကုန်ရကတော့ မဖြစ်နိုင်သေး ပါချေ။

"တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ မဆွေးနွေးရသေးတဲ့ EAO များကိုလည်း ကျွန်တော် ထပ်မံဖိတ်ခေါ်ပါတယ်။ မိမိဒေသ၊ မိမိလူမျိုးကို တကယ့်ကောင်းကျိုးဆောင်ဖို့ လိုလားတယ်ဆိုရင် ဆွေးနွေးပါ၊ တောင်းဆိုပါ။ တရားဝင်နိုင်ငံရေးစင်မြင့်ကို တက်လှမ်းကြဖို့ ကျွန်တော် ပြောလိုပါတယ်။ဒါတွေဆောင်ရွက်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ တံခါးကျယ်ကျယ် ဖွင့်ထားပါတယ်။ ရဲရဲသာ လျှောက်လှမ်းခဲ့ကြပါလို့ ကျွန်တော် ပြောလိုပါတယ် " ဟူသော ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ၁ နှစ်နှင့် ၆ လပြည့် နိုင်ငံ့တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင် ပြောကြားသော မိန့်ခွန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်ကို ဖော်ပြရင်း NCA လက်မှတ်မထိုးရသေးသော ညီနောင်များ မိမိတို့သားမြေး အစဉ်အဆက်ကောင်းသော အမွေများထားရစ်ပေးရေးအတွက် လှမ်းလာခဲ့ကြပါဟု ဖိတ်ခေါ်လျက်–

- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ငြိမ်းချမ်းပါစေ၊
- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပါစေ၊
- အမိနိုင်ငံတော်ကြီး ဥပဒ်ရန်ဘေး ကင်းဝေးပါစေ။

ရဲမာန်အောင်(RASU)

ဤမှတ်တမ်းဆောင်းပါးသည် –

- နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများ
- တိုင်းရင်းသားရေးရာ စာအုပ်များ (အမှတ် ၉၊ ၁၀၊ ၁၂)
- ကိုယ်ရေးမှတ်စုများမှ ကိုးကားရေးသားထားပါသည်။

'Dkuka&pD;Sauf& , pepfukd ajccHonf
jynfaxmifpkpepfukdvkvm;aunf;u ...

ukd;m;&ukD

❝ထိုကဲ့သို့ ဖက်ဒရယ်စနစ် ကျင့်သုံးရာတွင်
အောင်မြင်မှုရှိသည့်နိုင်ငံများ ရှိသကဲ့သို့
အောင်မြင်မှုမရှိဘဲ ကျဆုံးသွားသည့်နိုင်ငံများ၊
အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာ ပြိုကွဲသွားသည့်နိုင်ငံများနှင့်
ဆက်လက်ရုန်းကန်နေရသည့်နိုင်ငံများ
ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။❞

ယနေ့အချိန်တွင် စစ်မှန်၍ စည်းကမ်းပြည့်ဝသည့် ပါတီစုံဒီမိုကရေစီစနစ်ကို တရားမျှတမှု အပြည့်ကျင့်သုံးပြီး ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်နိုင်ရေး အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် ချမှတ်ကာ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ထိုကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ရခြင်းမှာ အစိုးရအနေဖြင့် သမိုင်းပေးတာဝန်အရ ဒီမိုကရေစီ ဖော်ဆောင်ရေးရည်မှန်းချက်ကို ပြည့်ဝအောင်မြင်အောင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူတို့နိုင်ငံရှိ ပြည်သူပြည်သားအားလုံး လိုလားတောင့်တနေသည်မှာ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အောင်မြင်စွာဖော်ဆောင်၍ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်ကြီး တည်ဆောက်ရေး ကျင့်သုံးနိုင်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီအစိုးရလက်ထက်တွင် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် ရည်မှန်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံရေးစနစ်များ အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် မျက်မှောက်ခေတ်ကာလ၌ နိုင်ငံတကာ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပိုမို၍ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးတည့်နေသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာရေးသူတို့နိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် အနာဂတ် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်အတွက် ကောင်းမွန်သည့် မျှော်မှန်းချက်များ ဖြစ်လာမည်ကို ယုံကြည်နေမိပါသည်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများတွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများကို လေ့လာကြည့်ပါက စာရေးသူတို့နိုင်ငံအနေဖြင့် သင်ခန်းစာယူစရာ များစွာရှိသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးစုများ၏ မတူကွဲပြားသော သမိုင်းကြောင်း အချက်အလက်များ၊ နယ်မြေဒေသ တည်ရှိမှုအခြေအနေ၊ ရင်ဆိုင် ကြုံတွေ့ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့် အခြေအနေများကြောင့် မိမိနိုင်ငံနှင့် သင့်တော်သည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ပုံစံကိုသာ ရွေးချယ်ကျင့်သုံးခဲ့ကြရပါသည်။

ယနေ့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးတွင် စနစ်အမျိုးမျိုးကျင့်သုံးလျက်ရှိပြီး ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှရှိသော နိုင်ငံပေါင်း ၂၈ နိုင်ငံတွင် ဖက်ဒရယ် သို့မဟုတ် ဖက်ဒရယ်စနစ်ပုံသဏ္ဌာန်ဆောင်သည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဖက်ဒရယ်စနစ် ကျင့်သုံးရာတွင် အောင်မြင်မှုရှိသည့် နိုင်ငံများ ရှိသကဲ့သို့ အောင်မြင်မှုမရှိဘဲ ကျဆုံးသွားသည့်နိုင်ငံများ၊ အစိတ်စိတ်အမွှာမွှာ ပြိုကွဲသွားသည့် နိုင်ငံများနှင့် ဆက်လက်ရုန်းကန်နေရသည့် နိုင်ငံများ ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ရွေးချယ်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် လူမျိုးစုများ ကွဲပြားခြားနားမှု၊ မတူညီသည့် ရပ်တည်မှုများကို စုစည်း၍ ရှင်သန်နေထိုင်မှု၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအကျိုးမတူညီမှု၊ ပထဝီအနေအထား ကွဲပြားခြားနားမှုများကြောင့် ကျင့်သုံးခဲ့ရခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံကဲ့သို့ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းရှိသည့် နိုင်ငံအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ရွေးချယ်နိုင်စရာအကြောင်းရင်း မရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

လူဦးရေများပြားပြီး နိုင်ငံကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် အခြေအနေမျိုးရှိသည့် နိုင်ငံများတွင် လူမျိုးစုပြဿနာများ၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်သည့် အစိုးရအပေါ် ဒီမိုကရေစီကို အကြောင်းပြု၍ လူမျိုးစုများကို သွေးထိုး

မြောက်ပင့်ပေးခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်များအနေဖြင့် ပြည်မကြီးမှ ခွဲထွက်၍ သီးခြားလွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံများအဖြစ် ထူထောင်နိုင်ရေး ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်လည်း အရှေ့တီမောနိုင်ငံသည် အင်ဒိုနီးရှားမှခွဲထွက်၍ ယနေ့ အချိန်တွင် သီးခြားလွတ်လပ်သော နိုင်ငံငယ်တစ်ခုအဖြစ် ရပ်တည်နေသည်ကို တွေ့မြင် နိုင်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီ၏ အခြေခံအုတ်မြစ်များကို လေ့လာကြည့်ပါက လွတ်လပ်စွာ စုဝေး၍ အသင်းအပင်းဖွဲ့စည်းခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ အားလုံးပါဝင်နိုင်ခွင့်တို့ကို ဦးတည် ထားရှိပါသည်။ ထို့အပြင် တန်းတူညီမျှမှု၊ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု၊ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှု၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူနည်းစုအခွင့်အရေးများ စသည့် အခြေခံအုတ်မြစ်များကို မဏ္ဍိုင် ပြုထားကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

"ပြည့်အင်အားသည် ပြည်တွင်းမှာသာရှိသည်" ဆိုသည့်အတိုင်း မိမိနိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီ သည့် ပုံစံဖြင့်သာ ဒီမိုကရေစီနှင့် ပြည်ထောင်စုကြီး ပေါ်ပေါက်လာအောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက် ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနိုင်ငံ၏ နယ်မြေအခြေအနေ၊ လူမျိုးစုများ၏ အကျင့်စရိုက်၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ့်မြေ၊ ကိုယ့်ရေ၊ ကိုယ့်ဒေသနှင့် ကိုက်ညီသည့်ပုံစံကိုသာ ရွေးချယ်ရမည်ဖြစ် ပြီး အနောက်နိုင်ငံများ၏ ဒီမိုကရေစီပုံစံကို တိုက်ရိုက်ကူးချ အသုံးပြု၍မရနိုင်ကြောင်း သတိပြုသင့်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးမှုတွင် မည်သည့်လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်မဆို ဥပဒေဘောင်အတွင်း မှ လွတ်လပ်စွာပြောဆို၊ ရေးသား၊ ထုတ်ဖော်ခွင့်ရှိသော်လည်း လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့် ခေါင်းစဉ် တပ်ပြီး ဆူပူရမ်းကားခွင့်၊ အကြမ်းဖက်ခွင့်မရှိသည်ကို သတိပြုစေလိုပါသည်။

ဒီမိုကရေစီ၏ အနှစ်သာရမှာ လူအများစု၏ဆန္ဒကို ဥပဒေနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင် ရွက်ရန် လိုအပ်သလို လူနည်းစု၏ဆန္ဒကိုလည်း ပစ်ပယ်ထား၍မရဘဲ လေးစားလိုက်နာရ မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီတွင် တူညီသည့် အခွင့်အရေးများ ပေးရမည်ဟု ဖော်ပြထားရှိပြီး ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင်လည်း တူညီသည့် အခွင့်အရေးများပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံအနေဖြင့် ချမှတ်ထားသည့် နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်အတိုင်း ခိုင်မြဲစွာ ဆောင်ရွက်သွားရမည်ဖြစ်သဖြင့် တစ်နိုင်ငံလုံး ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရေးအတွက် ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်မှုမှာ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက် နိုင်ရေးအတွက် လုပ်ဆောင်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီဆိုသည်မှာ ပြည်သူက ရွေးချယ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တစ်ခု ဖြစ်သလို ဒီမိုကရေစီအောင်မြင်စေရန် ပြည်သူ အားလုံး၏ အသိဉာဏ်ပညာ၊ အတွေ့အကြုံ၊ ဆင်ခြင်တုံတရားရှိစွာဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မှာ အရေးကြီးပါသည်။

ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အချိုးကျကိုယ်စားပြုခြင်း (Proportional Represen-tation) သည်လည်း အရေးပါသည့်စနစ်တစ်ခုဖြစ်သည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ များတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးချယ်ရာ၌ မဲအများဆုံးရရှိသူ အနိုင်ရသည့် စနစ်အစား အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်ကို ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီနှင့် ယှဉ်တွဲအသုံးပြုလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်မှာ အစိုးရအဆင့် အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးကြား လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ အစီအမံတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ထိုကဲ့သို့ခွဲဝေကျင့်သုံးရာတွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်သည့်နယ်မြေဒေသများ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များအနေဖြင့် အချို့သောမူဝါဒများမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို အတူတကွ ကျင့်သုံးလိုက်နာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်သည် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အတူတကွ ပူးပေါင်းအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့ကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံစနစ်ကို လေ့လာကြည့်ပါက တစ်ပြည်ထောင်စနစ် (Unitary System)နှင့် ပြည်ထောင်စုစနစ် (Federal System) ဟူ၍ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုစနစ်တွင် ပြည်နယ်များပေါင်းစု ပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့် နိုင်ငံပေါင်းစု ပြည်ထောင်စုစနစ် ဟူ၍ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ် ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများတွင် အတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ရေး ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ သိမ်းသွင်းနေထိုင်သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်အတူပေါင်းစည်းရေး ဖက်ဒရယ်ဟူ၍ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ် သုံးမျိုးတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအကြား အာဏာခွဲဝေမှုစနစ်တွင် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ကျင့်သုံးရသည့် အာဏာများ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အတိအကျ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားပါသည်။ သို့သော် ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် မပါရှိသည့် ခွဲဝေမှုများ၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဖြစ်ပေါ်လာသော အာဏာခွဲဝေမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ ရှိတတ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များကို ကြွင်းကျန်သော အာဏာများ (Residuary Power) ဟု ခေါ်ဆိုထားပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မပါရှိသောအာဏာများကို မည်သူက ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတွင်း ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ပြည်ထောင်စုပါလီမန်က ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေကဖြစ်စေ သတ်မှတ်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် မူလရေးဆွဲစဉ်က မပါရှိသည့် ကိစ္စရပ်များမှာ ကျင့်သုံးချိန်မှ ပိုမိုတွေ့မြင်နိုင်မှုကြောင့် မည်သည့်အရာကို အာဏာပိုပေးသင့်သည်၊ မည်သည့်အရာကို အာဏာလျှော့ချသင့်သည်၊ မည်သူကို ကျင့်သုံးလုပ်ပိုင်ခွင့် ပိုပေးသင့်သည်၊ မည်သူ၏ ကျင့်သုံးခွင့်ကို လျှော့ချသင့်သည် စသည့်အားနည်းချက်များကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် ကျင့်သုံးသည့်ပုံစံ မတူညီသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ အိန္ဒိယနှင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတို့တွင် လူမျိုးစုများ ကွဲပြားမှု၊ ဘာသာစကားနှင့် စာပေကွဲပြားမှု၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်သည့် ဘာသာကွဲပြားမှု၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုဘဝ ရပ်တည်မှုပုံသဏ္ဍာန်မတူညီမှု၊ နိုင်ငံအတွင်း ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်သည့် အုပ်စုကွဲပြားမှုများမှာ အထင်အရှားရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် အားလုံးကို တစ်စုတစ်စည်းတည်း ပေါင်းစည်းနေထိုင်နိုင်ရန်အတွက် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးပြီး စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရေး တည်ထောင်ခဲ့ရသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။

ဩစတြေးလျှနှင့် ဘရာဇီးနိုင်ငံတို့တွင် အလွန်ကျယ်ဝန်းသည့် နိုင်ငံ၏ ပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း တောင်တန်းများပေါများပြီး အဆိုပါတောင်တန်းများပေါ်တွင် ပြန့်ကျဲစွာနေထိုင်လျက်ရှိသည်များကို စည်းစည်းလုံးလုံးနှင့် တစ်စုတစ်စည်းတည်း စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့နိုင်ငံနှင့်ကိုက်ညီသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကိုကျင့်သုံးလျက်ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိ နိုင်ပါသည်။ အလားတူ အမေရိကန်နှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတို့တွင်လည်း ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏စစ်မှန်သော စည်းလုံးညီညွတ်မှုနှင့် အမျိုးသားအင်အားစုတို့ အခွန့်ရှည်စွာ ခိုင်မြဲအောင် ရည်မှန်းပြီး ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

"ထို့ကြောင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းတချို့က ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ခွဲထွက်ခွင့်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုလာသည်နှင့်အမျှ ခွဲထွက်ရေးသမားများကလည်း လက်နက်သဖွယ် အသုံးချလာသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။"

အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေးအာဏာကို ဗဟိုထိန်းချုပ်မှုမှ အလွန်အကျွံဖြစ်ပေါ်မလာအောင် ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးသည့်အနေဖြင့် ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ထူးထူးခြားခြားကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ပုံစံဖြင့် ကျင့်သုံးသောနိုင်ငံများတွင် ၎င်းတို့နိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီသည့် ကျင့်သုံးပုံစနစ်များ ရွေးချယ်ရခြင်းကြောင့် ကျင့်သုံးပုံစနစ်များ အတိအကျတူညီမှုမရှိဘဲ ကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ စာရေးသူတို့နိုင်ငံအနေဖြင့် ကိုယ့်နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်ဒေသနှင့်ကိုက်ညီသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ပုံစံကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်ကြောင်း သတိပြုစေချင်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်သည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသည့် ပြည်တွင်းဥပဒေ အရသာမက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေတွင်လည်း အငြင်းပွားဖွယ်ရာ၊ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ရာ အများဆုံး နယ်ပယ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ခွဲထွက်ခွင့်ဆိုသည်မှာ လူ့အခွင့်အရေးပြဿနာနှင့် ဆက်နွှယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော နိုင်ငံရေး ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်ပြီး အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၏ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုအသွင်သို့ ရောက်ရှိသွားတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းတချို့က ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ခွဲထွက်ခွင့်

တို့ကို အသိအမှတ်ပြုလာသည်နှင့်အမျှ ခွဲထွက်ရေးသမားများကလည်း လက်နက်သဖွယ် အသုံးချလာသည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို ကျင့်သုံးသည့်နိုင်ငံများတွင် ၎င်းတို့၏ အခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်များကို အာဏာခွဲဝေပေးရာ၌ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးသုံးရပ်စလုံး အကျုံးဝင်သည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါအကျုံးဝင်မှုသည် ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပေးခြင်းသာဖြစ်ပြီး ခွဲထွက်ခွင့်ပေးထားခြင်း မရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်ပါ သည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံများတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်များ၏ အာဏာကျင့်သုံး ခွင့်ကို ပြောဆိုရာ၌ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ထက် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကိုသာ အပြောများလာ သည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ယခင်ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲခင်က ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်း ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပြီး ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ နိုင်ငံ ၁၅ နိုင်ငံအား ကိုယ်ပိုင် အုပ်ချုပ်ရေးကို အသိအမှတ်ပြုပေးထားရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုသည်မှာ ဗဟိုအစိုးရက ပြည်နယ်အစိုးရများသို့ ခွဲဝေပေး ထားသည့် အာဏာများတွင် အာဏာသုံးရပ်စလုံးကို ဗဟိုအစိုးရ၏ စွက်ဖက်မှုကင်းစွာဖြင့် အုပ်ချုပ်နိုင်ခြင်းသည် ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး၏ အခွင့်အရေးသည် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကဲ့သို့ ခွဲထွက်ခွင့်မပါရှိဘဲ မိမိနှင့်ပတ်သက်သည့် အရေးကိစ္စများကို စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်သော အခွင့် အရေးတစ်ရပ်ဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက် နားလည်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် အားသာချက်များရှိသလို အားနည်းချက်များလည်း ရှိနေသည်ကို သတိပြုမိပါသည်။ အားသာချက်များအနေဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရ ရှိနေခြင်းကြောင့် ဒေသခံ လူထုအတွက် နိုင်ငံရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများတွင် ထဲထဲဝင်ဝင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများရရှိခြင်း၊ မတူညီသော ယဉ်ကျေးမှုအသီးသီးအတွက် ပိုမိုများပြားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များရရှိစေခြင်း၊ မိမိဒေသ၏ လိုအပ်ချက်များကို ပိုမိုသိရှိပြီး ကောင်းမွန်သော ပေါ်လစီများ ရွေးချယ်ချမှတ်နိုင်ခြင်း၊ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများသော စီမံခန့်ခွဲမှုထက် ပိုမိုစွမ်းဆောင် ရည် မြင့်မားခြင်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်တွင် အားနည်းချက်များအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု များပြားသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဒီမိုကရေစီရင့်ကျက်မှု မရှိသေးသဖြင့် နိုင်ငံ ပြိုကွဲနိုင်ခြင်း၊ ခိုင်မာမှု ရှိသော အခြေခံဥပဒေနှင့် ပြည်သူထောက်ခံမှုမရရှိသော ဥပဒေများအောက်တွင် အငြင်းပွား မှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်း၊ လူအများစုအုပ်စုများက လူနည်းစု အုပ်စုများအပေါ် နိုင်လိုမင်းထက် ပြုကျင့်မှုများ ကြုံရနိုင်ခြင်း၊ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် အစိုးရအဖွဲ့များစွာ စုဝေးခြင်းကြောင့် စွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်း ထိခိုက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူတို့နိုင်ငံအနေဖြင့် လူမျိုးကြီး ရှစ်မျိုး၊ လူမျိုးငယ် ၁၃၅ မျိုးနှင့် စုပေါင်းထားသော လူမျိုးစုများပြားသည့် နိုင်ငံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပြည်နယ်များ ပေါင်းစုသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြင့်သာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သင့်သည်ဟု တင်ပြလိုပါသည်။

စာရေးသူတို့နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းမှုပုံစံအနေဖြင့် သီးခြားလူမျိုးစု အစိတ်အပိုင်းများ၊ သီးခြားနိုင်ငံများ စုစည်းထားခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် ကွန်ဖက်ဒရေးရှင်း (Confederation)

နိုင်ငံပုံစံ ဖွဲ့စည်းရန်မသင့်သည်ကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍လည်းကောင်း မည်သို့ပင် အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေပြီဖြစ်သော်လည်း မိမိတို့နိုင်ငံနှင့် သဟဇာတဖြစ်သည့်၊ မိမိတို့နိုင်ငံနှင့်ကိုက်ညီ သည့် စနစ်မျိုးကိုသာ ရွေးချယ်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံး ရခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် အမျိုးသားအင်အားစုတို့ကို ခိုင်မြဲစွာတည်ဆောက်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို မည်သည့်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်စေကာမူ အရေးကြီးသည်မှာ ပြည်သူ ပြည်သားအားလုံး အေးချမ်းသာယာစွာနေထိုင်နိုင်ပြီး နိုင်ငံ့စီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှသာ ပြည်သူပြည်သားတို့၏ လူနေမှုဘဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခကင်းဝေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများကို လေ့လာကြည့်ပါက ဒီမိုကရေစီစနစ် မကျင့်သုံးသော်လည်း နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိသည့် နိုင်ငံများစွာရှိသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါနိုင်ငံ များတွင် တစ်ပါတီစနစ်၊ ကွန်မြူနစ်စနစ် ကျင့်သုံးသော်လည်း ပြည်သူပြည်သားများအနေ ဖြင့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများထက် ရပိုင်ခွင့်များ၊ အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိသည်ကို တွေ့ရှိနိုင် ပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ စုစည်းနေထိုင်သည့် စာရေးသူတို့နိုင်ငံ အနေဖြင့် အမျိုးသားအခွင့်အရေးများ၊ နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများနှင့် အခြားသော အခွင့်အရေး များ ဆုံးရှုံးနစ်နာမှု မရှိစေရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံသားအားလုံး၏ အမျိုးသားအကျိုး စီးပွားဆိုင်ရာ နိုင်ငံ့စွမ်းအားများ စုစည်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ မိမိနိုင်ငံ၊ မိမိလူမျိုးနှင့် အမှန်တကယ်ကိုက်ညီပြီး လိုက်လျောညီထွေရှိသည့် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ် စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုစနစ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရေး အတူတကွပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကိုသားကြီး

tdE´d,EdkifiHzuf&,f pepfAdkvf'Zd,dkiftm; &SdzlGnjbif

aus mEdkifwifh

"အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးစနစ်မှာ
ဖက်ဒရယ်စနစ်ဟုဆိုသော်လည်း
ပြည်ထောင်စုစနစ်၏ လက္ခဏာများကိုလည်း
တွေ့ရသည်။"

ဒီမိုကရေစီအကြောင်း၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်အကြောင်း ပြောကြပြီဆိုပါက အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အကြောင်းမှာလည်း အတုယူစရာတစ်ခုအနေဖြင့် မပါမပြီးပင် ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် ယခုအခါ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအများဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သကဲ့သို့ မတူကွဲပြားမှုကလည်း များပြားရှုပ်ထွေးလှသည်။ အဆိုပါမတူကွဲပြားမှုများကို စုစည်းပြီး ယခုကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့လူဦးရေအများဆုံး ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ် ရပ်တည်နေနိုင်ခြင်းမှာ အတုယူစရာ၊ လေ့လာစရာ၊ စံပြုစရာ ဖြစ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုသည်မှာ ဗဟိုအစိုးရနှင့်ဒေသအစိုးရများ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရများကြား အာဏာခွဲဝေအုပ်ချုပ်ခြင်းဟု ယေဘုယျနားလည်ရသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်အကြောင်းပြောကြရာတွင် Holding together federation နှင့် Coming together federation ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်ဟု မှတ်သားရသည်။ Holding together federation တွင် ဗဟိုအစိုးရက အခွင့်အာဏာပိုမိုရယူထားလေ့ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အိန္ဒိယ၊ စပိန်နှင့် ဘယ်ဂျီယံနိုင်ငံတို့ ဖြစ်သည်။ Holding together federation တွင် ပြည်နယ်များကို အခွင့်အာဏာပိုပေးထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမေရိကန်၊ ဩစတြေးလျနှင့် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတို့ ဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးစနစ်မှာ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဟုဆိုသော်လည်း ပြည်ထောင်စုစနစ်၏ လက္ခဏာများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်၏ လက္ခဏာများကို အိန္ဒိယအစိုးရ၏ ၁၉၁၉ ခုနှစ် အက်ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါအက်ဥပဒေတွင် ဗဟိုနှင့် ပြည်နယ် ဥပဒေပြုစနစ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အခွင့်အာဏာများကို ခွဲခြားဖော်ပြထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အိန္ဒိယရှိဥပဒေအားလုံး၏အချုပ်ဖြစ်သည်။ အောက်တရားရုံးနှင့် ခရိုင်တရားရုံးများသည် အခြေခံအဆင့်များဖြစ်ပြီး အထက်တရားရုံးများသည် ပြည်နယ်အဆင့်များ ဖြစ်ကြသည်။ အမြင့်ဆုံးမှာ တရားရုံးချုပ် ဖြစ်သည်။ တရားရုံးများအားလုံးသည် နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၏ လက်အောက်ခံများ ဖြစ်ကြသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အစိတ်အပိုင်းတချို့မှာ ပြင်ဆင်ရန် လွယ်ကူပြီး တချို့သောအစိတ်အပိုင်းများမှာ ပြင်ဆင်ရန်ခက်ခဲသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကို အခွင့်အာဏာပိုမိုပေးအပ်ထားသည်။ တချို့သောကိစ္စများတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဥပဒေများသည် ပြည်နယ်အဆင့်က ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဥပဒေများကို လွှမ်းမိုးနိုင်သည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်စားပြုမှုမှာ ပြည်နယ်၏လူဦးရေအပေါ်တွင်အခြေခံသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းသည် ဥပဒေပြုရေးအပိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဗဟိုနှင့်ပြည်နယ်နှစ်ခုလုံး၏ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှာ ဥပဒေပြုရေးအပိုင်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အရေးပေါ်အခွင့်အာဏာနှင့်ပတ်သက်၍ ဗဟိုအစိုးရကိုပေးအပ်ထားသည်။ အရေးပေါ်အခြေအနေ တစ်ခုခုကြုံတွေ့လာချိန်တွင် ဗဟိုအစိုးရသည် ပြည်နယ်များအပေါ် ပိုမိုထိန်းချုပ်မှု ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိသည်။ ယင်းမှာ ပြည်နယ်များ၏ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကို လျော့နည်းစေသည်ဟု ဆိုကြသည်လည်းရှိသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ တရားစီရင်ရေးစနစ်မှာ ဗဟိုနှင့်ပြည်နယ်ဟူ၍ ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ တစ်ပုံစံတည်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုမှာ တစ်ခုတည်းသော နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကိုသာ ရရှိသည်။ ယင်းမှာ ယဉ်ကျေးမှုပေါင်းစုံရှိသည့် အိန္ဒိယတွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှု

ကိုဖြစ်စေပြီး နိုင်ငံသားဖြစ်မှုအပေါ် ဂုဏ်ယူတတ်စေရေး အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ နိုင်ငံသားဖြစ်ပါက နိုင်ငံ၏ မည်သည့်ဒေသတွင်မဆို အခြေချနေထိုင်နိုင်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှု ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ပြည်နယ်တစ်ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် အဆိုပါပြည်နယ်တွင် ဗဟိုအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးကို ပြည်နယ်က ခန့်အပ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဗဟိုအစိုးရကသာ ခန့်အပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်သည် ပြည်နယ်၏ ဧရိယာကို လျှော့ချခြင်း၊ တိုးချဲ့ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်တစ်ပြည်နယ်၏ နယ်နိမိတ်ကို ပြောင်းလဲ နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရှိသည်။ ပြည်နယ်တစ်ပြည်နယ်၏ အမည်ကိုလည်း ပြောင်းလဲနိုင်သည်။ Indian Administrative Service(IAS), Indian Police Service (IPS)စသည့် ကိစ္စများတွင်မူ ဗဟိုအစိုးရသည် ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအခွင့်အာဏာများတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နိုင်သည်။ အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယတစ်နိုင်ငံလုံး တစ်ပြေးညီဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဗဟိုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ် အဆင့်နှစ်ခုလုံး အတွက် လွတ်လပ်၍ မျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပနိုင်ရေး တာဝန်ရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတက ခန့်အပ်သည်။ ပြည်နယ်တစ်ခု၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် သမ္မတ၏ ပန်ကြားချက်အရ တချို့သော ဥပဒေကြမ်းများကို ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သည်။ သမ္မတသည် ဥပဒေကြမ်းအားလုံးအပေါ်တွင် ဗီတိုအာဏာ အသုံးပြုနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဗဟိုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် နှစ်ခုလုံးအတွက် စာရင်းများကို စစ်ဆေးနိုင်ရန် စာရင်းစစ်အဖွဲ့ကို ခန့်အပ်နိုင်သည်။ ပြည်နယ်အစိုးရ သို့မဟုတ် ပြည်နယ် ဥပဒေပြုအဖွဲ့များသည် ပြည်နယ်ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၊ အထက်ရုံး တရားသူကြီးများ၊ ပြည်နယ်တစ်ခု၏ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကဲ့သို့သော ပြည်နယ်အဆင့်ရှိ အစိုးရအရာရှိများကို ဖယ်ရှားနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ မရှိပါ။

“ ယဉ်ကျေးမှု ပေါင်းစုံရှိသည့် အိန္ဒိယတွင် စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖြစ်စေပြီး နိုင်ငံသား ဖြစ်မှုအပေါ် ဂုဏ်ယူတတ်စေရေး အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ ”

အိန္ဒိယနိုင်ငံ လျှောက်လှမ်းလာခဲ့သည့် ဖယ်ဒရယ်စနစ်ခရီးလမ်းကို ယေဘုယျအားဖြင့် အဆင့်လေးဆင့် ခွဲခြားနိုင်သည်။ ယင်းတို့မှာ One-party Federalism (၁၉၅၂–၁၉၆၇)၊ Expressive Federalism (၁၉၆၇–၁၉၈၉)၊ Multi-party Federalism (၁၉၈၉–၂၀၁၄) နှင့် Dominant Party Federalism (၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ယနေ့အထိ) ကာလဟူ၍ ပိုင်းခြားနိုင်သည်။

ပထမအဆင့် One-party Federalism (၁၉၅၂–၁၉၆၇)

ပထမအဆင့်တွင် ကွန်ဂရက်ပါတီ (Congress Party) သည် ထိုစဉ်က ဗဟိုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့်နှစ်ခုလုံး၏ နိုင်ငံရေးတွင် လုံးဝလွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့သည့်အချိန် ဖြစ်သည်။ ထိုကာလအတွင်းက အမျိုးသားနိုင်ငံရေးကို ပထမဆုံးဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သည့် ဂျာဝါဟာလာနေရူးက လွှမ်းမိုးထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗဟိုနှင့် ပြည်နယ်များကြား ကွဲလွဲချက်များကို ကြီးမားသော ဖက်ဒရယ်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်မလာစေရေးအတွက် ကွန်ဂရက်ပါတီဖိုရမ်များတွင် ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ပါတီတွင်း ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွင်း အားလုံးသဘောတူညီသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရေးဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ခြွင်းချက်အနေဖြင့် ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် Kerala တွင် ကွန်မြူနစ်ပါတီဦးဆောင်သည့် ပြည်နယ်အစိုးရကို ဖယ်ရှားရန် နေရူးအစိုးရ အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးတော့ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ယင်းမှာ ပြည်နယ်များ၏ အခွင့်အာဏာအပေါ် ဗဟိုအစိုးရ၏ ချုပ်ကိုင်မှုအား ပြသသည့်အစောပိုင်းလက္ခဏာတစ်ရပ်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ထိုစဉ်က ဗဟိုအစိုးရသည် ဟင်ဒီဘာသာကို အမျိုးသားဘာသာစကားအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းရန် အဆိုပြုခဲ့ရာ ဟင်ဒီစကားပြောမဟုတ်သော ပြည်နယ်များက အပြင်းအထန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြသည်များလည်း ရှိခဲ့သည်။

ဒုတိယအဆင့် Expressive Federalism (၁၉၆၇–၁၉၈၉)

ကွန်ဂရက်ပါတီသည် ဗဟိုအဆင့်တွင် အာဏာရှိနေဆဲဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်များတွင် အာဏာဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဒေသအဆင့်ပါတီများနှင့် ကွန်ဂရက်ပါတီကို လိုလားခြင်းမရှိသည့်ပါတီများနှင့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ရသည်။ ကွန်ဂရက်ပါတီ ဦးဆောင်သော ဗဟိုအစိုးရနှင့် အတိုက်အခံပါတီများ ဦးဆောင်သည့် ပြည်နယ်အစိုးရများကြား တိုက်ရိုက်ပွတ်တိုက်မှုများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းနှင့် ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် အစောပိုင်းကာလများတွင် ဗဟိုအစိုးရ၏ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကြောင့် အာသံ၊ ပန်ဂျပ်၊ ကက်ရှ်မီးယားနှင့် မီဇိုရမ်ကဲ့သို့သော ပြည်နယ်များတွင် ကြီးမားသည့် နိုင်ငံရေးအကျပ်အတည်းများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရာဂျစ်ဂန္ဒီအစိုးရသည်လည်း ဗဟိုချုပ်ကိုင်သည့်စနစ်ကိုပင် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်ရာ အာသံ၊ ပန်ဂျပ်နှင့် မီဇိုရမ် ပြည်နယ်များတွင် နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခနှင့် အမှတ်သရုပ်လက္ခဏာများနှင့်ပတ်သက်၍ တောင်းဆိုမှုများအား ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး ချဉ်းကပ်မှုမူဝါဒချမှတ်နိုင်ရေးကို ချုပ်ငြိမ်းသွားစေခဲ့သည်။

တတိယအဆင့် Multi-party Federalism (၁၉၈၉–၂၀၁၄)

အဆိုပါကာလကို ပါတီစုံဖက်ဒရယ်စနစ်ကာလဟူ၍ သတ်မှတ်နိုင်သည်။ အိန္ဒိယ

နိုင်ငံရေးကို ပြန်လည်အသက်သွင်းပြီး အမျိုးသားနိုင်ငံရေး ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာစေရေးအတွက် ဖန်တီးနေသည့်အချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားနိုင်ငံရေးတွင် ကွန်ဂရက်ပါတီ၏ လွှမ်းမိုးမှု ကျဆင်းလာခဲ့ပြီး Bharatiya Janata Party (BJP)မှာလည်း အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေး ပါတီအဖြစ် ပေါ်ထွက်မလာနိုင်သေးသည့် အချိန်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အခြေအနေတွင် အားကောင်းသော ဒေသအဆင့်ပါတီများနှင့် ခေါင်းဆောင်များသည် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းပြီး အမျိုးသားအဆင့်တွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံရေးအခင်း အကျင်းတစ်ရပ်ကို ဖန်တီးပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် အမျိုးသားအဆင့် လွှမ်းမိုးနိုင် သည့်ပါတီ မရှိသည့်အတွက် ဒေသအဆင့်ခေါင်းဆောင်များကပင် အမျိုးသားအဆင့် အခွင့်အာဏာကို ခွဲဝေရယူပြီး လွှတ်တော်တွင်း လွှမ်းမိုးမှုကို ရယူထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေသအဆင့်ခေါင်းဆောင်များ စုပေါင်းပြီး ဗဟိုအဆင့်တွင် ရယူထားကြခြင်းဖြစ်ရာ ဗဟို– ဒေသအဆင့် ပဋိပက္ခဖြစ်မှုမှာလည်း ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ ဒေသအဆင့်အစိုးရကို ဖြုတ် ချနိုင်သည့် ပုဒ်မ ၃၆၅ ကိုလည်း ဗဟိုအဆင့်က ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ အသုံးပြုခဲ့သည်။ စီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ဖြေလျှော့မှုများပြုလုပ်ခဲ့ရာ ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ဝန်ကြီးချုပ်များကို အခွင့်အာဏာ ပိုမိုပေးအပ်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အသီးသီးတွင်လည်း နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ တတိယ အဆင့်သည် ဗဟို–ဒေသအဆင့် အပေးအယူအလျှော့အတင်း ပြုလုပ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် စစ်မှန် သည့်ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် တံခါးပေါက်များ ဖွင့်ပေးခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

စတုတ္ထအဆင့် Dominant Party Federalism (၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ယနေ့အထိ)

၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစ၍ Dominant Party Federalism သည် BJP ပါတီ နိုးထလာခြင်းနှင့် အတူ နိုင်ငံရေးစင်မြင့်သို့ ပြန်လည်တက်လှမ်းလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆယ်စုနှစ်သုံးစုကြာ ညွန့်ပေါင်းအစိုးရများ ဖွဲ့စည်းမှုအဆုံးသတ်သွားခဲ့ရာ BJP ပါတီသည် ၂၀၁၄ ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အောက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲများတွင် သက်သောင့်သက်သာပင် အနိုင်ရရှိ ခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ပါတီအနေဖြင့် ပြည်နယ်အတော်များများတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့ရာ ကွန်ဂရက်စနစ်နှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူနီးပါးဖြစ်သော ပါတီ၏လွှမ်းမိုးမှုကို ခိုင်မာစေခဲ့သည်။ BJP ပါတီသည် ကွန်ဂရက်တွင် နိုင်ငံရေးအရ အနည်းငယ်အားနည်းသော်လည်း အမျိုးသား အဆင့်တွင် အလွန်အားကောင်းနေဆဲ ဖြစ်သည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအခွန်ဥပဒေ(GST)၊ National Institution for transforming India (NITI Aayog) ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ ပြည်နယ်များ၏ ရန်ပုံငွေအားတိုးမြှင့်ပေးရန် ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်၏ အဆိုပြုချက်ကိုလက်ခံခြင်းကဲ့သို့သော ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာ သဘောတူဆုံးဖြတ် ချက် ချမှတ်နိုင်ခဲ့မှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါ အထွတ်အထိပ် ရောက်နေစဉ်ကာလအတွင်း အကူအညီပေးမှု၊ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုအခွန်ဥပဒေ(GST) နစ်နာကြေးပေးလျော်ခြင်း၊ ပြည်နယ်များတွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့များ (BSF)အား တရား စီရင်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေ ဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု ပြင်ဆင်ချက်အက်ဥပဒေ(CAA) စသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာကိစ္စ အတော်များများနှင့်ပတ်သက်၍မူ BJP ပါတီဝင်မဟုတ်သူများက

ဗဟိုနှင့် သဘောထားကွဲလွဲမှုများ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ Dominant Party Federalism သည် BJP ပါတီလွှမ်းမိုးခြင်းနှင့်အတူ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဒေသအဆင့် ခေါင်းဆောင်များ ဦးဆောင်သည့် ပြည်နယ်များကမူ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ် အရှိန်ကောင်းလာခြင်းအပေါ် ခုခံဆန့်ကျင်မှုများ ပြုလုပ်ကြသည်။

ချုပ်၍ကြည့်ပါက အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် မတူကွဲပြားမှုနှင့် အမှတ်သရုပ်လက္ခဏာ ပေါင်းစုံရှိရာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုများသည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးခြင်းမှာ အထူးအဆန်းတော့လည်း မဟုတ်ပါ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်ဆက်ဆံရေးတွင် စိန်ခေါ်မှုများလည်း ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ပထမတစ်ချက်မှာ ပြိုင်ဘက်ပါတီများကြား ရွေးကောက်ပွဲ ယှဉ်ပြိုင်ရာတွင် အပြန်အလှန်မယုံကြည်မှုများ ရှိနေရာ နိုင်ငံရေးအရ ဆွေးနွေးမှုနှင့် တူညီဆန္ဒဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းကိုလည်း ရှုပ်ထွေးစေပါသည်။ ဒုတိယတစ်ချက်မှာ နိုင်ငံရေးအရ ကွဲပြားမှုများနှင့် သံသယများ မြင့်မားလာမှုကြောင့် Inter–State Council, GST Council, NITI Aayog နှင့် Zonal Council ကဲ့သို့သော အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ အင်စတီကျူးရှင်းများမှာလည်း ဗဟိုနှင့်ပြည်နယ်အစိုးရများကြား၊ ပြည်နယ်အစိုးရ အချင်းချင်းကြားတွင် အရေးကြီးကိစ္စရပ်များအပေါ် သဘောထားကွဲလွဲမှုအား ဖြေရှင်းရာတွင် အသုံးဝင်မှု သိပ်မရှိလှပါ။ ထို့ပြင် မကြာသေးမီက ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ကိုဗစ်–၁၉ ကပ်ရောဂါအပေါ် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း မငြင်းနိုင်သည့်လိုအပ်ချက်များ ရှိနေကြောင်း ဝန်ကြီးချုပ်မိုဒီကိုယ်တိုင် ဝန်ခံထားပြီးဖြစ်ရာ မတူကွဲပြားမှု များပြားသော အိန္ဒိယနိုင်ငံအား ထိရောက်သော စီမံခန့်ခွဲမှုပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ခိုင်မာအားကောင်းသည့် ဖက်ဒရယ်ဗိသုကာအဖြစ် ပြုပြင်ရန် လိုအပ်နေပြီဟုဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနှင့် အိန္ဒိယတို့၏သမိုင်းကြောင်းကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက တူညီချက်များစွာရှိသည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့အောက် ကျရောက်ခဲ့ရခြင်းတွင် တူညီသကဲ့သို့ ယဉ်ကျေးမှုအရလည်းကောင်း၊ တောတောင်ရေမြေသဘာဝအရလည်းကောင်း တူညီသည့်အချက်များစွာ ရှိသည်။ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားရာတွင်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရေးသမားတို့က အိန္ဒိယနိုင်ငံရေးသမားတို့၏ လှုပ်ရှားမှုများကို နမူနာယူပြီး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်များ ရှိခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယတွင် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာပေါင်းစုံ၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံရှိသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာပေါင်းစုံ၊ တိုင်းရင်းသားမျိုးစုံ ရှိသည်။ ယနေ့ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံသည့် ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆက်လက်တည်ဆောက်သွားမည်ဟု ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ် (၅) ရပ်တွင် ထည့်သွင်းချမှတ်ထားပြီးဖြစ်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဖက်ဒရယ်စနစ်မှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကိုက်ညီမည့် ကောင်းနိုးရာရာများကို ရယူကျင့်သုံးပါက အသုံးတည့်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

ကျော်နိုင်တင့်

References

1. https://byjus.com/free–ias–prep/federalism/
2. https://www.orfonline.org/expert–speak/indian–federalism–75–the–foundation–of–a–strong–democracy/

awmf0ifobZifrEGif;apcsif

oufLSpif(a&TURef;ajr)

“ မြန်မာ့မြေအား တစ်လက်မမျှ အထိမခံချင်သူများ၏
စိတ်ဓာတ်ကြောင့်
ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည်
အခက်အခဲပေါင်းများစွာကြားမှ
လွတ်လပ်၍ တည်တံ့နေပါသေးသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးခဲ့ရခြင်းမှာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲမှုအား ဗြိတိသျှတို့မှ ကောင်းစွာအသုံးချခံရမှုဖြင့် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ဘုရင်စနစ် ဆိတ်သုဉ်းခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီခေတ်အခြေအနေသည်လည်း မင်းတုန်းမင်း အသက်ငင်နေသည့်အချိန်တွင် ဆင်ဖြူမရှင်၏ နန်းတက်မည့်အိမ်ရှေ့စံမင်းအား စိတ်တိုင်းကျရွေးချယ်မှုဖြင့် အစပျိုးပြီး မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံချိန်တွင် ထီးနန်းစိုးစံမည့်ဘုရင်အား စိတ်တိုင်းကျရွေးချယ်မှုဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည့် ဆင်ဖြူမရှင်၏ အလိုလောဘကြောင့် ထီးနန်းပျောက်ခဲ့ရသည့် မြန်မာရာဇဝင်ကဲ့သို့ မဖြစ်သော်လည်း မိမိတို့၏ အာဏာ၊ ဂုဏ်ရှိန် မှေးမှိန်ပျက်သုဉ်းမည့်အရေး ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေသည့် လူတစ်စုတို့၏ တိုင်းတစ်ပါးသားအကြံပေးမှုများအား လက်ခံကာ အာဏာနှင့်အခွင့်အရေးအား အဆုံးစွန်ထိ မက်မောမှု၊ မိမိနိုင်ငံနှင့်လူမျိုးအတွက် အမြော်အမြင်ကင်းမဲ့သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုများကြောင့် တိုင်းပြည် ချောက်ထဲကျရောက်လုဆဲကို အားကုန်ဆွဲ၍ စိုးတထိတ်ထိတ်ဖြစ်နေရသည့် မြန်မာနိုင်ငံအား မျိုးချစ်စိတ်၊ တိုင်းပြည်အား တစ်လက်မမျှ အထိမခံနိုင်သူများ၏ အနစ်နာခံမှုများကြောင့် ငြိမ်းချမ်းစပြုနေပြီဖြစ်သည့် မြန်မာပြည်ကြီးအား ကျေနပ်ပီတိစိတ်ဖြစ်နေသည်။ မိမိအား(လိပ်ပြာလုံရဲ့လား)ပြောရဲသူ၊ မေးရဲသူတို့၏စကားအား လျစ်လျူရှု၍ အတိတ်ဆီသို့တွေးကြည့်မိသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီး၊ မိဖုရား၊ ရံရွေတော်၊ ကိုယ်လုပ်တော်၊ သားတော်၊ သမီးတော်များနှင့် ပျော်ပွဲဖွဲ့၍ အာဏာထက်ခဲ့သောကြောင့် လူဗိုလ်ဘုံအလယ်ဝင့်ကြွားလို့ ထင်ရှားခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံအား မြန်မာ့ရိုးရာစကားပုံထဲမှအတိုင်း မိန်းမဖျက်၍ ပြည်ပျက်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းအရာအား မသိရှိဘဲ နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ခဲ့ရသည်မှာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးပင် ဖြစ်လေသည်။

ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားခေါင်ကြီးမှ အာဏာမက်မောခဲ့သည့်အတွက် ထီးနန်းပျောက်ခဲ့ရသည်ဟုသိရှိပါက ခွင့်လွှတ်နိုင်မည်မထင်ပေ။ မြန်မာ့ထီးနန်းအကြောင်း ရေးမည်ဆိုပါက ချန်ထား၍မရသည်မှာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ သားတော်၊ သမီးတော်များပင်ဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၇၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ၊ မန္တလေးရတနာပုံနေပြည်တော်ကြီးတွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နာမကျန်းဖြစ်နေသည့်အချိန် အာဏာရဖို့ အခွင့်ကောင်းစောင့်နေသူ ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်း (မန္တလေးရတနာပုံနေပြည်တော်နန်းတော်ရှိ လုံခြုံရေးကင်းအပေါင်းတို့အား စီမံအုပ်ချုပ်ရသည့်အတွက် ကင်းအပေါင်းတို့၏ ဝန်မင်းဖြစ်သည့်အတွက် ကင်းဝန်မင်းဟု ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်သည်)နှင့် သားတော်မဖွားမြင်နိုင်၍ ဘုရင့်အမေလုပ်ဖို့ အလှမ်းဝေးနေသည့် သမီးတော်သုံးပါး၏မယ်တော်ကြီး ဆင်ဖြူမရှင်တို့၏ အာဏာရရေး အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် အခွင့်သာချိန်ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှအင်္ဂလိပ်တို့၏ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်သည့်ဥပဒေအတိုင်း စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ်ကို အားကျ၍ မိမိတိုင်းပြည်အား အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ပြောင်းလိုသူ ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်း၊ စည်းစိမ်အာဏာမက်သည့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်သည် မိမိတို့၏ဩဇာခံမည့် ကုန်းဘောင်မင်းသွေးပါသူအား ဘုရင်တင်မြှောက်ရန် ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ သားတော်သမီးတော်များအား ဘုရင့်အမိန့်ဟုဆိုကာ ဆင်ဖြူမရှင်နှင့်အပေါင်းအပါတစ်စုမှ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်၍ သတ်မည့်သတ်ကွင်းသို့ မရောက်မီ ပါးနပ်စွာလွတ်မြောက်ခဲ့သူများမှာ ညောင်ရမ်းမင်းသားနှင့်ညောင်အုပ်မင်းသား နှစ်ပါး

ဖြစ်သည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၄၀ ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၆ ရက် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံချိန်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကံကြမ္မာဆိုး ကျရောက်မည့်အချိန်၏ အစ ဟု ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်း တိုင်းသူပြည်သားများ သတိမထားမိချေ။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ သားတော်များတွင် မက္ခရာမင်းသား၊ သုံးဆယ်မင်းသား၊ ညောင်ရမ်းမင်းသားတို့မှာ ထက်မြက်ကြသူများဖြစ်သည်။ ထိုသုံးဦးထဲမှ တစ်ဦးအား ရွေးချယ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း မိမိတို့အာဏာသက်ရောက်ရန် မလွယ်ကူမှန်းသိသည့် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့သည့် မိမိတို့ချုပ်ကိုင်နိုင်မည့် ကုန်းဘောင်မင်းသွေးပါသည့် မင်းသားအား ဘုရင်တင်မြှောက်ရန် ကြံစည်ကြတော့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ညောင်ရမ်းမင်းသားအိမ်ရှေ့စံအရိုက်အရာ ရမည်ဆိုပါက မင်းညီမင်းသားတွေထဲမှ ကန့်ကွက်ရန်မရှိ အားလုံးမှ ကျေနပ်သဘောကျကြသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသားသည် စစ်ရေးစစ်ရာ၊ ဆေးဝါးပညာများပါ တတ်ကျွမ်းသည့်မင်းသားတစ်ပါးဖြစ်ပြီး မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နာမကျန်းဖြစ်စဉ် ကိုယ်တိုင် ဆေးဝါးဖော်စပ်တိုက်ကျွေးခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။

သို့သော် ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားနှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းတို့က အနေအေးဆေးပြီး စာပေအရာမှာထူးချွန်သူ၊ ကုန်းဘောင်မင်းမျိုးရိုးဖြစ်သော သီပေါမင်းသားအား ဘုရင်အဖြစ် ရွေးရန် သင့်တော်သည်ဟု ဆင်ဖြူမရှင်၏မှတ်ချက်ဖြင့် မှူးမတ်အချို့နှင့်တိုင်ပင်ကာ မိမိတို့ဩဇာသက်ရောက်မည်ယူဆသည့် သီပေါကို မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နာမကျန်းသည်ကို အခွင့်အရေးယူပြီး မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏အမိန့်ဟု လိမ်လည်အမိန့်ထုတ်၍သီပေါမင်းသားအား ထီးနန်းတင်ရန် ကြိုးစားကြသည်။ သီပေါအား အိမ်ရှေ့စံမင်းသားအဖြစ် တင်သည်နှင့် အခြားမင်းညီမင်းသားများ ပုန်ကန်မည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် မင်းညီမင်းသားအားလုံးကို မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏အမိန့်ဟုဆိုကာ နန်းတော်အတွင်းသို့ သံတော်ဆင့်များနှင့် ဆင့်ခေါ်ပြီး နန်းတော်၏မြောက်ဥယျာဉ်တော်၌ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားလိုက်ကြသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသားနှင့် ညောင်အုပ်မင်းသားတို့ လွတ်ခဲ့ရခြင်းသည် မြောက်ရွှေရေးမိဖုရားမှ မင်းညီမင်းသားများအားသတ်မည့် အတွင်းသတင်းသိ၍ အကြောင်းကြားမှုကြောင့် နန်းတွင်းမှ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ကာ ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးခံရမှုမှ ကင်းဝေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

နန်းတွင်းမှဆင့်ခေါ်မှုကို ရှောင်ရှားပြီး တိမ်းရှောင်နိုင်ခဲ့သည့် ညောင်ရမ်းမင်းသားသည် အသက်ဘေးမှလွတ်မြောက်ရန် ကြိုးစားခဲ့ရာတွင် အင်္ဂလိပ်ဘုန်းတော်ကြီးကောလ်လ်ဘက်၏ အကူအညီရရှိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ၁၈၇၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှတို့နှင့်မြန်မာအာဏာပိုင်တို့ အကြိမ်ကြိမ်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှု အောင်မြင်ပြီး ညောင်ရမ်းမင်းသားအား မန္တလေးရတနာပုံနေပြည်တော်ရှိ သံတဲမှတစ်ဆင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ ထွက်ခွာ၍ ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးနှင့် မိသားစုအား ဗြိတိသျှတို့မှ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလကတ္တားသို့ ပို့ဆောင်လိုက်ကြသည်။ သီပေါမင်း မန္တလေးရတနာပုံနေပြည်တော်တွင် နန်းတက်စဉ် သမီးတော်သုံးပါးဖြစ်သည့် စုဖုရားကြီး၊ စုဖုရားလတ်၊ စုဖုရားလေးတို့၏ မယ်တော်ကြီး ဆင်ဖြူမရှင်၏ ဆန္ဒအတိုင်း သမီးတော် စုဖုရားကြီးအား တောင်နန်းစံမိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ စုဖုရားလတ်အား မြောက်နန်းစံမိဖုရားအဖြစ်လည်းကောင်း သီပေါနှင့် လက်ဆက်၍ ထီးနန်းတင်ခဲ့သော်လည်း ညီမသုံးဦးထဲမှ ထက်မြက်သွက်လက်လှသည့် စုဖုရားလတ်သည်

အစ်မတော်စုဖုရားကြီးကို ဖယ်ရှားပြီး မိမိဖြစ်လိုသည်ကို တဇောက်ကန်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘွဲ့ကို အရယူခဲ့သည်။ လူဗိုလ်ပုံအလယ် အရှက်ရခဲ့သူသည် သီပေါမင်းကို ထီးနန်းတင်ခဲ့သူ ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးပင် ဖြစ်လေသည်။ မိမိရင်၌ဖြစ်သည့်သမီးကို စည်းစနစ်တကျ မထိန်းသိမ်းနိုင်သည့်မိခင်မှ မြန်မာနိုင်ငံအား ချုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ကြိုးစားမှုတွင် အခြေခံကျသည့် စည်းစနစ်မရှိခြင်းသည် မြန်မာပြည်အား တိုင်းတစ်ပါးကျွန်ဖြစ်ရန်အတွက် အစပျိုးနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

သွက်လက်ပြီး ထင်ရာစိုင်းတတ်သည့် စုဖုရားလတ်သည် မိဖုရားခေါင်ကြီး အရိုက်အရာရသည်နှင့် နန်းတော်အတွင်း တန်ခိုးထွားလာလေသည်။ သီပေါမင်းနန်းတက်လျှင် စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ်ပြောင်းရန် ဆန္ဒရှိခဲ့သည့် ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းမှာ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ် အရေးပေးခံရသည့် တိုင်းတာမင်းကြီး၏ စစ်ရေးလိုလားမှုကို တားမြစ်ခဲ့သည့် စကား ဆိုမိသောကြောင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးစုဖုရားလတ်မှ ဘုရင်၊ မှူးမတ်စုံညီသည့် ညီလာခံတွင် ကင်းဝန်မင်းအား "ဟဲ့ဖွားသစ်၊ ဒီအဘိုးကြီးအိမ်ကို ကျောက်ပြင်တစ်ချပ်နှင့် ထဘီတစ်ထည် ပို့လိုက်စမ်း"ဆိုသည့်စကားသည် စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ် အကောင်အထည်ဖော်၍ အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံပြောင်းချင်သော ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်း၏ အကြံအစည်များမှာ လက်တွေ့ဖြစ်တည်မှုအတွက် ကြိုးပမ်းမှုသည် အိပ်မက်ပမာပြောင်းလဲသွားရလေသည်။

ရည်ရွယ်ချက်၊ အကြံအစည်များနှင့် အလှမ်းဝေးနေသည့် ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းသည် မှူးမတ်လူဗိုလ်ပုံအလယ် အရှက်ရခဲ့သောကြောင့် မိဖုရားကြီးဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သမီးတော်အငယ်ဆုံးဖြစ်သည့် စုဖုရားလေး၊ မိမိအပါအဝင် သုံးဦးတိုင်ပင်ပြီး အိန္ဒိယကိုရောက်နေသည့် ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးကို ဆက်သွယ်ကာ ရတနာပစ္စည်းများကို လျှို့ဝှက်စွာ ပို့ဆောင်လိုက်သည်။ ရတနာပစ္စည်းများထုခွဲ၍ မင်းနေပြည်ကိုကြံပါ၊ အလွယ်ရပါစေမည်ဟု အကြောင်းကြားလိုက်သည်။ ပေးပို့လိုက်သော ရတနာပစ္စည်းများမှာ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်ပင်သည့် မင်းသမီးစုဖုရားလေး၏ပစ္စည်းမှာ အများဆုံးဖြစ်ပြီး အရေးတော်ပုံအောင်ပါက ကြံရာပါမင်းသမီးအား မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်ရန်ဖြစ်သည်။

ထိုပူးပေါင်းကြံစည်မှုအား သီပေါမင်း၏မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ်မှ သိရှိသွားပြီး ဒိုင်းခင်ခင်ကြောင့် အသည်းကွဲနေသည့် သီပေါဘုရင်အားပြုစုရန် ညီမတော် ရမည်းသင်းစုဖုရားလေးအား တာဝန်ပေးအပ်လိုက်သည်။ စုဖုရားလေးမှာ သီပေါဘုရင်၏မိဖုရားငယ်အဖြစ်သာ ဘုရင့်အပါးနေရခြင်းဖြစ်ပြီး ဘိသိက်မြှောက်သည့် မြောက်နန်းမိဖုရားမဖြစ်ခဲ့ရချေ။ အင်္ဂလိပ်တို့နှင့်ဆွေးနွေး၍ သီပေါဘုရင်အား နန်းချပြီး ညောင်ရမ်းကိုယ်တော်ကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ် စုဖုရားလေးနှင့်လက်ဆက်၍ ထီးနန်းတင်ပြီး နန်းသိမ်းမည့် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့၏ စုဖုရားလေးအား မိဖုရားခေါင်ကြီးတင်မြှောက်မည့် စီမံကိန်းကြီးလည်း ပျက်သုဉ်းသွားသည်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် ညောင်ရမ်းမင်းသားသည် အိန္ဒိယမှ ရန်ကုန်မြို့သို့ ရုတ်တရက်ရောက်လာပြီး ဗြိတိသျှဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးနှင့် တွေ့ဆုံကာ မိမိသည် မြန်မာပြည်အား တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်လိုသဖြင့် အကူအညီပေးရန် တောင်းဆိုရာ ဗြိတိသျှဝန်ရှင်တော်မင်းမှ ငြင်းဆန်မှုနှင့်အတူ အိန္ဒိယသို့ပို့ဆောင်လိုက်သည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသားသည် အိန္ဒိယတွင်ခေတ္တသာနေပြီး အထက်မြန်မာပြည် အောက်အစွန်း ဒဂုံမော်နယ်ခြား

ကျောက်တိုင်အနီးတွင် လူသူစုဆောင်းပြီး မြေထဲမြို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရာ ဗြိတိသျှတို့မှသိရှိပြီး ညောင်ရမ်းမင်းသားအား ဖမ်းဆီး၍ အိန္ဒိယသို့ ထပ်မံပို့ဆောင်ပြန်သည်။ မြန်မာပြည်အတွင်းရှိ တိုင်းသူပြည်သားတို့မှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘုရင်အဖြစ် တင်မြှောက်၍အုပ်ချုပ်စေလိုသူမှာ ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီး ဖြစ်သည်ဟု ဗြိတိသျှတို့မှ သဘောပေါက်သွားလေသည်။

အိန္ဒိယသို့ ပြန်လည်ပို့ဆောင်ခံခဲ့ရသည့် ညောင်ရမ်းမင်းသားမှ ကင်းဝန်မင်းကြီးအား (သင့်တော်သောအချိန်တွင် ကြွပါ့မည်)ဟု အကြောင်းပြန်စာအား ဗြိတိသျှတို့မှရေးသား၍ ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းအား လှည့်စားခဲ့သည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသား၏အကြောင်းပြန်စာအား ကင်းဝန်မင်းကြီးဦးကောင်းထံ ရောက်ရှိချိန်သည် ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးနတ်ရွာစံ (ကွယ်လွန်)ပြီးချိန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်အား သာသာလေးသိမ်းပိုက်နိုင်ခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ တိကျသည့်သတင်းအမှန်အား မြန်မာတို့ဘက်မှ မရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သည့် နိုင်ငံတိုင်း တည်တံ့နိုင်ရေးမှာ ရန်သူဟု ယူဆသူများဘက်မှ တိကျသည့်သတင်းအမှန် ရရှိရန် အထူးလိုအပ်ပေသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးသည် သက်တော် ၃၈ နှစ် ၁၃၄၇ ခုနှစ် နယုန်လတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မူရှိဒဘတ်ခရိုင် ဗာဟန်ပူးလ်မြို့တွင် ကံတော်ကုန်သည်။

ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီး ကံတော်ကုန်ခြင်းကို အခွင့်ကောင်းအဖြစ် အသုံးချကာ ဗြိတိသျှတို့မှ ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီး ကံတော်ကုန်ခြင်းကို လျှို့ဝှက်ထားပြီး ပုဂ္ဂိုလ်စွဲပြီးအားကိုးတတ်သည့် မြန်မာတို့၏ ဓလေ့အစဉ်အလာကို အသုံးချခြင်းဖြင့် သီပေါမင်းအားနန်းချရန်အတွက် ဗြိတိသျှတို့မှ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မော်လမြိုင်ဝန်ထောက်ဦးအုန်း၏သား (စကားပြန်)ဘသန်းကို ညောင်ရမ်းမင်းသားကဲ့သို့ ဆင်မြန်းစေပြီး ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘောဦးတွင် သပြေခက်များ ထိုးစိုက်၍ တင်ဆောင်လာပြီး ဧရာဝတီမြစ်ကို ဆန်တက်ခဲ့သည်။ မြင်းခြံအထက်မြစ်စဉ်ရှိ စစ်ကိုင်းခံတပ်၊ သပြေတန်းခံတပ်၊ အင်းဝခံတပ်များသို့ ကင်းဝန်မင်းကြီးမှ ဘုရင့်အမိန့်ဟုဆိုကာ အမိန့်စာပေးပို့ခဲ့သည်။ ထိုအမိန့်တွင် ဗြိတိသျှတို့အား (မခုခံရ၊ ခုခံလျှင် သူပုန်)ဟု ရေးသားထားသည်။ ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘော ဝင်ရောက်လာသည့် မြစ်စဉ်တစ်လျှောက်တွင်လည်း ပြည်သူများက ညောင်ရမ်းမင်းသားဟု ထင်မှတ်၍ သောင်းသောင်းဖြဖြ ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာတို့ဘက်မှ ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘော ဂေါဝိန်ဆိပ်ရောက်သောအခါ ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီး ဟုတ်၊ မဟုတ်သိရန်အတွက် အထောက်တော်စေလွှတ်၍ ကြည့်ခိုင်းရာ သုံးနာရီကြာသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ နေဝင်မိုးချုပ်ချိန်ရောက်မှသာ ကိစ္စတစ်ခုဖြင့် ညောင်ရမ်းမင်းသား အပြင်သွားနေကြောင်း အကြောင်းပြန်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းကိုလည်း စာချုပ်ရန် အကြောင်းပြချက်ဖြင့် တောင်ဥယျာဉ်မှ ဆိပ်ကမ်းရှိ သင်္ဘောပေါ်သို့ ပရိယာယ်ဖြင့် အဆင့်ဆင့်ခေါ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်တွင် ကာနယ်စလေဒင်မှ နန်းတော်ကိုဝိုင်းထားပြီးဖြစ်သည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသားအတုဖြင့် မြန်မာပြည်လူထု၏ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲသည့်အလေ့အထအား အသုံးချ၍ ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်တွင် သီပေါမင်းနန်းချရန် ဗြိတိသျှတို့မှ စီစဉ်သည်။ ပင်းယမင်းသမီးမှ သင်္ဘောပေါ်တွင် ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးပါလာကြောင်း၊ သီပေါမင်းအား နန်းချပြီး ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီး နန်းတက်မည်ဖြစ်ကြောင်း လျှောက်တင်ရာ သီပေါမင်းမှ သင်္ဘော

ရှိ ပြတင်းပေါက်မှန်ကို အသာလှပ်ကြည့်ပြီး ညောင်ရမ်းမင်းသားမဟုတ်ကြောင်း ပင်းယ မင်းသမီးအား ပြန်၍မိန့်ကြားခဲ့သည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက်အဖြစ် တိုင်းသူပြည်သားများ မျှော်မှန်းသည့် ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးသည် တိုင်းတစ်ပါးတွင် မထင်မရှားကွယ်လွန်၍ နိဂုံးချုပ်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်ဆုံးမင်းဆက်ဖြစ်သည့် သီပေါဘုရင်အား ဗြိတိသျှ တို့မှာ ကြက်ကလေး၊ ငှက်ကလေးကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ပြတ်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် မြန်မာဘုရင်သီပေါမင်းသည် သာမန် အရပ်သားဘဝဖြင့် ကံတော်ကုန်သည်။

မြန်မာပြည် ဘုရင်စနစ်ပျက်သုဉ်းသွားခြင်းကြောင့် ပြည်သူတို့သည် တိုင်းတစ်ပါး သားတို့၏ သူ့ကျွန်ဘဝရောက်ခဲ့ရသည်။ ဘုရင်စနစ် ပျက်သုဉ်းသွားခြင်းနှင့်အတူ ထင်ရှား ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘုရင့်တပ်မတော်သည်လည်း လုံးဝပျက်သုဉ်း၍ စုံးစုံးမြုပ်သွားခဲ့လေ သည်။

အင်္ဂလိပ်တို့၏အုပ်ချုပ်ခံရမှုကြောင့် တိမ်မြုပ်သွားသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိခဲ့သည့် ဘုရင့်တပ်မတော်ကြီးနေရာတွင် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်ကြီး (BIA) အား ၁၉၄၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ဘုရင့်တပ်မတော်နှင့် ပူးပေါင်းသည့် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်ကြီး (BIA) သည် ပြည်တွင်းရှိ ကျူးကျော်ဗိုလ်ကျ စိုးမိုးနေသော ဗြိတိသျှတို့အား မောင်းထုတ်ရန် မြန်မာပြည် သို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်ပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ဂျပန် ဝန်ကြီးချုပ် တိုဂျိုပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ မဟာအရှေ့ အာရှအကျိုးတူစီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းတွင် ပူပေါင်းဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံ အား လွတ်လပ်ရေးပေးမည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည်။ ဂျပန်ဘုရင့်တပ်မတော်သည် ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ်တို့အား နှင်ထုတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသိမ်းပိုက်ရေး ထိုးစစ်စချိန်မှာပင် ဗမာလွတ်လပ် ရေး တပ်မတော်အား ဂျပန်တို့မှ ရုပ်သေးရုပ်မျှသာ ဆက်ဆံကြသည်။ သို့ကြောင့် ဂျပန်တို့၏ သဘောထားကို ရိပ်မိကြသည့် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်သားတို့သည် ဂျပန်တို့အား မြန်မာမြေမှ မလွဲမသွေ တိုက်ထုတ်ရမည့်သူများဟု ခံယူခဲ့ကြသည်။ ဂျပန်တပ်မတော်နှင့် ဗမာလွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် ပူးပေါင်း၍ ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလကုန်ခါနီးတွင် မော်လမြိုင် မြို့ကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာယာယီအစိုးရ ဖွဲ့မည့်အစီအစဉ်အား အလေးမထား၊ ဂျပန်စစ်ဘက်အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းအဖြစ် ကြေညာခဲ့သည်။ ဂျပန်ဘုရင့်တပ်မတော်နှင့် ဗမာလွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်တို့ ပြုခဲ့သည့် ကတိကဝတ်များအား ဂျပန်ဘုရင့်တပ်မတော် ဘက်မှ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ဖျက်သိမ်းလိုက်သည်။ ဗမာ့တပ်မတော်မှ ကိုယ်စားပြုသည့် အဖွဲ့မှ ရန်ကုန်မြို့တော်အား ဦးစွာသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့်အား ဂျပန်တို့ဘက်မှ မသိကျိုးကျွန်ပြုခဲ့ကြသည်။

ဂျပန်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးကို ထပ်မံဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ကတိမတည်သည့် ဂျပန်တပ်မတော် အား ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်ဘက်မှ ပြန်လည်တိုက်ခိုက်လိုသည့်ဆန္ဒများ ပြင်းပြ

ခဲ့သော်လည်း လေ့ကျင့်မှုနှင့် စည်းရုံးမှု မခိုင်မာခြင်းကြောင့် အခြေအနေနှင့်အချိန်အခါ စောင့်၍ ဂျပန်တို့အား တွန်းလှန်ရန် ဗမာ့တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များမှ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်ဦးပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အမြစ်တွယ်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့အား အပြီးတိုင်မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်ကိုလည်း ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ မြေအောက်တော်လှန်ရေး မျိုးချစ်လူငယ်ခေါင်းဆောင်များနှင့် ရဲဘော်သုံးကျိပ်အချို့ ဦးဆောင်ကာ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ် မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့အထိ ဂျပန်တို့အား သုံးနှစ်တာကာလအထိ ကြိုးစား၍တိုက်ထုတ်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာတိုင်းရင်းသား လူမျိုးအပေါင်းတို့မှ ဂျပန်တို့၏ ရက်စက်သည့်လုပ်ရပ်များအား မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ကာ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်များ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း ပေါ်ပေါက်၍ မြန်မာတို့မှ ဂျပန်တို့အား ဝိုင်းဝန်းတိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် စစ်ရေးအကျပ်အတည်းများ ရင်ဆိုင်လာရသော ဂျပန်တို့သည် မြန်မာပြည်သူများကို အယုံသွင်းရန် ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ ရက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်ရေးပေးရန် အမိန့်စာထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံအား လွတ်လပ်ရေးပေးပြီး ဂျပန်တပ်မတော်မှ ဗိုလ်ချုပ်ဆာကူရိုင်းတိုကုတာရှိသည် ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်၏ အကြံပေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး ဂျပန်တို့ရေးဆွဲသည့် အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်ရသည့် ဂျပန်တို့၏လက်ပါးစေ ရုပ်သေးရုပ်ဖြစ်သည့် မြန်မာအစိုးရမျှသာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ဗမာ့လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော်၏ လှုပ်ရှားမှုများအား စေ့စပ်သေချာစွာ အကဲဖြတ်နေသည့် ဂျပန်တို့အား မြန်မာတို့ဘက်မှ လှည့်စားနိုင်ခဲ့သည်။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေး၏ ထူးခြားချက်မှာ မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သူများသည် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားလှုပ်ရှားမှု၊ ကိုလိုနီဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ကြသူများဖြစ်ခဲ့သည့် အတွေ့အကြုံများသူနှင့်အတူ ဗမာ့တပ်မတော်အတွင်းသို့ အရာရှိအဖြစ် ဝင်ရောက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွသည့်လူငယ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် မြေအောက်လှုပ်ရှားသည့် မြန်မာမျိုးချစ်လူငယ်အဖွဲ့အစည်းမှာလည်း ခိုင်မာကျယ်ပြန့်လာသည်။ နိုင်ငံရေးလောကမှ မျိုးချစ်ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်များအား အသိပေး၍ ခေါင်းဆောင်စေရန် ရည်ရွယ်ခဲ့သော်လည်း ခံယူချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို လက်မခံသောကြောင့် ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအား မြေအောက်လှုပ်ရှားသည့် မြန်မာ့မျိုးချစ်လူငယ်များသည် ၁၉၄၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ဆင်နွှဲရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့်ပူးပေါင်းသည့် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး ဗမာကွန်မြူနစ်အဖွဲ့သည် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးကို တက်ကြွစွာ စည်းရုံးလှုပ်ရှားခဲ့သောကြောင့် ဗမာ့တပ်မတော်အတွင်းမှ လူငယ်များ ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင်မှုနောက်သို့ ယိမ်းယိုင်သွားကြသည်။ အကြောင်းရင်းမှာ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအကြီးအကဲတို့၏ အချိန်ဆွဲမှုကြောင့်ဖြစ်သည်။

အမေရိကန်နှင့်တရုတ် ပူးပေါင်းတပ်ဖွဲ့မှ ထိုးစစ်ဆင်တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဂျပန်တပ်မတော် အကျပ်အတည်းတွေ့နေချိန်တွင် မြန်မာပြည်တွင်း၌လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခမျိုးစုံဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရချိန်ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့ဗြိတိသျှကို မြန်မာမျိုးချစ်လူငယ်များက တိုက်ထုတ်နိုင်သကဲ့သို့ ဂျပန်တပ်မတော်အားလည်း တွန်းလှန်ဖယ်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှနှင့်ပူးပေါင်းသည့် ကွန်မြူနစ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ စည်းရုံးမှုကြောင့် မြန်မာ လူငယ်တချို့ ကွန်မြူနစ်စနစ်အတွင်း စီးမျောသွားသည်။ စိတ်ဓာတ်ကြွခိုင်သည့် ခံယူချက်များဖြင့် မြန်မာမျိုးချစ် လူငယ်တစ်စုနှင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ စွမ်းဆောင်မှု ကြောင့် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့ သယံဇာတ၊ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ လတ်ဆတ်လှပသည့် အသွေးအသားများအားစတေးပြီးကျားကုတ်ကျားခဲဖြင့် လွတ်လပ်ရေးရယူခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြောင်းလဲခဲ့သည့်ခေတ်ပြောင်း၊ စနစ်ပြောင်းခြင်းများနှင့် အခက်အခဲ အကျပ်အတည်းများအား ထည့်သွင်း မရေး လိုတော့ပါ။ မြန်မာလွတ်လပ်ရေးသည် ဘုရင်ခေတ်သို့ ပြန်လှည့်ကြည့်သော် အချစ်၊ အတ္တများစွာ၊ စည်းစိမ် အာဏာတို့အား လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ လိုချင်တပ်မက် သည့်လောဘများကြောင့် မြန်မာ့ရေ၊ မြေ၊ လေပိုင်နက် နှင့်အချုပ်အခြာအာဏာသည်တိုင်းတစ်ပါးလက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် သီပေါမင်းလက်ထက် တွင် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး ကွယ်ပျောက်သွားခြင်း ဖြစ် သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်လည်း အပြီးတိုင်ပပျောက် သွားသည်။ ဆုံးရှုံးသွားသည့် အချုပ်အခြာအာဏာ ဖြစ်သည့် လွတ်လပ်ရေးအား ပြန်ရရန် အသက်၊ သွေး၊ ချွေးပေါင်းများစွာ စတေး၍ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးစားခဲ့ ကြရသည့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအား ယနေ့မျက်မှောက် ခေတ် လူငယ်များထိန်းသိမ်းရမည့် အဓိကကျသည့် ပခုံးပြောင်း တာဝန်ဖြစ်သည်။

"အသက်၊ သွေး၊ ချွေးပေါင်းများစွာ စတေး၍ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးစားခဲ့ကြရသည့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေး အား ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ် လူငယ်များ ထိန်းသိမ်းရမည့် အဓိကကျသည့် ပခုံးပြောင်း တာဝန်ဖြစ်သည်။"

၂၀၂၁ ခုနှစ် နှစ်ဆန်းပိုင်းကာလတွင် မြန်မာ နိုင်ငံရှိ မြို့ကြီးများအတွင်းရှိ ရပ်ကွက်များ၏ အဓိက ကျသည့် လမ်းမကြီးများ၊ မြို့တွင်း မော်တော်ယာဉ်များ ပြေးဆွဲသည့် အဓိကကျသည့် လမ်းမကြီးများတွင် (Save Myanmar)ဟု ကမ္ဘာ့တိုင်းပြည်များမှသိအောင် ရေးသား ကြပြီး UN တပ်များ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်စေလိုသည့် လူငယ်၊ လူကြီးတချို့၏လုပ်ရပ် များသည် နှစ်ပေါင်း များစွာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အသက်

ပေါင်းများစွာ၊ မြန်မာပြည်၏သယံဇာတ ပေါင်းများစွာ၊ အရက်သိက္ခာပေါင်းများစွာ၊ တိုင်းပြည်၏ အဖူးအညွန့်ပေါင်းများစွာ စတေး၍ တိုက်ယူခဲ့ရသည့် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအား တိုင်းတစ်ပါးသားတို့အား အလွယ်တကူ ပေးချင်နေကြသည်ကို အံ့သြမိပါသည်။ အနစ်နာခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာအတွက် လွတ်လပ်ရေး ကြိုးပမ်းခဲ့သူများအား အထူးလေးစားစေချင်ပါသည်။ မြန်မာ့မြေအား တစ်လက်မမျှ အထိမခံချင်သူများ၏ စိတ်ဓာတ်ကြောင့် ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးသည် အခက်အခဲပေါင်းများစွာကြားမှ လွတ်လပ်၍ တည်တံ့နေပါသေးသည်။ ကိုယ့်တိုင်းပြည်၊ ကိုယ့်လူမျိုး၊ ကိုယ့်ဘာသာ၊ သာသနာတော်နှင့် တင့်တယ်နေပါသေးသည်။ အချုပ်အခြာ အာဏာ (၃)ရပ်အားလည်း ပိုင်ဆိုင်နေပါသေးသည်။ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၊ လူအဖွဲ့အစည်းတစ်စုအား ချစ်ခင်စိတ်ဖြင့် (Save Myanmar)ရေးနေကြသူများကြောင့် တိုင်းတစ်ပါးမှ သာလွန်အင်အားဖြင့် အမှန်တကယ် မြန်မာနိုင်ငံအား (Save) ခဲ့ပါသော် နောင်နှစ်ပေါင်း မည်မျှကြာမှ လွတ်လပ်ကြမည်လည်း တွေးရုံနှင့်ပင် ကြက်သီးထမိပါသည်။ (Save Myanmar) ဟု ရေးရက်သူ၊ ရေးရဲသူ မြန်မာနိုင်ငံသူနိုင်ငံသားအချို့အား ပြောကြားလိုသည်မှာ ယခုရရှိထားသော လွတ်လပ်ရေးသည် လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းခဲ့သည့် ခေါင်းဆောင်များ၊ လွတ်လပ်ရေးအတွက် ပင်ပန်းဆင်းရဲစွာ ခေတ်အဆက်ဆက် ညှိနှိုင်းထိန်းသိမ်းခဲ့ကြရသည့် တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ဘဝပေါင်းများစွာ စတေး၍ ရရှိခဲ့သည့် လွတ်လပ်ရေးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်လပ်ခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား ကြိုးစားရှာဖွေခံစားကြပြီး အမိနိုင်ငံတော်ကြီးအား ချစ်ခင်နှစ်သက်၊ ထိန်းသိမ်း၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်စေလိုကြောင်း တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ရပါတော့သည်။

သက်မှူးခင်(ရွှေကျွန်းမြေ)

ကိုးကား

၁။ တပ်မတော်သမိုင်း (ဒုတိယတွဲ)

၂။ ရတနာဂိရိနိဒါန်း၊ နိဂုံး
မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

၃။ News&Knowledge(FB)

အောင်ပန်းအာလူး

မင်းလွင် (အောင်ပန်း)

"အောင်ပန်းမြို့ အောင်ပန်းဘူတာပေါ်လာပြီးနောက်ပိုင်း
အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလကတ္တားဈေးကွက်တွင်
'အောင်ပန်းအာလူး' ဟုပင်
နာမည်ကျော်ခဲ့သည်။"

ကမ္ဘာပေါ်တွင် အာလူးစတင်ပေါ်ပေါက်လာသော နိုင်ငံသည် တောင်အမေရိကတိုက် ပီရူးနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၁၆ ရာစုနောက်ပိုင်း ဥရောပသို့ပျံ့နှံ့ စိုက်ပျိုးလာကြပြီး ကမ္ဘာသစ်သီးနှံ ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝခေတ်များ၌ အာလူးအထောက်အထားမတွေ့ ခဲ့ရပါ။ အာလူးသည် ကုလားလိုခေါ်သော အမည်ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ်လို Potato ဟုခေါ်သည်။ ရှမ်းမြေလတ်ဒေသတွင် အာလူးကို "ကရင်မျောက်ဥ"ဟုခေါ်ခဲ့သည်။ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် စားသုံးခြင်းမရှိပါ။ စားပါက လည်ပင်းကြီးသည်၊ လေပွ၊ လေနာ၊ ဗိုက်နာတတ်သည်ဟု ပြောဆိုယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။ သီးနှံရှားပါးချိန်မှသာ ဖြည့်စွက်သီးနှံအဖြစ် စားသုံးခဲ့ကြသည်။ မြေပြန့်၌လည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်၏။

၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က အထက်မြန်မာပြည်ကိုသိမ်းပိုက်ပြီး ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းအား သိမ်းပိုက်ရန် ချီတက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့တက်လာရင်း လမ်းတစ်လျှောက်တစ်နေရာတွင် ရှမ်းအာလူး(ကရင်မျောက်ဥ)ကို အရသာတွေ့သွားခဲ့ကြသည်ဟူ၏။ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ် ရှမ်းပြည်နယ်ကို အပြီးသတ်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သောနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးအရာရှိ ဟီဒါဘရန့်က ဘင်္ဂလားမျိုး (ခေါ်)သဘော်မျိုး အာလူးမျိုးသစ်များ တင်သွင်းပေးခဲ့ပါသည်။ အာလူးစိုက်ပျိုးရေး တွင်ကျယ်လာခဲ့မှုကြောင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်တွင် အာလူးမျိုးအသစ်များ ထပ်မံတင်သွင်းပေးခဲ့သည်။ အောင်ပန်းမြို့အနီး အင်းပြင်လွယ်အံ့ဒေသတွင် ကာနယ်ရစ်ပွန်က ပျူရီတန် ခေါ် ဝိုက်ဗျူတီမျိုးကို တင်သွင်းလာပြီး စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးခဲ့ရာ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် တိုင်းရင်းအာလူးအမျိုးအစား စစ်ဗိုလ်မျိုးကို တင်သွင်းလာပြီး စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးခဲ့ရာ အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုကြောင့် တိုင်းရင်းအာလူးမျိုးအစား စစ်ဗိုလ်မျိုး အစားထိုးစိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းအာလူးမျိုးကို "ရှမ်းအာလူး"ဟုခေါ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် သာမိုင်းခမ်းနယ်မှ အစပြုခဲ့သော အာလူးများကို ပွေးလှ၊ ပင်းတယ၊ ဘော်နယ်၊ ရွာငံ၊ လွယ်လုံ၊ ကျုံး၊ ပင်မီ၊ ညောင်ရွှေ၊ ဟိုပုံးအထိ ကျယ်ပြန့်စွာ စိုက်ပျိုးလာခဲ့ကြသည်။

ထွက်ရှိလာသောအာလူးများကို အောင်ပန်းမှတစ်ဆင့် ပျော်ဘွယ်၊ သာစည်သို့ ပို့ဆောင်ပြီး ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှ အိန္ဒိယအထိပင် ပို့ဆောင်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ဖောက်လုပ်လာသော မီးရထားလမ်းသည်လည်း ၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် အောင်ပန်းအထိ ရောက်ရှိလာပြီး ကလော၊ အောင်ပန်းဘူတာကို တစ်ပြိုင်တည်းဖွင့်လှစ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ဟဲဟိုးဘူတာကိုဖွင့်လှစ်ပေးပြီး ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ရွှေညောင်လမ်းဆုံးမြို့အထိ ရောက်ခဲ့သည်။ ဤကာလများအတွင်း အာလူးထုတ်လုပ်မှုသည်လည်း အရှိန်မြင့်ခဲ့ပါတော့သည်။ အာလူးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု တွင်ကျယ်လာသဖြင့် ၁၉၁၅ ခုနှစ် ညောင်ရွှေတွင် အာလူးမျိုးသစ် (၁၆) မျိုးထပ်မံ စမ်းသပ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းအာလူးမျိုးသစ်များမှာ အာလူးဘုရင် (King of Potato)၊ ဝမ်းဒါးဖူးလ်(Wonderful)၊ ရှပ်အိပ်စ်ပရက်(SharpsExpress)၊ ဂရိတ်စကောက်(Great Scot)၊ အာရင်ချိ(Arran Chief)၊ ဗြိတိသျှဘုရင်မ(British Queen)၊ ဂျော့ဘုရင်(King George)၊ အပ်တူဒိတ်(Up To Date)၊ မဟာမိတ်(Ally)၊ အာရမ်ကင်မာရိတ်(Arren Camrade)၊ ရော့ဒရိတ်ဒျူး(Rhoderick Dhu)၊ အင်ကမ်းမား(In Comer)၊ ရက်စ်ပွန်(Response)၊ ကားလ်စပင်(Kers Pink)၊ ရီနောင်း(Renow)၊ မဂ္ဂနမ်ဘိုနမ်(Magnum Bonum) တို့ဖြစ်သည်။

အထက်ပါအာလူးများအနက် ဂရိတ်စကောက် မဟာမိတ်နှင့် အပ်တူဒိတ်မျိုးများ ပိုမိုစိုက်ပျိုးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ရှမ်းအာလူး၊ ဘင်္ဂလားမျိုးမှအပ ကျန်အာလူးများကို ခြုံငုံပြီး စစ်ဖိုလ်မျိုးဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။ အောင်ပန်း၊ ကလောမြို့များ မဖြစ်ပေါ်မီအချိန်က သာမိုင်းခမ်း မှတစ်ဆင့် အာလူးများပြည်မသို့ ဆယ်စုနှစ်နီးပါး တင်ပို့ပေးခဲ့ကြသည်။ အောင်ပန်းမြို့ အောင်ပန်းဘူတာ ပေါ်လာပြီးနောက်ပိုင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလကတ္တားဈေးကွက်တွင် "အောင်ပန်းအာလူး" ဟုပင် နာမည်ကျော်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ် ဟဲဟိုးဘူတာ ဖွင့်လှစ်ပြီး နောက်ပိုင်း ဟဲဟိုးဒေသတွင်လည်း အာလူးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု အရှိန်ပိုမြင့်လာခဲ့ပါတော့ သည်။ ထိုခေတ် ထိုအချိန်က ရှမ်း မြေလတ် အာလူးအများဆုံး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်စုဆောင်း ခဲ့သည်များမှာ သာမိုင်းခမ်း ၁၈ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဟဲဟိုး ၄ ရာခိုင်နှုန်း၊ မြင်းတိုက် ၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကလော ၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ပွေးလှ ၃၅ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ပင်းတယ ၁ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ လွယ်လုံ ၄ ဒသမ ၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကျိုး ၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ရွာငံ ၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဟိုပုံး– ညောင်ရွှေ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ အခြား ၂ ရာခိုင်နှုန်းတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ဝန်းကျင်က စာရင်းဖြစ်ပါသည်။

ရှမ်းမြေလတ်တွင် ၁၉၁၂ ခုနှစ် တန်ချိန် ၅၇၀၀၊ ၁၉၁၃ ခုနှစ် တန်ချိန် ၆၆၀၀၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ် တန်ချိန် ၈၈၀၀ ထုတ်လုပ်လာခဲ့ရာမှ ဟဲဟိုးဘူတာ ပေါ်ပေါက်လာပြီး ၁၉၂၈ ခုနှစ် တွင် တန်ချိန် ၃၂၀၀၀ကျော်အထိ ထုတ်လုပ်လာနိုင်ခဲ့ကြောင်း ShanKZ စာရင်းဇယားအရ လေ့လာမိပါသည်။ ထို့နောက် ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန် ၅၀၀၀ ကျော်အတွင်းမှ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ သုံးပုံနှစ်ပုံကျော် တင်ပို့နိုင်ခဲ့ကြောင်းလည်း သိရှိရပါသည်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ် သာမက မန္တလေးတိုင်း၊ မကွေးတိုင်း(ဆင်ဖြူကျွန်း)၊ ဧရာဝတီတိုင်း(ဟင်္သာတ)၊ ရခိုင်ပြည်နယ် များတွင် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကြောင့် စိုက်ဧက ၆၀၀၀၀ကျော် အထွက်တန်ချိန် နှစ်သိန်းကျော် အထိ ရှိလာခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ မိုးအာလူး၊ စကအာလူးသာမက ရေသွင်းထုတ်လုပ်မှု များကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်နှစ်ပတ်လုံး အာလူးထွက်ရှိကြောင်းလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုအထဲတွင် ရှမ်းပြည်နယ်မှ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ထွက်ရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

အာလူးသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးအထူးစားသုံးသီးနှံစာရင်းတွင် ထိပ်ပိုင်းက ပါဝင်နေသည် ဖြစ်ရာ အထူးသုတေသနပြုကြပြီး အာလူးမျိုးသစ်များ စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးလျက် ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် ပီရူးနိုင်ငံရှိအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အာလူးသုတေသနဗဟိုဌာနကလည်း ရောဂါဒဏ် ခံနိုင်ပြီး ထွက်နှုန်းကောင်းသော အာလူးမျိုးသစ်များကို စဉ်ဆက်မပြတ် စမ်းသပ်စိုက်ပျိုး လျက် ရှိပါသည်။ ရှေးအာလူးမျိုး သို့မဟုတ် ဒေသမျိုးကို အစဉ်စိုက်ပျိုးလာသော မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် စိန်ခေါ်မှုများစွာရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ ထို့နောက်ပိုင်း အာလူးကြော်စားသုံးမှုဓလေ့ ပိုမိုထွန်းကားလာပြီး ကြော်အာလူးမျိုးအတွက် အခက်အခဲ နှင့် ရင်ဆိုင်လာရသည်။ ယခင်က စစ်ဖိုလ်မျိုး၊ ပွင့်ဖြူမျိုးနှင့် ဘောလုံးသီးမျိုးများကိုသာ အများဆုံးအသုံးပြုလာကြသော်လည်း ကြော်အာလူးအတွက် အခက်အခဲဖြစ်လာခဲ့၏။ ထိုကြောင့်၂၀၁၄ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အမေရိကန်အခြေစိုက် ပက်စီကိုလာကုမ္ပဏီက ကြော် အာလူးမျိုး(Atlantic)ကို ကွင်းဆင်းစိုက်ပျိုးရုံသာမက မျိုးများတင်သွင်းပေးခဲ့ပြီး ဟဲဟိုး ဒေသတွင် စိုက်ပျိုးအောင်မြင်ကာ ပြည်ပသို့ပင် ပြန်လည်တင်ပို့နိုင်ခဲ့သည့်မှတ်တမ်း ရှိပါသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း နယ်သာလန်နိုင်ငံ အာလူးကျွမ်းကျင်သူများက ရှမ်းပြည်နယ် ဟဲဟိုးနှင့် နောင်တရားဒေသသို့ ကွင်းဆင်းပြီး ကြော်အာလူးမျိုး (Markies)နှင့် ချက်အာလူးမျိုး(Conolos) များကို စမ်းသပ်စိုက်ပျိုး ပညာပေးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစမ်းသပ် အောင်မြင်မှုကြောင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် နယ်သာလန်နိုင်ငံ မှ မျိုးအာလူးများကို တန်ချိန်များစွာ မှာယူကာ တွင်တွင် ကျယ်ကျယ် စိုက်ပျိုးနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ အလားတူ တရုတ်အာလူးမျိုးသစ်များကိုလည်း မကွေးတိုင်းဒေသ ကြီး ဆင်ဖြူကျွန်းနယ်တွင် စမ်းသပ်စိုက်ပျိုးအောင်မြင် ခဲ့သဖြင့် ဒေသအာလူးမျိုး တစ်ခန်းရပ် မှေးမှိန်ခဲ့ရပါတော့ သည်။ အာလူးမျိုးသစ်များသည် ထွက်နှုန်း တစ်ဧက ၆၀၀၀ ဝန်းကျင်ရှိသော်လည်း လောင်ရောဂါဒဏ်ကို တော့ အန်တုနိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။

“ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အရ တရုတ်အာလူးများ တင်သွင်းမှုပိတ်ပင်၍ မရနိုင်သော်လည်း ပြည်တွင်းတောင်သူများအတွက် ရင်တမမဖြစ်စရာ မကြာခဏဆိုသလို ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။”

အာလူးသည် ကမ္ဘာ့စားကုန်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ အပြိုင်စမ်းသပ်မှုများ၊ လေ့လာတီထွင်မှုများကြောင့် အလားအလာကောင်းများ မြင်တွေ့နေရပါသည်။ အတိတ်ကာလက အာလူးစိုက်ပျိုးရာတွင် တစ်နှစ်လျှင် တစ်သီးမှ နှစ်သီးအထိ စိုက်ပျိုးခဲ့ကြပြီး ယနေ့အချိန် တစ်ရာသီတစ်သီး၊ တစ်နှစ်သုံးသီးအထိ စိုက်ပျိုးလာကြ သည်ကို တွေ့မြင်နေရပါသည်။ စိုက်ပျိုးပြီး သီးနှံများ အတွက် ခေတ်မီသိုလှောင်ရုံများ ထားရှိဆောင်ရွက် လာသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် ဈေးကွက် ပြဿနာ၊ မြေယာပြဿနာ၊ သွင်းကုန်ပြဿနာ၊ မြေဩဇာနှင့် ဆေးပြဿနာများကို စိုက်ပျိုးသူများ အလူးအလဲခံရလျက် ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် တရုတ် အာလူးတင်သွင်းလာမှုသည် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ် တည်ရှိနေပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်အရ တရုတ်အာလူးများ တင်သွင်းမှုပိတ်ပင်၍မရနိုင်သော် လည်း ပြည်တွင်းတောင်သူများအတွက် ရင်တမမ ဖြစ်စရာ မကြာခဏဆိုသလို ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ယနေ့ တရုတ်အာလူးများ မရှိမဖြစ် လိုအပ်နေဆဲမြင်တွေ့နေရပါ တော့သည်။

အာလူးစိုက်ပျိုးမှုများကို ပြန်လည်လေ့လာပါ က (၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၃၃ ခုနှစ်)အတွင်း စီးပွား

ပျက်ကပ်ကာလမှလွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အာလူးပို့ကုန်မှ ဝင်ငွေကောင်း ရရှိခဲ့ပါသည်။ အာလူးစိုက်ပျိုးသူများသာမက ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားသူများ စီးပွားဖြစ်ခဲ့သည်။ ရှမ်းမြေလတ်၏ ဝင်ငွေအသက်သွေးကြော ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာလူးစိုက်ပျိုးသည့် သက်တမ်းတစ်လျှောက် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံကဲ့သို့ အာလူးကပ်ဘေးများ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရခြင်း မရှိပါ။ သို့သော်လည်း သက်တမ်းကြာလာသည်နှင့်အမျှ မြေဆီလွှာပြဿနာ၊ လောင်ရောဂါပြဿနာ၊ မြေယာပြဿနာ၊ ဈေးနှုန်းပြဿနာ၊ မြေဩဇာနှင့်ပိုးသတ်ဆေးပြဿနာပေါင်းစုံနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။

အာလူးသည် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ လူသားအကျိုးပြု စားသောက်ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အချက်တစ်မျိုး၊ အပြုတ်တစ်ဖုံ၊ အကြော်တစ်နည်းသာမက နည်းမျိုးစုံ စီမံစားသောက်နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော စားသောက်ကုန်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သာမက အာလူးသည် စား၍ ရရုံသာမက သံချေးချွတ်နိုင်ခြင်း၊ အပူလောင်ခြင်းကို ကုသပေးနိုင်ခြင်း၊ အစွန်းအထင်းချွတ်နိုင်ခြင်း၊ သားရေပစ္စည်းများကို ပြောင်လက်အောင်ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း၊ ချိုင်းကြား အသားဖြူဆေးအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း အစရှိသော အစွမ်းသတ္တိများ ရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာလူးသမိုင်းအစ ရှမ်းမြေလတ်အာလူးအကြောင်း တစ်နည်းအားဖြင့် အောင်ပန်းအာလူးအကြောင်း တင်ပြပေးလိုက်ရပါသည်။

မင်းလွင်ဦး(အောင်ပန်း)

jrefmEkdifiHpD;yGm;a&;zGHUNzdK;wdk;wufEkdifa&; tcGifhtvrf;rsm;ukd vkdvm;jcif;

auxmfaumfvdkif (SMART)

“စီးပွားရေး ဦးတည်ချက်နှင့်အညီ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကို ခေတ်မီစနစ်များဖြင့် တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါလျှင် တိုင်းပြည်၏စားရေရိက္ခာ ဖူလုံမည့်အပြင် ပိုလျှံသည့် စားရေရိက္ခာများကိုလည်း နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။”

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် စီးပွားရေးသည် အလွန်အရေးကြီးသည့် ကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ နှင့် နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၂၀-၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂျီဒီပီ တိုးတက်မှုနှုန်းသည် -၁၈ ရာခိုင်နှုန်းဟု ကမ္ဘာ့ဘဏ်က ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ တာဝန်ယူပြီးနောက် ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၂၁-၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဂျီဒီပီ တိုးတက်မှုနှုန်းသည် ၃ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်လာပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ၂၀၂၃-၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင်လည်း ဂျီဒီပီ တိုးတက်မှုနှုန်းသည် ၃ ရာခိုင်နှုန်းကျော်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ကိုဗစ်အလွန် မြန်မာ့စီးပွားရေး ပြန်လည်တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်ဟု ဆိုရပါမည်။ နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ၏ စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၃) ရပ်ပေါ် အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နိုင်မည့် စီးပွားရေးအခွင့်အလမ်းများကို ဆွေးနွေးသွားပါမည်။

	FY18/19	FY19/20	FY20/21e	FY21/22e	FY22/23f	FY23/24f
Real GDP growth, at constant factor prices	6.8%	3.2%	-18%	3%	3%	3%
Agriculture	1.6%	1.7%	-12.5%	-3.0%	-2.0%	5.0%
Industry	8.4%	3.8%	-20.6%	8.6%	5.5%	2.0%
Services	8.4%	3.4%	-18.4%	1.6%	3.5%	3.0 %
CPI inflation, year average	8.5%	5.8%	3.6%	18.3%	14.0%	6.0%
Current account balance (% of GDP)	-0.2%	-2.0%	-1.4%	-3.3%	-5.9%	-4.7%
Fiscal balance (% of GDP)	-3.1%	-7.0%	-9.2%	-4.7%	-5.4%	-5.8%
Public debt (% of GDP)	38.7%	42.2%	60.0%	61.5%	63.1%	62.1%

ပုံ (၁) မြန်မာနိုင်ငံ၏ဂျီဒီပီ

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (က)

"တိုင်းပြည် သာယာဝပြောရေးနှင့် စားရေရိက္ခာ ဖူလုံရေးတို့အတွက် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတစ်ရပ်လုံးနှင့် အကျိုးဝင်သော စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကို ခေတ်မီစနစ်များဖြင့် တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပြီး အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရေး"

အထက်ပါ ဦးတည်ချက်ကိုကြည့်လျှင် နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီသည် တိုင်းရင်းသား ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး၏စားရေရိက္ခာဖူလုံရေးကို အလေးထားသည်ကို သိနိုင်ပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နိုင်ငံတော်တော်များများသည် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ FAO (Food and Agriculture Organization) ခေါ် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ် ထုတ်ပြန်ချက်အရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူဦးရေ သန်း ၇၃၀ ကျော်သည် အငတ်ဘေးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ကမ္ဘာ့လူဦးရေ၏ ၉ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်ရှိပါသည်။ အာဖရိကရှိလူဦးရေ၏ ၁၉ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်းသည် အာဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဆာဟာရ သဲကန္တာရအောက်ဘက်နိုင်ငံများ ဖြစ်ပါသည်။ အာရှတိုက်တွင် လူဦးရေ၏ ၈ ဒသမ ၅ရာခိုင်နှုန်း၊ လက်တင်အမေရိကားနှင့် ကာရေဘီယံတွင် လူဦးရေ၏ ၆ ဒသမ ၅ရာခိုင်နှုန်းသည်လည်း အလားတူအဖြစ်မျိုးကို ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ ခရစ်နှစ် ၂၀၃၀ ပြည့်နှစ်ရောက်လျှင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူဦးရေ သန်း ၆၀၀ သည် အာဟာရ

ချို့တဲ့မှုကို ခံစားနေရဦးမည်ဖြစ်ကြောင်း ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့က ကြိုတင်ဟောကိန်း ထုတ်ထားပါသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် နိုင်ငံတကာ အခမ်းအနားများတွင် မိန့်ခွန်းပြောကြားသည့်အခါတိုင်း စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုသည် အရေးကြီးကြောင်း အမြဲထုတ်ဖော်ပြောကြားလေ့ရှိပါသည်။ စီးပွားရေး ဦးတည်ချက်နှင့်အညီ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မွေးမြူရေးကို ခေတ်မီစနစ်များဖြင့် တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါလျှင် တိုင်းပြည်၏ စားရေရိက္ခာ ဖူလုံမည့်အပြင် ပိုလျှံသည့် စားရေရိက္ခာများကိုလည်း နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ နှစ်စဉ် ဆန်တန်ချိန် ၁၄ သန်းကျော် ထွက်ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းစားသုံးမှုမှာ ၁၀ သန်းကျော်ခန့်ရှိပြီး စက်မှုသုံးက တစ်သန်းခန့်ရှိသည့်အတွက် နှစ်စဉ် ဆန်ပိုလျှံမှု ၃ သန်း နီးပါးရှိပါသည်။ အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နှစ်စဉ် ဆန်တန်ချိန် ၂၁ သန်းကျော် ထွက်ရှိပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ဧရိယာအားဖြင့် ၁၉၈,၁၂၀ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်းပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၆၂,၀၀၀ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်းပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိုင်းနိုင်ငံထက် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း နီးပါး ပိုမိုကျယ်ဝန်းပါသည်။ ခေတ်မီနည်းစနစ်များ သုံးပါက မြန်မာပြည်၏ ဆန်အထွက်တိုးမည်မှာ ယုံမှားဖွယ်ရာ မရှိပါ။ ဆန်အထွက်တိုးလာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံစားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု သေချာပြီး နိုင်ငံခြားသို့လည်း ဆန်တင်ပို့မှု ပိုမိုလာပါမည်။

၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခု ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပဲမျိုးစုံ တန် ၁ ဒသမ ၉ သန်း တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြားငွေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁ ဒသမ ၄ ဘီလီယံ ရရှိခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဲမျိုးစုံ တင်ပို့ရောင်းချမှုတွင် ကမ္ဘာ့ဒုတိယနေရာတွင် ရှိပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပဲမျိုးစုံ အများဆုံး တင်ပို့ရောင်းချသည့် နိုင်ငံမှာ ကနေဒါနိုင်ငံဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ် ပဲမျိုးစုံ တန် ငါးသန်းကျော် တင်ပို့ရောင်းချ

“မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ခေတ်မီ နည်းစနစ်များ သုံးကာ ထုတ်လုပ်မှု တိုးနိုင်လျှင် ဈေးကွက်အဆင်သင့် ရှိနေသည်ကို ပြပါသည်။”

ပါသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲမျိုးစုံတင်ပို့မှုကို နှိုင်းယှဉ်လျှင် တန် သုံးသန်းနီးပါး ကွာခြားနေပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပဲမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုကို ခေတ်မီ နည်းစနစ်များသုံးကာ ထုတ်လုပ်မှု တိုးနိုင်လျှင် ဈေးကွက်အဆင်သင့်ရှိနေသည်ကို ပြပါသည်။

၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခု ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်ပသို့ ရေထွက်ပစ္စည်း တင်ပို့မှုမှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၇၆၀ ကျော် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ပင်လယ်ရေထွက်ပစ္စည်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃ ဒသမ ၅ ဘီလီယံ ကျော်ဖိုးတင်သွင်းခဲ့ရ ပါသည်။ တင်သွင်းမှုသည် နှစ်စဉ် ၂ ဒသမ ၂ရာခိုင်နှုန်း တိုးလျက်ရှိရာ ၂၀၂၆ ခုနှစ်ရောက် လျှင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၄ ဒသမ ၁ ဘီလီယံထိ ထိုင်းနိုင်ငံက ပင်လယ်ရေထွက်ပစ္စည်းများ ကို နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းရမည်ဟု လေ့လာသူများက ဆိုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အခွင့် အရေးကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (က) တွင် **"အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရေး"** ဟု ပါရှိပါသည်။ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများစွာ ရှိသည့်အနက် ခရီးသွားကဏ္ဍကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။ ခရီးသွားကဏ္ဍသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လောလောဆယ် မလိုအပ်ဘဲ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရှာဖွေပေးနိုင်ပါသည်။ အနောက် နိုင်ငံများက စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှု မလုပ်နိုင်သော လုပ်ငန်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် လည်ပတ်ရန်ကောင်းသော ခရီးသွားဒေသ ၁၄ ခုကိုလည်း ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွား လာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ထားပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ဟိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်းတို့မှ ခရီးသွားများအတွက် အခန်းပေါင်း ၁၀,၀၀၀ နီးပါး ရှိပါသည်။ ၂၀၂၃ ခု ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့မှ စတင်ကာ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်မည့် ခရီးသွား များအား ဆိုက်ရောက် ဗီဇာထုတ်ပေးနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို မီးခိုးမထွက် သည့် စက်ရုံဟု တင်စားကြပါသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ခရီးသွား ၂ ဒသမ ၄ သန်းကျော် ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်တွင် ခရီးသွား ၂၅ သန်းကျော် ထိုင်းနိုင်ငံသို့လာရောက် လည်ပတ်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသို့လာရောက် လည်ပတ်ရန်အတွက် ကိုဗစ်ဆေးထိုးပြီးကြောင်း လက်မှတ်၊ ကျန်းမာရေး အာမခံများ ပြရန်မလိုသည့်အတွက် ခရီးသွားများ လာရောက်ရန် လွယ်ကူစေပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ လာရောက်လည်ပတ်သော ခရီးသွားများထဲမှ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ဆွဲဆောင်နိုင်လျှင်ပင် မြန်မာ နိုင်ငံသို့ ခရီးသွား လစဉ် နှစ်သိန်းခန့် ဝင်ရောက်နိုင်ပြီး၊ တစ်နှစ်လျှင် ခရီးသွား နှစ်သန်း ကျော် ဝင်ရောက်နိုင်ပါသည်။ ဖြေလျှော့မှုများစွာလုပ်ရမည့်အပြင် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာန များလည်း နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး ဦးတည်ချက်ကို အောင်မြင်လိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပူးပေါင်း လုပ်ဆောင်ရန် လိုပါသည်။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (ခ)

“တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည့် စီးပွားရေးမောင်းနှင်အားကို မဏ္ဍိုင်ပြု၍ MSME စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အားပေးဆောင်ရွက်ကာ ပို့ကုန် မြှင့်တင်ရေး။”

MSME ခေါ် အသေးစား၊ အငယ်စားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို များစွာ အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ၂၀၀၁ ခုနှစ်မှစပြီး ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို လျှော့ချရန်နှင့် ကျေးလက်ဒေသမှ ပြည်သူများ လူမှု၊ စီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ပြီး “တစ်ရွာ ထုတ်ကုန်တစ်ခု” စီမံကိန်းကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထိုင်းအစိုးရက စီမံကိန်း အောင်မြင်ရန် ပံ့ပိုးမှုများစွာ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စာရင်းဇယားများအရ ထုတ်ကုန်အမျိုးအစား ၂၀၈,၈၆၀ ၏ ၅၅ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် လယ်ယာထွက်ကုန်အား အခြေခံသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထုတ်ကုန်အမျိုးအစား ၂၀၈,၈၆၀ ၏ ၅၅ ဒသမ ၄ ရာခိုင်နှုန်းကို ကျေးရွာအခြေပြု သမဝါယမအဖွဲ့အစည်းများက ထုတ်လုပ်ပြီး အသေးစားလုပ်ငန်းများက ၄၂ ဒသမ ၉ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အငယ်စား၊ အလတ်စား လုပ်ငန်းများက ၁ ဒသမ ၆ရာခိုင်နှုန်း ထုတ်လုပ်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အသေးစား၊ အငယ်စား၊ အလတ်စားလုပ်ငန်း သုံးသန်းကျော်၏ ထုတ်ကုန်သည် ထိုင်း ဂျီဒီပီ၏ ၃၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် အသေးစား၊ အငယ်စား၊ အလတ်စား လုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်ကုန်ကို ထိုင်း ဂျီဒီပီ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းထိ တိုးတက်လာရန် စီမံကိန်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နေပါသည်။

MSME ၏ အရေးပါပုံကို သိရှိသည့် နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်အနေဖြင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှစပြီး တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ပြည်နယ်များသို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက်ပြီး MSME စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၏ အခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများ၊ စကားသံများကို နားထောင်ခဲ့ပါသည်။ MSME လုပ်ငန်းရှင်များ၏တူညီသော စိန်ခေါ်မှုများမှာ –

၁။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးစေလိုမှု၊

၂။ လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ဖြည့်ဆည်းပေးစေလိုမှု၊

၃။ မြေနေရာ လိုအပ်ချက်၊

၄။ နည်းပညာ လိုအပ်မှု၊

၅။ လုပ်သားများအတွက် သင်တန်း လိုအပ်မှု၊

၆။ ဈေးကွက် ရှာဖွေမှု၊

၇။ ကုန်စည် စီးဆင်းမှု မြန်ဆန်စေလိုမှု တို့ဖြစ်ပါသည်။

အနာသိလျှင် ဆေးရှိပါသည်။ အထက်ပါစိန်ခေါ်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အသေးစား၊ အငယ်စား၊ အလတ်စား လုပ်ငန်းရှင်များအသင်းနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များက ကူညီပံ့ပိုး ဆောင်ရွက်ပေးလျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ MSME လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံခြားပို့ကုန်များကိုလည်း မြှင့်တင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၈)

"ပြည်တွင်း စားသုံးဆီ ဖူလုံရေးအတွက် ဆီထွက်သီးနှံ စိုက်ပျိုးမှုကို အားပေးမြှင့်တင်ပြီး ပန်းတိုင်ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ထွက်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်၍ နိုင်ငံအတွင်း ဖူလုံမှုမှသည် ပြည်ပသို့ တင်ပို့နိုင်သည်အထိ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရေး။"

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူတစ်ဦးလျှင် တစ်နှစ် စားသုံးဆီ ၈ ဒသမ ၇ ပိဿာခန့် စားသုံးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်သူအားလုံး ဆီစားသုံးမှုမှာ တန်ချိန် တစ်သန်းခန့် ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းစားသုံးဆီ ထုတ်လုပ်မှုမှာ တစ်နှစ်လျှင် တန်ချိန် နှစ်သိန်းခန့်သာ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်နိုင်ပါသည်။ အများစုမှာ မြေပဲမှဖြစ်ပြီး နှမ်းနှင့် နေကြာမှလည်း စားသုံးဆီ ရရှိပါသည်။ ပြည်တွင်း နှစ်စဉ် စားသုံးဆီ လိုအပ်ချက်ကို ပြည့်မီရန် စားအုန်းဆီ တန်ချိန် ရှစ်သိန်းနီးပါးခန့် တင်သွင်းရပါသည်။ စားအုန်းဆီ တင်သွင်းရန် နှစ်စဉ် နိုင်ငံခြားငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်း ၆၀၀ ခန့် ကုန်ကျနေပါသည်။

ထို့ကြောင့်လည်း နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က "ဆီထွက်သီးနှံများဖြစ်သည့် မြေပဲနှင့် နှမ်းကို ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်းထက် ပြည်တွင်းဆီထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၌ အသုံးပြုမည်ဆိုပါက ပြည်တွင်းဆီစက်များ လည်ပတ်လုပ်ကိုင်နိုင်ခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်အစားအစာများအတွက် လိုအပ်သည့် နှမ်းဖတ်၊ ပဲဖတ်များ ရရှိခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်များ တိုးတက်ရရှိပြီး ပြည်တွင်းဆီဖူလုံမှုကို အထောက်အကူပြုမည့်အပြင် လူမှုစီးပွားဘဝများလည်း တိုးတက်လာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မြေပဲ၊ နှမ်း၊ ပန်းနှမ်း၊ နေကြာ၊ ပဲပုပ် စသည့် ဆီထွက်သီးနှံများကို လက်ရှိအထွက်နှုန်းအတိုင်း ဆီထုတ်လုပ်မည်ဆိုပါက စားသုံးဆီ ဖူလုံမှု ၁၂၆ ဒသမ ၂ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်း၊ ပြည်တွင်း စားသုံးဆီဖူလုံရေးအတွက် လက်ရှိ စိုက်ကေများကို ပံ့ပိုးကူညီခြင်း၊ သီးထပ်စိုက်ကေများ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မြန်မာရိုးရာနည်းဖြစ်သည့် ဆီစားသုံးမှု အလေ့အထကို ကျန်းမာရေးအသိ၊ စီးပွားရေးအသိဖြင့် လျှော့ချရန်" လမ်းညွှန်မှာကြားထားပါသည်။

၂၀၂၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂ ရက်နေ့က ကျင်းပသော စီးပွားရေးရာကော်မတီ အစည်းအဝေး အမှတ်စဉ် ၇/၂၀၂၃ တွင်လည်း နိုင်ငံတော် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က "၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းစားသုံးဆီဖူလုံပြီး ပြည်ပသို့ ပြန်လည်တင်ပို့နိုင်သည့်အဆင့်ရောက်အောင် ရည်မှန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး ဆီကြမ်းမှ ဆီချော ထုတ်ပေးသည့်စက်များ အမြန်ဆုံး တည်ဆောက်နိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရန် လိုကြောင်း" ကို လမ်းညွှန်မှာကြားခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်၏ လမ်းညွှန်မှာကြားချက်များသည် စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၈) အောင်မြင်ရန်အတွက် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်သူများမှ အစပြုကာ ဆီထွက်စားသုံးမှု လျှော့ချခြင်း၊ ဆီထွက်သီးနှံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သူများကလည်း တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ

ကလည်း ဆီသီးနှံစိုက်ပျိုးသူ၊ ထုတ်လုပ်သူများကို ပံ့ပိုးကူညီပါလျှင် နိုင်ငံတော်က မျှော်မှန်းသည့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းဆီ စားသုံးမှု ဖူလုံပြီး ပြည်ပသို့ပို့နိုင်မည်ကို ယုံကြည်ပါသည်။

စီးပွားရေး ဦးတည်ချက် (၃) ခုကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန် လက်ရှိအခြေအနေများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို လေ့လာရေးသားခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ နိုင်ငံတော် အခြေခံမူများ အပိုင်း ၁၊ အပိုဒ် ၃၅ တွင် "နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးစနစ်သည် ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ဖြစ်သည်"ဟု အတိအလင်း ရေးထားပါသည်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ချုပ်ကိုင်မှုများကို အနည်းဆုံး လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းရပါမည်။ စီးပွားရေးအခြေအနေများကို ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဝင်ရောက်ထိန်းသိမ်းချုပ်ကိုင်ရသည်ကို နားလည်သော်လည်း ရေရှည်ထိန်းသိမ်းချုပ်ကိုင်ပါက ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်ပျက်ပြီး စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်များလည်း အောင်မြင်ရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ကြောင်းကို အပြုသဘော တင်ပြလိုက်ပါသည်။

ကျော်ကျော်လှိုင်(SMART)

ထားဝယ်အမည်ပေးမှုဓလေ့

မောင်ဘန်းဆေး(ထားဝယ်)

“ထားဝယ်ရိုးရာအမည်များရေ့တွင်
‘အို’ ရှေ့ဆက်ဖြင့်
သုံးစွဲသည့်အမည်များ ရှိပါသည်။
‘အို’ ရှေ့ဆက်အသုံးကို
အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး နှစ်မျိုးလုံးအတွက်
သုံးစွဲသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။”

ထားဝယ်တိုင်းရင်းသားတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်သည့်အတိုင်း လူနာမည်မှည့်ခေါ်သောအခါ နေ့နံကိုလိုက်၍မှည့်ခေါ်ကြပါသည်။ သားသမီးများ မွေးဖွားလာပြီဆိုပါက အများအားဖြင့် လောကနီတိအလာ နေ့သင့်နံသင့်အမည်များကို မိဘဘိုးဘွားများက ရွေးပေးကြပါသည်။ နာမည်ရှေ့တွင် ယောက်ျားလေးဆိုပါက "မောင်" အစား ထားဝယ်လို "နောင်"၊ မိန်းကလေးဆိုပါက "မ" အစား "မယ်" ဟုတပ်ပြီး အမည်မှည့်ကြသည်။

ထားဝယ်တိုင်းရင်းသားရိုးရာဓလေ့အရ အမျိုးသားအမည်ရှေ့တွင် "နောင်" ဟူသော ရှေ့ဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးအမည်ရှေ့တွင် "မယ်" ဟူသော ရှေ့ဆက်ဖြင့်လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်ဆိုသည်က ဥပမာ – မောင်မဲကို နောင်မဲ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မလှရင်ကို မယ်လှရင်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မောင်မဲ အသက်ကြီးလာသောအခါ ဦးမဲဖြစ်လာ၍ ဦးလေးမဲဟုမခေါ်ဘဲ ရီးမဲဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေါ်လှရင်ကို ကြီးကြီးဒေါ်လှရင်ဟုမခေါ်ဘဲ ကီးလှရင်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ခေတ်ပြောင်းလဲလာသဖြင့် ကျေးရွာများတွင်သာ အများအားဖြင့် ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ယခုအခါ ထားဝယ်ရိုးရာအမည်များသည် မြန်မာဆန်ဆန် သုံးလုံးတွဲအမည်များ ဖြစ်လာသည်။ ခေတ်ပြောင်းလဲလာသည့်အလျောက် လေးလုံးတွဲ၊ ငါးလုံးတွဲအထိ ဖြစ်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

တစ်ခါက စာရေးသူ ထားဝယ်သို့ ကိုယ့်ကားဖြင့် ကိုယ်ပြန်သွားရာ ထားဝယ် ရောက်ခါနီး မိုင် လေး၊ ငါး၊ ခြောက်ဆယ်အလိုတွင် "ကလိန်အောင်" ဟူသောရွာသို့ ရောက်ပါသည်။ ကားဂိတ်တွင် ကားရပ်ပြီးနေရာ ကားအနီးသို့ အသက် တစ်ဆယ့်သုံး၊ တစ်ဆယ့်လေးနှစ်အရွယ် ယောက်ျားလေးတစ်ယောက်နှင့် ခုနစ်နှစ်၊ ရှစ်နှစ်အရွယ် မိန်းကလေးတစ်ယောက် ထားဝယ်ဆူးမုန့်ခွေ လာရောင်းကြပါသည်။ ယောက်ျားလေးက အသားဖြူဖြူ၊ ရုပ်ရည်သန့်သန့်လေးဖြစ်သည်။ မိန်းကလေးလည်း ထိုနည်းအတူပင်ဖြစ်၏။ စာရေးသူက ယောက်ျားလေးကို အမည်မေးကြည့်ရာ သူ့အမည် "နေတိုးသား" ဟု ပြောပါသည်။ မိန်းကလေးအမည်ကို တစ်ဖန် မေးကြည့်ရာ "ရီရီဝင်းရွှေ" ဟု ပြောပါသည်။ "ဟိုက်… ကျေးရွာများတွင်တောင် ခေတ်အလိုက် ရုပ်ရှင်မင်းသားနာမည်ဆန်ဆန်၊ ရုပ်ရှင်မင်းသမီး၊ အဆိုတော်ဆန်ဆန် ဖြစ်ကုန်ကြပါကလား" ဟု တွေးမိလိုက်သည်။ နေတိုးသားဆိုသည်မှာ ထားဝယ်လို ရုပ်ရှင်မင်းသား နေတိုးအငယ်စားလေးဟု ဆိုလိုဟန်ရှိပါသည်။

ထားဝယ်ရိုးရာအမည်များရှေ့တွင် "အို" ရှေ့ဆက်ဖြင့် သုံးစွဲသည့်အမည်များ ရှိပါသည်။ "အို" ရှေ့ဆက်အသုံးကို အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး နှစ်မျိုးလုံးအတွက် သုံးစွဲသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အိုကြိုင်၊ အိုမဲ၊ အိုသီးဟူသော အမည်များရှေ့တွင် ထားဝယ်ရိုးရာ "နောင်" ရှေ့ဆက်ဖြင့် ထပ်ဆင့်တွဲခေါ်လျှင် နောင်အိုကြိုင်၊ နောင်အိုမဲ၊ နောင်အိုသီး ဟု ဖြစ်လာသည်။ အိုသား၊ အိုသီး၊ အိုဂီး ဟူသော အမျိုးသမီးနာမည်များကို "မယ်" ရှေ့ဆက်တပ်၍ခေါ်လျှင် မယ်အိုသား၊ မယ်အိုသီး၊ မယ်အိုဂီးဟူ၍ ဖြစ်လာသည်။ "အို" ကို ရှေ့ဆက်သာမက နောက်ဆက်အဖြစ်လည်း သုံးစွဲပါသည်။ အမျိုးသားနာမည်များရှေ့တွင် ဖအို၊ ဖိုးအို၊ ရုပ်အိုစသဖြင့် နောက်ဆက်အနေဖြင့် သုံးသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ "အို" အမည်ကို အတော်နှစ်သက်ပုံရသည်။

"အို" တစ်လုံးထဲကို သီးသန့်မှည့်ခေါ်တတ်ပြီး နောန်အို၊ မယ်အိုဟူ၍ "နောန်"၊ "မယ်" ရှေ့ဆက်များဖြင့် တွဲခေါ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သက်ကြီးရွယ်အိုအဘိုး၊ အဘွားအရွယ်များကို "အိုးအို" ဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ မိခင်ဖြစ်သူ အသက်ကြီးမှ မွေးသော နောက်ကျသားကလေးကို "အိုသား"၊ "အိုသီး" ဟူ၍ မှည့်ခေါ်တတ်သလို သမီးကိုလည်း "သီးအို" ဟူ၍ အကြောင်းကိုစွဲ၍အနွတ္ထအမည် မှည့်ခေါ်တတ်ကြသည်။

ထားဝယ်စကားတွင် "ဘ" ဟူသော စကားလုံးနှင့် "စု" ဟူသော စကားလုံးတို့သည် ငယ်ရွယ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့်သုံးသည်။ ယောကျ်ားလေးတစ်ဦးကို ချစ်စနိုးဖြင့် "ဘ" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ဘဘ" ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မိန်းကလေးတစ်ဦးကို "စု" ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ "စုစု" ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်တတ်ကြသည်။ ယောကျ်ားလေးများကို "ဘစု"၊ မိန်းကလေးများကို "မိစု" ဟူ၍လည်း ခေါ်တတ်ကြသေးသည်။ ဤသို့သော အမည်များသည် ထားဝယ်ကလေးငယ်များကို အမည်မမှည့်ခင် သုံးလေ့သုံးထသုံးရိုးဖြစ်သော အများဆုံးအသုံးပြုသည့် ငယ်နာမည်ဖြစ်သည်။ အချို့သည်လည်း ထိုနာမည်ဖြင့်ပင် ကြီးသည်အထိ နောန်ဘဘ၊ နောန်ဘစု၊ မယ်မိစု စသဖြင့် အမည်တွင်သွားကြတော့သည်။ "ဘ" ဟူ၍ ယောကျ်ားလေးကိုခေါ်ရာမှ "ဘ" သည် ရှေ့ဆက်အနေဖြင့်သာ ဘသိန်းတင်၊ ဘထွန်းတင်၊ ဘထွန်းရင်၊ ဘကြည်စိန်၊ ဘသီးတင်၊ ဘသီးဒင်၊ ဘချစ်တင်၊ ဘသဲစီ၊ ဘသဲ ဥာဏ်၊ ဘထူးအောင် စသည့် ထားဝယ်ရိုးရာအမည်များ ဖြစ်လာသည်။ လူသိများထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်အချို့ကို ဖော်ပြရလျှင် ဗိုလ်မှူးကြီးဘထူး (ဗထူး)၊ သခင်ဘသိန်းတင်၊ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဘဆွေ တို့၏ နာမည်များဖြစ်သည်။

"ဘ"ကဲ့သို့ "ဖေ" ဟူသော ရှေ့ဆက်အသုံးလည်း ရှိပါသည်။ ဖေသွန်းမြိုင်၊ ဖေသဲစီ စသော ထားဝယ်ရိုးရာအမျိုးသားနာမည်များဖြစ်သည်။

"ပျို" ကိုလည်း ရှေ့ဆက်သဖွယ်ထားကာ ပျိုသီးခင်၊ ပျိုသီးမောင်၊ ပျိုသီးဒင်စသော ထားဝယ်ရိုးရာ

"ထားဝယ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးနာမည် များတွင်လည်း သုံးလုံးတွဲနာမည်များ ရှိသည်။ မြသန်းမေ၊ စီလေးမေ၊ အေးမြကြွယ်၊ သီးမြရှင် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။"

အမျိုးသားနာမည်များလည်း ရှိသေးသည်။ ထားဝယ်ရိုးရာ အမျိုးသမီးနာမည်များတွင်လည်း သုံးလုံးတွဲနာမည်များရှိသည်။ မြသန်းမေ၊ စီလေးမေ၊ အေးမြကြွယ်၊ သီးမြရှင် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

“ရှင်” ရှေ့ဆက်အသုံးဖြင့် ရှင်မဲရင်၊ ရှင်မဲသာ၊ ရှင်မဲပူး၊ ရှင်အိုသား၊ ရှင်သာရီ စသော အမည်များဖြစ်၏။

“ရှင်” နောက်ဆက်အသုံးဖြင့် နောန်ဖေရှင်၊ မယ်သီးရှင်နာမည်များလည်း ရှိသည်။ “ကြာ” ရှေ့ဆက်အသုံးဖြင့် နာမည်များလည်းပေးသည်။ ကြာသင်းမယ်၊ ကြာအိုဂီး၊ ကြာငြိုးလှ စသည်ဟူ၍လည်း မှည့်ခေါ်တတ်ကြသည်။

ဥပမာများပေး၍ ဖော်ပြနေလျှင် ဆုံးနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအရ ဓလေ့အလိုက် သုံးစွဲကြခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဤထားဝယ်ဓလေ့သည် ထားဝယ်မြို့ပေါ်တွင် သိပ်မရှိတော့ဘဲ ကျေးရွာဘက်၌သာ ရှိတော့သည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် ဆောင်းပါးအစ၌ စာရေးသူဖော်ပြခဲ့သည့် ကလိန်အောင်မှ ကလေးနှစ်ယောက်အမည်များ မှည့်ခေါ်ထားသည်ကိုလည်း သတိပြုရပေမည်။

မောင်သန်းဆွေ(ထားဝယ်)

ကိုးကားချက်

- နောန်အောန်မျိုး (ထားဝယ်ရှေးဟောင်းသုတေသီ)၊
- ရှေး/သု ပြည်၏ “ထားဝယ် တိုင်းရင်းသား ဓလေ့ထုံးတမ်း”

xdkifodkifu&rnfhwdkif&ifom;wdkY½kd&m"avhpm;zGifhpkH

pEémcif(f,Ofaus;r)

"တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းတွင်
စပါးပေါ်ချိန်၊ ကောက်ညှင်းပေါ်ချိန်များတွင်
ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်ခြင်း၊
ခေါပုတ်ထောင်းပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းများသည်
အစဉ်အဆက်လက်ဆင့်ကမ်းလာသော
ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။"

တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာအစားအစာများသည် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံရှိသဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းလှသည်။ တချို့သောရိုးရာအစားအစာများသည် လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး ဆင်တူယိုးမှားရှိနေတာမျိုးလည်း တွေ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကောက်ညှင်းဆန်နှင့် ပြုလုပ်သော ခေါပုတ်ဆိုပါက ရှမ်းတိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်တွေ့ရသလို ကချင်တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်လည်း ပြုလုပ်စားသောက်လေ့ရှိပါသည်။ ကောက်ညှင်းဆန်၏ အရည်အသွေးပေါ်မူတည်၍ အရောင်၊ အရသာ၊ စေးထိုင်းမှုများ ကွာခြားသည်။ ကောက်ညှင်းဆန်အဖြူနှင့် ပြုလုပ်တာရှိသကဲ့သို့ အမည်းနှင့် ပြုလုပ်တာလည်း ရှိသည်။ ခေါပုတ်ကို ကင်စားတာလည်း ရှိသည်။ ကြော်စားတာလည်း ရှိသည်။ တချို့က သကြားနှင့်ရောစားသလို ထန်းလျက်ရည်နှင့်လည်း စားကြသည်။ တချို့က နှမ်းထောင်းနှင့်စားကြသလို ဆီတို့ဟူးနှင့်လည်း စားကြသည်။ ရာသီဥတုအေးမြမြ နံနက်ခင်းမှာ ခေါပုတ်ကြော်ပူပူလေးကို စားလိုက်ရသော အရသာသည် လွန်စွာကောင်း၏။

ခေါပုတ်လုပ်ရသည်မှာလည်း လွယ်ကူသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ မောင်းထောင်းနှင့် ညက်နေအောင် အထပ်ထပ်ထောင်းရသဖြင့် ပင်ပန်းသည်။ ကောက်ညှင်းဆန်ပေါ်ချိန် ဆောင်းရာသီမှာ ခေါပုတ်ထောင်းနေရတာကလည်း ရိုးရာဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ ရှမ်းရွာ၊ ကချင်ရွာတွေမှာ ခေါပုတ်ထောင်းဖို့အတွက် လူငယ်တွေ၊ လူကြီးတွေ စုဝေးကြ၏။ စကားတွေပြောရင်း လုပ်အားပေးရင်း ခေါပုတ်ထောင်းကြသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းနေထိုင်ကြသူများအတွက် ရင်းနှီးမှု၊ နွေးထွေးမှု၊ စည်းလုံးမှုတွေကိုဖြစ်စေသဖြင့် ချစ်စရာကောင်းသော ရိုးရာဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်၏။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတိုင်းတွင် စပါးပေါ်ချိန်၊ ကောက်ညှင်းပေါ်ချိန်များတွင် ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်ခြင်း၊ ခေါပုတ်ထောင်းပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းများသည် အစဉ်အဆက်လက်ဆင့်ကမ်းလာသော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ မြို့ပြဒေသများတွင်မရနိုင်သော ကျေးလက်ဓလေ့တစ်ခုဖြစ်ပါသဖြင့် မပျောက်မပျက်သွားအောင် ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းသွားသင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံး ကြိုက်ကြသည့် ရိုးရာအစားအစာတစ်ခုသည် မုန့်ဟင်းခါးလို့ပြောလျှင် သဘောတူကြမှာပါ။ မုန့်ဟင်းခါးကလည်း ဒေသပေါင်းစုံမှာ ချက်နည်းမျိုးစုံနှင့် ချက်ကြသဖြင့် အရသာတွေကလည်း စုံလင်လှပါသည်။ အညာမုန့်ဟင်းခါး၊ ရန်ကုန်မုန့်ဟင်းခါး၊ ကရင်မုန့်ဟင်းခါး၊ မွန်မုန့်ဟင်းခါး၊ ရခိုင်မုန့်ဟင်းခါး (ရခိုင်မုန့်တီ)၊ ထားဝယ်မုန့်ဟင်းခါး၊ ရှမ်းမုန့်ဟင်းခါး၊ အင်းလေးမုန့်ဟင်းခါး စသည်ဖြင့် တွေ့ရသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးသည် ဗမာလူမျိုးနှင့် ကရင်လူမျိုးများ အများစုနေထိုင်သောဒေသဖြစ်ရာ မြို့နယ်အလိုက် အရသာမတူသော မုန့်ဟင်းခါးများရှိလေသည်။ ၎င်းတို့အနက် မြောင်းမြမုန့်ဟင်းခါးက နာမည်ကြီး၏။ ငါးများများကို ငရုတ်ကောင်းနှင့် ချက်သည်။ တချို့ကလည်း မြောင်းမြမုန့်ဟင်းခါးပုံစံကို တောချက် ဟုခေါ်ကြသည်။ ထို့အပြင် ဟသ်ာတမုန့်ဟင်းခါး၊ လပွတ္တာမုန့်ဟင်းခါး၊ ဘိုကလေးမုန့်ဟင်းခါးစသည်ဖြင့် မြို့အမည်တပ်၍ မုန့်ဟင်းခါးများစွာ ပေါ်လာကြသည်။

ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခုကလည်း ချက်ပုံချက်နည်း မတူကြပါ။ တစ်မျိုးစီစားကောင်းသည်။ ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီးဖြစ်သဖြင့် ပင်လယ်ငါး၊ ရေချိုငါး မျိုးစုံပေါများရာ မြို့နယ်တွေ ဖြစ်ကြသဖြင့် ငါးများများနှင့် စားမြိန်သော မုန့်ဟင်းခါး ဖြစ်ကြသည်။ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးရှိ ဝါးခယ်မနယ်ကတော့ မုန့်ဟင်းခါးရောင်းရာမှာ ထူးခြားမှုရှိသည်။ တစ်ပွဲ ဘယ်လောက်ဆိုပြီး သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ရောင်းတာမဟုတ်ဘဲ ငါးကျပ်သား၊ တစ်ဆယ်သား စသဖြင့် ရောင်းကြသည်။ စားသုံးသူက ကိုယ်စားလိုသလောက်ကို အချိန်အတွယ်ဖြင့် မှာစားရသည်။ ရခိုင်မုန့်ဟင်းခါး (ရခိုင်မုန့်တီ)ကတော့ ပင်လယ်ငါးဖြစ်သည့် ငါးရွှေဖြင့် ချက်ကြသည်။ အနံ့အတွက် ပဒဲကောနှင့် ချင်းများသုံးကြသည်။ ချဉ်ငန်စပ်အရည်များ ရောနှောကာစားကြ၏။ ငါးဖယ်ထည့်၍ စားလျှင်လည်း အလွန်လိုက်ဖက်ပေသည်။ ကရင်မုန့်ဟင်းခါးကလည်း ထူးခြားမှုရှိသည်။ ငရုတ်ကောင်းနှင့်ဆန္ဒင်းကို ပို၍သုံးလေ့ရှိပြီး စား၍ မြိန်လှပါသည်။ မွန်မုန့်ဟင်းခါးက အရည်ကျဲကျဲဖြင့် ချက်လေ့ရှိသည်။ တချို့ကလည်း မော်လမြိုင်မုန့်ဟင်းခါး ဟူ၍ခေါ်ကြသည်။ ထားဝယ်မုန့်ဟင်းခါးက အုန်းနို့ထည့်၍ချက်ကြပြီး ငှက်ပျောခေါင်းကို အပြားကြီးကြီးလှီး၍ သုံးကြသည်။ အနံ့၊ အရသာက အုန်းနို့ပါသဖြင့် အခြားမုန့်ဟင်းခါးများနှင့်မတူဘဲ တစ်မျိုးထူးခြားသည်။

"ထားဝယ်မုန့်ဟင်းခါးက အုန်းနို့ထည့်၍ ချက်ကြပြီး ငှက်ပျောခေါင်းကို အပြားကြီးကြီးလှီး၍ သုံးကြသည်။ အနံ့၊ အရသာက အုန်းနို့ပါသဖြင့် အခြားမုန့်ဟင်းခါးများ နှင့်မတူဘဲ တစ်မျိုး ထူးခြားသည်။"

အညာဒေသ မုန့်ဟင်းခါးများသည် ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူဘဲ ကွဲပြားသော အရသာများရှိကြသည်။ ဆန်မှုန့်ထက် ပဲမှုန့်ကိုပိုသုံး၍ ချက်သည်။ အကြော်မျိုးစုံကို ကြော်၍ တွဲဖက်စားသုံးလေ့ရှိကြသည်။ မုန့်ဟင်းခါးအကြောင်းကိုပြောရလျှင် အချိန်များစွာ ယူရပါလိမ့်မည်။ မြန်မာလူမျိုးများ မိုးလင်းတာနှင့် နံနက်စာကို မုန့်ဟင်းခါးစားသည့် ဓလေ့သည် ယနေ့တိုင် နေရာအနှံ့တွင် တွေ့မြင်နေရပါသည်။ အလှူပွဲများ၊ ဆွမ်းကျွေးများ၊ ဘာသာရေးပွဲများ၊ လူမှုရေးပွဲများတွင် မုန့်ဟင်းခါးက မပါမဖြစ်သုံးနေရသည့် ရိုးရာအစားအစာတစ်ခု ဖြစ်ပါ

သည်။ စာရေးသူသည်လည်း အချက်အပြုတ်ကို ဝါသနာပါလှသဖြင့် ရောက်ရာဒေသတွင် စားခဲ့ရသည့်မုန့်ဟင်းခါးများကို ချက်နည်းပါမေးမြန်းမှတ်သားလေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ လေ့လာ၍ မကုန်နိုင်လောက်အောင်ပင် မုန့်ဟင်းခါးအမယ်များက စုံလင်လွန်းပါသည်။ ၎င်းအချက်သည်ပင် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ချစ်စရာ၊ စိတ်ဝင်စားစရာ ရိုးရာဓလေ့တစ်ခု ဖြစ်နေပါတော့သည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် နိုင်ငံတစ်ဝန်းက စားသုံးနေကြသည့် မုန့်ဟင်းခါးမျိုးစုံကို မုန့်ဟင်းခါးပွဲတော်ဟူ၍ ကျင်းပကာမှတ်တမ်းတင်ပြုစုထားလိုပါသည်။ မုန့်ဟင်းခါး ဆိုသည့် ရိုးရာအစားအစာတစ်ခုကို ယနေ့အချိန်ထိ ပွဲလမ်းပေါင်းစုံမှာ အချိန်မရွေးကျွေးမွေးကြသည့် ဓလေ့သည် အလွန်ပင်ဂုဏ်ယူစရာကောင်းလှပါသည်။ ပြည်ပမှပြန်ရောက်လာသည့် မြန်မာလူမျိုးများသည် အမိမြေပြန်ရောက်သည်နှင့် မုန့်ဟင်းခါးဆိုင်သွားပြီး အားရပါးရစားကြပါသည်။ မုန့်ဟင်းခါးချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးခြင်း ဓလေ့တစ်ခုသည် မြန်မာမှုနယ်ပယ်တွင် ယနေ့တိုင်တည်တံ့လျက် ရှိနေပါသည်။

ဘာသာရေးပွဲဖြစ်စေ၊ လူမှုရေးပွဲဖြစ်စေ ပြုလုပ်တော့မည်ဆိုပါက ပတ်ဝန်းကျင်မှ လူအများ ရောက်လာကြပြီး ငါးပြုတ်၊ အသားထွင်၊ ကြက်သွန်ခွာ၊ ငှက်ပျောပင်ခုတ်၊ အနှစ်ထောင်း စသဖြင့် လိုအပ်သည်များကို စုစုဝေးဝေးဝိုင်းကူညီကြသည့် ဓလေ့သည်လည်း အလွန်ပင် နှစ်သက်စရာကောင်းပါသည်။ မုန့်ဟင်းခါးချက်ပြုတ်၍ ရပ်ကွက်အတွင်း ပွဲတော်ပြုလုပ်ခြင်းသည် စုစည်းညီညွတ်ခြင်း၊ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကူညီရိုင်းပင်းခြင်း၊ မျှဝေလှူဒါန်းခြင်း စသည့် အမူအကျင့်များကို တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။ မုန့်ဟင်းခါးဆိုသည့် ရိုးရာအစားအစာသည် တစ်ဦးတည်းစားသုံးခြင်းထက် လူအများနှင့်စုဝေးစားသုံးပါက ပို၍ မြိန်ရေရှက်ရေရှိပြီး ပျော်စရာကောင်းသည့် အရသာကို ပေးပါသည်။

တိုင်းရင်းသားရိုးရာ စားသောက်ဖွယ်ရာများတွင် ခေါင်ရည်သည်လည်း မပါမဖြစ် အရေးပါပါသည်။ ချင်းတိုင်းရင်းသား၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသား၊ ကချင်တိုင်းရင်းသား၊ ကရင်တိုင်းရင်းသား၊ ကယားတိုင်းရင်းသားများအားလုံးတွင် ခေါင်ရည်ကို ချက်ကြပါသည်။ ဆန်မှလည်းကောင်း၊ ကောက်ညှင်းမှလည်းကောင်း ချက်ကြသည်။ ကောက်သစ်စားပွဲများ နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်များ၊ ဘာသာရေးပွဲတော်များတွင် ခေါင်ရည်ကို အတူတကွ သောက်သုံးကြခြင်းဖြင့် ရင်းနှီးမှုကိုဖော်ပြကြသည်။ ခေါင်ရည်နှင့်အတူ ရိုးရာအစားအစာများကို ငှက်ပျောဖက်ခင်း၍ စားသုံးကြသည်။ ပြီးလျှင် ရိုးရာအက၊ အလှသီချင်းများဖြင့် သီဆိုကခုန်ပျော်ပါးကြသည်။ ၎င်းပွဲတော်များ၏ အနှစ်သာရနှင့် အဓိပ္ပာယ်မှာ ဆန်ရေစပါးပေါများခြင်း၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာခြင်း၊ စည်းလုံးညီညွတ်ခြင်း၊ အရွယ်စုံအတူတကွ ပါဝင်ပျော်ရွှင်ခြင်း စသည်တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူအညာဒေသ ဗမာလူမျိုးများတွင် ထန်းရည်ချို၊ ထန်းရည်ခါး ဟူ၍ရှိပါသည်။ ထန်းရည်ကို အကြော်အမျိုးမျိုးဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြေပဲကြော်၊ ပဲကြီးလှော်၊ ပဲကတ္တီပါသုပ်၊ လက်ဖက်သုပ်တို့ဖြင့် တွဲဖက်စားသုံးကြသည်။ အညာဓလေ့အရ ထန်းပင်အလုပ်များကို ကူညီပြီး ဝိုင်းလုပ်ပေးလေ့ရှိသလို ထန်းရည်အိုးချမည့်ရက်တွင်လည်း လူအများစုဝေးကာ

စားသုံးကြပါသည်။ ယခုအခါ အညာဒေသတွင် ထန်းတက်သမားများ၊ ထန်းလုပ်သားများ ရှားပါးလာနေကြောင်း၊ ပြည်ပသို့ သွားရောက်လုပ်ကိုင်မှုများ တိုးလာနေကြောင်း ကြားသိနေရသဖြင့် စိတ်မကောင်းဖြစ်ရပါသည်။

တိုင်းရင်းသားများ၏ ရိုးရာစားသောက်ဖွယ်ရာများသည် စိတ်ဝင်စားစရာ အလွန်ကောင်းပါသည်။ မည်သည့်ပွဲတော်တွင် မည်သည့်အစားအသောက်ကို ထည့်သွင်းရမည်ဆိုသောဓလေ့များကလည်း ရှိပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ချစ်စရာ၊ မြတ်နိုးစရာ၊ ဂုဏ်ယူစရာ ရိုးရာအစားအစာများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို မပျောက်မပျက် ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ဝိုင်းဝန်းထိန်းသိမ်းသွားသင့်ပါကြောင်း တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

စန္ဒာခင်(ယဉ်ကျေးမှု)

&cdkif½dk;&m xdef;odrf;orufwufr*FvmyGJ

½dkif&ifbDG

"ရခိုင်လူမျိုးတို့ရဲ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ
မင်္ဂလာလက်ထပ်ပွဲကို
သတို့သမီးအိမ်မှာသာ ကျင်းပလေ့ရှိပြီး
သတို့သားဘက်က သတို့သမီးအိမ်ကို
လာရောက်ကျင်းပလေ့ရှိကြပါတယ်။"

"အမျိုးသီလနှစ်ဌာနကို စောင့်ထိန်းပိုင်ပိုင် မျိုးရခိုင်" ရယ်လို့ ထင်ရှား ကျော်ကြားတဲ့ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတို့ရဲ့ မပျောက်မပျက်စကောင်းသော ထိမ်းမြားသမက်တက် မင်္ဂလာပွဲကို ရခိုင်ရိုးရာထုံးတမ်း ဓလေ့များနှင့်အညီ ဆောင်နှင်းကျင်းပကြတဲ့ အလေ့အထဟာ မကြာခင်နှစ်များကစလို့ ရခိုင်ပြည်နယ်မြို့ကြီးများသာမက ရန်ကုန်မြို့ အပါအဝင် မြို့ရွာအနှံ့မှာပါ ပြန်လည်ထွန်းကားလာကြတာကို တွေ့မြင်နေရပါတယ်။ ဒီလို ရခိုင်ရိုးရာသမက်တက် ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများအတိုင်း ထိမ်းမြားသမက်တက်မင်္ဂလာပွဲရဲ့ အနှစ်သာရနဲ့ ခေတ်ကာလအခြေအနေအရ ကျင်းပဆောင်ရွက်ပုံအဆင့်ဆင့်ကို အများသူငါ သိရှိရအောင် အကျဉ်းမျှ ရေးသားလိုပါတယ်။

ရခိုင်လူမျိုးတို့ရဲ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ မင်္ဂလာလက်ထပ်ပွဲကို သတို့သမီးအိမ်မှာသာ ကျင်းပလေ့ရှိပြီး သတို့သားဘက်က သတို့သမီးအိမ်ကို လာရောက်ကျင်းပလေ့ရှိကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတို့သားဖြစ်တဲ့ "သမက်သျှင်"က သတို့သမီးအိမ်ကို တက်လာရတာမို့လို့ လက်ထပ်အခမ်းအနားကို "သမက်တက်"ပွဲလို့ ခေါ်ဝေါ်တာဖြစ်ပါတယ်။ အလားတူ သတို့သားကို "သမက်သျှင်"၊ သတို့သမီးကို "သမီးသျှင်" လို့ ရခိုင်ဘာသာစကားအားဖြင့် ခေါ်ဆိုကြတာပါ။

သမက်တက်ပွဲအတွက် ထုံးတမ်းစဉ်လာနဲ့အညီ လိုအပ်တဲ့ အဆောင်အယောင်တွေကို သမီးသျှင်ဘက်မှ စီစဉ်ထားရှိပေးရပါတယ်။ မင်္ဂလာစားပွဲပေါ်မှာ သန့်ရှင်းလတ်ဆတ်တဲ့ စပါးများကို ဖြန့်ကြဲတင်ထားရ ပါတယ်။ သဘောကတော့ စပါးဆန်ရေ ပေါများကြွယ်ဝစေရန် ရည်ရွယ်ပါတယ်။ စပါးခင်းရဲ့အပေါ်မှာ မင်္ဂလာပန်းကန်ပြားကြီးတစ်ချပ် တည်ခင်းထားရပါတယ်။ ဒီမင်္ဂလာပန်းကန်ရဲ့အောက်မှာတော့ ရွှေဒင်္ဂါး သို့မဟုတ် ငွေဒင်္ဂါးနှစ်ပြားခန့်ကိုလည်း ထည့်ထားပါသေးတယ်။ မင်္ဂလာသက်တမ်းတစ်လျှောက် ရွှေငွေရတနာပေါ်ကြွယ်ဝတဲ့ အတိတ်နိမိတ်ကို ယူထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မင်္ဂလာလက်ဆုံစားမယ့် ဟင်းလျာစုံ ထမင်းပေါင်းပွဲ ခင်းကျင်းထားပုံ

မင်္ဂလာပန်းကန်ထဲမှာတော့ သမက်သျှင်ဘက်က ပေးပို့ထားတဲ့ ဆန်နဲ့ ကောက်ညှင်း ကို သမီးသျှင်ဘက်က ပေးပို့ထားတဲ့ ဆန်နဲ့ ကောက်ညှင်းတို့နဲ့ ရောစပ်ချက်ထားတဲ့ “ထမင်းပေါင်း”ထည့်ထားပါတယ်။ ထမင်းပေါင်းပေါ်မှာ ဘဲဥ နှစ်လုံး၊ မြောက်ဥ (ကန်စွန်းဥ) နှစ်လုံးနှင့် အင်္ဂါစုံစုံလင်လင်ပါရှိတဲ့ ပုစွန်ထုပ်ကြီးနှစ်ကောင်ကို ထည့်ထားပါလိမ့်မယ်။ ဘဲဥရဲ့ အဓိပ္ပာယ်က အောင်မြင်သော သားဥများ ရပါစေ၊ မြောက်ဥကတော့ ကောင်းသောကံများ ထမြောက်အောင်မြင်ပါစေ၊ အင်္ဂါစုံတဲ့ ပုစွန်ထုပ်ကဲ့သို့ အင်္ဂါအစုံအလင်နဲ့ ချို့ယွင်းချက် ကင်းမဲ့ပြီး ချောမောတဲ့သားလှသမီးလှရတနာလေးများ ထွန်းကားကြပါစေဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် ကို ဆောင်ပါတယ်။

ဟင်းရံအနေနဲ့ အူစုံသည်းစုံပါ ကြက်သားဟင်း နှစ်ခွက်၊ မကွဲမကွာ စေးစေးကပ်ကပ် ရှိကြစေဖို့ ရွှေဖရုံသီးဟင်း စတာတွေကိုလည်း ချက်ပြုတ်လို့ မင်္ဂလာဟင်းပွဲမှာ ထည့်သွင်း ရပါတယ်။ ဟင်းခွက်အရေအတွက်ဟာ မ,ဂဏန်းသာ ဖြစ်ရပါတယ်။

စားပွဲပေါ်မှာ သမက်သျှင်ဘက် မင်္ဂလာရေစင်အိုးနှစ်လုံးနဲ့ သမီးသျှင်ဘက် မင်္ဂလာ ရေစင်အိုးနှစ်လုံးတို့ကို တင်ထားရပါတယ်။ ရေစင်အိုးတွေမှာ အောင်သပြေညွန့်တွေကို အဓိကထားလို့ ထိုးထားပါတယ်။ မြောက်ညွန့်၊ အုန်းညွန့်၊ ခရေညွန့်၊ ကံ့ကော်ညွန့် စတဲ့အညွန့် ခက်များကို သမီးသျှင် သမက်သျှင်များရဲ့ နေ့နံအလိုက်သင့်တင့်သလို ထိုးရပါတယ်။ ပေရွက် ပေါ်မှာ မင်္ဂလာအခါစာများ ဖွဲ့၍လည်း ထည့်တတ်ကြပါသေးတယ်။

ထူးခြားမှုကတော့ ဒီသမက်တက်မင်္ဂလာအခမ်းအနားအတွက် စီမံချက်ပြုတ်လုပ် ကိုင်ပေးကြသူအားလုံးဟာ “အညွန့်သျှင်”များသာ ဖြစ်ကြရပါမယ်။ “အညွန့်သျှင်” လို့ ဆိုတာက ငယ်လင်ငယ်မယားများသာ ဖြစ်ကြဖို့ တစ်ခုလပ်၊ တစ်လင်ကွာ၊ နောက်အိမ်ထောင် သည်များ မဖြစ်ရဖို့ပါပဲ။ အညွန့်သျှင်မဟုတ်သူများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှာကို လေးလေးနက်နက် တားမြစ်ပိတ်ပင်လေ့ရှိပါတယ်။ အိမ်ထောင်မပြုရသေးတဲ့ ပျိုရွယ်သူများက ပါဝင်ကူညီ လုပ်ကိုင်ခွင့်တော့ ရှိပါတယ်။

သမီးသျှင်ကို စောင့်ကြပ်ပေးနေတဲ့ သမီးစောင့်များ နေရာယူကြပြီးရင် သမီးသျှင်နဲ့ သမီးသျှင်မိဘများ၊ ဆွေမျိုးများက မင်္ဂလာစင်တော်ပေါ်သို့ နေရာယူကြပါတယ်။ သမီးသျှင် ဘက်မှ အဖွဲ့များစတင် ထွက်လာကြတဲ့အခါမှာ ရခိုင်ပန်းကျင်းစည်တော်အဖွဲ့မှ မင်္ဂလာ ပန်းကျင်းအောင်စည်နဲ့ မင်္ဂလာခရုသင်းများကို ခြိမ့်ခြိမ့်ညံတီးမှုတ်လေ့ရှိကြပါတယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ရခိုင်တေးဆိုပညာသျှင်တစ်ဦးက ပွဲအတွက် သီးသန့်ရေးစပ် ထားတဲ့ မင်္ဂလာပိုဒ်စုံရတုကို ဂုဏ်ပြုသီဆိုပေးပါတယ်။ နောက်ခံအနေနဲ့ ရခိုင်ရိုးရာသံစဉ် အလိုက် တီးမှုတ်ပေးတဲ့ ပလွေသံနဲ့ ရခိုင်စည်တော်သံပြိုင်ကြောင့် ဧည့်ပရိသတ်များအဖို့ ကြက်သီးမွေးညင်းထစရာပါပဲ။

ဒီနေရာမှာ သမီးသျှင်နှင့်အတူ လိုက်ပါလာကြတဲ့ ဆွေမျိုးအမျိုးသမီးကြီးများဟာ လည်း မင်္ဂလာအဖြာဖြာနဲ့ ပြည့်စုံသော အညွန့်သျှင်များသာ ဖြစ်ကြရပါမယ်။ ဒါဟာ သမက်တက်မင်္ဂလာပွဲရဲ့ အရေးကြီးတဲ့အချက်တစ်ရပ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သမီးသျှင်မိဘများ၊ ဆွေမျိုးများအားလုံး နေရာယူကြပြီးတဲ့အခါမှာတော့ ထိမ်းမြား မင်္ဂလာဆောင်နှင်းမယ့် သမက်သျှင်ဘက်မှ မိဘများ၊ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများ သမီးသျှင်

ရှိရာသို့ သမက်တက် ကြွရောက်လာပါတော့တယ်။ သမက်သျှင်ကိုယ်တိုင်တော့ ဒီအချိန်မှာ မလိုက်လာရသေးပါဘူး။

ယခုလို သမက်သျှင်ဘက်မှ မိဘများ၊ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများ ကြွလာကြရာမှာ ရေစင်အိုးနှစ်လုံး၊ ဦးသျှောင်နဲ့အတူ မင်္ဂလာအညွန့်အုပ်များကို ကိုင်ဆောင်လာကြပါတယ်။ သမက်သျှင်ဘက်က မင်္ဂလာအညွန့်အုပ်များကို ကိုင်ဆောင်လာကြသူများဟာလည်း အညွန့်သျှင်များသာဖြစ်ကြပြီး ရှေ့ဆုံးအညွန့်အုပ်မှာ သမီးသျှင်အား ဆင်မြန်းပေးမယ့် မင်္ဂလာပန်းပွင့်များ ပါရှိလာပါတယ်။ အဲဒီပန်းများကတော့ –

နှင်းကဲ့သို့ အေးမြစေရန် – **နှင်းပန်း**
နှင်း၏ အဆီအနှစ်ကဲ့သို့ မွေးမြစေရန် – **နှင်းဆီပန်း**
သန့်စင်စေရန် – **သဇင်ပန်း**
အနှစ်တစ်ရာတိုင်တိုင်ချစ်ခင်ကြစေရန် – **အချစ်တစ်ရာပန်း**
တင့်တောင်းတင့်တယ်နေနိုင်စေရန် – **စံပယ်ပန်း**
စိမ်းလန်းစိုပြည်လန်းဆန်းနိုင်စေရန် – **ဒေါင်းဒလိပ်ပန်း** စတဲ့ အတိတ်ကောင်း နိမိတ်ကောင်းယူတဲ့ပန်းများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ၃ စုံ သို့မဟုတ် ၅ စုံ ပါရှိရတဲ့ အဲဒီပန်းများကို သမက်သျှင်ရဲ့ အမေ (ယောက္ခမလောင်း) သို့မဟုတ် အစ်မ၊ အဒေါ်တစ်ဦးဦးက တာဝန်ယူလို့ သမီးသျှင်ရဲ့ ကေသာဆံမြိတ်မှာ ပန်ဆင်ပေးရပါတယ်။ ဒါကို **“ပန်းဆင်”**တယ်လို့ ခေါ်ဝေါ်ကြပါတယ်။

သမက်သျှင်ဘက်မှ မင်္ဂလာအုပ်ကိုင်ဆောင်သူများက သမီးသျှင်ဘက်မှ အဆင်သင့် စောင့်ကြိုလျက်ရှိနေကြသူများအား မင်္ဂလာအုပ်အသီးသီးကို ပေးအပ်လိုက်ကြရပါတယ်။

သျှောင်ကိုယ်စီဆောင်းထားကြတဲ့ သမက်သျှင်နဲ့သမီးသျှင်

အဲဒီနောက် သမက်သျှင်မိခင်က သမီးသျှင်ကို ပန်းဆင်ပေးရန် အချိန်ကျရောက်လာပါတော့တယ်။ ရခိုင်ထုံးစံအရ ပန်းဆင်ခအဖြစ် စတိလက်ဖွဲ့ငွေကိုလည်း သမက်သျှင်ရဲ့ဖခင်မိခင်တို့က ပေးအပ်ရပါတယ်။ သမီးသျှင်က လက်အုပ်ချီမိုးလို့ ရိုသေစွာ လက်ခံယူပါတယ်။ ပန်းဆင်ပြီးတဲ့အခါမှာတော့ သမီးသျှင်အား သမီးသျှင်ရဲ့မိခင်ကိုယ်တိုင်က ဦးသျှောင်ဆောင်းပေးဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဦးသျှောင်ဆောင်းပေးပြီးတဲ့အခါကျတော့ သမက်သျှင်ကိုယ်တိုင်နဲ့ လူပျိုရံများ ကြွရောက်လာဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရခိုင်ပန်းကျင်းစည်တော်အဖွဲ့က ရှေ့ဆောင်ပြီး မင်္ဂလာပန်းကျင်းအောင်စည်နဲ့ မင်္ဂလာခရုသင်းများကို မြိမ့်မြိမ့်ညံတီးမှုတ်လာကြပြီး ငွေခား၊ ယပ်တောင်၊ သေတ္တာ၊ အိပ်ရာလိပ် စတဲ့ သတို့သားသမက်သျှင်ရဲ့ အသုံးအဆောင်များကို ဗေဒင်ပညာရှိများက တွက်ချက်ပေးလို့ နေ့သင့်နံသင့်ရွေးချယ်ထားတဲ့ သမက်သျှင်ရဲ့ သူငယ်ချင်းလူပျိုရံများက တပျော်တပါး ထမ်းပိုးသယ်ဆောင်လာကြရတာပါ။

သမီးသျှင်ဘက်ဆွေမျိုးများနဲ့ အရင်းနှီးဆုံးမိတ်ဆွေသင်္ဂဟများက သမက်သျှင်အား သမီးသျှင်ရှိရာသို့ မရောက်မီ သင့်လျော်သောနေရာကနေ ပိတ်ဆို့လို့ ရွှေကြိုးတားထားလေ့ရှိကြပါတယ်။ ဒီတော့ကာ ခဲဖိုးလို့ပြောရမယ့် ငွေကြေးတန်ဖိုးကို ညှိနှိုင်းလို့ မပေးမဖြစ်ပေးလေမှ ရွှေကြိုးကို ဖယ်ရှားပေးတော့မှာ ဖြစ်ပါတော့တယ်။

ကြိုးတားရာက လွတ်မြောက်လာပြီဆိုရင်တော့ သမက်သျှင်ကို သမီးသျှင်ဘက်က ဆွေမျိုးများက အိမ်အဝင်ဝမှာ အမောပြေရေအေးတိုက်လို့ ကြိုဆိုရပါတယ်။ ခေတ်မင်္ဂလာဆောင်တွေမှာတော့ မင်္ဂလာစင်တော်ရဲ့အတက် လှေကားထိပ်မှာ ကြိုကြတာပါ။ ကြိုးတားကိစ္စကျော်လွှားနိုင်ခဲ့တဲ့ သမက်သျှင်ဟာ မင်္ဂလာစင်တော်ရဲ့ သမီးသျှင်ဘေးက နေရာမှာ အေးချမ်းစွာ နေရာယူ ဝင်ထိုင်လို့ရပါပြီ။

အခုချိန်မှာတော့ မင်္ဂလာသတို့သားသမက်သျှင်ကို သမက်ရှင်ရဲ့ မိခင်ကိုယ်တိုင်က သျှောင်ဆောင်းပေးရပါတယ်။ အခုလို သမီးသျှင်နဲ့ သမက်သျှင်နှစ်ဦးစလုံး သျှောင်ကိုယ်စီဆောင်းလို့ တင့်တယ်စွာ နေရာယူကြပြီးတဲ့အခါမှာ ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှုပြုရတဲ့ "မြား"ဖို့ အချိန်ကျရောက်လို့လာပါပြီ။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုတဲ့အခါမှာ "မြား"ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်နဲ့ လျော်ညီအောင် သမီးသျှင်နဲ့ သမက်သျှင် နှစ်ပါးမောင်နှံစုံကို မြားပေးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြားရာမှာ ၅ မြား၊ ၇ မြား၊ ၉ မြားစသဖြင့် မဂဏန်း ပြုလုပ်လေ့ရှိပါတယ်။

သမီးသျှင်နဲ့ သမက်သျှင်နှစ်ဖက်တို့ဟာ ဒီလိုသမက်တက်မတိုင်မီ သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်များကို ပင့်ဖိတ်လို့ အန္တရာယ်ကင်းစေရန် မင်္ဂလာတင်မြှောက်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီမင်္ဂလာပွဲမှာ မင်္ဂလာမြှောက်ခဲ့တဲ့ ပရိတ်အပ်ခြည်နဲ့ အခုမင်္ဂလာအခမ်းအနားမှာ မြားပေးကြရမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဥပမာအားဖြင့် ၇ မြားအရပြောပြရရင် မင်္ဂလာ ပရိတ်ချည်ကွင်းကို ခုနစ်ကွင်းကွင်းပါတယ်။

(၁) ပထမဦးဆုံး ရေစင်အိုး လေးလုံးကို တစ်ပြိုင်နက်တည်းစုစည်းလို့ မြားပေးတာက ပထမမြားခြင်းပါ။

(၂) ဒုတိယအနေနဲ့ ပုစွန်နှစ်ကောင်ကို မြား ပါတယ်။

(၃) တတိယကတော့ ဘဲဥနှစ်လုံးကို မြားပါ တယ်။

(၄) စတုတ္ထက မြောက်ဥနှစ်ဥကို မြားပါတယ်။

(၅) ပြီးတော့ ပဉ္စမအနေနဲ့ သမက်သျှင်ရဲ့ ညာလက်ကောက်ဝတ်မှာ တခြား မြားပါ တယ်။

(၆) ပြီးတော့ သမီးသျှင်ရဲ့ ညာလက်ကောက် ဝတ်မှာ ဆဋ္ဌမတခြား မြားပါတယ်။

(၇) နောက်ဆုံး သတ္တမအနေနဲ့ မင်္ဂလာခန်းဝင် ပစ္စည်းများအားလုံးကို မြားလိုက်ပါတယ်။

အခုလို ၇ မြားစလုံး မြားပြီးဖြစ်တဲ့အခါ ကြိုတင်ဖိတ်ကြားထားတဲ့ ရခိုင်လူကြီး လူကောင်းဇနီးမောင်နှံက မင်္ဂလာစင်မြင့်ပေါ် ကြွရောက်လို့ သမီးသျှင်နဲ့ သမက်သျှင်တို့ကို လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးပါတယ်။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာမှာ သမက်သျှင်ရဲ့ ညာဘက်လက်ဖဝါးကို သမီးသျှင်ရဲ့ ညာဘက်လက်ဖဝါးပေါ်မှာ ထပ်ပေးရပါတယ်။ အခုလို လက်ထပ်ပေးချိန်ကအစပြုလို့ သမီးသျှင်နဲ့သမက်သျှင်တို့ဟာ တရားဝင်ဇနီးမောင်နှံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဆက်လက်ပြီးတော့ သမက်သျှင်နဲ့သမီးသျှင်တို့က မိမိတို့ရှေ့မှာ တည်ခင်းထားတဲ့ မင်္ဂလာထမင်းပွဲမှ မင်္ဂလာထမင်းဆုပ်များကို နှစ်ဖက်သောကျေးဇူးသျှင်မိဘတို့အား ထည့်လှူပေးရပါတယ်။ ဒီလိုကျေးဇူးသျှင်မိဘများကို မင်္ဂလာထမင်းနဲ့ ဦးချရခြင်းဟာ မိဘကျေးဇူးကို ဦးထိပ်ထားမှုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ မိဘနှစ်ပါးကို သားသမီးဝတ္တရားနဲ့အညီ ပြုစုစောင့်ရှောက်ပါ့မယ်လို့ ကတိပြုခြင်းသဘောလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဟာ ရခိုင်လူမျိုးတိုင်း လိုက်နာမြဲဖြစ်တဲ့ ကျင့်ဝတ်တစ်ခုပါပဲ။

ဒီလို ထမင်းဆုပ်ခံယူရာမှာ သမက်သျှင်ရဲ့ အဖေဟာ သမီးသျှင်ထံမှ ခံယူရပြီး သမီးသျှင်ရဲ့ အဖေဟာ သမက်သျှင်ထံမှ ခံယူရပါတယ်။ သားသမီးအဖြစ် အပြန်အလှန် အသိအမှတ်ပြုလက်ခံပေးကြတဲ့ သဘောတရားပါပဲ။ ခံယူရရှိတဲ့ ထမင်းဆုပ်ကို သန့်ရှင်းတဲ့ အိုးသစ်မှာ

“ထမင်းဆုပ် ခံယူတဲ့ ဖခင်နှစ်ပါးက မင်္ဂလာခန်းဝင် လက်ဖွဲ့ငွေကို ငွေဖလားမှာ ထည့်ပြီး သမီးသျှင် သမက်သျှင်တို့ကို ပေးတဲ့အခါမှာ သမီးသျှင် သမက်သျှင်တို့က ရိုသေစွာ လက်အုပ်ချီလို့ လက်ခံ ယူကြပါတယ်။”

ထည့်ပြီး ရေမျောခြင်း ဒါမှမဟုတ် မြေမြှုပ်ခြင်း ပြုကြရပါတယ်။ ထမင်းဆုပ် ခံယူတဲ့ ဖခင်နှစ်ပါးက မင်္ဂလာခန်းဝင်လက်ဖွဲ့ငွေကို ငွေဖလားမှာထည့်ပြီး သမီးသျှင် သမက်သျှင်တို့ကို ပေးတဲ့အခါမှာ သမီးသျှင်သမက်သျှင်တို့က ရိုသေစွာ လက်အုပ်ချီလို့ လက်ခံယူကြပါတယ်။ ဖခင်များလက်ဖွဲ့အပြီးမှာ သမီးသျှင်နဲ့ သမက်သျှင်တို့ရဲ့မိခင်တို့က ခန်းဝင်လက်ဖွဲ့ပေးကြပါတယ်။ အဲဒီနောက်မှာတော့ သမက်သျှင်နဲ့ သမီးသျှင်တို့နှစ်ဦးဟာ "မင်္ဂလာလက်ဆုံစား" ကြရပါတယ်။ အခုလို ၇ မြားမင်္ဂလာပွဲမျိုးမှာဆိုရင် ထမင်း ၇ လုတ်ကို စတိအဖြစ် စားသုံးပြကြရမှာပါ။ ဆက်လက်ပြီး နှစ်ဖက်ဆွေမျိုးရင်းချာ မိတ်သင်္ဂဟာများက မင်္ဂလာလက်ဖွဲ့များ ထည့်ဝင်ပေးကြရန် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာလည်း သမီးသျှင်သမက်သျှင်တို့က ရိုသေစွာ လက်အုပ်ချီလို့ လက်ခံယူကြပါတယ်။

အခမ်းအနား အပြီးသတ်မယ့်အဆင့်အရောက်မှာ "သျှောင်တင်သျှောင်ချီ" ပြုလုပ်ကြရတော့မှာပါ။ သမက်သျှင်က မိမိဘယ်လက်နဲ့ သမီးသျှင်ရဲ့ ဦးခေါင်းထက်က သျှောင်ကို ချွတ်ယူပြီး မင်္ဂလာစားပွဲပေါ် တင်ပေးလိုက်တာပါ။ ဒါကို "သျှောင်ချီ" တယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တစ်ခါ သမက်သျှင်က မိမိဦးခေါင်းထက်က သျှောင်ကို ချွတ်ယူပြီး သမီးသျှင်ခေါင်းပေါ် တင်ပေးလိုက်ပါ။ ဒါကို "သျှောင်တင်" တယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဓိပ္ပာယ်ကတော့ ဒီနေ့ ဒီရက်ကစပြီး သမီးသျှင်ဟာ သမက်သျှင်ရဲ့ အုပ်ထိန်းမှုအောက်ကို ရောက်ရှိလို့ သမက်သျှင်ဟာ သမီးသျှင်ကို အသက်ထက်ဆုံး လုံခြုံမှုပေးလျက် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ရမယ့်သူ၊ ကာမပိုင်လင်ယောကျ်ားမြတ်တစ်ဦးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခြင်းသဘော ဖြစ်ပါတယ်။

အဲ့ဒီနောက် သမက်သျှင်က မိမိတို့လက်ခံရရှိထားတဲ့ လက်ဖွဲ့ဝင် ရွှေ၊ ငွေ၊ ဥစ္စာ အားလုံးကို သမီးသျှင်လက်ထဲသို့ အပ်နှံရပါမယ်။ သမီးသျှင်ကလည်း ရိုသေစွာ လက်အုပ်ချီ၍ လက်ခံရယူရပါမယ်။ လင်ယောကျ်ား ရှာဖွေရသမျှအားလုံးကို ဇနီးမယားထံ ယုံကြည်စွာ အပ်နှံခဲ့သလို ဇနီးမယားကလည်း အဲဒီပစ္စည်းဥစ္စာတွေကို မပျောက်ပျက် မဆုံးရှုံးရအောင် စုဆောင်းထိန်းသိမ်းရန်တာဝန်ကို ကတိပြုလက်ခံယူခြင်း အဓိပ္ပာယ်ပါပဲ။

နောက်ဆုံးကဏ္ဍကတော့ သမီးသျှင်ဦးခေါင်းထက်က ဦးသျှောင်ကို သမက်သျှင်က ချွတ်ယူလို့ မင်္ဂလာစားပွဲပေါ်ကို တင်ပေးလိုက်ဖို့ပါပဲ။ ဤမှာတင်ပဲ ထိမ်းမြားသမက်တက် မင်္ဂလာပွဲ အောင်မြင်စွာ ပြီးမြောက်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိပါတော့တယ်။

အခုကဲ့သို့ ရခိုင်သမက်တက် အစီအစဉ်အပြည့်အစုံနဲ့ ကျင်းပကြတဲ့အခါမှာ နှစ်ဖက်ဆွေမျိုးသားချင်းများသာမက ကြွရောက်လာကြတဲ့ ဧည့်သည်တော်များအဖို့ပါ ကြည့်ရှုရတာ အလွန်ပင်ကျက်သရေမင်္ဂလာနဲ့ ပြည့်စုံပြီး နှလုံးစိတ်ဝမ်းချမ်းမြေ့ ကြည်နူးမဆုံးဖြစ်ကြရပါတယ်။

လင်စုံမယားဖက်အိမ်ထောင်ပြုမှုကိစ္စကို ပေါ့ပေါ့တန်တန်မမှတ်ယူဘဲ ဒီလို ထူးထူးခြားခြား အလေးအနက်တန်ဖိုးထားတတ်တဲ့ ရခိုင်လူမျိုးတို့ရဲ့ ရိုးရာသမက်တက်မင်္ဂလာပွဲ အကြောင်းကို ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားညီနောင်များအားလုံး သိရှိမှတ်သားနိုင်ဖို့ ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါကြောင်း။

ရိုးမရင်သွီး

ဓာတ်ပုံ။ ရခိုင်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့(ရန်ကုန်)နှင့်လေးဝတီရခိုင်အနုပညာအဖွဲ့

cskdif;wlY tdkax mifrbqdk&m xl;jcm;"avhm;

qvkH;a&T if;

"သတို့သမီးမိဘဘက်က သတို့သားဘက်သို့
ပြန်အမ်းသောပစ္စည်းများမှာ
ရိုးရာဝတ်စုံများ၊ ရိုးရာစောင်များ၊
ရိုးရာပုတီးများ(ပျူခေတ်ပုတီးနှင့်တူ)၊
ရွှေဆွဲကြိုး၊ ရွှေလက်ကောက်၊
ကြေးလက်ကောက်တို့ဖြစ်သည်။"

အိမ်ထောင်ပြုခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်များ

ချိုချင်းလူကြီးမိဘများအား အိမ်ထောင်ပြုခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို မေးမြန်းခဲ့ရာ အောက်ပါအချက်များကို ဖြေဆိုခဲ့ကြပါသည်–

(၁) အိမ်ထောင်ရေးသုခကိုခံစားလိုခြင်း၊ (ရာဂပြေငြိမ်းမှုသည် လူသားတစ်ဦးအဖို့ အခြေခံလိုအပ်ချက်တစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်၏။ မုဒိမ်းမှု၊ မယားခိုးမှု စသော ဓလေ့ထုံးစံအရ တားမြစ်ချက်များကို ရှောင်ရှား၍ တရားသဖြင့် ရာဂပြေငြိမ်းစေခြင်းကို ရှေးခေတ် ချိုချင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းက သဘောကျလက်ခံကြောင်း တွေ့ရပေသည်။)

(၂) မျိုးနွယ်အတွက် လူမျိုးဆက်တည်တံ့ရေးနှင့် တိုးတက်ပြန့်ပွားရေးအတွက် သားသမီးများ ထွန်းကားလိုခြင်း၊

(၃) မိမိချစ်ခင်နှစ်သက်သောသူနှင့် ပြုံးပျော်ရွှင်မြူးစွာ သေတပန်သက်တဆုံး နေထိုင်သွားကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးအရလည်း အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အထောက်အကူပြုလျက် ဘဝခရီးကို လျှောက်လှမ်းလိုကြခြင်း။

ရှေးခေတ်ချိုချင်းအိမ်ထောင်ရေး၏ ထူးခြားသော ဝိသေသများ

ရှေးခေတ် ချိုချင်းတို့သည် အမျိုးသန့်စင်ရေးကို အထူးဂရုစိုက်ကြသဖြင့် အိမ်ထောင်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော ဖောက်ပြန်မှုများကို လုံးဝသည်းမခံကြချေ။ မိန်းမပျိုတစ်ဦးသည် တစ်စုံတစ်ယောက်နှင့် လွန်ကျူးမိ၍ သန္ဓေတည်ခဲ့လျှင် သန္ဓေဖျက်ချရန် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မကြိုးစားချေ။ သူမနှင့် ကျူးလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်အမည်ကို ရဲရဲတင်းတင်းဖော်၍ လက်ထပ်စေ၏။ သို့မဟုတ် ထိုက်ထိုက်တန်တန်ပေးလျော်စေ၏။ ကလေးကိုလည်း ဂရုတစိုက် မွေးဖွားသည်။ ထို့ကြောင့် ချင်းတောင်၌ အဖေမပေါ်ဘဲမွေးသောကလေးဟု စာရေးသူ မကြားဖူးချေ။ ဤသည်ကား ပထမထူးခြားချက်ပင်။

လင်ရှိမယားကို ကျူးလွန်မိသူအဖို့ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်သို့ ချက်ချင်းကျရောက်ရဘိသကဲ့သို့ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းကိုခံရအောင် ချင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းက ဒဏ်ခတ်လေ့ရှိသည်။ လင်ရှိမယားကို ကျူးလွန်သူကိုဖြစ်စေ၊ ထိုသူ၏အမျိုးအနွယ်ဘက်မှ ယောကျ်ားတစ်ဦးဦးကိုဖြစ်စေ ကျူးလွန်ခံရသော အမျိုးအနွယ်ဘက်က လက်စားချေ သတ်ဖြတ်လေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ မသတ်ဖြတ်နိုင်ပါမူ အကျူးလွန်ခံရသောအမျိုးသည် သတ္တိကင်းမဲ့သော၊ သူရဲဘောနည်းသော၊ အသုံးမကျသောအမျိုးဟု အများက ရှုတ်ချကဲ့ရဲ့ကြမည်ကို အသေအလဲကြောက်ကြသည်။ ကျူးလွန်မိသူမှာ အသတ်အဖြတ်လည်း ခံရနိုင်၏။ သတ်ဖြတ်ခြင်း အထမမြောက်သေးသော် ပြင်းထန်စွာ အခြိမ်းအခြောက်လည်း ခံရနိုင်၏။ အောင်တမန်များက စေ့စပ်ညှိနှိုင်း၍ရနိုင်လွန်းခဲ့လျှင်သော်မှ လျော်ကြေး၌စွာ တနင့်တပိုးကြီး ပေးဆောင်ရနိုင်၏။ ဤအတွက်ကြောင့် တစ်ပါးသူမယားကို ပြစ်မှားကျူးလွန်မှု (ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ) သည် အလွန်ဖြစ်ခဲပေသည်။ ထိုအချက်သည် ဒုတိယဝိသေသဖြစ်၏။

ယောကျ်ားပီသမှုနှင့် သဘာဝတရားကို အလေးအမြတ်ပြုကြသော အကြောင်းကြောင့်လည်း လိင်တူချင်းဆက်ဆံမှုများကို ပြုကျင့်ရန်မဆိုထားဘိ၊ ကြားပင်မကြားဖူးကြ

ပေ။ ဤအချက်သည် တတိယဝိသေသဖြစ်သည်။

လင်နှင့်မယား၊ လျှာနှင့်သွားဟူသောစကားအရ လင်မယား စကားများ ကတောက်ကဆတ်ဖြစ်ခြင်းရှိသော်လည်း အလွယ်တကူ ကွာရှင်းမှုများနည်းပါး၏။ ဆွေမျိုးများကလည်း ဖေးမညှိနှိုင်းပေးကြ၏။ ဤအချက်သည် စတုတ္ထဝိသေသဖြစ်သည်။

အိမ်ထောင်ဖက်ရွေးချယ်ရာတွင် အရေးကြီးသော "သက်ဆိုင်သူ"ဦးစားပေးစနစ်

ချိုချင်းဓလေ့အရ အိမ်ထောင်ဖက်ရွေးချယ်ရာတွင် ဦးစားပေးရမည့်စနစ်ရှိ၏။ "သက်ဆိုင်သူ" ဦးစားပေးစနစ် ဖြစ်ပါသည်။ အိမ်ထောင်ဖက်ကို နှလုံးသားဖြင့်ရော ဦးနှောက်ဖြင့်ပါ ရွေးချယ်ရမည်ဟု ဆိုရိုးရှိကြသော်လည်း ချိုချင်းတို့ကမူ ထို နှစ်ချက်အပြင် "သက်ဆိုင်သူ"ကိုပါ ထည့်သွင်းရွေးချယ်ရသဖြင့် သုံးချက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

အိမ်ထောင်ပြုကြရာတွင် သတို့သမီးပေးရသောဘက်ကို (ဘူ)အမျိုးဘက်ဟုဆို၍ သတို့သားဘက်ကို (တူ)ဘက်ဟု ဆိုပါသည်။ (ဘူ)ကို ယောက္ခမဘက်ဟုလည်းကောင်း၊ (တူ)ကို သမက်ဘက်ဟုလည်းကောင်း သတ်မှတ်ပါသည်။

ဥပမာပြုရသော် ဦးနီနှင့်ဒေါ်ဝါသည် မောင်နှမ နှစ်ဦးဆိုပါစို့။ ဦးနီ၏ သမီးများကို ဒေါ်ဝါ၏ သားများက အိမ်ထောင်ဖက်ပြုနိုင်၍ အနီးဆုံးသက်ဆိုင်သူများ ဖြစ်ပါသည်။ ဦးနီသည် (ဘူ)ဘက်ဖြစ်၍ ဒေါ်ဝါ၏ခင်ပွန်းဘက်သည်(တူ)ဘက်ဖြစ်ပါသည်။ မောင်နှမတစ်ဝမ်းကွဲချင်း ယူနိုင်သည်ဟုဆိုသော်လည်း သမက်(တူ)ဘက်မှ သားများကသာ ယောက္ခမ(ဘူ)ဘက်မှ သမီးများကို ယူနိုင်သည်။ ယောက္ခမ(ဘူ)ဘက်မှ သားများက သမက်(တူ)ဘက်မှ သမီးများကို ယူခွင့်မရှိပေ။ တစ်ဖက်ထဲသို့သာ ခွင့်ပြုထားပြီး အပြန်အလှန် ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိပေ။

မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကိုလေ့လာသော် ထိုပုံစံမျိုးလည်း တွေ့ရပါ၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ မိခင်(မယ်တော်မာယာ)နှင့် ယသော်ဓယာ၏ဖခင်(သုပ္ပဗုဒ္ဓ)တို့သည် မောင်နှမအရင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားနှင့် ယသော်ဓယာမင်းသမီးတို့သည် မောင်နှမတစ်ဝမ်းကွဲတော်စပ်၍ ချိုချင်းဓလေ့အရ အနီးဆုံးသော သက်ဆိုင်သူများ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့နှစ်ဦး အိမ်ထောင်ပြုကြရာ ချိုချင်းဓလေ့နှင့် တူညီနေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ချိုချင်းတို့ လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့သော အိမ်ထောင်ရေးစနစ်

ကမ္ဘာပေါ်တွင် လိုက်နာကျင့်သုံးကြသော အိမ်ထောင်ရေးပုံစံများကို လေ့လာရာ သုံးမျိုးရှိကြောင်း သိရ၏။

(၁) အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦးရှိခြင်း(Monogamy)

(၂) အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးရှိခြင်း(Bigamy)

(၃) အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးထက်ပိုရှိခြင်း(Polygamy)

အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးထက်ပိုရှိခြင်းဟု ဆိုရာတွင် အမျိုးသားတစ်ဦးက အမျိုးသမီးနှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးထက်ပို၍ အိမ်ထောင်ပြုထားခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးတည်းက အမျိုးသားနှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးထက်ပို၍

အိမ်ထောင်ပြုထားခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ချီချင်းတို့သည် အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးထက်ပိုရှိခြင်းစနစ် (Polygamy)ကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်ဟု လက်ခံကြသော်လည်း မဖြစ်မနေကျင့်သုံးရမည်ဟုကား သတ်မှတ်ချက်မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် စွမ်းနိုင်သူများက အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးထက် ပိုရှိခဲ့ကြသော်လည်း အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦးသာရှိခြင်းစနစ်၊ နှစ်ဦးရှိခြင်းစနစ်များလည်း ကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။

ချီချင်းတို့သည် အိမ်ထောင်ဖက်နှစ်ဦးထက်ပိုရှိခြင်းစနစ်ကို လက်ခံကျင့်သုံးကြသော်လည်း အမျိုးသားတစ်ဦးက အမျိုးသမီးနှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးထက်ပို၍ အိမ်ထောင်ပြုခြင်းကိုသာ လက်ခံကျင့်သုံးပါသည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးတည်းက အမျိုးသားနှစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦးထက်ပို၍ အိမ်ထောင်ပြုခြင်းမျိုးကိုမူ လုံးဝလက်မခံကြပါ။ အပြင်းအထန်တားမြစ်ကြ၏။ မကြားဝံ့မနာသာ ကျက်သရေကင်းမဲ့သော အမင်္ဂလာကိစ္စရပ်ဟုပင် သဘောထားကြပါသည်။

ယခုအခါ တစ်လင်တစ်မယားစနစ်ကျင့်သုံးသူ များလာပါသည်။

ဇနီးတစ်ဦးထက်ပိုယူခြင်း၏ အကြောင်းပြချက်များ

ချီချင်းတို့သည် ရှေးခေတ်က မျိုးနွယ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နယ်လုတိုက်ပွဲများ (Fighting Land) ဆင်နွှဲခဲ့ကြရာ သူ့ဘက် ကိုယ့်ဘက် သေကျေဆုံးရှုံးမှုများ ရှိခဲ့သည်။ လျော့ပါးသွားသောလူအင်အား (Man Power)ကို ပြန်လည်ဖြည့်တင်းရန် လိုအပ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် သားသမီးများများထွန်းကားရန် ဇနီးတစ်ဦးထက် ပိုယူကြခြင်းဖြစ်သည်။

မိမိမျိုးနွယ်၏ လူအင်အားများပြားခြင်းသည် ဩဇာအာဏာထူထောင်ရေးအတွက်ဖြစ်စေ၊ တောင်ယာခုတ်၊ အမဲလိုက်စသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက်ဖြစ်စေ များစွာအထောက်အကူဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သားသမီးများများ ထွန်းကားလိုကြသည်။ ဤသည်မှာ ပထမအကြောင်းပြချက်ဖြစ်သည်။

အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် လင်ယောကျ်ားများ သေဆုံးသွားခဲ့လျှင် မုဆိုးမများ၊ သားသမီးများ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ သေသူ၏အစ်ကို သို့မဟုတ် သေသူ၏ညီသည် မုဆိုးမများဖြစ်သွားသော ခယ်မ၊ မရီးကို ပြန်လည်လက်ထပ်ကြရသော ဓလေ့ရှိပါသည်။

ထိုဓလေ့က အရာများစွာကို အဆင်ပြေစေသည်ဟု ယူဆကြသည်။ အမျိုးသမီးများ အိမ်ထောင်ပြုစဉ်က မင်္ဂလာကြေးများ ပေးခဲ့ရ၏။ မုဆိုးမဖြစ်သွားသောအခါ သူတို့ကို ယူပိုင်ခွင့်ရှိသူများကား အနီးစပ်ဆုံး အသက်ဆိုင်ဆုံးမှာ သေသူ၏အစ်ကို သို့မဟုတ် ညီများဖြစ်သည်။ အခြားသူတစ်ဦးဦးအား ယူမိပါက မင်္ဂလာကြေးနှင့်ပတ်သက်၍ စကားပြောရဆိုရဖြစ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် သေသူ၏အစ်ကို သို့မဟုတ် ညီကိုယူခြင်းဖြင့် ပိုမိုအဆင်ပြေသည်။

မုဆိုးမ၏သားသမီးများသည် အခြားသူအား ပထွေးတော်ရခြင်းထက် ဖခင်၏အစ်ကို/ညီအား ပထွေးတော်ရခြင်းက မိဘသဖွယ်ပြန်ဖြစ်၏။ ဖခင်၏ အစ်ကို/ညီတို့ကလည်း မယားပါသားသမီးဟု ဆိုရသော်လည်း မိမိသွေးသားများပင်ဖြစ်၍ သားသမီးအရင်းကဲ့သို့ သဘောထားနိုင်သည်။

မုဆိုးမသည် အားကိုးရာမဲ့နေပါက သေသူ၏ အစ်ကို/ညီအား ပြန်ယူခြင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်ကာကွယ်မှုရနိုင်သည်ဟူသော အားသာချက်လည်း ရှိနေပေသည်။ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသော ချင်းတောင်တန်းတွင် လင်အလုပ်၊ မယားအလုပ်ဟူ၍ မောင်တစ်ထမ်း မယ်တစ်ရွက် လက်တွဲညီညီ ကြိုးစားကြပါမှ အပြန်အလှန် ပံ့ပိုးစောင့်ရှောက်နိုင်သည်ဖြစ်ရာ မုဆိုးမများအား လူ့အသိုက်အဝန်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ဆံ့စေခြင်းဖြစ်သည်ဟု ချိုချင်းတို့ သဘောထားကြသည်။

သေသူ၏ အစ်ကို(ညီ)သည် ဇနီးရှိပြီးပါလျက် မုဆိုးမဖြစ်သွားသော မရီး(ခယ်မ) အား ပြန်ယူခြင်းသည် ဇနီးတစ်ဦးထက်ပိုယူရသော အကြောင်းပြချက်ဖြစ်သွားပါသည်။

ကျား/မ အချိုးကွာဟချက်များခြင်းသည်လည်း ဇနီးတစ်ဦးထက်ပိုယူရသော အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်နိုင်သည်။ အပျိုကြီးများလာခြင်းကို ချိုချင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းက သဘောကျဟန်မတူပေ။ လူပျိုကြီး အပျိုကြီးများကို ရှေးခေတ်က လူပိုများဟု ကဲ့ရဲ့ခဲ့ကြ၏။ ထို့ကြောင့် အိမ်ထောင်ချပေးကြမြဲဖြစ်ရာ အမျိုးသမီးဦးရေက အမျိုးသားဦးရေထက် ပိုနေခြင်းက ချိုချင်းဓလေ့အရ ဇနီးတစ်ဦးထက်ပိုယူကြခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

ဇနီးမယားတစ်ဦးထက်ပိုယူနိုင်ရန်မှာ မင်္ဂလာကြေးပေးနိုင်ဖို့လိုသည်။ တောင်ယာခုတ်၊ အမဲလိုက်၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၌ လုံ့လဝီရိယကြီးမားမှသာ ဥစ္စာဓနရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြိုးစားသူ၊ အစွမ်းအစရှိသူ၊ ချမ်းသာသူဖြစ်နိုင်ရေးတွင် ဇနီးတစ်ဦးထက် ပိုယူခြင်းစနစ်က အားပေးပံ့ပိုးသည်ဟု အကောင်းမြင်ခဲ့ခြင်းမျိုးလည်း ရှိပါသည်။

ပထမဇနီးက သားသမီးမထွန်းကားလျှင်ဖြစ်စေ ထွန်းကားပါသော်လည်း မျိုးနွယ်၏ ကောင်းမွေ ဆိုးမွေကိုဆက်ခံမည့် သားယောကျ်ားလေးမဟုတ်ဘဲ သမီးသာ ထွန်းကားလျှင် ဖြစ်စေ၊ သားထွန်းကားပါသော်လည်း ရူးသူ၊ အသူ၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါ မသန်စွမ်းသဖြင့် အိမ်ထောင်ဦးစီးတာဝန် မထမ်းဆောင်နိုင်လျှင်ဖြစ်စေ သင့်တော်သူ အမျိုးသမီးနောက်တစ်ဦး အား လက်ထပ်ယူကြသည်။ ဤသည်မှာလည်း ဇနီးတစ်ဦးထက်ပိုယူကြခြင်း၏ အကြောင်းရင်း တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ကြက်သား၊ ဝက်သားရှောင်ရသောဓလေ့

ချိုချင်းဓလေ့အရ ဘူ ခေါ် ယောက္ခမဘက်မှ ဆွေမျိုးများနှင့် တူ ခေါ် သမက်ဘက်မှ ဆွေမျိုးများသည် ကြက်သားနှင့်ဝက်သားကို အတူတူစားသုံးမှုမပြုရဘဲ ရှောင်ကြဉ်ရသော ဓလေ့ရှိပါသည်။

တူ(သမက်)ဘက်သည် ဘူ(ယောက္ခမ)ဘက်ကို ကြက်များသတ်ကျွေးရပြီး ထိုကြက်သားကို တူ(သမက်)ဘက်က ပြန်လည်စားသုံးခြင်းမပြုရပေ။

ဘူ(ယောက္ခမ)ဘက်သည် တူ(သမက်)ဘက်ကို ဝက်များသတ်ကျွေးရပြီး ထိုဝက်သား ကို ဘူ(ယောက္ခမ)ဘက်က ပြန်လည်စားသုံးခြင်းမပြုရပေ။

ထိုဓလေ့ကို ချိုးဖောက်လျှင် ကျက်သရေမင်္ဂလာဆုတ်ယုတ်သည်ဟုသာ ဆိုကြသည်။ ဘာကြောင့် ဘယ်လိုဆိုးကျိုးဖြစ်ပေါ်သည်ဟူ၍ကား သေသေချာချာ ပြောဆိုခဲ့ခြင်းများ မရှိပေ။ ယခုအခါ ထိုဓလေ့ကို လိုက်နာကျင့်သုံးမှု အားနည်းလာကြောင်း တွေ့ရသည်။

အိမ်ထောင်ပြုပြီးသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် အမျိုးသားဘက်သို့ ပါဝင်သွားသဖြင့် သူမ၏ မိဘ၊ အစ်ကို၊ မောင်များအိမ်တွင် ဘယ်တော့မှ ကြက်သားစားခြင်းမျိုး မရှိရတော့ချေ။

ပါးမဲထိုးပြီးမှ အိမ်ထောင်ပြုနိုင်

ရှေးခေတ်က ချင်းအမျိုးသမီးငယ်များသည် အပျိုဖော်ဝင်ပြီဆိုသည်နှင့် မျက်နှာတွင် ပါးမဲထိုးကြရသည်။ ပါးမဲထိုးခြင်းသည် အိမ်ထောင်ပြုနိုင်ပြီဆိုသော အမှတ်လက္ခဏာဖြစ်သည်။ ပါးမဲ မထိုးဘဲ အိမ်ထောင်ပြုသူမရှိခဲ့ဟု စာရေးသူ၏မိခင် ဒေါ်လှူးဟုန်းက ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ပြောပြခဲ့ဖူးသည်။

ယခုခေတ်၌ ထိုဓလေ့ကွယ်ပျောက်သလောက် ဖြစ်ခဲ့ပြီ။

သတို့သားဘက်မှ သတို့သမီးဘက်သို့ ဘာကြောင့် မင်္ဂလာကြေးပေးအပ်ရသလဲ

သတို့သားဘက်မှ သတို့သမီးဘက်သို့ မင်္ဂလာကြေး (အသွင်းဖိုးဟုလည်းခေါ်) ပေးအပ်သောဓလေ့ကို ချင်းတို့ ကျင့်သုံးကြသည်။ အချို့က မိန်းမကိုဝယ်ရသော အဖိုးအခဟု လွယ်လွယ်ပြောတတ်ကြ၏။ မှန်ကန်ခြင်း မရှိပေ။ အစဉ်အလာကိုမသိသော ချင်းအချို့က မိန်းမကို ရောင်းကုန်သဖွယ်ယူဆ၍ မှားယွင်းစွာ သဘောထားခြင်းမျိုး ရှိကောင်းရှိနိုင်သော်လည်း ချင်းလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကောင်းမြတ်သောရည်ရွယ်ချက်များကိုမူ ရှေ့မီနောက်မီ မိဘဘိုးဘွားတို့ကသာ ရှင်းပြနိုင်ကြကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

သတို့သမီးသည် မိဘနှင့် မိမိမျိုးနွယ်၏ ရပိုင်ခွင့်များကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခံပြီး အိမ်ထောင်ဖက် ခင်ပွန်းထံသို့ ပူးပေါင်းပါဝင်ရသည်ဖြစ်ရာ ထိုသို့ပါဝင်မှုအတွက် သတို့သမီး၏ မိဘများအား ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သားသမီးထွန်းကားလာသောအခါ ထိုသားသမီးအားလုံးသည် ဖခင်၏ မျိုးနွယ်အဖြစ်သာ ခံယူသတ်မှတ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နီနီလူမျိုးဖခင်နှင့် ဝါဝါလူမျိုး မိခင်တို့ပေါင်းဖက်၍ သားသမီးများ ထွန်းကားလာလျှင် ထိုသားသမီးများအားလုံးသည် နီနီလူမျိုးအဖြစ်သာ ခံယူသတ်မှတ်ကြသည်။ ကပြားလူမျိုးဟု မရှိပေ။ ဤသည်မှာ ချင်းဓလေ့အရ အလွန်တိကျပြတ်သားပြီး ပေးရန် ရရန်ကိစ္စများနှင့် သေရေးရှင်ရေးကိစ္စများအတွက် ရှင်းလင်းသော သတ်မှတ်ချက်ဖြစ်ပေသည်။ သားသမီးများသည် မိခင်မျိုးနွယ်(မိခင်လူမျိုး) နှင့် လုံးဝမသက်ဆိုင်တော့သဖြင့် မိခင်၏စွန့်လွှတ်ပေးဆပ်မှုသည် အလွန်ကြီးမားကြောင်း လေ့လာသိရှိနိုင်သည်။ ဖသားမျိုးနွယ်စု၏ ထင်ရှားသော ဓလေ့လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ခေတ်စကားနှင့်ပြောရလျှင် တရုတ်ဖခင်နှင့် အိန္ဒိယမိခင်တို့မှမွေးသော သားသမီးများသည် တရုတ်အိန္ဒိယကပြားမဟုတ်ဘဲ တရုတ်လူမျိုးများသာဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေသည်။

ဇနီးသည် သျှောင်နောက်ဆံထုံးပါဆိုသကဲ့သို့ ခင်ပွန်းဘက်သို့သာ လိုက်ပါနေထိုင်ရလေ့ရှိသည်။ ဇနီးသည် မိဘများကို အနီးကပ်ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် မရတော့ပေ။ ခင်ပွန်း၏ မိဘများ(ယောက္ခမများ)ကိုသာ အနီးကပ်ပြုစုလုပ်ကျွေးရပေသည်။ ယောက္ခမများကလည်း သမီးအရင်းထက် ချွေးမကိုသာ ပိုမိုအားထားကြရုံမက ယုံယုံကြည်ကြည် တိုင်ပင်ဆွေးနွေး

ကြရသောဓလေ့ ရှိပေသည်။ ဤသည်မှာလည်း ဇနီး၏ပေးဆပ်ပါဝင်မှုတစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။

မိဘများသည် သမီးကို ကိုယ်ဝန်တည်စမှ အိမ်ထောင်ပြုသောကာလအထိ ဘေးမသီ ရန်မခ ကြီးပြင်းလူလားမြောက်အောင် ပြုစုပျိုးထောင် ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် အိမ်ထောင်ဖက်သို့သာ ပါဝင်ပူးပေါင်းရသဖြင့် ဇနီး၏မိဘများကို ကျေးဇူးတုံ့ဆပ်သောအားဖြင့် မင်္ဂလာကြေးပေးရခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။

မင်္ဂလာကြေးကို သတို့သမီး၏ မိဘနှစ်ပါးအပြင် သတို့သမီး၏ဆွေမျိုးများ (သူမ၏ ဦးကြီး၊ ဦးလေး၊ အစ်ကို၊ မောင်များ)လည်း ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

မင်္ဂလာကြေးအဖြစ် ပေးအပ်လေ့ရှိသော ပစ္စည်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည် –

၁။ နွားနောက်(နွား၊ ကျွဲ)

၂။ ရွှေနားဘက်၊ ငွေနားဘက် (ရွှေထည်၊ ငွေထည် နားကွင်းများဖြစ်ပြီး အမျိုးသားများက နားပေါက်တွင် ဆင်ယင်ရသည်။ ရွှေ နှစ်ကျပ်သားအထိ ရှိတတ်သည်။

၃။ ငွေသား(ယခုနောက်ပိုင်း)

သတို့သမီးမိဘဘက်က သတို့သားဘက်သို့ ပြန်အမ်းသောပစ္စည်းများမှာ ရိုးရာဝတ်စုံများ၊ ရိုးရာစောင်များ၊ ရိုးရာပုတီးများ(ပျူခေတ်ပုတီးနှင့်တူ)၊ ရွှေဆွဲကြိုး၊ ရွှေလက်ကောက်၊ ကြေးလက်ကောက်တို့ ဖြစ်သည်။ ပြန်အမ်းသောပစ္စည်းတန်ဖိုးသည် မင်္ဂလာကြေးတန်ဖိုး၏ ထက်ဝက်မျှ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ဥပမာ မင်္ဂလာကြေးသည် သိန်း ၁၀၀ ဖိုးဖြစ်ပါက ပြန်အမ်းပစ္စည်းများမှာ သိန်း ၅၀ ဖိုးဖြစ်သည်။

မင်္ဂလာကြေးပေးအပ်ကန်တော့ခြင်းဆိုင်ရာ ယူဆကျင့်သုံးပုံ သုံးမျိုး

မင်္ဂလာကြေးကန်တော့ခြင်းကို ရှေးခေတ်ချိုချင်းဘိုးဘွားများက လိုလိုလားလား ခွင်းချက်မရှိ လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော် ယခုခေတ် မင်္ဂလာကြေးကန်တော့ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ယူဆကျင့်သုံးမှုသုံးမျိုး တွေ့လာရသည်။

(၁) အချို့က မင်္ဂလာကြေးပေးဆောင်ရသောဓလေ့ကို လုံးဝဖျက်သိမ်းသင့်သည်ဟု ယူဆကျင့်သုံးကြသည်။ ဇနီးမယားကို ငွေဝယ်ကျွန်ကဲ့သို့ သဘောထားကြခြင်း၊ အမျိုးသမီးတို့၏ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ရာရောက်ခြင်း၊ မင်္ဂလာကြေးရလိုမှုလောဘကြောင့် နောက်ဆက်တွဲ ငြင်းခုံရန်လိုမှုများဖြစ်ပေါ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် မင်္ဂလာကြေးပေးဆောင်ရသောဓလေ့ကို ဖျက်သိမ်းရန် တောင်းဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုဓလေ့ကိုလည်း သူတို့က ပစ်ပယ်လာကြသည်။

(၂) အချို့က မင်္ဂလာကြေးပေးဆောင်ရသောဓလေ့ကို မူလအတိုင်း လိုက်နာသင့်သည်ဟု ယူဆကာ ကျင့်သုံးကြသည်။ ထိုဓလေ့သည် အခြားသောလူမျိုးတို့၏ အချို့သောဓလေ့များနှင့် နှိုင်းယှဉ်သော် အသွင်သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ခြားနားသယောင်ရှိသော်လည်း အနှစ်သာရမှာ တူညီနေခြင်း၊ ရှေးခေတ်ချိုချင်းဘိုးဘွားမိဘများက အလွန်လေးနက်သိမ်မွေ့သော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ကျင့်သုံးလာသော

ဓလေ့ဖြစ်၍ ထိုဓလေ့ကို ဖျက်သိမ်းလျှင် ချင်းရိုးရာဓလေ့ အတော်များများလည်း ယိုင်လဲပျက်စီးသွားမည်ဖြစ်ခြင်း၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ချင်းရိုးရာ ချင်းလူမျိုး၏ ဖြစ်တည်မှု အားနည်းပျောက်ကွယ်နိုင်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ထိုဓလေ့ကို မူလအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးသင့်သည်ဟု အကြောင်းပြ ပြောဆိုကြပါသည်။ ထိုအတိုင်းလည်း ကျင့်သုံးကြပါသည်။

(၃) အချို့က မင်္ဂလာကြေးပေးဆောင်ရသောဓလေ့ကို အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ပြုပြင်ကာ လိုက်နာကျင့်သုံးကြပါသည်။ ထိုဓလေ့၏ အနှစ်သာရကို မျက်ကွယ်ပြု၍ လောဘ၊ ဒေါသ၏ အလိုဆိုးသို့လိုက်မိသဖြင့် မလိုလားအပ်သော ပြဿနာများ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်တတ်သည်ဖြစ်ရာ အကောင်းဆုံးပြုပြင်မွမ်းမံ၍ လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းအားဖြင့် ရိုးရာဓလေ့သည် မပျောက်ကွယ်ဘဲ အားလုံးအတွက် ကျေနပ်ပျော်ရွှင်ဖွယ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သောကြောင့် ထိုသို့ လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဖြစ်ပါသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ပြုပြင်ကြသောနည်းလမ်းများ

မင်္ဂလာကြေးပေးအပ်ကန်တော့ခြင်းနှင့် အအမ်းပစ္စည်း ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်းတို့ကို လိုလိုလားလားဆန္ဒရှိခြင်းနှင့် မိမိတတ်နိုင်သော ငွေကြေးဓနပေါ်တွင်သာ အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စီးပွားတွက် လောဘကိုအခြေမခံဘဲ ကျေးဇူးတရား၊ ချစ်ခင်စည်းလုံးခြင်းတရားကို အခြေခံကြပါသည်။

သတို့သမီး၏ အမျိုးမြတ်ခြင်း၊ ရုပ်ရည်လှပခြင်း၊ ပညာတတ်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ သြဇာအာဏာ ကြီးမားခြင်းတို့ကိုမူတည်၍ မင်္ဂလာကြေးမှာ အဆမတန်များပြားစွာ တောင်းဆိုတတ်ကြပါသည်။ သတို့သားဘက်က တောင်းဆိုသမျှ ပေးအပ်နိုင်သော ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုရှိလျှင် အကြောင်းမဟုတ်သော်လည်း ကြွယ်ဝချမ်းသာမှုမရှိလျှင် အခက်ကြုံရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မင်္ဂလာကြေးပေးသောဓလေ့ကို မျက်လုံးမှိတ် ဆန့်ကျင်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အမှန်ကား ပေးအပ်နိုင်သောပမာဏကိုသာ ချင့်ချိန်၍ ပေးအပ်စေခြင်း၊ အအမ်းပေးခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်လာကြရာ ခင်မင်ရင်းနှီးမှု၊ သွေးစည်းချစ်ကြည်မှုတို့ တိုးပွားလာကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သာဓကဇာတ်လမ်းရှိပါသည်။

ဆင်းရဲသားက အိမ်ထောင်ပြုရာ အိမ်ထောင်ဦးကာလတွင် မင်္ဂလာကြေး မပေးနိုင်ကြပါ။ ယောက္ခမဘက်က ကြွေးယူပြီးပေးဖို့ အတင်းအကျပ်မတောင်းဆိုဘဲ သမက်နှင့်သမီးတို့ကို စီးပွားရေးကောင်းအောင် အားပေးပံ့ပိုးပါသည်။ ဝင်ငွေကောင်းလာသောအခါမှ မင်္ဂလာကြေးကို အောင်တမန်ဆီမှတစ်ဆင့် တောင်းဆိုပါသည်။ မင်္ဂလာကြေးမှာ များနေသဖြင့် သမက်နှင့်သမီးတို့က အကုန်မပေးနိုင်ပါက ယောက္ခမက (မပေးနိုင်သေးလျှင် အရစ်ကျ (Installment) ဖြင့် လက်ခံပေးမည်။ အလုပ်သာကြိုးစားကြပါ။ မိဘယောက္ခမကို ကျေးဇူးဆပ်ချင်သော စိတ်စေတနာသာထားကြပါ၊ အဆင်ပြေပါလိမ့်မည်)ဟု သဘောထားကြီးစွာ ခွင့်ပြုပါသည်။

နောင်အခါသမက်ကစီးပွားဖြစ်လာရာယောက္ခမ တောင်းဆိုသော မင်္ဂလာကြေးထက်ပင် ပိုမို၍ ပေးလာနိုင်ပါသည်။ သူ့ဘက် ကိုယ့်ဘက် ဝမ်းသာပျော်ရွှင်ကြပါသည်။

အချို့သော ရိုးရာမင်္ဂလာဆောင်ပွဲများတွင် လူပရိသတ်များစွာကို ခေါင်ရည်၊ ဝက်သားများဖြင့် အကုန်အကျများစွာ ဧည့်ခံတတ်ကြရာ စီးပွားရေး ထိခိုက်မှန်းသိလာကြ၍ သင့်တင့်ရုံမျှသာ ဧည့်ခံလာကြပါသည်။ ကောင်းမွန်သော ပြုပြင်မှုဖြစ်ပါသည်။

မင်္ဂလာကြေးမပေးနိုင်သဖြင့် "သက်ဆိုင်သူ"ကို ယူချင်ပါလျက် မယူရသောသူအချို့သည် အခြားသော လူမျိုးများနှင့် လက်ထပ်သွားခြင်းမျိုးလည်း ရှိခဲ့ဖူးပါကြောင်း၊ သို့သော် သူ့ဘက်ကိုယ့်ဘက် အဆင်ပြေအောင် ပြုပြင်ကျင့်သုံးလာကြသောအခါ ထိုပြဿနာများ မရှိတော့ကြောင်း ဦးဟုန်းမာန်က ရှင်းပြပါသည်။

"ကြက်၊ ဝက် ရှောင်ရသော ဓလေ့မှာ ချက်ပြုတ် ကျွေးမွေးဧည့်ခံရာတွင် အလုပ်ရှုပ်စေသဖြင့် ပယ်ဖျက်လာကြသည်။ ကောင်းသော ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုဟု ဆိုရပါမည်။"

"မင်္ဂလာကြေး တတ်နိုင်သလောက် ပေး၊ ငါ့သမီးကိုသာ ကြင်ကြင်နာနာ ဂရုတစိုက် ပေါင်းသင်းဖို့ ပိုအရေးကြီးတယ်"ဟု ဦးဟုန်းမာန်က သမက်ကို ပြောခဲ့သည်ဟုဆို၏။ သဘောထားပြောင်းလာ၊ ကောင်းလာကြခြင်း သက်သေများဖြစ်ပါသည်။

ကြက်၊ ဝက် ရှောင်ရသော ဓလေ့မှာ ချက်ပြုတ် ကျွေးမွေးဧည့်ခံရာတွင် အလုပ်ရှုပ်စေသဖြင့် ပယ်ဖျက်လာကြသည်။ ကောင်းသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဟု ဆိုရပါမည်။

ဘူ(ယောက္ခမ)ဘက်ကို ရိုသေလေးစားရသောစနစ်

ချိုချင်းတို့သည် သမီးရှင် ဘူ(ယောက္ခမ)ဘက်ကို ရိုသေလေးစားကြသည်။ ထိုသို့ ရိုသေလေးစားမှသာ သမက်နှင့်သမီးတို့မှာ သားသမီးများ (အထူးသဖြင့် ချိုချင်းတို့ တန်ဖိုးထားသော သားယောကျ်ား)ကို ဖွားမြင်နိုင်သည်ဟု အယူရှိသည်။

မင်္ဂလာဆောင်သောအခါ သမီးရှင်ဘက် (ယောက္ခမ)ဘက်ကို ကြက်သတ်ပေး၍ မောင်၊ အစ်ကိုများအား လက်ဖြင့် ခွံ့ကျွေးရသည်။ ထိုအခါ မစားလိုဟု ငြင်းပယ်ဆန္ဒပြလျှင် အကြောင်းရင်းကို မေးမြန်းရသည်။

သတို့သမီးကဖြစ်စေ၊ သတို့သားကဖြစ်စေ ယခင်က သူတို့ကို ရိုင်းစိုင်းစွာ ပြောဆိုခဲ့ခြင်းများ သို့မဟုတ် တစ်စုံတစ်ရာ ပြစ်မှားစော်ကားခြင်းများရှိကြောင်း၊ ထိုအတွက် ထိုက်တန်သောလျော်ကြေးပေး တောင်းပန်မှုမရှိပါက ထိုဇနီးမောင်နှံသည် အစစအရာရာတွင် ခက်ခဲဆုတ်ယုတ်မှုများရှိတတ်သည်ဟု အယူရှိကြသည်။

လုံဘောက်ရွာနေ ဒေါ်အွဲနိုင်းသည် မီးမဖွားနိုင်ဘဲ ဒုက္ခရောက်နေရာ သူမ၏အစ်ကိုကြီး ဦးလိန်းနိုင်းလာရောက်၍ ဝက်သတ်ပေးပြီး ဆုတောင်းရွတ်ဆိုပေး၏။ ထိုအခါ သားယောက်ျားလေးကို အဆင်ပြေပြေ မွေးဖွားလာနိုင်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထိုကလေးသည် သူ၏ဦးလေးကြီးကို အသက်သခင်အဖြစ် ရိုသေလေးစားရသည်။

ဆလိုင်းရွှေလင်း

အကိုးအကား

၁။ စာရေးသူ၏မိခင် ဒေါ်လှူးဟုန်းပြောပြချက် (၁-၆-၁၉၉၀)

၂။ ဆလိုင်းရမ်လိန်မှုန်း၊ ဒေါက်တာထွမ်ခန့်ဆွမ်၊ ဆလိုင်းရွှေလင်းတို့ ရေးသားပြုစုသော ချင်းရိုးရာဆောင်းပါးများ၊ ၁၉၈၆ လက်နှိပ်စက်စာမူ

tmcg wdkif;&ifom; vlrsdK;pkwdkY
,Ofaus;rIESifhoma,t aumif;

*efxm

“အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည်
မိမိလူမျိုးစု၏ သာရေးနာရေးကိစ္စအားလုံးကို
နှုတ်မှုပညာဖြင့် အာဂုံဆောင်၍
အမှုစုံတို့အား အဆင်ပြေစွာ
ခေတ်အဆက်ဆက် ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရလေသည်။”

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူသားတို့၏ စာပေသမိုင်းများသည် သက်ဆိုင်ရာလူမျိုးစုတို့၏ ဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ထားလေသည်။ လူမျိုးစုတို့၏ နှုတ်ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတို့အား ကမ္ဘာ့ယူနက်စကိုအဖွဲ့ကလည်း အသိအမှတ်ပြုလက်ခံထားလေသည်။ အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုသည် သီးသန့်ဘာသာစကားရှိသည့် တိဗက်မြန်မာမျိုးနွယ်စုဝင်ဖြစ်ပြီး တရုတ်၊ မြန်မာ၊ ထိုင်း၊ လာအိုနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများတွင် အစီအစဉ်အလိုက် အများမှအနည်း စုဖွဲ့နေထိုင်ကြသည်ဆိုကြပြီး ယခုခေတ် ပွင့်လင်းသောခေတ်တွင် စာရေးသူရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ အာခါဇာန်းဘာသာတူညီကြပါသည်။ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုသည်လည်း အနက်ရောင်ကို အခြေခံရသော ဒီဇိုင်းပုံစံအမျိုးမျိုးဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုရိုးစကားအားဖြင့် မှတ်သားရပါသည်။ ရှေးကနဦးခေတ်က နေရာဒေသနှင့် မျိုးနွယ်စုကိုလိုက်၍ မတူညီသော ခေါင်းဆောင်း (အမျိုးသမီး)၊ ခေါင်းပေါင်း(အမျိုးသား)၊ မျိုးနွယ်စုပေါင်း (၁၀၀) ကျော် ရှိသည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ကျေးရွာ

အာခါလူမျိုးစုတို့၏ ကျေးရွာသည် ရှေးယခင်က အာခါလူမျိုးစုသာ သီးသန့်နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိလူမျိုးစုတို့၏ ဘာသာရေးကပေးသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ –

(၁) အာခါလူမျိုးစုတို့၏ ကျေးရွာတွင် အများနှင့်ဆိုင်သော အဆောက်အဦမရှိပေ။ စကားအခေါ်အဝေါ်ပင် မတွေ့ရပေ။ သို့သော် ယနေ့ပြောင်းလဲနေလေပြီ။ သာရေးနာရေးအားလုံး မိမိနေအိမ်၌သာ လုပ်ဆောင်ကြရလေသည်။

(၂) အာခါလူမျိုးစုကျေးရွာတွင် အာခါဘာသာ အာခါဇန်း "အာဖွေပါလော်" ဘိုးဘွားဘေးတို့၏ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားကိုသာ သက်ဝင်ယုံကြည် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ လူသားတို့ သေလွန်သော် နောင်ဘဝရှိသည်ဟူ၍ ဘိုးဘွားထံသို့ လားရခြင်းဟုခေါ်သည်။ ယနေ့ခေတ်ပြောင်းလဲခဲ့လေပြီ။

(၃) အာခါလူမျိုးတို့၏ ကျေးရွာရှိ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များသည် မျိုးရိုးကဆင်းသက်ခံယူခဲ့ရသည်။ သာဓကအားဖြင့် အာခါဘာသာအခေါ် "ညီးဖာ၊ ဘွေးမော်၊ မီးမား၊ ရှားမား၊ ဂျေမား၊ ကားမား" အားလုံးတို့အား ယနေ့တိုင်လေးစားတန်ဖိုးထားကြရသည်။ ဘာသာရေးဆရာသည် မိမိရွာ၌မရှိပါက အခြားရွာမှ ငှားသုံးရသောဓလေ့ရှိသည်။

(၄) အာခါလူမျိုးစုတို့၏ ကျေးရွာရှိဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ လစဉ်ထောက်ပံ့ပေးခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ သာရေး နာရေးရှိသော် ပူဇော်ရသောဝတ္ထုပစ္စည်းများမှ ခွဲဝေယူကြရသည့် ဓလေ့ရှိသည်။

(၅) အာခါလူမျိုးစုတို့၏ကျေးရွာသည် နိုင်ငံတစ်ခုကဲ့သို့ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်လေ့ရှိသည်။ ရွာဝင်ဂိတ်နှင့်ထွက်ဂိတ် မုခ်ဦးထားရှိသည်။ စိုက်ပျိုးရေးမြေ၊ စားကျက်မြေ၊ သင်္ချိုင်းမြေ၊ သစ်တောထိန်းမြေဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း

များကို ရွေးယခင်သာဓကများအပေါ် အခြေခံ၍ ဖြေရှင်းရသော ဓလေ့စည်းကမ်းများ ရှိကြသည်။

အာခါလူမျိုးစုတို့၏ စီးပွားရေး

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ဘဝသည် စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် အမဲလိုက်၊ ငါးဖမ်းခြင်းဖြင့် အသက်မွေးဆင်းသက်လာခဲ့သော နှုတ်ရာဇဝင်သမိုင်း ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် အတိအကျတော့မရှိပါ။ အကြောင်းရင်းကတော့ သေချာလှသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်တွင် ယနေ့တိုင် ရှိနေလေသည်။ အေဒီ ၂ ရာစု တရုတ်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် တစ်ချိန်က အာခါလူမျိုးတို့၏ သမိုင်းနှုတ်ရာဇဝင်တွင် အာခါ ထီးနန်းရှိခဲ့ကြောင်း၊ မြို့ရိုးနှင့်ရှိခဲ့ကြောင်း အိမ်နီးချင်းလူမျိုးခြား ဘီချွန်လူမျိုး စော်ဘွားသားတော်က အာခါစော်ဘွားကြီး သမီးတော် ဒယ်ယုနှင့် အိမ်ထောင်ပြု၍ အာခါလူမျိုးအား သမက်တော်စပ်သည့် “ချွန်ဇာ”တို့၏ဘေးကြောင့် အာခါပြည် ပျက်သုဉ်းခဲ့ကြောင်း နှုတ်ရာဇဝင်ထားရှိခဲ့သည်။ (“ချွန်ဇာ – ရှမ်းလူမျိုး”)

ထို့အပြင် အာခါလူမျိုးစုတို့၏ ကနဦးဆင်းသက်လာခဲ့ရသော ဘိုးဘေးတို့၏ ဖခင်ကြီးအမည်များ သိမှတ်ထားကြရသည်။ မိမိဖခင်မှ အဘိုးအဘေးတို့အား ဖိတ်ခေါ်၍ ကမ္ဘာဦး အာခါဖခင်ကြီးသို့ တိုင်တည်၍ နှစ်စဉ် ၁၂ လရာသီပူဇော်ပသခြင်းကို “အာဖွေလော” တစ်နည်းအားဖြင့် ဘိုးဘေးတို့အား ပူဇော်ညှော့်ခံခြင်းဟု ခေါ်ရသည်။ ထိုသို့ဖြင့် အာခါရိုးရာ ဘာသာကိုးကွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် စာရေးသူတို့၏ အာခါတိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့၏မျိုးရိုးမျိုးနွယ်စု ဖခင်များ၏အမည်များ ယနေ့တိုင် နှုတ်တိုက်မှတ်သားထား၍ ရေရွတ်နိုင်ကြပါသည်။ ထိုသို့ဖြင့် အာခါလူမျိုးစုသည် ကနဦး ဘိုးဘေးတစ်ဆက်တွင် ညီနောင်ခုနစ်ဖော်မှ ဆင်းသက်ခဲ့ကြကြောင်း ယနေ့တိုင်ရည်စူး၍ ခုနစ်နံပါတ်အား တန်ဖိုးထား၍ ခုနစ်နံပါတ်(Number–7) ဘိုးဘေးတို့အား

> **“အာခါ တိုင်းရင်းသားများသည် မိမိတို့၏ မျိုးရိုးမျိုးနွယ်စု ဖခင်များ၏ အမည်များ ယနေ့တိုင် နှုတ်တိုက် မှတ်သားထား၍ ရေရွတ် နိုင်ကြပါသည်။”**

ရည်စူး၍ ကြယ်ခုနစ်လုံးသို့မဟုတ် ကြိုးခုနစ်သွယ်ဖြင့် ဖော်ကျူးကြလေသည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားတို့၏ ပြည်ပျက်ပြီးနောက် ခေါင်းဆောင်များသည် မိမိမျိုးနွယ်စုလိုက် ပြောင်းရွှေ့စေခဲ့ကြောင်း နှုတ်ရာဇဝင်အား အာခါလူမျိုးတိုင်း သိမှတ်ထား၍ ယနေ့တိုင် အခွင့်ကြုံ၍ တွေ့ဆုံတိုင်း မိတ်ဖွဲ့နေကြလေသည်။ အာခါလူမျိုး ရာဇဝင်မှတ်တမ်းအားလုံး “ဒေါ်ခါ” ဟူသော နှုတ်အဘိဓာန် ထားရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ သာရေးနာရေးအားလုံး အာခါစာပေဟူ၍ မရှိခဲ့ဘဲ မျိုးဆက်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ စာရေးသူတို့၏ ယနေ့တိုင် ထိုနှုတ်ရာဇဝင်ကို လူကြီးများက ပြောပြ၍ ဖော်ပြနိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့အခြေအနေနှင့် အာခါလူမျိုး

အာခါလူမျိုး နှုတ်ရာဇဝင်အရ သဘာဝဘေးရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ကျောက်ပေါက်ရောဂါသင့်ခဲ့ဖူးကြောင်း တွေ့ရသည်။ မြေလျှင်လှုပ်ခတ်ခြင်းအစ မိုးကြီး၍ မြေပြိုရခြင်းသည် နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင် အပြောင်းအလဲဖြစ်ကြရသည်ဟု ယုံမှတ်ထားကြသည်။ ရှေးခေတ်က နိုင်ငံနယ်နိမိတ် မရှိခဲ့ကြကြောင်း သိရသည်။ မြစ်ကြီးချောင်းကြီးများသည် လူသားတို့၏ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းအား အတားအဆီးတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့သော အာခါလူမျိုး၏ ကနဦးအမည်မှာ “ဇာညီဇာ” ဟုခေါ်မှတ်ခဲ့၍ ဘာသာစကားကိုပင် (ဇာညီဒေါ်-အာခါစကား) (ဇာညီဇွန် ဒေါ်-အာခါအလွမ်းတေး)ဟု ယနေ့တိုင် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။

အာခါလူမျိုးဖြစ်လာခြင်း

အာခါတိုင်းရင်းသားတို့၏ နှုတ်ရာဇဝင်သမိုင်းသည် မဲခေါင်မြစ်နှင့် သံလွင်မြစ်တို့၏ကြား ဆင်းခဲ့သော မျိုးနွယ်စုများသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံများသို့ ရောက်လာခဲ့ကြောင်း၊ မဲခေါင်မြစ်မကူးခဲ့သော မျိုးနွယ်စုများက လာအိုနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း စာရေးသူခရီးရောက်စဉ်က သိရှိမှတ်သားခဲ့ရသည်။

ထိုသို့ဖြင့် အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့အား တရုတ်လူမျိုးက ဟာနီလူမျိုးဟူ၍ သိကြလေသည်။ အာခါလူမျိုး၏ ကနဦးမူရင်းအမည်ကား အာခါလူမျိုး – ဇာညီဇာ၊ အာခါစကား – ဇာညီဒေါ် ။ အာခါ ဘာသာကိုးကွယ်မှု – ဇာညီဇန်းအာဖွေပါလော်၊ အာခါအလွမ်းတေး – ဇာညီဇွန်ဒေါ် ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။

အာခါရာဇဝင်နှုတ်မှတ်တမ်းတွင် ထိုစဉ်က တရုတ်ပြည်တွင် မိမိလူမျိုးစုတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တရုတ်လူမျိုးနှင့် ရှမ်းလူမျိုးဟူ၍သာ တွေ့ရှိခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ ထိုသို့ဖြင့် အာခါစော်ဘွားအမည်ကား ဂျာဒယ်ဖြစ်သည်။ စော်ဘွားသမီးကား ဒယ်ယုဟုခေါ်သည်။ အလွန်ချောမောလှပသည်ဟု ရာဇဝင်တွင် ထင်ရှားသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိလူမျိုးနှင့် မထိုက်တန်၊ စိတ်ကြီးဝင်မာနကြီး၍ လူမျိုးခြား ရှမ်းစော်ဘွားသားနှင့် အကြောင်းပါခဲ့ကြောင်း၊ ရှမ်းလူမျိုးဒေသသို့ ရှမ်းမင်းသား ဇနီးမယားအဖြစ် ရောက်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုအခါ ရှမ်းလူမျိုးများက မိမိရှမ်းစော်ဘွားသားတော်၏ “မိတ်ဆွေမိန်းမ–အီကော့” ဟူ၍ မိမိလူမျိုးအား စခေါ်ခဲ့ကြောင်း ရှမ်းစော်ဘွားတို့၏ ရာဇဝင်တွင် တွေ့ရလေသည်။ သို့သော် အာခါလူမျိုးများက

မနှစ်မြို့ခဲ့ကြပေ။

ထိုသို့ သမက်တော်စပ်သောကာလသည် အာခါလူမျိုးနှင့် ရင်းနှီးမှုရရှိခဲ့ကြောင်း၊ အားနည်းချက်၊ အားသာချက် အစုံသိရှိသောကာလတွင် အာခါဒေသကို ရှမ်းတို့က သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြောင်း နှုတ်ရာဇဝင် မမေ့နိုင်စရာအဖြစ် အာခါလူမျိုးတိုင်း ယနေ့တိုင် တွေ့ဆုံမိတိုင်း တမ်းတ၍ စားမြုံ့ပြန်နေရသော ရေးအဖြစ်သမိုင်း ဖြစ်နေရလေသည်။

ထိုခေတ် အာခါလူမျိုးခေါင်းဆောင်တို့၏ လမ်းညွှန်ခဲ့သော နှုတ်ရာဇဝင်ကား –

(၁) ဇာညီဇာတို့သည် တောင်ပေါ်ဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သွားကြရန်။

(၂) ဇာညီဇာတို့သည် သစ်ပင်ဖြစ်လျှင်လည်း ခြံစည်းရိုးပင်ဖြစ်စေရန် ဟူသော ဆိုရိုးစကားဖြစ်သည်။

(၃) သို့ဖြစ်၍ တရုတ်လူမျိုးနှင့် ရှမ်းလူမျိုးကြား ဘက်မလိုက်သော ကြားနေမည် ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရသည့် "အားခါ-ကြားနေရန်" ဟူသော အာခါဘာသာစကားမှ ကာလကြာသော် အာခါလူမျိုး ဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြရသည်။

အာခါချေးခါထီခါမား

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးသည် ၁၉ ရာစုအစောပိုင်းကာလ မိမိလူမျိုးတို့၏သမိုင်းနှင့် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ခဲ့သော ဘဝကို မသိနိုင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မျိုးနွယ်စုပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ရှိခဲ့ကြောင်း မသိနိုင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉ ရာစုနှောင်းပိုင်း ခရစ်ယာန်သာသနာပြုတို့၏ ကျေးဇူးကြောင့် မှတ်တမ်းတွေ့ရှိခဲ့၍ မိမိလူမျိုးတို့၏ နှုတ်ရာဇဝင်တို့အား တိုက်ဆိုင်၍ ယနေ့ကဲ့သို့ ဖော်ပြနိုင်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးသည် အခြားသောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးနှင့် မတူညီနေသော ယဉ်ကျေးမှုများရှိကြောင်း နိုင်ငံတကာသုတေသနပညာရှင်တို့၏ အံ့သြဖွယ် ဖော်ပြချက်တို့အား မိမိလူမျိုး လူကြီးသူမတို့၏ နှုတ်မှတ်တမ်းအားဖြည့်စွက်၍ မိမိလူမျိုးသည် မျိုးနွယ်စုများပြားသော်လည်း မိမိလူမျိုးများသည် တစ်အူထုံ့ဆင်းများဖြစ်ကြောင်း "အာခါချေးခါထီခါမား"ဟု ကြွေးကြော်သံပမာထားရှိသည်။ ဤစကားကို အာခါလူမျိုးတိုင်း သိမှတ်ထားကြရသည့် အမွေစကားဖြစ်လေသည်။ အာခါလူမျိုးနေထိုင်သော ငါးနိုင်ငံတွင် အတူတူဖြစ်လေသည်။

အာခါစာပေခရီးအစပြုခဲ့ခြင်း

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည် မိမိလူမျိုးစု၏ သာရေးနာရေးကိစ္စအားလုံးကို နှုတ်မှုပညာဖြင့် အာဂုံဆောင်၍ အမှုစုံတို့အား အဆင်ပြေစွာ ခေတ်အဆက်ဆက် ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရလေသည်။ သို့သော် နှုတ်ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတွင် အာခါစာပေရှိခဲ့ကြောင်း၊ ဘိုးဘေးတို့က ကျွဲသားရေတွင် ရေးမှတ်ခဲ့ကြောင်း၊ ခေတ်အဆက်ဆက် ရွှေ့ပြောင်းရသောဝလေ့သည် မိုးဒဏ်လေဒဏ်ကြောင့် ကျွဲသားရေ ရေစို၍ ပြောင်းလဲခဲ့သဖြင့် အခြောက်ခံမီးကင်ခဲ့ကြောင်း၊ ကျွဲသားရေ မီးကင်ခဲ့စဉ် ကျက်၍ မွှေးခဲ့ရာ ဆာလောင်လာသဖြင့် ဘိုးဘေးတို့က ကျွဲသားရေ မီးကင်ကို စားလိုက်ပြီး စိတ်ထဲတွင်သာ မှတ်သားရသောဝလေ့ကို အမွေပေးခဲ့ကြသည်ဟု

အာခါလူမျိုးစုတို့ ပြောစမှတ်ရှိလေသည်။

သို့သော် အေဒီ ၁၉ ရာစုကာလနောက်ပိုင်း ကမ္ဘာကြီး၏ပြောင်းလဲမှု ပြင်းထန်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်ကြီးတွင် ကူမင်တန်ပါတီနှင့် ကွန်မြူနစ်ပါတီတို့ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ခဲ့ရာ ကွန်မြူနစ်ပါတီခေါင်းဆောင် မော်စီတုံးက အနိုင်ရခဲ့၍ ကူမင်တန်က ထိုင်ဝမ်(တရုတ်–တိုင်ပေ)ကျွန်းသို့ထွက်ပြေးခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ယဉ်ကျေးမှုတော်လှန်ရေးကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းမှုဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာ အာခါလူမျိုးများစွာ ပါဝင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ၁၈၈၆ ခုနှစ်က အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်၍ စစ်ရေးနှင့်အတူ ကုန်သွယ်ခြင်း၊ သာသနာပြုခြင်း တစ်ပြိုင်တည်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် အင်္ဂလိပ်သာသနာပြုများက ကျိုင်းတုံမြို့တွင် ရှမ်းစော်ဘွားတို့၏ အကူအညီဖြင့် အာခါ လူမျိုးတို့အား ကျိုင်းတုံမြို့တွင် ဗဟိုပြု၍ ရိုမန်ကတ်သလစ်သာသနာက ဆေးရုံဖွင့်၍ မိဘမဲ့ကလေးများ ပြုစုခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များအား စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အနာကြီးဆေးရုံတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး သာသနာပြုလုပ်ငန်း အောင်မြင်ခဲ့သည်။

ရိုမန်ကတ်သလစ်သာသနာနှင့်အာခါစာပေခရီး

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့သည် မိမိတို့၏ရိုးရာဘာသာတရား ကိုးကွယ်မှုကို အထူးမြတ်နိုးတန်ဖိုးထားကြသည်။ မိမိလူမျိုးစုတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုကိုလည်း မြတ်နိုးစွာဝတ်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့၏အာခါဘာသာစကား တန်ဖိုးထားပုံကို သိသာစေသည့် စကားလုံးဖြင့် ဖော်ကျူးကြသော ယဉ်ကျေးမှုရှိကြသည်။

ရိုမန်ကတ်သလစ်သာသနာပြုများသည် အမြင်ကျယ်ပြီး စေတနာ၊ စိတ်ထား ဖြူစင်မြင့်မားကြသည်။ ၁၉၃၂ ခုနှစ်ကတည်းက ကျိုင်းတုံမြို့သို့ရောက်ရှိခဲ့ပြီး ရှမ်းစော်ဘွားတို့၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ကျိုင်းတုံမြို့ရိုးဟောင်းအတွင်း ယခင်သင်္ချိုင်းမြေနေရာရရှိခဲ့ပြီး စာသင်ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံဆေးခန်းများ၊ မိဘမဲ့ကလေးများပြုစုခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းဂေဟာများ ဖွင့်လှစ်၍ စည်းရုံးရေး သာသနာပြုလုပ်ငန်းများ အထူးအောင်မြင်ခဲ့ကြသည်။ ယခု အ. ထ. က (၂)ကျောင်းနေရာဖြစ်ပါသည်။

၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် နှုတ်မှတ်ရာဇဝင်ကြွယ်ဝသော အာခါလူမျိုးတို့အား သာသနာပြုသည့်အခါတွင်သုံးရန် အာခါဘာသာစကားမှ အာခါစာပေကို Latin ဘာသာစာပေမှ Father Potalupi က တီထွင်ပေးခဲ့ပြီး ဘုရားဝတ်ပြုစာစောင်စာအုပ်များ ထုတ်ဝေပေး၍ အာခါလူမျိုးများသည် ကျွဲသားရေမှ အာခါစာပေပြန်တွေ့ပြီဟု အထူးပျော်ရွှင်ခဲ့ကြလေသည်။

နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်သာသနာနှင့် အာခါစာပေခရီး

အင်္ဂလိပ်သာသနာပြုဆရာကြီး ပေါလုဝစ်သည် ရှေးအာခါလူကြီးနှင့် အာခါသာသာရေးဆရာ ၂၀ ဦးခန့် စုဆောင်းစုဝေးစေပြီး အာခါဘာသာစကားနှင့် ရိုးရာဓလေ့များကို အထူးလေ့လာပြီး ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် နှစ်ခြင်းသာသနာပြုရာတွင်သုံးရန် အာခါစာပေကို အင်္ဂလိပ်အက္ခရာမှ တီထွင်ပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဆရာကြီး၏ဇနီးသည် လားဟူသာသနာပြု

ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ အာခါစာပေအစတွင် လားဟူစာပေရှိနှင့်ပြီး သင်ခန်းစာ စာအုပ်များအား ပုံတူကူးယူ ဘာသာပြန်ထားပေးခဲ့သည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတော်လှန်ရေးကောင်စီခေတ် ရောက်လာသောအခါ ဆရာကြီးသည် ပြည်တော်ပြန်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းရိုင်းမြို့တွင် ရုံးစိုက်၍ ထိုင်း–မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့အား သာသနာပြုရင်း စာပေရေးသားခဲ့သည်။

Rev.Dr Paul Lewis ရေးသားခဲ့သော နှစ်ခြင်းအာခါစာပေစာအုပ်များ

(၁) ကျေးလက်ကျန်းမာရေး သိကောင်းစရာစာအုပ်(AKHA HEALTH EDUCATIONS)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) ၂၀၀ ဘတ်၊ စာမျက်နှာ(၁၀၀)

(၂) အာခါပုံပြင်၊ ဒဏ္ဍာရီစကားစာအုပ် (AKHA STORY AND MYTH)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) ၁၆၀ ဘတ်၊ စာမျက်နှာ (၃၃၀)

(၃) အာခါစကားထာပဟေဠိ၊ ကဗျာ (AKHA PROVERBS; RIDDLES POEMS)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) ၅၀ ဘတ်၊ စာမျက်နှာ (၁၁၅)

(၄) အာခါပျို့လင်္ကာ၊ ရသစာအုပ် (AKHA HYMNS ADN SONG)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) ၂၀၀ ဘတ်၊ စာမျက်နှာ(၃၁၅)

(၅) အာခါ၊ အင်္ဂလိပ်၊ ထိုင်းအဘိဓာန် (AKHA ENGLISH, THAIDICTIONARY)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) ၂၂၀ ဘတ်၊ စာမျက်နှာ (၇၀၇)

(၆) အာခါဓမ္မသစ်ကျမ်းစာ (AKHA NEW TESTMENT HOLY BIBLE)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) နှစ်စဉ်တိုးချဲ့ထုတ်ဝေခဲ့သည်၊ ၁၀၀ ဘတ်

(၇) အာခါ ဓမ္မတေးသီချင်းစာအုပ် (AKHA CHRISTIAN HYMN)
(၁၉၈၉–၄၀၀ အုပ်) ၂၀၀ ဘတ်

စာအုပ်များအားလုံးကို ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် ဆရာကြီး Rev–Dr Paul Lewis သည် ထိုင်းနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံ ကျိုင်းတုံမြို့ အာခါဒေသသို့ တရားဝင်ခရီး လာရောက်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် အာခါနှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်သာသနာ နှစ်(၁၀၀) ပြည့်ပွဲကို တာချီလိတ်မြို့ မိုင်းကိုးအုပ်စု အာခါရွာတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။

၁၉၇၈ ခုနှစ်ကာလ အာခါလူမျိုးအခြေအနေ

၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်ကာလ ရှမ်းပြည်နယ်(အရှေ့ပိုင်း) အာခါလူမျိုးနေထိုင်ရာဒေသသည် တရုတ်ဖြူကူမင်တန်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် မြန်မာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တို့ လူသစ်စုဆောင်းခြင်းကြောင့် အာခါလူမျိုးများသည် စစ်မှုထမ်းခြင်းဘေးမှ လွတ်ရန် မြို့ပြများသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသည်။

အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် မိမိနေထိုင်ရာ မြို့/ရွာများတွင် ခါးထောင်းဖား နှစ်သစ်ကူး ပွဲကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ကျိုင်းတုံမြို့သို့ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သော အာခါလူမျိုးအများစုသည် ခရစ်ယာန်ဘာသာကို ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ဖြင့် ခရစ္စမတ်ပွဲတော်ကာလအလွန် (၂၈–၁၂–၁၉၇၅)ရက်နေ့တွင် အာခါလူမျိုးနှစ်သစ်ကူး ညှော်ခံပွဲကိုကျင်းပခဲ့ရာ ထိုခေတ်ကာလ

ကျိုင်းတုံမြို့ ပါတီခေါင်းဆောင် ဒေါ်ကြူကြူများအဖွဲ့ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ထိုနေ့တွင် အာခါလူမျိုးအစိုးရဝန်ထမ်း အငြိမ်းစားများဖြစ်သော ဦးအာမီးညို– စာရင်းရုံး(ငြိမ်း)၊ ဦးမောင်တိုး(ရဲဘော်မောင်တိုး၊ စာရေးဆရာ)၊ ဦးပီတာသောင်းစိန်(လူငယ်ခေါင်းဆောင်)များက ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ဧည့်သည်တော်များက အာခါလူမျိုးတို့၏ နေ့ကြီးရက်ကြီးတစ်ခုအဖြစ်(၂၈– ၁၂–၁၉၇၅)ခုနှစ်ကစ၍ သတ်မှတ်ကာ နှစ်စဉ်နှစ်သစ်ကူးပွဲတော်နှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းရေး ဆောင်ရွက်ရန် လမ်းညွှန်ပေးခဲ့သည်။

ထို့နောက် (၂၈–၁၂–၁၉၇၆)ရက်နေ့တွင် ဒုတိယအကြိမ် အာခါစုပေါင်းနှစ်သစ်ကူးပွဲတော်ကို ကျင်းပရန်နှင့် နှစ်စဉ်ဆက်လက်ကျင်းပသွားရန် အာခါစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ကို စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ အာခါရိုးရာပြက္ခဒိန် ထုတ်ဝေရေးနှင့် နှစ်သစ်ကူးပွဲတော် စာတမ်းရေးရန်၊ မည်သည့်စာဖြင့်ရေးရန်၊ သုံးရန်၊ စတင်ဆွေးနွေးကြသည်။ နောက်ပိုင်းကာလတွင် အာခါစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့က နှစ်စဉ်နှစ်သစ်ကူးပွဲကျင်းပရန် ဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့သာဖြစ်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က အာခါလူမျိုးများကြားတွင် နှစ်ခြင်းသာသနာ အာခါစာပေနှင့် ကာသိုလိပ်သာသနာ အာခါစာပေ နှစ်မျိုးရှိနေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အာခါလူမျိုးများတွင် အာခါရိုးရာဘာသာ၊ အာခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များလည်းရှိနေသေး၍ ဘာသာရေးလောင်းရိပ်လွတ်သော အာခါစာပေတီထွင်ရန် ကြံစည်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၇၅ ခုနှစ်က မြန်မာအက္ခရာဖြင့် စာပေပညာရှင်သိပ္ပံဘထွေးက မြန်မာအက္ခရာ အာခါစာပေ တီထွင်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် အာခါစကားများကို မြန်မာစာလုံးဖြင့် ပြည့်စုံစွာ မဖော်ဆောင်နိုင်၍ မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့အာခါလူမျိုးစုတွင် တွေ့ရသော အာခါစာပေများ

၁။ ၁၉၂၇ ခုနှစ် ကာသိုလိပ်သာသနာသုံး အာခါစာပေ၊

၂။ ၁၉၅၂ ခုနှစ် နှစ်ခြင်းသာသနာသုံး အာခါစာပေ၊

၃။ ၁၉၅၇ ခုနှစ် တရုတ်အစိုးရတီထွင်ပေးသော အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ အာခါစာပေ၊

၄။ ၁၉၆၈ ခုနှစ် ထိုင်းအက္ခရာ အာခါစာပေ၊

၅။ ၁၉၇၅ ခုနှစ် မြန်မာအက္ခရာ အာခါစာပေ၊

၆။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် ထိုင်းစာမာခုမ်းအာခါစာပေ (အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ)

၇။ ၁၉၉၇ ခုနှစ် ထိုင်းနိုင်ငံ နှစ်ခြင်းသာသနာပြုပြင်ဖြည့်စွက်သည့် အာခါစာပေ၊

၈။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ် Latin အက္ခရာအာခါစာပေ (Fr.Dr Leo Von)

၉။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံနှစ်ခြင်းနှင့် ကာသိုလိပ်အာခါစာပေါင်းစည်းစာပေ၊ (ပြန့်ဒီအာခါစာပေ)

(တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေဖြစ်ပေါ်ရေး ပထမခြေလှမ်းစတင်ခြင်း)

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း စုပေါင်းနှစ်သစ်ကူးပွဲတော် တက်ရောက်ကြပြီး မိမိတို့အာခါလူမျိုးတို့သည် နယ်မြေခြား၍ ကိုးကွယ်သော ဘာသာခြားသော်လည်း တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေဖော်ဆောင်ရန် စိတ်ကူးရင်းပျော်ရွှင်ခဲ့ကြသည်။

ကမ္ဘာ့အာခါစာပေ အမျိုးမျိုး ဆန်းသစ်တီထွင်ခဲ့ကြသော်လည်း မြေပြင်အာခါလူမျိုးလူထုကြားတွင် လက်တွေ့ အသက်ဝင်အသုံးပြုနေသော အာခါစာပေနှစ်ခုသာ ရှိခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ အာခါခေတ်လူငယ်များသည် (၂၉-၁၂-၂၀၀၄)ရက်နေ့တွင် လက်တွေ့ အာခါလူမျိုးလူထုကြား အသုံးပြုနေသော နှစ်ခြင်းသာသနာ အာခါစာပေနှင့် ကာသိုလိပ်သာသနာအာခါစာပေ ပေါင်းစပ်ထားပြီး (ဖြန့်ဒိ)အာခါစာပေဖြင့် တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေ၏ပထမခြေလှမ်းအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ကျိုင်းတုံမြို့တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေဖြစ်မြောက်ရေး ဦးဆောင်ကော်မတီ (၂၀၀၄)

၁။	ဦးမင်းညို	အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်
၂။	Fr.Dr စတီဗင်အားနို	အဖွဲ့ဝင်
၃။	Rev. နိုးဝေ	အဖွဲ့ဝင်
၄။	ဆရာဦးအားချေး	အဖွဲ့ဝင်
၅။	ဦးပီတာသောင်းစိန်	အဖွဲ့ဝင်

အဆိုပါအစည်းအဝေးတွင် စာရေးသူက မှတ်တမ်းရေးမှူးတာဝန် ဖြစ်သည်။

တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေသင်တန်း(၁)

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေဖြစ်မြောက်ရေးကော်မတီ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ဦးမင်းညို ဦးဆောင်၍ အဖွဲ့ဝင် ၁၇ ဦးဖြင့် သင်တန်းဆင်းအောင်မြင်ပြီးဆုံးပွဲသို့ နိုင်ငံတကာမှ အာခါကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်လာခဲ့ရာ မြန်မာနိုင်ငံအာခါမှ နိုင်ငံတကာ အာခါစာပေသို့ ဦးစားပေး တွေ့ဆုံအကောင်အထည်ဖော်ရန် ဆွေးနွေးအကြံပြု၍ (၈-၈-၂၀၀၈)ရက်နေ့တွင် တွေ့ဆုံရန်သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာသုံး တစ်ခုတည်းသော အာခါစာပေ ဖြစ်မြောက်ရေးတွေ့ဆုံပွဲ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အာခါတိုင်းရင်းသားခေတ်ပညာတတ်လူငယ်များနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များသည် (၈-၈-၂၀၀၈) ရက်နေ့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ မယ်ဆိုင်မြို့တွင် တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးသို့ -

၁။	မြန်မာနိုင်ငံ ၂၀၀၄ အာခါစာပေကော်မတီနှင့် အဖွဲ့ဝင်	၁၁ ဦး
၂။	ထိုင်းနိုင်ငံဓမ္မဆရာကြီးများနှင့်အဖွဲ့ဝင်	၁၈ ဦး
၃။	တရုတ်နိုင်ငံမှ အာခါစာပေပညာရှင်	၂ ဦး
၄။	လာအိုနိုင်ငံမှ အာခါခေတ်ပညာတတ်	၂ ဦး
၅။	လေ့လာသူနိုင်ငံခြားသားပညာရှင်	၃ ဦး

အထက်ပါအစည်းအဝေးတွင် နိုင်ငံတကာ အာခါစာပေကြီးကြပ်မှုဦးဆောင်ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။

ဆုံးဖြတ်ချက်များ

၁။ အာခါစာပေသည် အာခါလူမျိုးအတွက် ဖြစ်သည်။ အာခါစကားကို ရာနှုန်းပြည့် ဖော်ဆောင်နိုင်စေရန်၊

၂။ အာခါစာပေ အစည်းအဝေးတက်ရောက်သူအားလုံး မိမိဒေသရောက်သော် အာခါစာပေ ဖော်ဆောင်ပြီးကြောင်း တင်ပြရန်၊

၃။ ဆက်လက်ထုတ်ဝေသည့် ပညာပေးစာစောင်၊ VCD ခွေများ၊ ပြက္ခဒိန်များ အာခါစာပေဖြစ်စေရန်၊ ဆက်လက်ထုတ်ဝေသည့် အာခါလူမျိုးအားလုံးအသုံးပြုနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်၍ ခေတ်မီစေရန်၊

၄။ အာခါစာပေသည် အာခါလူမျိုးအားလုံး အသုံးပြုနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်၍ ခေတ်မီစေရန်၊

၅။ အာခါစာပေသည် ယခင်ရှိပြီးသော စာပေအား အနှောင့်အယှက် မဖြစ်ရန်၊

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့် အာခါစာပေ

ကမ္ဘာ့အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏သမိုင်းသည်မိမိတို့၏အာခါလူမျိုးခေါင်းဆောင်ဟုဆိုလျှင် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တို့အား ပြေးမြင်ရသောအဆင့်သာ ရှိခဲ့ကြသည်။ သို့သော် အာခါလူမျိုးတို့ နှုတ်ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတွင် စစ်အသုံးအဆောင်အသုံးအနှုန်းများ၊ အာခါလူမျိုးအလံအကြောင်း အသုံးအနှုန်းများ ရှိနေလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာခါလူမျိုးစု ခေတ်ပညာတတ်လူငယ်များသည် ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း သံလွင်မြစ်အရှေ့ခြမ်းရှိ ကျိုင်းတုံခရိုင်၊ တာချီလိတ်ခရိုင်နှင့် မိုင်းဆတ်ခရိုင်မှ အာခါဇန်း ဘာသာဝင်များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အာခါများ၊ နှစ်ခြင်းဘာသာဝင် အာခါများနှင့် ကာသိုလိပ်သာသနာဝင် အာခါများ၊ အာခါလူငယ်များ ၁၀၀ ဦးခန့် စုဝေးတွေ့ဆုံခဲ့ကြပြီး ၄–၄–၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင် အာခါ အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီကို စတင်ဖွဲ့စည်းပေးရန်နှင့် စာရေးသူအား ပါတီဥက္ကဋ္ဌ ဦးထွန်းအောင်နှင့်အတူ နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ပေးရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။

ထိုသို့ဖြင့် ၈–၇–၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင် အာခါအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီအား မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၉၃) ဖြင့် တရားဝင်နိုင်ငံရေးပါတီရုံးကို ၂၅–၇–၂၀၁၅ ရက်နေ့က စာရေးသူ၏ နေအိမ်တွင် ဗဟိုပါတီရုံးချုပ်ကို စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။ အာခါအမျိုးသားအလံနှင့် အာခါလူမျိုးတို့၏ "ဒန်းပုံသည် အာခါ လူမျိုးစည်းရုံးခြင်းသည် အင်အားဖြစ်ကြောင်း" တရားဝင် ဂုဏ်ယူနိုင်ခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် ၈–၁၁–၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခဲ့ရာ အာခါအမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပါတီ၏ ကိုယ်စားလှယ် ဦးအားဗေလက အာခါတိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဦးအားဗေလ (အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီး)

၁။ နှစ်စဉ် ၂၀၁၅–၂၀၁၆ ခုနှစ် ပညာသင်နှစ်ကဲ့သို့ တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းအောင်အာခါလူငယ်တွေ့ဆုံပွဲနှင့် ဆုချီးမြှင့်၍ လေ့လာရေးခရီးစဉ် စီမံပေးခဲ့သည်။

၂။ နှစ်စဉ် ၂၈–၁၂–၂၀၁၅ ရက်နေ့ စုပေါင်းနှစ်သစ်ကူးပွဲတော် သို့မဟုတ် အာခါအမျိုးသားနေ့ကို ဖော်ဆောင်ပေးခဲ့သည်။

၃။ နှစ်စဉ်ဩဂုတ်လတွင် အာခါရိုးရာဒန်းစီးပွဲတော် ပါဝင်ချီးမြှင့်ပေးခဲ့သည်။

အထက်ပါအခမ်းအနားတို့သည် မိမိတို့အာခါလူမျိုး ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ဘာသာစကား၊ စာပေကို မြှင့်တင်ပေးရာ ရောက်လေသည်။

၄။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အာခါမျိုးနွယ်စု အမျိုးသားစုပေါင်းနှစ်သစ်ကူးပွဲတော်တွေ့ဆုံပွဲတွင် ၂၀၁၅ – ၂၀၂၀ ခုနှစ်ကာလ အာခါလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးက အာခါလူမျိုးစုတွင် ဘာသာရေးအမည်ခံ၍ အာခါစာပေဖြင့် အမြတ်ထုတ်နေသောသူများကြောင့် အာခါစာပေသည် ယနေ့တိုင်ခွဲခြား၍ ကွဲပြားနေရကြောင်း သတိပေးပြောကြားပေးခဲ့သည်။

“ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ မျိုးနွယ်စုပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ရှိသည်။ အာခါလူမျိုးမူရင်းက အာခါရိုးရာ အာခန်ဇန်း ဘာသာကိုသာ ကိုးကွယ်၍ မျိုးဆက်ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်။ ”

မျက်မှောက်ကာလ အာခါစာပေအခြေအနေ

ကမ္ဘာပေါ်တွင် အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတို့၏ မျိုးနွယ်စုပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ရှိသည်။ အာခါလူမျိုးမူရင်းက အာခါရိုးရာ အာခန်ဇန်းဘာသာကိုသာ ကိုးကွယ်၍ မျိုးဆက်ဖြစ်တည်လာခဲ့သည်။ သို့သော် ယနေ့ မျက်မှောက်ခေတ်ကာလတွင် –

၁။ အာခါရိုးရာ အာခါဇန်း(အာဖွေပါလော်) ဘာသာ၏ အာခါလူမျိုး။ (မူရင်းဘာသာ)

၂။ ဗုဒ္ဓဘာသာ ကိုးကွယ်သောအာခါလူမျိုး။

၃။ ရိုမန်ကတ်သလစ်ဘာသာကိုးကွယ်သော အာခါလူမျိုး။

၄။ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်ဘာသာကိုးကွယ်သော အာခါလူမျိုး စသော ဘာသာစုံသည်

တစ်ရွာတည်းတွင်ပင် စုဖွဲ့၍ ငြိမ်းချမ်းသော အာခါရွာကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

သို့သော် အာခါလူမျိုး ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တို့၏ ဘာသာမတူဟူသော ခွဲခြားလာမှုတို့ကြောင့် အာခါလူမျိုးစုအချင်းချင်း အိမ်ထောင်ပြုရန် အခက်အခဲ တွေ့ကြုံနေရမှုကို အာခါမျိုးဆက်သစ်များ သတိမူမိစေရန်နှင့် အာခါစာပေအသုံးပြုခြင်း မတူညီ၍ စိတ်ဝမ်းမကွဲစေလိုပါ။ အာခါလူမျိုးစုတို့၏ ဘာသာစကားတို့အား ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်သော မိမိနီးစပ်ရာ အာခါစာပေသည်သာ အမှန်ဖြစ်စေလိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏အာခါလူမျိုးစု

၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာခါလူမျိုးတို့သည် ၂၀၁၀–၂၀၁၅ ခုနှစ်ကာလ အာခါလူမျိုးရေးရာဝန်ကြီးဟောင်း ဦးပီတာသောင်းစိန်က ဆုံးဖြတ်ချက်ချပေးခဲ့၍ ယူနီဆက်ဖ် Unicef အကူအညီဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးစနစ်၏ ကျောင်းချိန်ပြင်ပပညာရေး အစီအစဉ်တွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ်က အာခါစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဇာတ်ကို(ကျိုင်းတုံမြို့)အဖွဲ့ စာပေကော်မတီက အတည်ပြုထားသည်။ ယခုအခါ (ဖြန့်ဒီ)အာခါ စာပေ–နှစ်ခြင်း သာသနာအာခါစာပေ+ရိုမန်ကတ်သလစ်သာသနာအာခါစာပေကို ပေါင်းစပ်တီထွင်ထားသည့် (ဖြန့်ဒီ) အာခါစာပေကို သင်ကြားပေးနေပြီ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာခါဇန်းဘာသာကိုးကွယ်သူများနှင့် ခေတ်ပညာတတ်အများစုသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်က နိုင်ငံတကာသုံး အာခါစာပေကို ဦးစားပေးအသုံးပြုနေကြလေသည်။ အခမဲ့စာအုပ်စာပေဖြန့်ဝေပေးခြင်း၊ အဖွဲ့လိုက်ရွာအလိုက် အာခါစာပေ အခမဲ့သင်ကြား ပို့ချပေးခြင်းကိုလည်း ဆောင်ရွက်နေကြလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၂၀၀၈ နိုင်ငံတကာသုံး အာခါစာပေသည် ကွန်ပျူတာနှင့် ဖုန်းများတွင် အသုံးပြုရန် အဆင်ပြေနေပြီဖြစ်သည်။

၃။ အေဒီ ၂၁ ရာစုနှစ်များသည် မီဒီယာဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံတကာစာပေအဆင့်မီသော ၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုင်ငံတကာ အာခါစာပေကို တရုတ်နိုင်ငံ အာခါကျေးလက်အထိ၊ လာအိုနိုင်ငံအာခါ၊ ထိုင်းနိုင်ငံ အာခါ၊ မြန်မာနိုင်ငံအထူးဒေသ (၄) နယ်မြေရှိ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်မှအပ ဦးစားပေးသင်ယူပြီး အာခါစာပေအား ဂုဏ်ယူစွာ သုံးစွဲနေကြပေသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံအစုံတွင်နေထိုင်ကြသော အာခါလူမျိုးစု၏ သဘာဝကို လေ့လာကြည့်သော် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အာခါလူမျိုးစုသည် လူ့အခွင့်အရေးအပြည့်အဝရရှိသော မိမိလူမျိုးနှင့် အမျိုးသားရေးကို လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ခွင့် ရရှိကြောင်း သက်သေထူလျက် ရှိနေပေသည်။

ကမ္ဘာ့စာပေသမိုင်းသာဓကများ

၁။ ကမ္ဘာ့စာပေများသည် သက်ဆိုင်ရာဘာသာစကား၏ အသီးအပွင့်များဖြစ်ကြသည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။

၂။ အမေရိကန်အင်္ဂလိပ်စကားနှင့် စာပေတွင် တစ်သောင်းဟူသော စကားမရှိပေ။ သွယ်ဝိုက်၍ တစ်ဆယ်ထောင်စု သုံးကြရသည်။ သို့သော်အဆင်ပြေလေသည်။

၃။ တရုတ်လူမျိုးစကားနှင့် စာပေတွင်လည်း တစ်သိန်းဟူသောစကားမရှိပေ။ သွယ်ဝိုက်၍ တစ်ဆယ်သောင်းဟု သုံးကြရလေသည်။ သို့သော် အဆင်ပြေကြသည်။

၄။ မြန်မာစာနှင့် စကားသည်လည်းသာ၍ ခေတ်မီစေရန် ၂၀၁၅–၂၀၂၀ ခုနှစ်ကာလတွင် ဇော်ဂျီကုတ်မှ ယူနီကုတ် တီထွင်ပြောင်းလဲပေးခဲ့သော်လည်း သဘောထား ကွဲလွဲသူများ ရှိကြသည်။

၅။ အခြားသောပြည်ထောင်စုဖွားထဲမှ ကချင်၊ ချင်း၊ ရှမ်း စသောလူမျိုးတို့၏ စာပေများတွင်လည်း သဘောထားကွဲလွဲကြသည်ဟု သာဓကများစွာ ကြားဖူးခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် အာခါတိုင်းရင်းသားလူမျိုးသည် ဆိုဖွယ်ရာမရှိတော့ပြီ။ မျိုးနွယ်စု ၁၀၀ ကျော်ရှိပါသော်လည်း ပြောဆိုသောစကား အတူတူဖြစ်နေခြင်းသည် အာခါစာပေတစ်ခုတည်းဖြင့် အာခါလူမျိုးစုတို့သည် “စာပေမြင့်၍ လူမျိုးတင့်” နိုင်ပါစေကြောင်း ရည်ရွယ်၍ ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားတင်ပြရခြင်းဖြစ်ပါသည် ခင်ဗျား။

ဂျန်းထာ

ကိုးကားသည့်မှတ်တမ်းများ

၁။ ခရစ်ယာန်သာသနာ့စာပေခရီး။ (၁၉၅၈–၁၉၈၄ Rev.Dr, Paul Lewis)

၂။ ၂၀၀၄ ခုနှစ် အာခါစာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှု နှစ်စဉ်မှတ်တမ်းများ။ (W.Ar Lal 2004)

၃။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုင်ငံတကာ အာခါစာပေအစည်းအဝေးမှတ်တမ်း (W.ArLal 2008)

၄။ အာခါဘိုးဘေးတို့၏ ဒေါ်ဒါ (ခ) စကားအဘိဓာန်။ (W.ArChange)

၅။ မဲခေါင်အာခါစာပေသင်ရိုး (CommonAkha Orthography Primer) (Dr. ArYoe)

a0omvDwfS&;S[mif;orkd0if,0f;au;rI tarGpGmS;

OD;Dpef;armif

"နန်းတော်၏အနောက်ဘက်တွင် ကျောက်လှေကား
(ဆိပ်ခံတံတား) သင်္ဘောဆိပ်ကမ်းရှိခဲ့သည်။
ဤလှေကားကို အစွဲပြုပြီး ဝေသာလီကျောက်လှေကားမြို့ဟု
ခေါ်ဆိုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။"

တစ်ခေတ်တစ်ခါက သမိုင်းစာမျက်နှာတွင် ကြီးကျယ်ထွန်းတောက် အောင်မြင်ကျော်ကြားခဲ့သည့် ရခိုင်ရှေးဟောင်းမြို့တော်များထဲတွင် “ဝေသာလီ”မြို့သည် အထင်ကရရှိခဲ့လေသည်။ ဝေသာလီမြို့တော်သည် မြောက်ဦးမြို့မှ မြောက်ဘက် ငါးမိုင်ခန့်အကွာအဝေးတွင် ရှိလေသည်။ ဝေသာလီမြို့သည် အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်း ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းအတွက် အချက်အချာကျသည့် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဝေသာလီမြို့မှ ရရှိခဲ့သော အေဒီ ၈ ရာစုမှရေးထိုးခဲ့သည့် အာနန္ဒာစန္ဒြမင်းကျောက်စာအရ အာနန္ဒာစန္ဒြမင်းကြီးသည် တစ်ရာ့တစ်ပါးသောမင်းတို့ကို အောင်နိုင်ခဲ့၍ နတ်ပြည်ထက်လှပ တင့်တယ်မှုရှိသည့် ဝေသာလီမြို့ကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်ဟု သိရလေသည်။

မင်းဆက်ပေါင်း ၂၀ သည် အေဒီ ၄ ရာစုမှ ၈ ရာစုအထိ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် အရွယ်အစားငါးမျိုးခန့်ရှိသည့် ရွှေဒင်္ဂါး၊ ငွေဒင်္ဂါးများ ခတ်နှိပ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ရှေ့ပိုင်းကာလများသုံးစွဲသည့် ဒင်္ဂါးများတွင် မင်းအမည်များ ပါရှိလေသည်။ ဘွဲ့အမည်မပါပေ။ ဝေသာလီမြို့တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာများ ထွန်းကားခဲ့၍ စေတီတည်ခြင်း၊ ဆင်းတုတော်များ ထုလုပ်ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများတည်ဆောက်လှူဒါန်းခြင်း၊ ပါဠိနှင့် သက္ကတဘာသာများ ပိုမိုကျယ်ပြန့်မှုရှိလာ၍ ရုံးသုံးစာအဖြစ် သက္ကတဘာသာကို သတ်မှတ်ထားခဲ့လေသည်။

ဝေသာလီမြို့ဟောင်းကို တောင်ဘက်အရပ်မှ ဝင်လာမည်ဆိုလျှင် အဘောင်တော်အင်းကို စတင်တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပေ ၅၁၀ အမြင့်ရှိသော တောင်ထိပ်တွင် သင်းကျစ်တော် ဓာတ်စေတီရှိပါသည်။ စေတီရင်ပြင်တော်မှ ဝေသာလီမြို့တော်ကို အပေါ်စီး မြင်ကွင်းအဖြစ် တွေ့မြင်နိုင်လေသည်။ ဝေသာလီမြို့ရိုးသည် နန်းမြို့တော်တံတိုင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ နန်းမြို့တော်၏ ဥပစာအရပ်မှာ ပီပင်ရင်း ရွာတည်ရှိပြီး နန်းမြို့တော်၏အလယ်တွင် နန်းတော်ကုန်းရှိသည်။ ယခုအခါ အုတ်ကျိုးအုတ်ပဲ့များဖြင့် ဝေသာလီရွာအဖြစ် တည်ရှိလေသည်။ ဝေသာလီနန်းတော်ကုန်း၏ မြောက်ဘက်မိုင်ဝက်ခန့်အကွာတွင် ဉာဏ်တော် ၁၇ ပေ အမြင့်ရှိသည့် “ဝေသာလီဘုရားကြီး” တည်ရှိလေသည်။ ကျောက်တစ်လုံးတည်းကို ထွင်းထုထားပြီး ဝေသာလီမြို့တည်သည့် အေဒီ ၃၂၇ ခုနှစ်တွင် တည်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုရားကုန်း၏ အရှေ့ဘက်တွင် ပေ ၇၀ အမြင့်ရှိသည့် “သင်္ဂါယနာတင်” ကုန်းတော်ရှိပေသည်။ ဝေသာလီခေတ်တွင် သီရိဓမ္မဝိဇယမင်းသည် သီဟိုဠ်မှ ရဟန်းတစ်ထောင်၊ ရခိုင်မှ ရဟန်းတစ်ထောင်တို့ကို ပင့်ဆောင်၍ အေဒီ ၆၃၈ ခုနှစ်တွင် ဤကုန်းတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်ဓမ္မသဘင်ပွဲကြီး ကျင်းပခဲ့သည်။

နန်းတော်၏အနောက်ဘက်တွင် ကျောက်လှေကား (ဆိပ်ခံတံတား) သင်္ဘောဆိပ်ကမ်းရှိခဲ့သည်။ ဤလှေကားကို အစွဲပြုပြီး ဝေသာလီကျောက်လှေကားမြို့ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာနမှ ၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဝေသာလီမြို့တော်ဟောင်း တူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများ စတင်ခဲ့သည်။ ကုန်းအမှတ် (၁) တူးဖော်မှုတွင် သာသနာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံအပျက်များ၊ ကုန်းအမှတ် (၂)တွင် အလျားပေ ၇၀ နှင့် အနံပေ ၅၀ ရှိအဆောက်အအုံပျက်တစ်ခု၊ ကုန်းအမှတ် (၃) တွင် ဝပ်နေသော ကျောက်နွားရုပ်တင်ပါးဆုံပိုင်းတစ်ခု တူးဖော်တွေ့ရှိခဲ့ပြီး ၎င်းတင်ပါးဆုံပိုင်းအား

ယခုအခါ မြောက်ဦးမြို့ပြတိုက်တွင် ပြသထားရှိပေသည်။

ကုန်းအမှတ်(၄)တွင်မြို့ရိုးတစ်စိတ်တစ်ဒေသနှင့် သက္ကတဘာသာရပ်ဖြင့် ရေးထိုးထားသည့် ကျောက်စာတစ်ချပ်၊ ကုန်းအမှတ် (၅) တူးဖော်ရာ၌ အလျား ၇၄ ပေ၊ အနံပေ ၅၀ ရှိ အဆောက်အအုံအတွင်းစခန်းများနှင့် သိမ်သမုခ်ကျောက်ပြားပါသည့် သိမ်အဆောက်အအုံတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ တူးဖော်တွေ့ရှိရသည့် သိမ်တော်မှာ ရှေးအကျဆုံးသိမ်လက်ရာတစ်ခုအဖြစ် သိရှိရပါသည်။

ဝေသာလီမြို့၏ အနောက်ဘက်ရှိ သရီချောင်းကမ်းနဖူးတွင် “သျှင်ကျော်” ဘုရား ရှိလေသည်။ ဤဘုရားမှာ မဟာမုနိဘုရားကဲ့သို့ ထင်ရှားကျော်ကြားလေသည်။ ထိုဆင်းတုတော်ကို အမရပူရသို့ ပင့်ဆောင်သွားခဲ့သဖြင့် နေရာလွတ်တွင် ယခုလက်ရှိ စံပယ်တော်မူသည့် ဆင်းတုတော်တစ်ဆူကို ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် သွန်းလုပ်ပူဇော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဝေသာလီနန်းတော်ကုန်း

ဝေသာလီမြို့ရိုးသည် စတုရန်းမိုင် ၂ ဒသမ ၇ ခန့် ကျယ်ဝန်းပေသည်။ နန်းမြို့တော် တံတိုင်းဖြစ်ပြီး နန်းမြို့တော်၏ အလယ်နေရာတွင် နန်းတော်ကုန်း ရှိပေသည်။ ယခုအခါ ဝေသာလီကျေးရွာအဖြစ် တည်ထောင်ထား၍ ဝေသာလီမြို့ရိုးများကို ယခုထိ အထင်အရှား တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

ဝေသာလီဘုရားကြီး

ဝေသာလီမြို့တော်ဟောင်းသည် မြောက်ဦးမြို့နှင့် ငါးမိုင်ခန့်အကွာအဝေးနေရာ၌ တည်ရှိသည်။ ဝေသာလီခေတ်သည် ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်ခန့်စောပြီး ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းများမြင့်မားမှုရှိပြီး အိန္ဒိယပြည်ရှိ ဂုပ္ပတာခေတ်၊ သရေခေတ္တရာခေတ်တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ထွန်းကားတိုးတက်ခဲ့သည့် ခေတ်တစ်ခေတ်ဖြစ်လေသည်။

> **“ဝေသာလီခေတ်သည် ပုဂံခေတ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ကျော်ခန့်စောပြီး ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်းတို့ မြင့်မားမှုရှိပြီး အိန္ဒိယပြည်ရှိ ဂုပ္ပတာခေတ်၊ သရေခေတ္တရာခေတ် တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ထွန်းကား တိုးတက်ခဲ့သည့် ခေတ်တစ်ခေတ် ဖြစ်လေသည်။”**

ဝေသာလီဘုရားကြီးကို ဝေသာလီမြို့တော်၏ နန်းရာကုန်းမြောက်ဘက်ရှိ ကုန်းပေါ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်။ ဤကုန်းအနီးတွင် သင်္ဂါယနာတင်ခဲ့သည့် ကုန်းတော်ရှိလေသည်။ မဟာတိုင်းစန္ဒြရားမင်းကြီး၏မိဖုရား သုပတာဒေဝီမှ အဆင့်အတန်း မြင့်မားသည့် ကျောက်ဆစ်လက်ရာတို့ဖြင့် ကျောက်တုံး၊ ကျောက်ပြား၊ ကျောက်တိုင် နံရံများပေါ်တွင် ကျောက်ပန်း၊ ကျောက်ခက်၊ ရုပ်လုံး၊ ရုပ်ကြွတို့ကို အနုစိတ်ထုဆစ်ထွင်းထုပြီး တည်ထားခဲ့လေသည်။ ဝေသာလီဘုရားကြီး၏ ကျောဘက်တွင် ပါဠိဘာသာဖြင့် –

"ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ

တထာဂတော အာဟ

တေသဉ္စ ယောနိရောဓော

ဧဝံ ဝါဒီ မဟာသမတော ..." ဟု အေဒီ ၆ ရာစုမတိုင်မီ ပါဠိဘာသာဖြင့် စာတန်းရေးထိုးထားသည့် ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဘုရားတံတိုင်းအနီးနေရာအား သန့်ရှင်းမှုပြုလုပ်ခဲ့စဉ် တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။

ဝေသာလီခေတ်တွင် မြို့တော်၏ တောင်ဘက်မျက်နှာပြင်မှ ချောင်း၊ ကမ်းပါးကြီးများကို ကျောက်တုံး၊ ကျောက်ချပ်ကြီးများဖြင့် ခိုင်ခံ့အောင် ကျောက်လှေကားကြီးများဖြင့် တည်ဆောက်ထားခဲ့သည်။ ထိုကျောက်လှေကားကြီးများကို အစွဲပြုပြီး ဝေသာလီ ကျောက်လှေကားမြို့ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ နှစ်စဉ်နိုင်ငံခြားမှ ရွက်သင်္ဘောတစ်ထောင်ကျော်ခန့် လာရောက်ပြီး အရှေ့တောင်အာရှ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် အရေးပါသည့် ကုန်စည်ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှုတို့ကို ကျယ်ပြန့်စွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။

စီးပွားကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ဝေသာလီကျောက်လှေကားဆိပ်ကမ်းသည် အဓိကကျသည်ဟု အနောက်နိုင်ငံ မှတ်တမ်းများအရ သိရှိခဲ့ရလေသည်။ ဝေသာလီခေတ်တွင် ဝေသာလီဘုရားကြီးသည် ရှေးအကျဆုံးဆင်းတုတော်ကြီးတစ်ဆူဖြစ်ပါသည်။ ဝေသာလီဘုရားကို အေဒီ ၃၂၇ ခုနှစ်တွင် မဟာသူရိယတဉ္စန္ဒြားနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး သုပတာဒေဝီတို့မှ တည်ထားခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါ ဝေသာလီကျောက်လှေကားကြီးမှာ အချိန်ကာလ သဘာဝပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုအောက်တွင် ရွှေ့လျားတိုက်စားခြင်းများကြောင့် အစအန မတွေ့နိုင်သည်အထိ ပျောက်ဆုံးခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

သင်းကျစ်တော်ဓာတ်စေတီ

ပေ ၅၀၀ ကျော်မြင့်မားမှုရှိသည့် တောင်ထိပ်ပေါ်တွင်ရှိလေသည်။ ဤစေတီကို သူရိယစက္ကမင်းသည် ဘီစီ ၃၁၆ ခုနှစ် တွင် မြောက်ဦးမြို့မှ ငါးမိုင်ခန့်ကွာဝေးသည့် သလ္လာဝတီသို့မဟုတ် သင်းကျစ်တော်ရွာတွင် တည်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ရင်ပြင်တော်မှ ကြည့်ရှုလျှင် ဝေသာလီမြို့တော်ဟောင်းကို တွေ့ရပြီး အာရုံခံသိမ်တော်ထဲတွင် ရှေးဟောင်းဆင်းတုတော်သုံးဆူ ကိန်းဝပ်စံပယ်လျက် ရှိပါသည်။ တောင်ခြေရင်းမှ စေတီရင်ပြင်သို့ ရောက်အောင် နာရီဝက်ခန့်တက်ရသည်။

ဝေသာလီနတ်ရုပ်များ

ဓညဝတီ (ကျောက်တော်)ဝေသာလီ၊ မြောက်ဦး စသည့်ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုများ ကျယ်ပြန့်ထွန်းကားခဲ့သည့် ဒေသအသီးသီးတို့တွင် ဟိန္ဒူ၊ ဗိဿနိုးနတ်ရုပ်များကို တွေ့ရှိရသည်။ ဝေသာလီမြို့မှ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည့် ခေါင်းပြတ်နေသည့် နတ်ရုပ်၏ အတိုင်းအတာမှာ ပလ္လင်မှ လည်ပင်းအထိ ၈ ဒသမ၇၅ လက်မနှင့် လည်ပင်း(ခန့်မှန်း) ၃လက်မခန့်ရှိသည်။

ဝေသာလီကျောက်လှေကား

ဝေသာလီနန်းတော်၏ အနောက်ဘက်တွင် အိမ်ရှေ့မင်းသားများ နန်းစံခဲ့ကြသည့် အိမ်ရာကြီးအရပ်တည်ရှိလေသည်။ ဤအရပ်၏အနောက်ဘက်တွင် ရမ်းချောင်းကမ်း၏ အဓိကကျသည့်နေရာတွင် ကျောက်လှေကား (ဆိပ်ခံတံတား) သင်္ဘောဆိပ်ရှိခဲ့သည်။ ဤကျောက်လှေကားကိုအစွဲပြုပြီး ဝေသာလီကျောက်လှေကားမြို့ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့သည်။ ယခုအခါ ရေတိုက်စား၍ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ဓညဝတီမြို့တော်ဟောင်း

ဝေသာလီခေတ်မတိုင်မီ ထွန်းကားခဲ့သည့် ဓညဝတီမြို့တော်ဟောင်းသည် ဝေသာလီမြို့တော်ဟောင်းမှ မြောက်ဘက်သို့ ကားလမ်း ၁၃ မိုင်ခန့်အကွာတွင် ရှိသည်။ ဤမြို့တော်ကို သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်တည်ထောင်ပြီး ဘီစီ ၃၂၅ မှ အေဒီ ၃၂၇ ထိ မင်းနေပြည်တော်ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု သမိုင်းမှတ်တမ်းများအရ သိရှိရလေသည်။ မြေပြန့်တွင် တည်ထားခဲ့သဖြင့် ယခုတိုင်နန်းတော်ရာမြို့ရိုး၊ ကျုံးတို့ကို မြင်တွေ့ရလေသည်။ ရှေးမြို့ဟောင်းများကဲ့သို့ အဝန်းပုံစံဖြစ်ပြီး ဧရိယာ နှစ်စတုရန်းမိုင်မျှ ကျယ်ဝန်းပြီး နန်းတော်ရာတံတိုင်းနှစ်ထပ်၊ ကျုံးနှစ်ထပ်ဖြင့်ခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ယခု လက်ရှိကာလအထိ တံတိုင်းများကို မြင်ရသေးသည်။ ဓညဝတီနန်းတော်ရာ မြောက်ဘက်အနီးတွင် ပေ ၃၀ ခန့်မြင့်သည့် မဟာမုနိကုန်းတော်ရှိလေသည်။ နှစ်သစ်ကူးသည့် သင်္ကြန်ရက်များတွင် ဘုရားဖူးသူများ၊ ဥပုသ်သီတင်း သီလဆောက်တည်သူများဖြင့် စည်ကားလျက်ရှိသည်။

ဆုတောင်းပြည့်မဟာမြတ်မုနိဘုရား

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ကျက်သရေဆောင် တန်ခိုးကြီးမားထင်ရှားသည့် ဆုတောင်းပြည့်မဟာမြတ်မုနိဘုရားဖူးမြော်မည့်သူများအနေဖြင့် စစ်တွေမြို့မှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့ပိုင် သင်္ဘောများ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကပိုင် မော်တော်များဖြင့် ကျောက်တော်မြို့သို့ လာရောက်ရမည်။ ကျောက်တော်မြို့မှ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ လှေ သို့မဟုတ် ယခုအသစ်ဖောက်လုပ်ထားသည့် ကစ္ဆပနဒီတံတားပေါ်မှကူးပြီး တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက်လျှင် ကျောက်တော်–မြောက်ဦး သို့သွားမည့် ကားလမ်းဖြင့် ငါးမိုင်ခန့် ကားစီးပြီးသွားလျှင် သရက်တစ်ပင်ကျေးရွာအနီး မဟာမုနိကုန်းပေါ်ရှိ မဟာမုနိသိမ်တော်ကြီးကို အဝေးမှ လှမ်းတွေ့ရသည်။

ဖြတ်သန်းလာသည့် ခရီးပေါ်တွင် တစ်ခေတ်တစ်ခါက ထွန်းတောက်ကျယ်ပြန့်ခဲ့သည့် ဓညဝတီမြို့တော်ဟောင်း၏ မြို့ရိုးများ၊ ကျုံးများကို တွေ့ရပေမည်။ ယခုအခါ စားကျက်မြေများအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားကြပြီ ဖြစ်သည်။ မဟာမုနိဘုရားကြီးတည်ရှိသည့် သီရိဂုံတ္တကုန်းတော်မှာ ဓညဝတီမြို့တော်၏ အလယ်တည့်တည့် နန်းတော်၏မြောက်ဘက် နန်းဦးနေရာဖြစ်သည်။ သရက်တစ်ပင်ကျေးရွာအနီးမှ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းလာသည့် သရီချောင်း၏ လက်တက်ချောင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် မဟာမုနိချောင်းသည် သိမ်တော်ကြီး၏ မြောက်ဘက်ခြေရင်းသို့ ရောက်ရှိစီးဆင်းလေသည်။

ဦးဦးစန်းမောင်

jrefrmEdkifiHtv,fydkif;u wdkrya ysmufuG,fvkqJ a&S;[mif;vlrdk;EG,fpkrsm;

armifbefaq;(Gnmajr)

“ပုဂံခေတ်ထက် အလွန်စောသောကာလများကတည်းကပင် ပျူလူမျိုးတို့ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော စေတီ၊ ပုထိုးများ သွန်းလုပ်ပူဇော်ခဲ့သော ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကို တွေ့မြင်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။”

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံတို့ စုစည်း နေထိုင်လျက်ရှိသော ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် မွန်၊ မြန်မာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းတို့နှင့် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း စသော လူမျိုးအုပ်စုကြီး ရှစ်မျိုး ရှိကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းကို လေ့လာကြည့်သည့်အခါ "မြန်မာအစ တကောင်းက" ဟူသော ရှေးဆိုရိုးစကားနှင့်အညီ ဗုဒ္ဓခေတ်မှ စတင်သော ဘီစီ ၆၀၀ ခန့်ကပင် တကောင်းအရပ်၌ ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်းမြင့်မားသော လူမျိုးစုများ နေထိုင်ခဲ့ကြသည် ကို အထောက်အထား ခိုင်မာစွာ တွေ့ရှိရပါသည်။

တကောင်းခေတ်ကဟု အကြမ်းဖျင်းဆိုရမည့်ကာလတွင် မြန်မာရှေးဟောင်း လူမျိုး စု သုံးမျိုးတို့ ရှိနေခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ပျူလူမျိုး၊ သက်လူမျိုး၊ ကမ်းယံလူမျိုးတို့ ဖြစ် ကြပါသည်။

ပျူလူမျိုးတို့၏ နောက်ခံသမိုင်းကို လေ့လာရာတွင် အေဒီ ၂ ရာစုခန့်မှစ၍ ပျူလူမျိုး တို့ သုံးစွဲခဲ့သော လက်ဝတ်တန်ဆာများ၊ သုံးစွဲခဲ့သော ဒင်္ဂါးများနှင့် နေထိုင်ခဲ့သော အဆောက် အဦများ၊ သေလွန်သည့်အခါ မြှုပ်နှံလေ့ရှိသော အရိုးအိုးများကို ယနေ့ကာလအထိပင် တူးဖော်တွေ့ရှိနေရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း အလွန်မြင့်မားခဲ့သည်ကို လည်း လေ့လာတွေ့ရှိကြရပါသည်။

တစ်ချိန်တစ်ခါဆီက ပျူလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဂုဏ်သတင်းသည် အာရှတိုက် တစ်ခွင် ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ အိမ်နီးချင်းတရုတ်နိုင်ငံ၏ ရှေးဟောင်းမှတ်တမ်းများတွင် အထင်ကရ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ပျူလူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူရာကာလမှစ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည် ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသည်ဟု လေ့လာသိရှိရပါသည်။

ပုဂံခေတ်ထက် အလွန်စောသောကာလများကတည်းကပင် ပျူလူမျိုးတို့ တည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့သော စေတီ၊ ပုထိုးများ သွန်းလုပ်ပူဇော်ခဲ့သော ရုပ်ပွားဆင်းတုတော်များကို တွေ့ မြင်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။

ထိုခေတ်ကာလဆီက ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပိုးထည်တို့ကို စတင်ပြုလုပ်ဝတ်ဆင်ခဲ့သော တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်မှုများ ရှိခဲ့သော်လည်း ပျူလူမျိုးတို့အနေဖြင့် သူ့အသက်ကို သတ်မှ ရနိုင်သော ပိုးထည်တို့ကို ဝတ်ဆင်ခြင်းမရှိခဲ့ဘဲ ဝါဂွမ်းမှရရှိသော ရိုးရိုးချည်ထည်များ ကိုသာ ဝတ်ဆင်ခဲ့ကြသည်ဟု သိရပါသည်။

ရိုးရာဓလေ့အရ ဝတ်ဆင်သောလက်ဝတ်တန်ဆာများမှာ မြေမီးဖုတ်ပုတီးလေးများ၊ ရောင်စုံကျောက်ပုတီးစေ့များ၊ ဖန်ပုတီးစေ့များကို ဝတ်ဆင်ခဲ့ကြသည်ဟု သိရပါသည်။

ယနေ့ကာလ စာရေးသူတို့အနေဖြင့် ဝါသနာအရ ပျူပုတီးစေ့အမျိုးမျိုးကို လေ့လာ ကြည့်ရာတွင် အလွန်မာကျောသော ကျောက်သားကို အပေါက်ဖောက်ရာတွင် အလွန်အံ့သြ လောက်ပါသည်။ ပျူပုတီးများကို ကြိုးသီရန်အပေါက်ဖောက်သည့်အခါ တစ်ဖက်တည်းက မဖောက်ဘဲ နှစ်ဖက်ဖောက်လေ့ရှိပါသည်။ အတည့်မဖောက်ဘဲ စောင်း၍နှစ်ဖက်မှ ဖောက် သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ပျူပုတီးတောင့်အရှည်များတွင် ယနေ့ခေတ်အခေါ် "ဆေးကြား" ဟုခေါ်သော ဆေးရေးအရစ်များ ပါရှိတတ်ပါသည်။ ၎င်းဆေးရောင်မှာ နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်ကြာသည့်တိုင် မပျက်မယွင်းတွေ့ရတတ်ပါသည်။

သုတေသီများ၏လေ့လာဆန်းစစ်ချက်အရ ၎င်းတို့ဖော်စပ်ရေးဆွဲခဲ့ကြသော ဆေးရည်တွင် လူသားမိခင်၏ နို့ရည်ပါဝင်သည်ဟု ထူးခြားစွာ သိရှိရပါသည်။

ပျူခေတ်တွင် ဖန်ချက်အတတ်ပညာလည်း ထွန်းကားနေပြီဟု ဆိုပါသည်။

တူးဖော်မှုများတွင် အလွန်တွေ့ရခဲသော်လည်း တွေ့ရှိခဲ့သမျှ ရွှေဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ရွှေနန်းဆွဲ (ရွှေခြင်းလုံး) ပုံ ပုတီးစေ့လေးများမှာ အလွန်သေးငယ်ပြီး အလွန်အနုစိတ်ပြုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ရှေးဟောင်းပျူလူမျိုးတို့၏ ပန်းထိမ်အတတ်ပညာမှာ အလွန်အဆင့်အတန်းမြင့်မားခဲ့သည်ကို အထင်အရှား တွေ့မြင်ခွင့်ရကြပါသည်။

ပျူခေတ်က ငွေကြေးလည်ပတ်သုံးစွဲမှုတွင် ပျူအမှတ်တံဆိပ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဒင်္ဂါးများ (ရွှေ၊ ငွေဒင်္ဂါး) သွန်းလုပ်သုံးစွဲခဲ့ကြပါသည်။ ပုဂံခေတ်မပေါ်ပေါက်မီကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိနေခဲ့ပြီးဖြစ်သော လူမျိုးစုကြီး သုံးမျိုးဖြစ်သော ပျူလူမျိုး၊ သက်လူမျိုး၊ ကမ်းယံလူမျိုးတို့မှာ အချင်းချင်းပဋိပက္ခများ ဖြစ်ခဲ့ကြ၍ တစ်စတစ်စ တစ်နေရာစီ ထွက်ခွာသွားကြ၍ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာညောင်းလာသည့်အခါ မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့ကြရပါသည်။

"ပျူတွေ ဘယ်ရောက်သွားကြသလဲ" ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် သမိုင်းသုတေသီတို့ ကြိုးပမ်းရှာဖွေ သုတေသနပြုလုပ်လျက်ရှိကြရာတွင် ရှေးဟောင်းပျူလူမျိုးတို့သည် ယနေ့မြန်မာလူမျိုးများဖြစ်သလို ယနေ့မြန်မာများသည်လည်း ပျူလူမျိုးနွယ်မှ ဆင်းသက်လာကြသူများ ဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာဖွင့်ဆိုကြပါသည်။

ပျူလူမျိုးတို့နှင့် ခေတ်တူနေထိုင်ခဲ့ကြသော သက်လူမျိုးများမှာ ရှေးဟောင်းမှတ်တမ်းများအရ မြေထည်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြပြီး မြေထည်၊ မြေအိုးအမျိုးမျိုးကို လက်ရာမြောက်စွာပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ရှေးဟောင်းသက်လူမျိုးတို့၏ အဆက်အနွယ်များဟု ယူဆရသော မိရိုးဖလာလုပ်ငန်းအနေဖြင့် မျိုးရိုးအစဉ်အဆက် မြေထည် မြေအိုးများကို မျိုးဆက်ရှည်ကြာစွာ လုပ်ကိုင်နေကြသည့်အရပ်ဒေသများကို သတိပြုမိပါသည်။ စာရေးသူတွေ့ရှိသမျှတွင် ယနေ့ကာလ ရွှေဘိုကျောက်မြောင်းဒေသ၊ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးမြို့ကြီးများတွင် မိရိုးဖလာ အိုးလုပ်ကိုင်ကြသော "အိုးဘို" ဟုခေါ်သော ရပ်ကွက်များရှိနေပါသည်။

ဒုတိယအင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်ပွဲ စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ရာ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မြင်းခြံမြို့နယ်အတွင်း ဧရာဝတီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းမှာပင်ရှိသော သမိုင်းဝင် ရန္တပိုရွာကြီးသည်လည်း အိုးလုပ်သော နာမည်ကျော်အရပ်ဒေသတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါအိုးလုပ်ရာဒေသများထဲတွင်မှ ထူးခြားလှသော သက်လူမျိုးတို့၏ မူလအမည်နာမအတိုင်း "သက်ရွာ" ဟူသော အမည်နာမဖြင့် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကတည်းက အိုးလုပ်ငန်းကို ယနေ့ကာလအထိ လုပ်ကိုင်နေသော ရွာတစ်ရွာရှိနေပါသည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ပခုက္ကူခရိုင်၊ ရေစကြိုမြို့နယ်ရှိ ပုခန်းကြီးမြို့ဟောင်း၏ မြောက်ဘက် တစ်မိုင်ခန့်အကွာတွင် "သက်ရွာ" တည်ရှိနေပါသည်။ ထူးခြားမှုတစ်ခုဟု

ဆိုနိုင်ပါသည်။

အခြားလူမျိုးစုတစ်စုဖြစ်သော "ကမ်းယံ" လူမျိုးများ မည်သို့မည်ပုံရွှေ့လျားပျောက်ကွယ်သွားကြသည်ကို စာရေးသူအနေဖြင့် လက်လှမ်းမမီပါ။ သိရှိလို၍ မေးမြန်းလေ့လာနေဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့ခေတ်ကာလအထိ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ပျူလူမျိုးမှ ဆင်းသက်လာသူများဟု အခိုင်အမာဆိုကြသည့် လူမျိုးစုငယ်များလည်း ရှိနေကြပါသည်။

ချင်းတောင်တန်းပေါ်ရှိ အချို့သောဝေးလံသော ရွာကလေးများမှာ နေထိုင်ကြသူများအထဲမှာပင် မိမိတို့ကိုယ်ကို ပျူလူမျိုးဟု ခံယူပြောဆိုနေကြသူများ ရှိနေသည်ဟုလည်း သိရပါသည်။

ပျူလူမျိုးစုအနွယ် တစ်နည်းအားဖြင့် ပျူလူမျိုးစုလက်ကျန်များကို စာရေးသူအနေနှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်က မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ရေစကြို၊ ပခုက္ကူ၊ မြိုင်၊ ပေါက်၊ ထီးလင်း စသောမြို့နယ်များသို့ အရပ်ဘက်ငြိမ်းချမ်းရေး အထောက်ကူပြု လူထုပညာပေးဆွေးနွေးပွဲများကို မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလေ့လာသူ ဆရာဦးရန်ကျော်နှင့် တွဲဖက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြရ၏။ ဘီးလင်းမြို့၏ အနောက်ဘက်လေးမိုင်အကွာရှိ ထန်းပင်ကုန်းရွာတွင် ပျူလူမျိုးစုကြီးမှ ဆင်းသက်အသွင်ပြောင်းလာခဲ့ရသော "တောင်သားလူမျိုးများ" ၏ နောက်ကြောင်းရာဇဝင်ကို လူမျိုးစုခေါင်းဆောင် နာယကကြီး ဦးကျော်စိန်က ရှင်းပြ၍ လေ့လာမှတ်သားခွင့်ရခဲ့ပါသည်။ တောင်သားလူမျိုးတို့၏ နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်းကို တင်ပြချင်ပါသည်။

နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း

အေဒီ ၄ ရာစုအထိ ထွန်းကားခဲ့သော သရေခေတ္တရာ (ပျူနိုင်ငံ) ပျက်သုဉ်းပြီးနောက် သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းသည် ယုန်လွှတ်ကျွန်း ၁၉ ရွာကို စုစည်း၍ "ပုဂံ" (ပျူဂါမ) ခေတ်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။

သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းသည် ပျူလူမျိုး "ခင်မူယာ" ကို မိဖုရားမြှောက်တင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုမိဖုရားခင်မူယာတွင် ပန်းပဲအတတ်ပညာ ထူးချွန်ကျွမ်းကျင်သော အစ်ကိုတော်စပ်သူ "မောင်စိန့်" ဆိုသူ ရှိခဲ့ပါသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်မှ မောင်စိန့်အား ဓားကောင်းတစ်လက် ဆက်သစေရာတွင် ၎င်းဓားမှာ အရည်အသွေးကောင်းသော်လည်း အနည်းငယ်ချို့ယွင်းချက်ပါရှိနေသည့်အတွက် ဘုရင်က လက်မခံဘဲ ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ပန်းပဲပညာသည် မောင်စိန့်မှာ ထိုအချက်ကို မကျေနပ်သည့်အတွက် နန်းတော်ရှေ့ဆင်ဝင်ရှိ တိုင်လုံးကြီးများကို ၎င်းဓားနှင့် တစ်ချက်တည်းနှင့်ပြတ်အောင် ခုတ်ပိုင်းထားခဲ့သည်။

ထိုကိစ္စကို မင်းကြီးသိခဲ့သော် အမျက်တော်ရှမည်စိုးရိမ်သဖြင့် ခင်မူယာနှင့် အခြွေအရံတို့သည် မြောက်ဘက်အရပ် (ပုခန်းငယ်) သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြသည်။

သည့်နောက် ဘုရင်၏စစ်သည်ရဲမက်များ လိုက် လာသည်ကို ရှောင်ပြေးရင်း တစ်စတစ်စ ဝေးကွာသော ပုခန်းကြီးအရပ်၊ ထိုမှတစ်ဆင့် ယခုယောဒေသ ပုံတောင်ပုံညာ

တောင်တန်းကိုကျော်မှ အတန်အသင့် စိတ်ချရသည့်အတွက် ၎င်းယောဒေသတွင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်ကာလမှစ၍ ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချရစေခြင်းအလို့ငှာ မူလပျူလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာ ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ဓလေ့ထုံးစံတို့ကို ဖျောက်ဖျက်၍ ဘာသာစကားအသစ်တီထွင်ပြီး “တောင်သားလူမျိုး” ဟူသောအမည်နာမကို ခံယူကာ ယောဒေသတွင် ယခုထီးလင်းမြို့နယ်နှင့် ဂန့်ဂေါမြို့နယ်များတွင် ကျေးရွာအလိုက် တောင်သားစကားကိုသာ ပြောဆိုလျက် အေးချမ်းစွာ နေထိုင်လျက်ရှိပါသည်။

ထိုသို့သောအသွင်အပြင်များ ပြောင်းလဲခဲ့ရစေကာမူ မိမိတို့သည် မူလက (ပျူလူမျိုး) ဖြစ်သည်ဟု ယနေ့အထိ ခံယူထားကြပါသည်။

လေ့လာသိရှိရသလောက် ယခုကာလတွင် တောင်သားလူမျိုး (ပျူ) စုစုပေါင်းပမာဏမှာ လူဦးရေ သုံးသောင်းဝန်းကျင်မျှရှိကြောင်းလည်း သိရှိခဲ့ရပါသည်။ အားလုံးသည် မူလအစမှ ယနေ့ကာလတိုင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကိုသာ သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသူများဖြစ်ကြပါသည်။

တောင်သားလူမျိုး (ပျူ) တို့၏ လိုလားချက်ကို နိုင်ငံတော်အား တင်ပြပေးခဲ့ရခြင်း

တောင်သားလူမျိုးများသည် မိမိတို့၏မူလ ပျူလူမျိုးအနွယ် သမိုင်းကြောင်းတို့ မပျောက်ပျက်စေရန် ယနေ့ကာလထိ ထိန်းသိမ်းထားခဲ့ကြပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားရှိပြီး အက္ခရာတော့ မရှိပါ။ ရန်ကုန်မြို့ ပြည်လမ်း ယဉ်ကျေးမှုပြတိုက်ကြီးတွင် တောင်သားလူမျိုး ကျားမတို့ ရိုးရာဝတ်စုံဖြင့် ပုံစံပြထားသောရုပ်တုများ ရှိပါသည်။

တောင်သားလူမျိုးတို့၏ လိုလားချက်မှာ နိုင်ငံတော်မှ ကျင်းပလျက်ရှိသော ပြည်ထောင်စုနေ့အခမ်းအနားများတွင် ယခင်က ဖိတ်ကြားခံခဲ့ရသော်လည်း နှစ် ၆၀ ပြည့် အခမ်းအနားနောက်ပိုင်း ဖိတ်ကြား

“လေ့လာ
သိရှိရသလောက်
ယခုကာလတွင်
တောင်သားလူမျိုး
(ပျူ) စုစုပေါင်း
ပမာဏမှာ
လူဦးရေ
သုံးသောင်းဝန်းကျင်မျှ
ရှိကြောင်းလည်း
သိရှိခဲ့ရပါသည်။”

မှုမရရှိတော့သည့်အတွက် ပြည်ထောင်စုနေ့အခမ်းအနားများတွင် ပြန်လည်ဖိတ်ကြားစေလိုသော ဆန္ဒကိုသာ ပြောပြကြပါသည်။

စာရေးသူနှင့် ဆရာဦးရန်ကျော်တို့သည်လည်း တောင်သားလူမျိုးတို့၏ နောက်ခံသမိုင်းနှင့် လိုလားသောဆန္ဒတို့ကို ကူညီသည့်အနေဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ထိုစဉ်က နိုင်ငံတော်သမ္မတကြီး ဦးသိန်းစိန်ထံ စာရေးသားပြုစုတင်ပြပေးခဲ့ရဖူးပါသည်။

ထိုသို့တင်ပြပေးခဲ့ရပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားမှ တောင်သားလူမျိုးများအကြောင်း ထုတ်လွှင့်မှုများ ရှိလာခဲ့သလို ၎င်းတို့ဒေသသို့ တောင်သားလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော ဗီဒီယိုဇာတ်လမ်းများကို လာရောက်ရိုက်ကူးခဲ့ကြသည်ဟု သိရပါသည်။ လူမှုကွန်ရက်စာမျက်နှာများတွင်လည်း တောင်သားလူမျိုးတို့အကြောင်းလည်း ပျံ့နှံ့လာခဲ့ရပါသည်။

နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ၏ ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများကို အလေးထား၍ တတ်စွမ်းသမျှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ပေးလျက် ရှိသည်ကိုလည်း သိရှိရပါသည်။

မူလတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုစာရင်းဝင် မဟုတ်သော နိုင်ငံခြားလူမျိုးခြားတို့၏ အဆက်အနွယ်များ

မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် တစ်ခေတ်တစ်ခါဆီက မြန်မာမင်းတို့၏ ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာ စစ်အင်အားတို့ များစွာကြီးမားခဲ့ပါသည်။

ဆင်ဖြူရှင်မင်းလက်ထက် မြန်မာတို့ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော နိုင်ငံတော်၏ အကျယ်အဝန်း မြန်မာအင်ပါယာပြမြေပုံကို လေ့လာကြည့်လျှင် သိနိုင်ပါသည်။

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုတို့တွင် စစ်ရေးဆိုင်ရာ ဆက်နွယ်မှုများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

အင်အားကြီးမားခဲ့သော မြန်မာဘုရင်တို့၏ ဘုန်းရိပ်ကံရိပ်ကို ခိုလှုံ၍ အမှုတော်ထမ်းအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ပညာသည်များအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ကျူးကျော်လာသည့်အရေးကိစ္စများတွင် ဖမ်းဆီးရမိသော စစ်သုံ့ပန်းများအဖြစ်လည်းကောင်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှေးရာစုနှစ်များစွာကတည်းကပင် နိုင်ငံခြားသားအချို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြရပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် အနောက်ဘက်လွန်မင်းလက်ထက် နယ်ချဲ့ကျူးကျော်လာသော ပေါ်တူဂီလူမျိုး "ဇင်ကာ" ကို နှိမ်နင်းအောင်မြင်ပြီး ဖမ်းဆီးရမိသော နောက်လိုက်နောက်ပါ စစ်သုံ့ပန်းပေါ်တူဂီတပ်သားများကို မသတ်ဖြတ်ခဲ့ဘဲ ယခုမြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးအောက်ပိုင်း မြောင်မြို့နယ်အတွင်း ပါဝင်သော ပရိမ္မရွာ၊ နဘတ်ရွာ၊ မူးကိုင်းရွာစသည့်နေရာများတွင် နေရာချထားပေးခဲ့၍ လွတ်လပ်စွာ၊ အေးချမ်းစွာ လုပ်ကိုင်စားသောက်ခွင့် ပေးခဲ့ပါသည်။

ယနေ့ကာလအထိ ပေါ်တူဂီလူမျိုးတို့၏ မျိုးဆက်အနွယ်များ ရှိနေသေးပါသည်။ ရှေးက တည်ဆောက်ကိုးကွယ်ခဲ့သော ဘုရင်ဂျီဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးကိုလည်း ရှေးဟောင်း

လက်ရာအတိုင်း ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးသည်။

ထို့ပြင် ရှေးခေတ်က ပုခန်းကြီးနယ် ယနေ့ခေတ်ကာလတွင် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ပခုက္ကူခရိုင် ရေစကြိုမြို့နယ်နှင့် ရေစကြိုမြို့ပေါ်မှာပင် မြန်မာ့ဘုရင်တပ်မတော်၏ ဆင်တပ်တွင် အမှုတော်ထမ်းခဲ့ကြသော ဆင်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျွမ်းကျင်သော လာအိုနိုင်ငံ ဗီယန်ကျင်းမှ ရှမ်းနွယ်များ၊ ယိုးဒယား ဇင်းမယ်မှ ရှမ်းနွယ်များ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။

၎င်းဆင်နှင့်ပတ်သက်သော သူတို့ကိုးကွယ်ခဲ့ကြသော ဦးတိမ်နတ်ကွန်းများ ယနေ့တိုင် ရေစကြိုမြို့တွင် ရှိနေပါသေးသည်။

ပုခန်းကြီးမြို့ဟောင်းမှ တောင်ဘက် ယခု ဆင်ချောင်းရွာနေရာတွင်လည်း ဆင်နှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံရပ်ခြားသား မင်းမှုထမ်းများနေထိုင်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ပုခန်းကြီးမြို့သည် စစ်ရေးစစ်ရာအရ အရေးပါသော ထောင်ပြုရာပြု ခံတပ်မြို့ ဖြစ်ခဲ့သည့်အလျောက် ပုခန်းကြီးမြို့ဟောင်း ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာများတွင် မဏိပူရ အာသံ ပြည်နယ်သား ကသည်းလူမျိုးများရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။ ၎င်းတို့၏အဆက်အနွယ်များ ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

စာရေးသူအနေနှင့် လက်လှမ်းမမီနိုင်သေးသော အဆက်အနွယ်များလည်း ရှိနေနိုင်ပါသေးသည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံမှုများ ပိုမိုထွန်းကားခဲ့ပြီး မင်းတရားကြီးထံ သစ္စာခံ၍ အမှုတော်ထမ်းခဲ့ကြသော နိုင်ငံခြားသားများစွာ ရှိခဲ့သည်ဟုလည်း သိရပါသည်။

အထက်ပါအကြောင်းအရာများနှင့် ဆက်စပ်၍ စာရေးသူ အမြဲဖတ်ရှုလေ့ရှိသည့် မြဝတီ၊ ငွေတာရီ စသော နှစ်ပေါင်းရှည်ကြာလှသည့် ခိုင်မာလှသော မဂ္ဂဇင်းကြီးများတွင် စာရေးသူ စိတ်ဝင်တစားဖတ်ရှုလေ့ရှိသည့် စာရေးဆရာကြီး မောင်ဆွေသက်၏ "စစ်သားဘဝအမှတ်တရများ" ဟုဆိုသော အခန်းဆက်ပုံစံ အမြဲရေးသားသော ဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရှုလေ့ရှိပါသည်။

ဆရာကြီး မောင်ဆွေသက်သည် တပ်မတော်အရာရှိကြီးအဖြစ် နေရာဒေသများစွာတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ နိုင်ငံ့တာဝန်၊ တပ်မတော်တာဝန်တို့ကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ရာတွင် ဂေါ်ရခါးတပ်ရင်းမှူးဘဝ ဆောင်းပါးကို ဖတ်ရှုဖူးပါသည်။

အများက ဂေါ်ရခါးဟုခေါ်သော နီပေါနိုင်ငံသားများသည် စစ်မှုထမ်းအဖြစ် အင်္ဂလိပ်ခေတ်ကပင် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြရပြီး မြန်မာ့တပ်မတော်တွင် တစ်ချိန်တစ်ခါဆီက ဂေါ်ရခါးတပ်ရင်း ဟူသောအမည်နှင့်ပင် တပ်ရင်းတပ်ဖွဲ့လိုက် နိုင်ငံတော်၏တာဝန်၊ တပ်မတော်၏တာဝန်များကို တာဝန်ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။

ဂေါ်ရခါးလူမျိုးတို့၏ အမိန့်နာခံမှု၊ စည်းကမ်းရှိမှု၊ သစ္စာရှိမှု ဂုဏ်သတင်းများကိုလည်း စာရေးသူငယ်စဉ်ကပင် ကြားသိခဲ့ရဖူးပါသည်။

နိုင်ငံခြားသားမျိုးနွယ်များဖြစ်လင့်ကစား ဤတိုင်းပြည်မှာ နေထိုင်၊ ဤတိုင်းပြည်က ဆန်ကိုစား၊ ဤတိုင်းပြည်ကရေကိုသောက်သူတို့အနေဖြင့် နိုင်ငံတော်အပေါ် သစ္စာရှိစွာဖြင့် ပေးဆပ်လျက်ရှိခဲ့ကြသည်ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

အထူးတင်ပြလိုသည်မှာ မူလနိုင်ငံသား လူမျိုးစုဝင်များမဟုတ်သော အထက်က အကြောင်းအရာများမှာပင် နိုင်ငံတော်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိကြသော နိုင်ငံခြားသားမျိုးနွယ်များပင် နိုင်ငံတော်၏တာဝန်များကို သစ္စာရှိစွာ ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသလို နိုင်ငံတော်၏ကျေးဇူးကို ခံယူနားလည်ကြသည်ဆိုပါလျှင် စာရင်းဝင်အင်းဝင် တိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိရှိသေကြဖို့၊ ပြည်ထောင်စုကြီး ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာဖြင့် ထာဝရရပ်တည်နိုင်ဖို့ ပြည်ထောင်စုဖွားတို့၏ ရှိသင့်ရှိထိုက်သော အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်၊ နိုင်ငံချစ်စိတ်ဓာတ်များ အပြည့်အဝခံယူသင့်ကြသည်ဟုဆိုချင်ပါသည်။

ယနေ့ကာလတွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ လိုလားတောင့်တနေကြသော စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အနှစ်သာရနှင့် NCA လမ်းကြောင်းအတိုင်း မမှိတ်မသုန် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော ထာဝရငြိမ်းချမ်းရေးကြီး တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက် မလိုလားအပ်သော ပါတီစွဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိုးကွယ်မှု၊ ဒေသစွဲ၊ လူမျိုးစွဲနှင့် အစွန်းရောက် အကြမ်းဖက် အယူဝါဒများကို ဖယ်ရှားကျော်လွှား၍ အစွန်းရောက် အတ္တစိတ်များကို ဖယ်ရှားပြီး နိုင်ငံတော်ကြီး အေးချမ်းသာယာစေဖို့၊ နောင်သားစဉ်မြေးဆက် စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ အနှစ်သာရများကို ခံစားခွင့်ရရှိကြပြီး ထာဝရငြိမ်းချမ်းသော နိုင်ငံတော်ကြီးအဖြစ် ရယူပိုင်ဆိုင်နိုင်ကြဖို့ မေတ္တာစိတ်ထားဖြင့် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်လိုက်ရပါတော့သည်။

မောင်သန်းဆွေ(အညာမြေ)

nDGwfa&;ESifh rdcif;rf;a&;*kPf aqmif
wkdif;&if;om;pum;ykH;

armifrdkifolu(uk,fydkaumuf)

“ ‘မြန်မာအဘိဓာန်’ တွင် ‘စကားပုံ’နှင့်ပတ်သက်၍
‘လူအများ ဆင်ခြင်မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်အောင်၊ စံပြုပုံခိုင်း၊
ပြောဆိုလေ့ရှိသော ထိရောက်ကျစ်လျစ်ပြေပြစ်သည့်စကား’
ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။”

"မြန်မာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်း" က "၂၀၁၇ စာပေညီလာခံ"တွင် "အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် မြန်မာစာပေအခန်းကဏ္ဍ"၊ "အမျိုးသားစာပေဆုနှင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှု" "အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှု၊ အမျိုးသားစာ၊ အမျိုးသားကဗျာ တည်တံ့ရေး" ခေါင်းစီးသုံးခုကို အသင်း၏ကိုယ်စား အဖွဲ့သုံးဖွဲ့က ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ကြရာ ဆွေးနွေးတင်ပြချက်အားလုံး အများစု၏ဆန္ဒဖြင့် ဆုံးဖြတ်အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့က "အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် မြန်မာစာပေအခန်း ကဏ္ဍ" အကြောင်းအရာကို ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ရာ ဦးဆောင်ဆွေးနွေး ကြားခံတင်ပြ၊ စကား ဆက်စပ် ပံ့ပိုးထောက်ကူပေးရသူက အသင်းအတွင်းရေးမှူး ကျွန်တော် ဖြစ်ပါသည်။ အဓိက ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ကြသူများကတော့ ကွယ်လွန်သွားရှာသူ အသင်းဥက္ကဋ္ဌ ဦးကျော်ဝင်း (မနုဿကျော်ဝင်း) ရှေးဟောင်းသုတေသနဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(ငြိမ်း)၊ (ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်၊ မနုဿဗေဒဌာန၊ အချိန်ပိုင်းပါမောက္ခ)နှင့် အသင်းတွဲဖက်အတွင်းရေးမှူးများ ဖြစ်ကြသည့် ဆရာမြတ်ဝေတိုး(ပညာရေးတက္ကသိုလ်)(ကွယ်လွန်) နှင့် ဆရာမော်ဝန်း ကြည်မြတ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဘာသာရပ်အလိုက် ကျွမ်းကျင်နှံ့စပ်ကြသူများဖြစ်သဖြင့် ဟန်ချက်ညီစွာ ဆွေးနွေးတင်ပြနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

ထိုသို့ဆွေးနွေးတင်ပြကြရင်းက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ဘာသာစကားများ ပါဝင်သော စာပေများ ရေးသားထုတ်ဝေသင့်ကြောင်း၊ ထုတ်ဝေခဲ့သည့် အစဉ်အလာကောင်းလည်း ရှိခဲ့ကြောင်း၊ သို့သော် တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေးကို ထိပါးစေသော စကားပုံအချို့ ပါရှိနေသဖြင့် မှန်ကန်သည့်အဓိပ္ပာယ်များ ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်း ဖော်ပြပေးသင့်ကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

ရှမ်းစကားပုံဖြစ်သော "ရှမ်းရိုး လင်ကိုး" ဟူသော စကားပုံကို လင်ကိုးယောက် ယူနိုင်သည်ဟု လွဲမှားစွာ ယူဆပြောဆိုနေကြသည်။ အမှန်မှာ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအရ အိမ်ဦးသခင်၊ လင်ယောကျ်ားကို အစဉ်ထာဝရ သစ္စာရှိရှိ ရိုးမြေကျ ပေါင်းသင်းကြပြီး အားကိုးတကြီး ချီးမြှင့်ဂုဏ်ပြု တန်ဖိုးထားလေးစားနေကြခြင်းကို တင်စားထားသည့် စကားပုံဖြစ်သည်။ ဗမာစကားပုံဖြစ်သော "သားကို သခင်၊ လင်ကို ဘုရား" နှင့် တစ်သဘောတည်းပင် ဖြစ်သည်။

ထိုနည်းတူ "ရှမ်းရှင်ပြု၊ အလွယ်ကလေး" ဟူသော စကားပုံကိုလည်း လွဲမှားစွာ ပေါ့ပျက်ပျက်ယူဆနေကြသည်။ အမှန်မှာ ရှမ်းကျေးရွာအလှူပွဲတစ်ပွဲမှာ ရှင်လောင်း လှည့်ကြရာတွင် အိုးစည်အတီးကောင်းသော ဗမာတစ်ဦးကို ရှမ်းအိုးစည်ရှည်ကြီး ပေးအပ်ပြီး တီးခတ်စေခဲ့သည်။ ဗမာကလည်း ရှမ်းအိုးစည်ရှည်ကြီးကို လည်ပင်းတွင်လွယ်ကာ လိမ်ဖယ် ဖယ်တီး၍ လိုက်ပါလာခဲ့သည်။ ကြာတော့ လေးလံရှည်လျားလှသော ရှမ်းအိုးစည်ကြီး ကြောင့် ချွေးဒီးဒီးကျ စိတ်ပျက်လာသည်။ ပင်ပန်းနွမ်းလျလာသည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ပွဲ ကလည်း ပြီးလုပြီးလုနှင့် လက်စမသတ်၊ မရပ်မနားနိုင်သေးပေ။ ထို့ကြောင့် အိုးစည်ကြီး တစ်လုံးကို ခါးကုန်းအောင်လွယ်ပြီး တီးခတ်လိုက်ပါလာသော ဗမာယောကျ်ားအိုးစည်သမား က ချွေးများကို သုတ်ရင်း "ခင်ဗျားတို့ ရှမ်းရှင်ပြုအလှူမှာ အိုးစည်တီးသူဟာ အိုးစည် လွယ်ရတာ အလွန်လေးလှသဗျာ"ဟု ပြောကာ အိုးစည်ကြီးကို ပြန်ပေးပြီး နေအိမ်သို့ ပြန်

ပြေးလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် “ရှမ်းရှင်ပြု အိုးစည်လွယ်ရလေးသည်” ဟု ပြောဆိုလာခဲ့ကြရာမှ “ရှမ်းရှင်ပြု အလွယ်ကလေး”ဟု ပြောစမှတ်ပြုလာကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် “မြန်မာအို ကျောင်းကြိုကျောင်းကြား၊ (xx) အို ချောင်းကြိုချောင်းကြား” စကားပုံသည် တစ်ဖက်သားကို ထိပါးစေနိုင်ပါသည်။ “မြွေပွေးနှင့်ရခိုင် တွေ့ရင် ရခိုင်ကို အရင်သတ်”ဟူသော စကားပုံကိုလည်း လွဲမှားစွာ ယူဆနေကြပါသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ မြွေပွေးကိုက်ရင် မြွေဆိပ်မပြန့်စေရန် မြွေဆိပ် ဖြေဆေးအနေဖြင့် ရခိုင်ငှက်ပျောပင်ကို ဖြတ်၊ ငှက်ပျောမြစ်၊ ငှက်ပျောပင်မှ ထွက်လာသော ငှက်ပျောစေးအား အသုံးပြုခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းဆေးပညာဆိုင်ရာ အသုံးပြုသောစကားဟု သိရပါသည်။ အမှားကြာလျှင် အမှန်ထင်တတ်ကြသဖြင့် သတိထားကြရပါမည်။

တိုင်းရင်းသားစကားပုံများထဲတွင် နားဝင်ချိုပြီး နှစ်လိုမြတ်နိုးစရာကောင်းသော လှလှပပစကားပုံများ ရှိပါသည်။ ပမာတင်ပြရသော် သူသူငါငါ အသုံးများနေကြသော“ရှဥ့်လည်းလျှောက်သာစေ၊ ပျားလည်းစွဲသာစေ” ဟူသော စကားပုံကဲ့သို့ “အင်းသား” များကလည်း “ပန်းလည်းလှစေ၊ ပျားလည်းဝစေ” ဟူသောစကားပုံကို သုံးနေကြပါသည်။ ဤနေရာတွင် စကားပုံများ၏ အခန်းကဏ္ဍအရေးပါပုံကို တင်ပြလိုပါသည်။ ယခင်က အခြေခံပညာအထက်တန်း စာမေးပွဲ (မြန်မာစာ)မေးခွန်းများ ထဲတွင် အမှတ် (၂၀) အများဆုံးရသည့် မေးခွန်းသည် “စာစီစာကုံး” ဖြစ်သည်။ စာစီစာကုံး မေးခွန်းမှာပင် (၁) ရာသီဘွဲ့၊ (၂) စကားပုံ၊ (၃) ပြပွဲပြိုင်ပွဲ၊ နေ့ကြီးရက်ကြီး၊ ခရီးသွားဒေသန္တရ ဗဟုသုတများထဲမှ ကြိုက်နှစ်သက်ရာကို ဖြေဆိုခွင့်ပြုထားပါသည်။ ဆိုလိုတာက ပညာရေးတွင် စကားပုံများကို ဦးစားပေး အလေးထားနေကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြလိုခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

“မြန်မာအဘိဓာန်” တွင် “စကားပုံ”နှင့်ပတ်သက်၍ “လူအများ ဆင်ခြင်မှတ်သားဖွယ်ဖြစ်အောင်၊ စံပြုပုံခိုင်း ပြောဆိုလေ့ရှိသော ထိရောက်ကျစ်လျစ်ပြေပြစ်

> **“‘တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး’ အတွက် အလေးအနက် ထားကြရမည့် တိုင်းရင်းသားစကားပုံများကို ကျွန်တော် သတိရသွားပါသည်။”**

သည့်စကား” ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ “ဆင်ခြင်”နှင့်ပတ်သက်၍ “ချင့်ချိန်သည်၊ စဉ်းစားသည်၊ သုံးသပ်သည်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဆင်ခြင်တုံတရား”ဆိုသည်မှာ “သင့်မသင့် အကြိမ်ကြိမ် စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု”ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် “အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး” တစ်နည်းအားဖြင့် “တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး”အတွက် အလေးအနက်ထားကြရမည့် တိုင်းရင်းသား စကားပုံများကို ကျွန်တော် သတိရသွားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော် အမြတ်တနိုး မှတ်သားထားသော တိုင်းရင်းသားစကားပုံအချို့ကို မျှဝေပေးလိုပါသည် –

ကချင်

- “ကိုယ်ကကြောက်လျှင် ရန်သူကလည်းကြောက်”
- “ငှက်အဖြူဆိုလျှင် အဖြူအုပ်စုမှာပျံ၊ ငှက်အမည်းဆိုလျှင် အမည်းအုပ်စုမှာပျံ”
- “တစ်ဖက်ကသန်နေလျှင်၊ တစ်ဖက်ကလျှော့ပေး။ နှစ်ဖက်စလုံးသန်နေလျှင်ကား၊ ထမင်းအိုးကွဲလိမ့်မည်”
- “အတူတူစားလျှင် မြိန်ရှက်သည်။ အတူတူအိပ်လျှင် နွေးသည်”
- “ဤကျောက်ဆောင်ထဲမှ ဖားကိုစားလျှင်၊ ဤကျောက်ဆောင်ကို ပြုစုပါ။ ဤရေအိုင်ထဲမှငါးကို စားလျှင်၊ ဤရေအိုင်ကိုပြုစုပါ”

ဂျိန်ဖော့

- “ညီအစ်ကိုများကို စွန့်ပစ်ရန်၊ ချောက်ကမ်းပါး မရှိ။ ဖက်နွမ်းခြောက်များကို စွန့်ပစ်ရန် ချောက်ရှိသည်”
- “သံပူညှပ်နှင့်ကိုင်လျှင် မပူ၊ မပြုတ်နိုင်။ အများလက်နှင့်ဝိုင်းကိုင်လိုက်လျှင် မညွတ်နိုင်။ စုပေါင်းလုပ်လျှင် အမြန်အောင်မြင်ပြီးစီးနိုင်တယ်”

မရူ

- “သူကြီးမလိမ္မာ ရွာပျက်၊ မြင်းမလိမ္မာ ကြိုးပြတ်”

ရဝမ်

- “ချေးပေါင်း၍ တောင်မရွေ့”

လရှီ

- “သားကောင်းသည် မိခင်မှ၊ အသီးကောင်းသည် အမြစ်မှ”
- “တောင်ကိုတန်ဆာဆင်သည်မှာ သစ်ပင်များ၊ ချောင်းကိုတန်ဆာဆင်သည်မှာ ချောက်ကမ်းပါး”

လီဆူ

- “ဝယ်စားသူက ကျွန်၊ လုပ်စားသူက သခင်”

ကယား

- “စကားဖြောင့်လျှင် အပြီးလျင်သည်။ ရေမြောင်းဖြောင့်လျှင် အစီးထွင်သည်”

- “မသွားဖူးသည့် လမ်းကိုခေါ်တိုင်း မလိုက်နှင့်၊ မစားဖူးသည့်အစာကို ကျွေးတိုင်း မစားနှင့်”
- “ညှော်သည်က အိမ်ရှင်ကို နိုင်တတ်တယ်”

ချင်း

- “ကိုယ့်မျိုးစေ့ကို ကိုယ်ရိုသေရမည်”
- “ကြက်အမျိုးပျောက်ခါနီးလျှင်၊ တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် ဆိတ်ကြတယ်”
- “နွားနောက်အဖြူအချင်းချင်း၊ အမည်းအချင်းချင်း ခင်ကြတယ်”
- “လင်မယားညီညွတ်လျှင် ရွာတစ်ရွာက မတိုက်နိုင်။ ရွာတစ်ရွာ ညီညွတ်လျှင် ရွာကိုးရွာက မတိုက်နိုင်”

လူရှေ

- “ကျောက်ဆောင်ကြီးပင် ဖြစ်လင့်ကစား၊ ကျောက်စရစ်ခဲလေးတွေနဲ့ မခုခံရင် မတည်နိုင်”
- “အိမ်နီးချင်းကိုရန်ပြုခြင်းထက်၊ အခြားခုနစ်ရွာကို စစ်တိုက်တာက သက်သာတယ်”

မွန်

- “တစ်လှေတည်းစီး၊ တစ်သီချင်းတည်းဆို၊ တစ်ခွက်တည်းသောက်"

ရခိုင်

- “ဝါးကွဲကော၊ ရိဝင်ရေ”

ရှမ်း

- “နွားကွဲလျှင် အမဲသားဖြစ်”
- “အဝေးမှာရှိသောရေသည် ခြောက်သွေ့သောယာမြေကို မစွတ်စိုနိုင်”
- “အချောင်း (၁၀၀) ရှိတဲ့မြား၊ လူအများ မချိုးနိုင်”

ဓနု/တောင်ရိုး

- “ယာနီးချင်းဆွေမျိုးရင်း”
- “ကျီးလို ဝိုင်းကူညီပြီး၊ ကြက်သွန်ဖြူလို စုစည်း”
- “စု၍စားလျှင်ပျော်သည်။ စု၍လုပ်လျှင် ပြီးသည်။ စု၍လှူလျှင် အကျိုးများသည်”

ပလောင်

- “မိန်းမသွား ပလိုင်းပါစေ၊ ယောကျ်ားသွား ဓားပါစေ”
- “အဖေမှန်း အမေမှန်း မသိသောသူသည် အမြီးပေါက်သောခွေးနှင့်မခြား”

ပအိုဝ်း

- “ရွာညီလျှင် ကျားမဝင်နိုင်”

ဖော်ပြပါစကားပုံများသည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို ထင်ဟပ်ပုံဖော်ထားသော စကားပုံများဖြစ်ရာ စနစ်တကျ မှတ်တမ်းပြုစုပြီး ထုတ်ဝေသင့်ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နားလည်မှုရနိုင်ပြီး လိမ္မာယဉ်ကျေး ပညာဗဟုသုတရစေသော စကားပုံများအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားစာပေများကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့အသီးသီးတွင် တာဝန်ယူထားကြသော တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးများနှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ ညှိနှိုင်းပြုစုရေးသားကြပါက သမိုင်းမှတ်တမ်းကောင်းများ ရေးထိုးနိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း။

မောင်ငြိမ်းသူ(ကြို့ပင်ကောက်)

ကျမ်းကိုး

၁။ ရွှေဥသြ၏ “မြန်မာစကားပုံ၊ မြန်မာဆိုရိုးစကား”၊
၂။ နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများထဲမှ မှတ်စု၊

တအာင်း(ပလောင်)တိုင်းရင်းသားတို့ ဝတ်စားဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့နှင့် ရိုးရာစာပေယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ

ESif;y½Gm

“မနုဿဗေဒပညာရှင်များက မွန် ‘ဝ’ တအာင်း(ပလောင်) လူမျိုးတို့သည် မွန်ခမာ အနွယ်ဖြစ်ပြီး မြန်မာ့မြေပေါ်သို့ အစောဆုံးဝင်ရောက် အခြေချနေထိုင်လာကြသော လူမျိုးများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံသည် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံစုစည်းနေထိုင်ကြသော နိုင်ငံဖြစ်ရာ တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း စည်းလုံးညီညွတ်ကြရန်၊ ချစ်ကြည်လေးစားကြရန်နှင့် ရိုင်းပင်းကူညီမှုများရှိကြရန် အရေးကြီးလှပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စကား၊ စာပေ၊ အနုပညာ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်း၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာနှင့် သမိုင်းအမွေအနှစ်တို့ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်လည်း တိုင်းရင်းသားအားလုံးတွင် တာဝန်ရှိကြပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များတွင် ရှမ်းပြည်နယ်သည် ပထဝီနယ်နိမိတ် အကျယ်ဆုံးနှင့် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု အများဆုံးဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ကို တောင်ပိုင်း၊ မြောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းဟူ၍ သုံးပိုင်းခွဲပြီး လေ့လာကြည့်နိုင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ် (မြောက်ပိုင်း) တွင် ရှမ်း၊ လီဆူ၊ တအာင်း (ပလောင်)၊ "ဝ"၊ လားဟူ၊ မြောင်ဇီး၊ ကချင်နှင့် ကိုးကန့်တိုင်းရင်းသားများ အများဆုံး နေထိုင်ကြသည်။ ထိုအထဲမှ အရောင်အသွေး တောက်ပစုံလင်ကာ ထူးခြားလှပခမ်းနားသော ဝတ်စုံများ ဆင်မြန်းကြသည့် တအာင်း(ပလောင်)တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ရိုးရာဝတ်စားဆင်ယင်မှုနှင့် စာပေယဉ်ကျေးမှုအကြောင်း တင်ပြလိုပါသည်။

မနုဿဗေဒပညာရှင်များက မွန်၊ "ဝ"၊ တအာင်း(ပလောင်) လူမျိုးတို့သည် မွန်ခမာအနွယ်ဖြစ်ပြီး မြန်မာ့မြေပေါ်သို့ အစောဆုံးဝင်ရောက် အခြေချနေထိုင်လာကြသော လူမျိုးများဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ တအာင်း(ပလောင်) မျိုးနွယ်စုတို့၏ ဘာသာစကားနှင့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများသည် နေရာဒေသ အနီးအဝေးအပေါ်လိုက်၍ အနည်းငယ်ကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း အဓိကကွဲပြားမှုသည် အမျိုးသမီးများ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုဖြစ်ကြောင်းသိရှိရသည်။ မျိုးနွယ်စုကွဲပြားသော်လည်း နေထိုင်မှုနီးစပ်ပါက ဝတ်စားဆင်ယင်မှု တူညီနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

ပလောင်လူမျိုးတို့သည် အဖနေမျိုးနွယ်(နေနတ်သား)နှင့်အမိ နဂါးမျိုးနွယ် (နဂါးမင်းသမီး) တို့မှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ကွဲပြားသောနဂါး၏ အရောင်အသွေးအမျိုးမျိုးကို အစွဲပြုအတုယူလာရာမှ တအာင်း (ပလောင်)အမျိုးသမီးတို့၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုသည်လည်း အမျိုးအစားနှင့်အရောင်အဆင်း အမျိုးမျိုးကွဲပြားလာရခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။

ရှေးပလောင်လူမျိုးတို့၏ အထိမ်းအမှတ်အလံမှာ အပြာရောင်(မိုးပြာ) အောက်ခံ၍ ဗဟိုအလယ်တွင် နေဝန်းနီပါရှိသည်။ ပလောင်တို့သည် ရှေးကတည်းက မိရိုးဖလာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြပြီး စေတနာသဒ္ဓါတရားဖြူစင်ကြသည်။ လက်ဖက်လုပ်ငန်းဖြင့် အေးချမ်းစွာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုကြသည်။ ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာများကို စောင့်ထိန်းနေထိုင်ကြသည်။

ယခင်က ရွှေထည်၊ ပိုး၊ ဖဲ၊ ကတ္တီပါ ဝတ်ဆင်ကြသည့် "ဆာမ်လုံ" မျိုးနွယ် ပလောင်တိုင်းရင်းသားများကို ရွှေပလောင်ဟုခေါ်ကြပြီး ရူခါရ်၊ ရူမိုင်း မျိုးနွယ်ပလောင်တိုင်းရင်းသားများသည် ငွေထည်များဆင်ယင်ကြသောကြောင့် ငွေပလောင်ဟု ခေါ်ကြကြောင်း သိရှိရသည်။ ထို့ပြင် ကွမ်ဟယ်၊ အနောက်ကင်း၊ ရူကျိန်၊ တောင်မ၊ အာရမ်း၊ ဘန်ကောက်၊ ရူဝွမ်း

တို့သည်လည်း ပလောင်မျိုးနွယ်များ ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ် ပလောင်အမျိုးသားအားလုံး တက်ရောက်သည့် အစည်းအဝေးက အဆိုပါမျိုးနွယ်စုအားလုံးကို “တအာင်း(တအန်း)” ဟုခေါ်ဆိုရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

လားရှိုး၊ နမ့်ဆန်၊ မန်တုံ၊ မူဆယ်၊ နမ့်ခမ်း၊ မုံးထော် ဒေသရှိ ကျေးရွာများတွင် တအာင်း (ပလောင်) တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့များကို လေ့လာတွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ တအာင်း အပျိုချော အမျိုးသမီးလေးများသည် အသားအရေ ဝင်းဝါပြီး မျက်ခုံးစိမ်းနက် မှောင်ကာ မျက်တောင်ကော့ပြီး မျက်ဝန်းလှကာ နှာတံပေါ်လွင်သည်။ အရပ်အမောင်း အချိုးအဆစ် ပြေပြစ်ကျော့ရှင်းသည်။

ရောင်စုံကတ္တီပါချပ်များကို အကန့်လိုက်ချုပ်ထားသည့် တဘက်များဖြင့် ခေါင်းပေါင်း ထားပြီး နဖူးရှေ့သို့ မိုးထွက်နေအောင်လည်း ထိုတဘက်ကို ခေါင်းပေါ်သို့ ခေါက်တင်ထား ကြသည်။ ရွှေချည် ငွေချည်ထိုး၍ အပွင့်မျိုးစုံဖော်ထားသော အဆင်နုနုအင်္ကျီများ ဝတ်ဆင် ကြသည်။ ဝတ်ဆင်ထားသော ထဘီပေါ်တွင်ရှေ့နှင့်နောက် အဝတ်များ ထပ်မံဖုံးလွှမ်းထား သေး၏။ ဒူးဆစ်မှခြေမျက်စိအထိ ခြေပတ်များ ပတ်ထားကြသည်။ ထိုခြေပတ်ပေါ်တွင် ငွေကြိုးများ စည်းထားကြသည်။

ယနေ့ခေတ်တအာင်း(ပလောင်)ဝတ်စုံ

တအာင်း(ပလောင်)တွင် နေရာဒေသကိုလိုက်၍ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ ကွာခြားကြသည်။ တအာင်း(ပလောင်)အမျိုးသမီးများတွင် ဝတ်စုံအမျိုးအစား ၁၃ မျိုးခန့်ရှိသည်။ အမျိုးသားများမှာအတွင်းတွင် အဖြူရောင် စတစ်ကော်လံပါအင်္ကျီကို ဆင်မြန်းပြီး အပေါ်တွင် အနက်ရောင်ကို ထပ်၍ဆင်မြန်းသည်။ ခေါင်းပေါင်းပန်းရောင်ဖြစ်ကာ အဖ နေမင်းကို ကိုယ်စားပြုပြီး လက်ယာရစ်၍ ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။ လူပျိုတို့မှာ ပန်းရောင်ခါးစည်း ဆင်မြန်းသည်။ သို့သော် အမျိုးသမီးတို့သည် နေရာဒေသလိုက်၍ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုမှာ ကွဲပြားမှု ရှိပါသည်။

တအာင်းလူမျိုး၏ မျိုးနွယ်စုများမှာ များပြားလှသော်လည်း အဓိကအားဖြင့် အုပ်စု နှစ်စုကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ပထမအုပ်စုမှာ အမျိုးသမီးများ၏ ခါးတွင်ကြိမ်ကွင်းဝတ်ဆင်ထားသော အုပ်စုဖြစ်ပြီး ဒုတိယအုပ်စုမှာ ကြိမ်ကွင်းဝတ်ဆင်ထားခြင်း မရှိသော အုပ်စုဟူ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အုပ်စုနှစ်စု ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်သည်။

ကြိမ်ကွင်းဝတ်ဆင်သော တအာင်းမျိုးနွယ်စုများသည် ရှုမိုင်း၊ ရှုစိမ်း၊ ရှုခန့်၊ရှုကော၊ ရှုဝွမ်း၊ ရှုနောက်၊ ရှုဟော့၊ရှုလိုင်း၊ ရှုပို့၊ ရှုမဲ့(ရှုမဲ)၊ ရှုဆစ်(ငွမ်းရော့/ပလေး)၊ ရှုလုံး(ရှုလောင်)၊ ရှုဖြန်း၊ ရှုမာင်း(ရှုမောင်း)၊ ရှုခုတ်၊ ရှုပြား၊ ရှုလှေ့၊ ပုလန်း(ပုလံင်း)၊ ရှုကျိန်၊ ရှုကြား၊ ရှုခူး၊ ရှုဝိန်း

ရှုမိုင်းမျိုးနွယ်စုဝတ်စုံ

နှင့် ရှူဗရောင်း စသည်ဖြင့် ရှူ သို့မဟုတ် ရှော့(ရှင်း) နှင့် ယှဉ်တွဲ၍ခေါ်ဆိုသော မျိုးနွယ်စုတို့ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ရှူမျိုးနွယ်စုဟုသတ်မှတ်၍ ရနိုင်သည်။

ကြိမ်ကွင်းဝတ်ဆင်ထားခြင်းမရှိသော တအာင်းမျိုးနွယ်စုများသည် ကတူး (ကတူရ်)၊ တောင်မ၊ ကွမ်းဟယ် (ဆိုး)၊ ပန်နိမ်(ကွမ်းဟယ်ဒွဲ)နှင့် ခွန်ဟောက်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုမျိုးနွယ်ကို “ကတူး (ကတူရ်) မျိုးနွယ်စု” ဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အနှံ့အပြားတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြရာ ရှူမိုင်း(တအာင်း) မျိုးနွယ်စုသည် မူဆယ်၊ နမ့်ခမ်း၊ ကွတ်ခိုင်၊ သိန္နီ၊ လားရှိုး၊ နမ္မတူအရှေ့ခြမ်း မြို့နယ်များတွင် နေထိုင်ကြသည်။ လားရှိုး ရှူမိုင်း (တအာင်း)အမျိုးသမီးများ ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုသည် အခြားဒေသမှ ရှူမိုင်းများ၏ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုနှင့် အနည်းငယ် ကွဲပြားကြောင်း တွေ့ရသည်။

ထဘီအနက်ဝတ်ဆင်သည့် ရှူစိမ်းမျိုးနွယ်များမှာ ကိုးကန့်ဒေသ၊ မူဆယ်မြို့နယ် အရှေ့ခြမ်း မုန်းကိုး၊ ကွတ်ခိုင်အရှေ့ခြမ်း လားရှိုးမြို့နယ် မိုင်းယော်ဒေသတို့တွင် နေထိုင် ကြသည်။ ထဘီအကျား ဝတ်ဆင်သည့် ရှူစိမ်းမျိုးနွယ်များသည် တန့်ယန်း၊ မိုင်းရယ်၊ မိုင်းကိုင်၊ မိုင်းရှူးဒေသများတွင် နေထိုင်ကြပြီး ထဘီအနီဝတ်ဆင်သည့် ရှူစိမ်းမျိုးနွယ်များသည် ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း ကလော၊ အောင်ပန်း၊ ပင်းတယ၊ ရွာငံ၊ ရပ်စောက် မြို့များတွင် ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။

ရှမ်းပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း ကျိုင်းတုံ၊ တာချီလိတ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် တွေ့ရှိရသော ထဘီအနီဝတ်ဆင်သည့် ရှူစိမ်းမျိုးနွယ်များသည် အခြားဒေသမှ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုနှင့် အနည်းငယ်ကွဲပြားသော်လည်း ဦးထုပ်သည် လုံးဝကွဲပြားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကတူးခေါ် ဆာမ်လုံ တအာင်းမျိုးနွယ်စုများသည် တအာင်းစော်ဘွားကြီးနန်းစံခဲ့ရာ ယခု ပလောင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ နမ့်ဆန်မြို့နယ်တွင် နေထိုင်ကြသည်။ အနီရောင်ဝတ်စုံ၊ ရွှေနားတောင်း ဆင်မြန်းသော မျိုးနွယ်များ ဖြစ်သည်။ ငွေဦးထုပ်၊ ငွေခါးစည်း၊ ငွေခြေပတ်တို့ကိုလည်း ဆင်မြန်းကြသည်။

“တအာင်းအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့သည် လူငယ်၊ လူလတ်ပိုင်းဖြစ်ပါက အမျိုးသား အမည်ရှေ့တွင် မိုင်း ၊ အမျိုးသမီး အမည်ရှေ့တွင် လွေးဟူ၍ လည်းကောင်း၊ လူကြီးပိုင်းတို့သည် တားနှင့်ယား ဟူ၍လည်းကောင်း မှည့်ခေါ်ပြီး မိမိတို့သည် တအာင်းလူမျိုး ဖြစ်ကြောင်း ဂုဏ်ယူကြသည်။”

တအာင်း (ပလောင်) တိုင်းရင်းသားများမှာ ရုပ်လက္ခဏာပြေပြစ်ပြီး ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်မှုရှိသလို စိတ်နေသဘောထားမှာလည်း အေးဆေးစွာနေတတ်ကြကာ ဖြူစင်ရိုးသားကြသည်။ တောင်ယာလုပ်ငန်း၊ လက်ဖက်လုပ်ငန်းများဖြင့် သမ္မာအာဇီဝနှင့် အသက်မွေးမြူကြသည်။ မိမိလူမျိုးအချင်းချင်းဖြစ်စေ၊ အခြားတိုင်းရင်းသားများကိုဖြစ်စေ ကူညီရိုင်းပင်းစိတ် ရှိကြသည်။ လူမှုရေးကိစ္စများတွင် ဝိုင်းဝန်းပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကာ ဧည့်သည်လာက ပျူငှာကြိုဆိုကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို သက်ဝင်ယုံကြည်ပြီး လူလတ်ပိုင်းအရွယ်ရောက်လျှင် ဘုရားပူဇော်ခြင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ သိမ်ဇရပ်ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ စေတီတည်ခြင်း၊ ရေတွင်းရေကန်တူးခြင်း၊ လမ်းတံတားဖောက်လုပ်ခြင်း၊ သားရှင်ပြုခြင်း အလှူအတန်းများ ပြုလုပ်ကြပြီး ဘုရားဒါယကာ၊ ဘုရားဒါယိကာမ၊ ရဟန်းဒါယကာ၊ ဒါယိကာမ နာမည်အသစ်ဖြင့် နေ့နံသင့်အမည်ကို ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးက ကင်ပွန်းတပ်ပေးလေ့ရှိသည်။

တအာင်းအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့သည် လူငယ်၊ လူလတ်ပိုင်းဖြစ်ပါက အမျိုးသားအမည်ရှေ့တွင် မိုင်း ၊ အမျိုးသမီးအမည်ရှေ့တွင် လွေးဟူ၍လည်းကောင်း၊ လူကြီးပိုင်းတို့သည် တားနှင့်ယားဟူ၍လည်းကောင်း မှည့်ခေါ်ပြီး မိမိတို့သည် တအာင်းလူမျိုးဖြစ်ကြောင်း ဂုဏ်ယူကြသည်။ တား = ဦး၊ ယား= ဒေါ် နှင့် တာ = အဘိုး၊ ယာ= အဘွား ဟုခွဲခြားထားသည်။ တားနှင့် ယားကို ရာထူး၊ အလုပ်တာဝန်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖော်ပြရာတွင်လည်း သုံးပါသည်။

ဂုဏ်ယူလေးစားဖွယ်ရာ ထင်ရှားလှသောပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ပလောင် တောင်ပိုင်စော်ဘွားကြီး မဟာသရေစည်သူ စဝ်ခွန်ပန်းစိန်သည် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် အရေးပါလှသော တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို ဖော်ပြသည့် ပင်လုံစာချုပ် ချုပ်ဆိုရာတွင် တောင်တန်းသားကိုယ်စားလှယ်များ၏ ခေါင်းဆောင်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

တအာင်းလူမျိုးများသည် ကိုယ်ပိုင်ဘာသာ စကား၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းများရှိပြီး ဖြစ်သည်။ တူညီသောသမိုင်းကြောင်းတစ်ခုတည်း၌ ဆင်းသက်လာကြပြီး တူညီသောဘာသာစကားနှင့် တစ်မူတည်းသော စာပေရှိသည်။ ရှေးယခင်က ပလောင်တို့သည် တအာင်း (ပလောင်)စာပေ အတည်တကျမပေါ် ပေါက်မီ ယွန်းအက္ခရာ၊ ရောမအက္ခရာ၊ မွန်ဗမာအက္ခရာ၊ ယိုးဒယားအက္ခရာ၊ ရှမ်းမြန်မာအက္ခရာနှင့် ရှမ်းယွန်းစာ စသည်တို့ကို အသုံးပြုခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

ပထမဦးဆုံး ပလောင်စာပေဖြစ်ထွန်းစေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သူမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ Mrs.Les Lie Milne ဆိုသူ အမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဥရောပဗျည်းအက္ခရာကို အခြေခံ၍ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် တီထွင် ပေးခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်–ပလောင်၊ ပလောင်–အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်နှင့် ပလောင်သဒ္ဒါကျမ်းကို ပြုစုပေးခဲ့သည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် The Study of the Palaung of the Shan State ကို ပြုစုပေးထားခဲ့သည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၉ ခုနှစ်အထိ စာပြုပုဂ္ဂိုလ် ၁၅ ဦး ပါဝင်သောအဖွဲ့က ပလောင်စာဖြစ်ပေါ်လာရေးအတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ဟုဆိုပါသည်။ ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှ ၁၉၆၉ ခုနှစ်အထိ မွန်မြန်မာအက္ခရာ၊ ရှမ်းအက္ခရာ၊ ယွန်းအက္ခရာတို့ဖြင့် ပလောင်စာပေနှင့် ပတ်သက်၍ ရရှိလာသည့် စာမူများပေါ် မူတည်ပြီး ဆွေးနွေးခဲ့သော်လည်း အောင်မြင်မှုမရှိခဲ့ ဟုဆိုသည်။

တအာင်း(ပလောင်)စာမူကို တစ်ပေါင်းတည်းဖြစ်နိုင်ရေးအတွက် ၁၉၇၂ ခုနှစ် ဩဂုတ် ၃၀ ရက်မှ စက်တင်ဘာ ၂ ရက်အထိ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၌ ကျင်းပသည့် ညီလာခံတွင် တအာင်း (ပလောင်) စာပေကို မွန်–မြန်မာ–ပါဠိဘာသာတို့ကို အခြေခံ၍ ဗျည်းအက္ခရာ ၃၄ လုံးနှင့် သရအက္ခရာ ၁၈ လုံးတို့ကို အတည်ပြုနိုင်ခဲ့သည်။

တအာင်း(ပလောင်)စာပေတွင် ဗျည်းအက္ခရာ ၃၄လုံး၊ သရအက္ခရာ ၁၈လုံးပါရှိသည်။ ယနေ့ထိတိုင် အသုံးပြုသော ပလောင်စာပေအက္ခရာများမှာ မွန်–မြန်မာ–ပါဠိ ဘာသာများကို အခြေခံပြီး အသုံးပြုသော စာပေဖြစ်သည်။ ပလောင်တိုင်းရင်းသားတို့သည် နေထိုင်သော နေရာဒေသအလိုက် စကားပြောဆိုရာတွင် အနည်းငယ်သာကွဲပြားခဲ့သော်လည်း စာပေမှာ ယနေ့ထိ သတ်မှတ်ထားသောစာကိုသာ အသုံးပြုကြသည်။ စာပေပညာရှင် အများဆုံး ပေါ်ထွက်သော ဒေသများမှာ နမ့်ဆန်၊ နမ့်ခမ်း၊ မူဆယ်၊ ကွတ်ခိုင်စသော ဒေသများဖြစ်ပြီး ကျော်ကြားသော ပညာရှင်များမှာ ဦးပေါစံ၊ ဦးနာဂသေန၊ ဦးပညာဝံသ၊ ဦးနန္ဒိယ၊ ဦးသန်းမောင် စသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံပလောင်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဗဟိုကော်မတီကို နမ့်ဆန်မြို့၌ထားရှိပြီး မြို့နယ်ပလောင်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီကို နမ့်ဆန်၊ ကျောက်မဲ၊ သီပေါ၊ နမ္မတူ၊ လားရှိုး၊ ကွတ်ခိုင်၊ မူဆယ်၊ နမ့်ခမ်း၊ မန်တုံ၊ မိုးကုတ်၊ မန္တလေး၊ ကလော၊ ရန်ကုန် မြို့တို့တွင် ဖွဲ့စည်းထားရှိသည်။

ရှမ်းပြည်နယ် ပလောင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ နမ့်ဆန်မြို့နယ်တွင်(၅၁)နှစ်မြောက် တအာင်း(ပလောင်)စာပေနေ့အခမ်းအနားကို ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၀ ရက်နေ့က မြန်မာနိုင်ငံ တအာင်း(ပလောင်)စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဗဟိုကော်မတီရုံးတွင် ကျင်းပခဲ့ရာ ဒေသဦးစီးအဖွဲ့ဝင်များ၊ ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ကျေးရွာအသီးသီးမှ တအာင်း(ပလောင်)စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့များ တက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ စာပေ၊ ဓလေ့ထုံးစံတို့ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရမည့် တာဝန်သည် တိုင်းရင်းသားအားလုံးတွင် ရှိကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ စာပေနှင့်ဘာသာ စကားပြန့်ပွား ထွန်းကားရေး၊ မိမိတို့ဘာသာစကားဖြင့် စာနယ်ဇင်းများ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရေးများကိုလည်း ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ကြပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ပိုမိုခိုင်မြဲလာမှ တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုလည်း ရရှိမည် ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ တိုင်းရင်းသားများ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုစီးပွားကဏ္ဍ အသီးသီး၌ ဘက်စုံမြင့်မားတိုးတက်လာမည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

နှင်းပွင့်

ကိုးကား

- တအန်း(ပလောင်)တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘဝဓလေ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများ (ရွှေညာသားမြတ်မင်း)
- တအာင်း (ပလောင်)လူမျိုးတို့၏ စာပေနေ့အကြောင်း(မိုင်းနော်ရိမ်း)

orka&;aumif;olcif;rdpfAcswuf

uLuLoif;

“စစ်တိုက်နည်းပရိယာယ်များကို
ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း ကလေးဘဝကပင် တတ်ကျွမ်းခဲ့ပေသည်။
ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းသည် လူမှန်းသိတတ်ခါစကပင်
အပေါင်းအသင်းများထဲတွင် စကားပြောကောင်းသလောက်
စိတ်ဓာတ် ခိုင်မာကြံ့ခိုင်၍ အကျင့် ဖြူစင်သူအဖြစ်
ထင်ရှားသည်။”

"ချင်းတောင်တန်းဒေသတွင် ကျွန်ုပ်တို့ ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်နေကြရသည်မှာ ရန်သူ တစ်မျိုးတည်း မဟုတ်၊ သုံးမျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ စစ်သား၊ ကျားနှင့် ပျားတို့ ဖြစ်သည်" ဟု ချင်းမျိုးချစ်တို့နှင့် တိုက်ခိုက်ရသည့် တိုက်ပွဲတစ်ခုပြီး၍ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှ တာဝန် ရှိသူက အထက်ရုံးချုပ်သို့အစီရင်ခံသည့် စာထဲတွင် ပါရှိခဲ့ပေသည်။

"ကျွန်ုပ်တို့တိုက်ခဲ့ရသည့် တိုက်ပွဲများထဲတွင် တွေ့မြင်ရဖို့နှင့် ထိအောင် ပစ်ခတ် နိုင်ဖို့ အခက်ခဲဆုံး ရန်သူများဖြစ်သည်" ဟူ၍လည်း ဆာဂျော့ဝှိုက်က မြန်မာပြည် ဘုရင်ခံချုပ် ထံ ပို့သည့် ကြေးနန်းစာထဲတွင် ဖော်ပြပါရှိခဲ့ပေသည်။

"စီးယင်းမျိုးနွယ် တိုက်သူကြီးခုပ်ပေါင်၏သား ခိုင်ကမ်းသည် စစ်မက်လိုလား၍ လုယက်တိုက်ခိုက်ခြင်းကို မွေ့လျော်တတ်သူအဖြစ် နာမည်ဆိုး ရှိသည်" ဟူ၍လည်း နယ်ချဲ့ အရာရှိကြီးများဖြစ်သည့် အရေးပိုင် "ဘီ၊ အက်(စ်)၊ ကာရေး" နှင့် "အိပ်(ချ်)၊ အင်(န်) ဘပ်(က်)" တို့က ချင်းတော်လှန်ရေး ခေါင်းဆောင်မျိုးချစ်သူရဲကောင်း ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းကို နှိမ့်ချ လီဆယ်၍ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သေးသည်။

"မည်သည့် စီးယင်းတစ်ယောက်ယောက် ထိုမျှ ခုခံတိုက်ခိုက်ဖို့ အခွင့်အရေးမပေးနှင့်၊ ခိုင်ကမ်းကို ချင်းတောင်တန်းသို့ မည်သည့်အခါမျှ ပြန်လာခွင့်မပေးနှင့်" ဟူ၍ အတိအလင်း ညွှန်ကြား သတိပေးခဲ့သည်ကိုလည်း မှတ်တမ်းများထဲတွင် တွေ့ရှိရပေသည်။ နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ် တို့ ကိုယ်တိုင်ရေးသားခဲ့သည့် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ သမိုင်းမှတ်တမ်းဝင် မှတ်ချက်များ ကို ထောက်ဆခြင်းအားဖြင့် ချင်းမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းနှင့် သူ၏ ရဲဘက်တော် တို့၏ တော်လှန်အန်တုမှုများမှာ မည်မျှထိရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်ကို လုယူအုပ်ချုပ် သူ နယ်ချဲ့တို့ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းကြောင့် မည်မျှဦးနှောက်ခြောက်ခဲ့ကြရသည်။ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ စစ်ရေးစွမ်းရည်ကို နယ်ချဲ့တို့ မည်မျှအလေးထားခဲ့ကြရသည်ကို ထင်ထင်လင်းလင်း တွေ့ ရှိနိုင်ပေသည်။

တိုင်းကြီး ပြည်ကြီးသားဟုတွင်သော နယ်ချဲ့တို့က ထိုမျှ အလေးဂရုပြု၍ အာရုံစိုက် ထားရသည့် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ စွမ်းဆောင်မှုများကလည်း သမိုင်းမော်ကွန်းမတင်ဘဲ မနေနိုင် လောက်အောင် ပြောင်မြောက်လှသည့် စွမ်းဆောင်မှုများပင် ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ ၁၈၈၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တပ်များသည် ချင်းတောင်တန်းဒေသကို သိမ်းပိုက်အုပ်ချုပ်ရန် ကလေးမြို့သို့ စစ်ကြောင်း နှစ်ကြောင်းဖြင့် ချီတက် အခြေစိုက်ခဲ့ကြ သည်။ စစ်ကြောင်း နှစ်ကြောင်းထဲတွင် ပါဝင်သည့် စစ်သားအများစုမှာ ပန်ချာပီနှင့် ဂေါ်ရခါး လူမျိုး ကြေးစားများသာ ဖြစ်ပေသည်။ နယ်ချဲ့တို့သည် ကလေးမြို့အနီး၌ရှိသော ကန်ပုလဲရွာ ကလေးတွင် တစ်နှစ်ပတ်လုံးနေထိုင်၍ အချိန်ယူစီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် ချင်းတောင်တန်း ဒေသကို သိမ်းပိုက်နိုင်ရန် နည်းစနစ်အမျိုးမျိုး၊ ပရိယာယ်အသွယ်သွယ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများပေး၍ စည်းရုံးခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်၍ စည်းရုံးခြင်း၊ သွေးခွဲ၍စည်းရုံး ခြင်း စသည်ဖြင့် အထွေထွေသော နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ပထမဦးဆုံး တိုက်သူကြီးများအား စောင်၊ မောင်း၊ ဓား အစရှိသည့် လက်ဆောင်များ ပေးကမ်း၍ စည်းရုံးသည်။ မအောင်မြင်ခဲ့။ ထိုအခါ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်မှ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ "ဆာဂျော့ဝှိုက်" က စီးယင်းနယ်အတွင်းရှိ ရွာသူကြီးများနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်

များကို ကလေးမြို့သို့ ဖိတ်ခေါ်၍ ယင်းတို့၏ ခေတ်မီလက်နက်များကို ပြသကာ လက်တွေ့ပစ်ခတ်ပြသည်။ ထိုအချိန်က မျိုးချစ်ချင်းတပ်တွင် ခေတ်မီလက်နက်ဟူ၍ သေနတ်ပြောင်းရှေ့မှ ယမ်းမှုန့်ထိုးသိပ်ထည့်ကာ တစ်ချက်ချင်းသာ ပစ်နိုင်သည့် တူမီးသေနတ်များသာ ရှိသေးသည်။ ကျန်လက်နက်များမှာ ဓလေ့စရိုက်အလိုက် အသုံးပြုသော ဓား၊ လှံနှင့် လေးမြားတို့သာဖြစ်ပေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့မှာမူ ပြောင်းနောက်ဘက်မှ ကျည်ဆန်ဆက်တိုက်ထည့်၍ပစ်နိုင်သည့် ရိုင်ဖယ် အစရှိသည့် ခေတ်မီသေနတ်များ ရှိနေပေပြီ။ အင်္ဂလိပ်တို့က ပစ်မှတ်တစ်ခုကို ပစ်ပြပြီး ဦးခိုင်ကမ်းကိုလည်း ထိုပစ်မှတ်ကိုပင် ပစ်ပြခိုင်းလေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က တစ်ချက်သာပစ်နိုင်သည့်အချိန်တွင် ဦးခိုင်ကမ်းက နှစ်ချက်ပစ်နိုင်သဖြင့် ဦးခိုင်ကမ်း၏ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်မှုကို အင်္ဂလိပ်ခေါင်းဆောင်များက အံ့သြမဆုံးဖြစ်ကြသည်ဟု ဦးခိုင်ကမ်း၏ မြေး နှစ်ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူ တီးတိန်မြို့နယ် သိုင်းငင်းစခန်းမှ "ဦးစွန်ဒါးလိ"က ဝင့်ကြွားစွာ ပြောပြခဲ့သည်။

"ထိုအချိန်က မျိုးချစ်ချင်းတပ်တွင် ခေတ်မီလက်နက် ဟူ၍ သေနတ်ပြောင်းရှေ့မှ ယမ်းမှုန့် ထိုးသိပ်ထည့်ကာ တစ်ချက်ချင်းသာ ပစ်နိုင်သည့် တူမီးသေနတ် များသာ ရှိသေးသည်။ ကျန်လက်နက်များမှာ ဓလေ့စရိုက်အလိုက် အသုံးပြုသော ဓား၊ လှံနှင့် လေးမြား တို့သာ ဖြစ်ပေသည်။"

အင်္ဂလိပ်တို့က ထိုသို့လက်နက်အင်အားပြသပြီး သူတို့ကို ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်၍ မည်သို့မျှ မနိုင်နိုင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မခုခံကြရန် ခြိမ်းခြောက် ပြောဆိုကြလေသည်။ ထိုအခါ လူနည်းစုဖြစ်သော ချင်းခေါင်းဆောင်အချို့က မတိုက်ခိုက်လိုကြတော့သော်လည်း ဦးခိုင်ကမ်းတို့အဖွဲ့ကမူ ကြောက်လန့်ခြင်းမရှိ၊ နောက်တွန့်ခြင်းမရှိဘဲ ဆက်လက်တိုက်ပွဲဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ကြလေသည်။

ချင်းတောင်တန်းဒေသတွင်းမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင် အများအပြား ပေါ်ပေါက်ထွန်းကားခဲ့ကြသည့်အထဲတွင် ထင်ရှားသည့်ခေါင်းဆောင်များမှာ တီးတိန်နယ် ခေါ်ဆပ်ရွာမှ စီးယင်း မျိုးနွယ်စု ဦးခိုင်ကမ်းနှင့် ဦးဇဝုမ်း၊ ဖလမ်းမှ တာရှုန်း မျိုးနွယ်စု ဦးချွန့်ဘစ်(ခ်)၊ တီးတိန်မြို့နယ် စုတ်(က်)တေး မျိုးနွယ် ဦးထွမ့်ထောင်း၊ ဦးပေါင်ဒါ(လ်)၊ တီးတိန်မြို့နယ် ကပ်တဲလ်ရွာမှ ဗိုလ်ကိုင်တွ၊ ဘွန်မံရွာဇာတိ၊ စီးယင်းမျိုးနွယ် ဦးကမ်စွတ်နှင့် တွန်းဇံမြို့နယ်မှ စုတ်(က်)တေး မျိုးနွယ် ဦးခေါ်ကျင့်

စသူတို့ဖြစ်ကြသည်။

ချော့ကာ၊ မြှောက်ကာ၊ ခြောက်ကာ စည်းရုံးသော နယ်ချဲ့တို့ကို မကြောက်မရွံ့ ခုခံတော်လှန်ရန် ဦးခိုင်ကမ်းက အင်္ဂလိပ်တို့၏ ထူထပ်ကျပ်တည်းသော စစ်ဝတ်စုံနှင့် လေးလံကြီးမားလှသည့် စစ်ဖိနပ်များကို ထောက်ပြကာ ဤမျှလေးလံသော စစ်ဖိနပ်ကြီးများမှာ ခြေထိပ်ခတ်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်ပြီး ချင်းတောင်တန်းမြင့်ကြီးများနှင့် တောင်ကြို တောင်ကြားများတွင် အလွယ်တကူသွားလာနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ထို့ပြင် နယ်ချဲ့တို့သည် ချင်းတောင်တန်းဒေသတွင် တောကျွမ်းသူများလည်းမဟုတ်ကြောင်း၊ တစ်ဖက်ရန်သူဘက်က စစ်သားများမှာ အငှားလိုက်ကြေးစားများသာဖြစ်ပြီး မိမိတို့ဘက်ကမူ မျိုးချစ်စိတ်၊ ပြည်ချစ်စိတ် ပြည့်ဝသူများဖြစ်သည့်အတွက် စိတ်ဓာတ်ရေးရာတွင် နှိုင်းယှဉ်မရအောင် သာလွန်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တစ်ဖက်ရန်သူက မိမိတို့ထက် လက်နက်ပစ္စည်း အင်အား သာလွန်သော်လည်း ကြောက်စရာမလိုဘဲ ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြ စည်းရုံးကာ တိုက်ပွဲအဆင့်ဆင့်ကို အင်ပြည့်အားပြည့် သတ္တိရှိရှိ ဆင်နွှဲခဲ့လေသည်။

လက်နက်အင်အားချင်း မယှဉ်သာအောင် ကွာခြားခဲ့သော ချင်းမျိုးချစ်ရဲဘော်များက သူတို့နည်း သူတို့သေနင်္ဖျူဟာဖြင့် နယ်ချဲ့ကို တော်လှန်ခဲ့ကြသည်။ ချင်းတို့သည် ပင်ကို သဘာဝကိုက အမဲလိုက်ကျွမ်းသည်။ နယ်မြေအနေအထားကိုလည်း သိပြီးသား ဖြစ်သည်။ ချုံခိုတိုက်ခိုက်တတ်သည့်နည်းမှာ ချင်းအမျိုးသားတို့ သားကောင်လိုက်ရာတွင်အသုံးချသည့်နည်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ချင်းအမျိုးသားတို့သည် တောင်တက်လျင်သည့်အပြင် အသွားလည်း မြန်သည်။ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ် တက်လာမည့်လမ်းတွင် ချုံများ၊ သစ်ကိုင်းကြီးများကို ခုတ်ယူ၍ ကျောက်တုံးကြီးများပေါ်တွင်ကွယ်ကာ၍ တင်ထားကြသည်။ တောင်အောက်မှ စစ်တပ် တက်လာသည့်အခါ ကြိုတင်ထောင်ချောက်ဆင်ထားသည့် သစ်ကိုင်းများကို ခုတ်ချပစ်လိုက်ကြသည်။ထိုအခါ ကျောက်တုံးကြီးများ တရစပ်ကွန်း လိမ့်ဆင်းကျသွားကာ အင်္ဂလိပ်စစ်သားများအပေါ်ပိပြီး ဒဏ်ရာရကြ၊ သေကြ၊ ကျေကြ ဖြစ်ကုန်ကြတော့သည်။ သေနတ်မရှိသည့် ချင်းမျိုးချစ်များက အဆိပ်လူးမြားများဖြင့် ရန်သူကိုပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်ကြသည်။

အထက်ပါ စစ်တိုက်နည်းပရိယာယ်များကို ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း ကလေးဘဝကပင် တတ်ကျွမ်းခဲ့ပေသည်။ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းသည် လူမှန်းသိတတ်ခါစကပင် အပေါင်းအသင်းများထဲတွင် စကားပြောကောင်းသလောက် စိတ်ဓာတ် ခိုင်မာကြံ့ခိုင်၍ အကျင့် ဖြူစင်သူအဖြစ်ထင်ရှားသည်။ တောလိုက်လည်း အလွန်ကျွမ်းသည်။ တောထဲဝင်သွားလျှင် အမဲကောင်မပါဘဲ ပြန်ထွက်လာလေ့မရှိ။ ကျား၊ ဝက်ဝံ အစရှိသည့် အကောင်ကြီးများကို လူပျိုအရွယ်ကပင် သတ်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ ကလေးဘဝကတည်းက အဆိပ်လူးမြားလုပ်တတ်ခဲ့သည်။ အဆိပ်ပြင်းသောမြွေကိုရှာ၍သတ်၊ ခေါင်းကိုဖြတ်ပြီး ပုရွက်ဆိတ်တွင်းအဝတွင် သွားထားသည်။ ပုရွက်ဆိတ်က အဆိပ်ရှိသောနေရာမှအပ ကျန်အသားအားလုံးကို စားပစ်သည်။ ကျန်သော အဆိပ်ကိုယူကာ မြားထိပ်တွင် လူးသည်။ ထိုအခါ အဆိပ်လူးမြားကို သူ ရရှိသွားပေပြီ။

ချင်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တီးတိန်မြို့နယ်သို့ ချီတက်လာကြသော အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ စစ်တပ်များနှင့် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းတို့မျိုးချစ်များ တိုက်ခိုက်ကြသည့်စစ်ပွဲများအကြောင်းကို သူ၏

တစ်ဦးတည်းသော သားဖြစ်သူ "ဗိုလ်ကြီး ငင့်ဇမ်း" က အောက်ပါအတိုင်း ကိုယ်တိုင် ရေးသား မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပေသည် –

ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းတို့သည် စစ်ကြောင်းကြီး လေးကြောင်းဖြင့် ပြင်းထန်သောတိုက်ပွဲကြီး လေးပွဲ ဆင်နွှဲခဲ့ကြောင်း၊ ပထမတိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည့်နေရာမှာ ကလေးမြို့မှ ၉ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသော "တူလ်စုက်"ကျေးရွာ (ယခု ခိုင်ကမ်းရွာ) တွင် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း ခေါင်းဆောင်သော စီးယင်းမျိုးနွယ်စုများသည် တူလ်စုက်တွင် ခြေကုပ်ယူ၍ ခုခံတိုက်ခိုက် ကြရာ အင်္ဂလိပ်တို့ အရေးနိမ့်သွားကြကြောင်း၊ သို့သော် နောက်ပိုင်းတွင် အင်္ဂလိပ်တို့က ပန်ချာပီတပ်များသာမက ဂေါ်ရခါးတပ်များကိုပါသုံး၍ အင်နှင့်အားနှင့် အပြင်းအထန် တိုက်ခိုက်လာရာ လက်နက်အင်အား၊ လူအင်အားမမျှသဖြင့် "ထေးရန်" ရွာနားအထိ ဆုတ်ခွာခဲ့ပြီး ခံစစ်ဖြင့်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့က ထိုနေရာအထိ လိုက်လံတိုက်ခိုက် ပြန်ရာ "လေးဆန်မွာလ်" ရွာအနီးထိ ဆုတ်ခွာခဲ့ကြရပြီး ထိုနေရာတွင် ခံစစ် သေသေချာချာ ပြင်ဆင်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုနေရာတွင် စီးယင်းမျိုးနွယ်စုများသာမက စုက်တဲလ်မျိုးနွယ်စုနှင့် ကမ်းဟောက်မျိုးနွယ်စုများကို စည်းရုံး၍ တစ်နှစ်တိတိ ခံစစ်စနစ်နှင့် ပြောက်ကျားနည်း စနစ်များဖြင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုတတိယတိုက်ပွဲတွင် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ ပါးကို ဖောက်၍ ကျည်တစ်တောင့်ဝင်၍ ပါးစပ်ပေါက်မှထွက်သွားရာ သွားနှစ်ချောင်း ကျိုးခဲ့ကြောင်း၊ ခေါင်းဆောင် ဒဏ်ရာရသွားသဖြင့် အားလုံး ယင်းနေရာမှနေ၍ ဖို့(တ်)ဝှိုက်အထိ ဆုတ်ခွာ ပေးလိုက်ရတော့သည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် ဇာတိမြေ ခေါ်ဆပ်ရွာထိ ဆုတ်ခွာခဲ့ရကြောင်း၊ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းနှင့် လက်ရုံးရည်သွေးသောက်များသည် အင်္ဂလိပ်တို့ကို အခဲမကျေနိုင်ဘဲ နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆက်လက်တော်လှန်ခဲ့ကြောင်း၊ ဖို့(တ်)ဝှိုက်တွင် အင်္ဂလိပ်တပ်စုတစ်စု တပ်စွဲကာ အုပ်ချုပ်ရန် မြို့အုပ် ဦးထွန်းဝင်းဆိုသူကို ခန့်ထားခဲ့ရာ ထိုမြို့အုပ်ကို ဆင်စွယ်နှင့်ကြွေချိုတစ်ခု လက်ဆောင် ပေးမည်ဟု ဖြားယောင်း၍ခေါ်ကာ လမ်းတွင် ချုံခို၍ လျှပ်တစ်ပြက်တိုက်ခိုက်ရာ မြို့အုပ်နှင့် တကွနယ်ချဲ့စစ်သား ၂၁ ဦး ကျဆုံးခဲ့ကြောင်း၊ ထိုအဖြစ်အပျက်များကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့က ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းတို့ မိသားစုများကို မျိုးပြုတ်အောင် ချေမှုန်းသွားမည်ဟု ရာဇသံပေးသဖြင့် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းတို့မှာ တောထဲတောင်ထဲတွင် သုံးနှစ်တိုင်တိုင် ပုန်းရှောင်နေခဲ့ရကြောင်း၊ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း အဖမ်းမခံပါက ခေါ်ဆပ်ရွာတစ်ရွာလုံးကို မြေလှန်ပစ်မည်ဟု အင်္ဂလိပ်တို့က ကြေညာသောကြောင့် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းတို့ အဖမ်းခံခဲ့ကြကြောင်း၊ ကြေညာစဉ်က အလင်း ဝင်လျှင် ပြုခဲ့သောကိစ္စများအတွက် အပြစ်မှလွတ်ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့သော်လည်း အလင်းဝင်ခဲ့သောအခါ အားလုံးကိုထောင်ချခဲ့ကြောင်း၊ ဖခင်ဖြစ်သူ ဦးခုပ်ပေါင်ကို ထောင် လေးနှစ်၊ ညီဖြစ်သူ ဦးမန်ပုန့်ကို ထောင် သုံးနှစ်နှင့် ကျန်လူများကို ထောင် လေးနှစ်ထက် မပိုသော ပြစ်ဒဏ်ကိုချမှတ်ခဲ့သော်လည်း ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းကိုမူ စစ်ကြောင်း သုံးကြောင်းစလုံး၏ စစ်ဦးစီးမှူး ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သောကြောင့် ထောင်ဒဏ်တစ်သက်တစ်ကျွန်းချမှတ်ပြီး ကပ္ပလီကျွန်းသို့ ပို့လိုက်ကြောင်း စသည်များ ပါဝင်ခဲ့ပေ၏။

စစ်ရေးစစ်ရာကျွမ်းသော ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ ထူးခြားချက်မှာ ကဗျာ၊ သီချင်းရေးဖွဲ့မှုကို ဝါသနာပါခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကပ္ပလီကျွန်းတွင် ၁၆ နှစ်တာမျှနေခဲ့ရပြီး ညီအစ်ကိုများ၏

ဝန်ခံချက်၊ အာမခံချက်ဖြင့် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ ခွင့်ရခဲ့ပြီး ၁၉၁၁ ခုနှစ် မေလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းသည် ခေါ်ဆပ်ရွာသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုအခါ တစ်ရွာလုံးက ရိုးရာ ဓလေ့ထုံးစံအရ အောင်ပွဲခံပွဲကြီး နှစ်ရက်တိုင်တိုင် ကျင်းပကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း သည် သူ၏ဘဝ၊ သူ၏ခံစားချက်၊ သူ၏မျိုးချစ်စိတ်ကို ဖော်ပြသည့်ကဗျာကို သူကိုယ်တိုင် ရေးစပ်ခဲ့လေသည်။

ထိုကဗျာထဲတွင် မိမိ၏အမျိုးသည် ဆွေကြီး မျိုးကြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ကိုယ့်ရပ်ကိုယ့်ရွာ ကို ချစ်ခင်စွာဖြင့် လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်နိုင်ခဲ့သူများဖြစ်ကြောင်း၊ နယ်ချဲ့များသည် ကမ္ဘာအနှံ့ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ချင်းတောင်တန်းဒေသကိုလည်း ရောက်လာခဲ့ကြောင်း၊ မိမိက လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ စုဆောင်းပြီး ပြန်လည်တွန်းလှန်ခဲ့သော်လည်း လက်နက်ချင်း ကွာ ခြားလွန်းသောကြောင့် ရဲဘက်များ တဖြည်းဖြည်း စိတ်ဓာတ်ကျခဲ့ကြကြောင်း၊ မိမိ၏ ဖခင် လည်း အဖမ်းခံရပြီး အကျဉ်းချထားခြင်းခံခဲ့ရကြောင်း၊ မိမိ၏ အဘိုးအဘွားများ အဆက် ဆက် အမွေများစွာ ချန်ထားခဲ့ကြောင်း၊ မိမိ အရွယ်ရောက်လာသည့်အခါ မည်မျှနက်သော တောကိုပင်ဖြစ်စေ တိုးဝင်၍ တောကောင်ကြီးများကို ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာ ရှာဖွေပေးနိုင်သည့်အတွက် မိခင်၏လည်ပင်းတွင် ပုတီးကုံးမြောက်မြားစွာ ထပ်၍ထပ်၍ ဝတ်ဆင်ထားနိုင်သဖြင့် အရောင်များမှာ နေရောင် လရောင်ကဲ့သို့ တဖိတ်ဖိတ် တောက်နေကြောင်း၊ မိမိသည် ရန်သူများကိုလည်း လက်စားချေနိုင်ခဲ့သဖြင့် အောင်ပွဲ အလီလီခံခဲ့ရကြောင်း၊ နယ်ချဲ့တို့က မိမိတို့တွင် အပြစ်မရှိ မိမိတို့ပိုင်နက်အတွင်းသို့ ဖွတ် အတင်းဝင်ရောက် ကျူးကျော်ခဲ့သည့်အတွက် မိမိတို့၏ မြေများ၊ ယာများ၊ ဥစ္စာပစ္စည်းများ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသို့ မတရားပြုလုပ်မှုကို မုန်းတီး၍ လက်စားချေတိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ် ကြောင်း၊ မိမိသည် ရန်သူအမျိုးမျိုးကိုလည်း သတ်ဖြတ်နိုင်သောကြောင့် အလွန်နာမည် ကျော်ကြားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မိမိကို မနာလိုသူများမှာ မိုးရွာခါနီး ပလူကောင်များ ပျံ ထွက်လာသကဲ့သို့ အထူးများပြားကြောင်း၊ မိမိကိုမနာလိုဖြစ်ပြီး အင်္ဂလိပ်ကို မျက်နှာလုပ်ချင် ကြသူ အတွင်းသစ္စာဖောက်များကြောင့် မိမိအဖမ်းခံရကာ ကပ္ပလီကျွန်းသို့ ၁၆ နှစ်ကြာ ပို့ထားခံရကြောင်း စသည်ဖြင့် စီကာပတ်ကုံး ရေးသားဖွဲ့ဆိုထားခဲ့ပေသည်။

ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ တစ်ဦးတည်းသောသား ဦးငင့်ဇမ်းသည် အရွယ်ရောက်လာသည့် အခါ နယ်ခြားစောင့်တပ် (နောင်တွင် ချင်းသေနတ်ကိုင် တပ်ရင်းဟု ခေါ်ဝေါ်)တွင် ဝင်၍ စစ်မှုထမ်းခဲ့သည်မှာ ဗိုလ်ကြီးအဆင့်ဖြင့် သက်ပြည့်အငြိမ်းစားယူသည်အထိ ဖြစ်သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူ ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ တိုက်ရေးခိုက်ရေး ရဲရင့်မှုအမွေကို ဗိုလ်ကြီးငင့်ဇမ်းက ရယူထား သူဖြစ်ရာ တိုက်ခိုက်ရေးစွမ်းရည်အတွက် “အို၊ ဘီ” နှင့် “ဘီ၊ ဂျီ၊ အမ်” ဘွဲ့တံဆိပ်များကို အင်္ဂလိပ်တပ်မှ ချီးမြှင့်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

သွေးရင်းသားရင်းများဖြစ်သည့် ချင်းမျိုးချစ်များ၏ သတ္တိသွေးကို ချီးကျူးဂုဏ်ပြု သည့်အနေဖြင့် ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ စစ်ဦးစီးဗိုလ်ခိုင်ကမ်းအတွက် အမှတ်တရ ကျောက်စာတိုင်နှင့် ကမ္ဗည်းမော်ကွန်းထိုးကာ ကလေးမြို့နယ်အလွန်၊ တီးတိန်မြို့နယ်အစ ကိုးမိုင်စခန်း (ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း နယ်ချဲ့တို့ကို ပထမဦးစီးခြေကုပ်ယူ တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့်နေရာ) ရှိ ခိုင်ကမ်းပန်းခြံထဲတွင် တသီးတသန့် စိုက်ထူထားရှိပေသည်။

ထိုအမှတ်တရ ကျောက်စာတိုင်တွင် သားဖြစ်သူ ဗိုလ်ကြီးငင့်ဇမ်းက ချင်းတိုင်းရင်းသားများ၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် အမိမြေကို ကာကွယ်သောအားဖြင့် ၁၈၈၆ ခုနှစ် အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သောနယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်တို့အား ဤခံတပ်မှ အဦးဆုံး တိုက်ခိုက်သော (စီးယင်း၊ စုက်တဲလ်၊ ကမ်းဟောက်)ချင်းမဟာမိတ်တပ်ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းကို အစဉ်ထာဝရ ဂုဏ်ပြုနိုင်ရန်အတွက် ဤရွာကို ခိုင်ကမ်းရွာဟု သမုတ်အပ်ပါကြောင်း ဟူ၍ မှတ်တမ်းမော်ကွန်း ရေးသားထားခဲ့သည်ကို လွမ်းမောဖွယ်ရာ တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

ချင်းမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ခိုင်ကမ်းသည် အသက် ၇၃ နှစ် (၁၅-၉-၁၉၁၉) ၌ မွေးဇာတိ ခေါ်ဆပ်ရွာတွင် ကွယ်လွန်ခဲ့လေပြီ။ သို့သော် မျိုးချစ်သူရဲကောင်းတို့၏သွေးဖြင့် ရေးခဲ့သော သမိုင်းကြောင်းသည် မည်သည့်အခါမျှ မေးမှိန် ပျောက်ကွယ်သွားလိမ့်မည် မဟုတ်ပါချေ။

ကြုံကြုံသင်း

မှီငြမ်းကိုးကားသော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း ကိုယ်တိုင်ရေးသည့် ကဗျာ
- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏သား ဗိုလ်ကြီးငင့်ဇမ်းကိုယ်တိုင်ရေးသားသော မှတ်တမ်းများ
- ဦးဝမ်ကိုဟော မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သော "ဇို" ချင်းမျိုးနွယ်ဆက် စာအုပ်
- အင်္ဂလိပ်အရေးပိုင် ဘီ၊ အက်(စ်)၊ ကာရေးနှင့် လက်ထောက် အိပ်(ချ်)၊ အင်(န်)၊ တပ်(က်) တို့ ရေးသားခဲ့သော ၁၈၉၅ ခုနှစ်ထုတ် "ချင်းတောင်တန်းဒေသ" စာအုပ်
- ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ချင်းတိုင်းရင်းသား စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆပ်ကော်မတီမှ ထုတ်ဝေသည့် ၁၉၆၈-၆၉ ခုနှစ်၊ နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်း
- ဗိုလ်ချုပ်တောင်ဇခိုင်၏ ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်း

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများ

- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ မြေးအရင်းဖြစ်သူ ဒေါ်တွဲလ်ဒင်(မ်)
- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ တူအရင်းဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်တောင်ဇခိုင်
- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ တူဝမ်းကွဲဖြစ်သူ ဦးဆွန်ကိုဟောင်း
- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ မြေးနှစ်ဝမ်းကွဲ ဦးစွန်ဇဒါးလ်
- ဗိုလ်ခိုင်ကမ်း၏ မြေးနှစ်ဝမ်းကွဲ ဦးကေတီငိုဇာလျှမ်း

u&ifhau;rjyifa&S;u&ifhtoifGESh
jrefrmhvuf&,pGifaemfarar&D

Zifvifxef("Ejk)

"နော်မေမေရီသည် ပြေးခုန်ပစ်အားကစားတွင်
မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် ကျွန်းဆွယ်ချန်ပီယံတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း
သိရပြီး ဂျူနီဖာတင်လေးတို့နှင့် တစ်ခေတ်တည်း
ပါလားဟုလည်း ဓာတ်ပုံများအရ သိရှိခဲ့ရသည်။"

ကြေးမုံဆိုသည်မှာ ၎င်း၏ရှေ့တွင် လာရပ်သောသူ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာကို စစ်ဆေးပေးတတ်သော အရာဟုဆိုလျှင်လည်း ရမည်ထင်ပါသည်။ ကြေးမုံရှေ့တွင် အသားဖြူသော သူလာရပ်လျှင် အဖြူအတိုင်းသာ ထင်ပြမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်ထားသောအရောင်နှင့် အဆင်တန်ဆာတို့၏ ပကတိအတိုင်း ဖော်ပြမည်သာဖြစ်၏။ အကယ်၍ လူတစ်ယောက်သည် အာရှတိုင်းသားဖြစ်ပါလျက် ဥရောပဝတ်စုံကို စမတ်ကျကျဝတ်ဆင်၍ ကြေးမုံရှေ့၌ ရပ်ကြည့်ပါလျှင် ကြေးမုံက ထိုသူကို ဥရောပဝတ်စုံနှင့် တွဲလျက်သာ မြင်တွေ့စေပါလိမ့်မည်။

မြန်မာ့ရိုးရာ လက်ဝှေ့ဟုဆိုသော်လည်း ပရိသတ်များ၏ မသိစိတ်တွင် ကရင်အမျိုးသားတို့နှင့် ပတ်သက်မှု ပိုမိုကြီးမားကြောင်း ခံယူထားကြလေသလားဟု တွေးဆဖွယ်ရာရှိပါသည်။ ထို့အတူပင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင် ထိုးသတ်ကြသည့် ရိုးရာလက်ဝှေ့သမားတို့သည်လည်း ရိုးရာလက်ဝှေ့နှင့် ကရင်အမျိုးသားတို့သည် တစ်သားတည်းရှိနေသည်ဟု အယူအဆတစ်ရပ်အနေဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြခြင်းမရှိသည့်တိုင် မသိစိတ်ထဲက ရိုးရာလက်ဝှေ့နှင့် ကရင်အမျိုးသားဆိုသည်မှာ ခွဲခြားမရသောအရာဟု ခံယူထားကြဟန်ရှိသည်။ ထိုစကားကို အရမ်းမဲ့ပြောကြားခြင်း မဟုတ်ပါ။

ရိုးရာလက်ဝှေ့သမားတို့ကို လေ့လာစောင့်ကြည့်မှုအရ ရာနှုန်းပြည့်နီးပါးဟု ဆိုရလောက်အောင်ပင် ကရင်သင်တိုင်းကို ကြိုးဝိုင်းစင်ပေါ်တွင်သာမက ကြိုးဝိုင်းစင်အောက်၌ပင် ဝတ်ဆင်လေ့ရှိကြပြီး ထိုသို့ဝတ်ဆင်ရသည်မှာလည်း တစ်ဦးဦး တစ်ဖွဲ့ဖွဲ့၏ ဖိအားပေးခြင်း၊ ဆွဲဆောင်စည်းရုံးခြင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ မိမိကိုယ်၌က လိုလားနှစ်သက်စွာ ဝတ်ဆင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ လူမျိုးမတူ၊ ကိုးကွယ်ယုံကြည်သည့် ဘာသာမတူသော်လည်း ရိုးရာလက်ဝှေ့ကို ချစ်သူတိုင်း ကရင်သင်တိုင်းကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားကြရာတွင် တူညီကြောင်း တွေ့ရလေသည်။

Myanmar Lethwei World Championship 5 ပြိုင်ပွဲကြီးတွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြပြီး သရေပွဲဖြစ်သွားသည့် ထွန်းထွန်းမင်းနှင့် ရာမာန်တို့၏ ဓာတ်ပုံများကို ပြန်လည်ရှာဖွေကြည့်လျှင် ကရင်သင်တိုင်းဖြင့် ရိုက်ထားသောပုံ အများအပြား တွေ့ရပေမည်။ ထွန်းထွန်းမင်းက ကျိုက်မရောမြို့နယ် ဖနုံရွာသားဖြစ်ပြီး ရာမာန်က ရေးမြို့မှ ဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်နယ်သားများဖြစ်သကဲ့သို့ နှစ်ဦးစလုံးက မွန်လူမျိုးများဟု ဆိုရမည့်သူများဖြစ်သော်လည်း သူတို့သည် ကရင်သင်တိုင်းကို အမြတ်တနိုး ဝတ်ဆင်ရန် ဝန်မလေးခဲ့ကြ။

ထို့အတူပင် ကရင်ပြည်နယ်မှလည်းမဟုတ်၊ ကရင်လူမျိုးလည်းမဟုတ်သော ရိုးရာလက်ဝှေ့ကျော်တို့သည်လည်း ကရင်သင်တိုင်းကို ဝတ်ဆင်ဖူးကြသည်။ ရခိုင်အမျိုးသားထဲမှ ရှားရှားပါးပါး ပေါ်ထွက်လာသည့် လက်ဝှေ့ကျော်တစ်ဦးဖြစ်သော ရွှေမောင် (ကျောက်တော်) ကိုလည်း ကရင်သင်တိုင်းဖြင့် မြင်ဖူးခဲ့သည်။

ထိုသို့ပြည်တွင်းမှ ရိုးရာလက်ဝှေ့ကျော်များသာမဟုတ်သေး ရိုးရာလက်ဝှေ့ကိုချစ်သော ပြည်ပမှ လက်ဝှေ့သမားများသည်လည်း ကရင်သင်တိုင်းကို တန်ဖိုးထား ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ထိုမျှသာမက လက်ဝှေ့သမားအမည်ကိုပင် ကရင်အမည် ခံယူကြသေးသည်။ ကရင်အမျိုးသား ရိုးရာလက်ဝှေ့နည်းပြဆရာ စောဝင်းဇင်ဦး တည်ထောင်ထားသော သတ္တိရိုးရာ လက်ဝှေ့ကလပ်တွင် လာရောက်လေ့လာသင်ကြားကြရင်းမှ ကရင်လက်ဝှေ့သမား

အဖြစ်ခံယူသွားကြသော နိုင်ငံခြားသား အများအပြား ရှိသည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံသား ရှောင်န်က သူ့ကိုယ်သူ စောတင်းပုတ် အမည်ခံယူကာ ခွန်ကျော်ဆွေ၊ ဇမ္ဗူကျော်၊ ဇော်ဇော်စသော ရိုးရာလက်ဝှေ့သမားများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ထိုးသတ်ဖူးသည်။ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံသား အီယန်ကလည်း စောရဲဒင်းဟူသော အမည်ဖြင့် ပြည်သူ့ဥယျာဉ်ထဲ၌ ကျင်းပသောပွဲတွင် ဇော်ဇော်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ အီတလီဖခင်နှင့် ဂျာမနီမိခင်တို့က အန်ဂိုလာနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားခဲ့သော နီကို (Nico) ကလည်း စောနီကိုး အမည်ဖြင့် ဖိုးသော် (အနီရောင် သွေးသစ်)နှင့် သရေပွဲ၊ ဇာမဏီ (မှော်ဘီ) ကို အလဲထိုးပွဲများ ဆင်နွှဲဖူးသည်။

ဂျပန်လက်ဝှေ့သမားထဲကတော့ ကရင်လက်ဝှေ့သမား အမည်ခံသူ အတော်များသည်။ ဒိုင်ခိခါနဲကိုက စောရွှေကို၊ တာရိုနိရှိက စောဒမ်းနီ၊ မာဆာရိုက စောနှင်းမြူ၊ အာရိ (Arai)က စောအရိုင်း ဟူသောအမည်တို့ဖြင့် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကရင်လက်ဝှေ့သမားအဖြစ် ခံယူကြသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံသား ဘာစီယန်ကလည်း စောဘစ် ဟူသော ကရင်အမည် ခံယူ၍ ရိုးရာလက်ဝှေ့ ကြိုးဝိုင်းထဲ ဝင်ခဲ့ဖူးသည်။

ကွယ်လွန်သွားရှာပြီဖြစ်သော ဆရာကြီး ရန်ကုန်အောင်ဒင်ရှိစဉ်က အီရန်နိုင်ငံသား အလီကို ရိုးရာလက်ဝှေ့သင်ကြားပေးပြီး ကြိုးဝိုင်းထဲဝင်စေသည့်အခါ စောရွှေဘ ဖြစ်လာလေသည်။ ဆိုခဲ့သူအားလုံးတို့သည် ရိုးရာလက်ဝှေ့ကြိုးဝိုင်းထဲသို့ ကရင်သင်တိုင်း ဝတ်ဆင်တက်ရောက်လာခဲ့ကြပြီး ပွဲပြီးသောအခါလည်း ကရင်သင်တိုင်းကို စွဲမြဲစွာ ဝတ်ဆင်တတ်ကြပြန်သည်။ ထိုသို့ ကရင်သင်တိုင်းကို နှစ်သက်မြတ်နိုးကြသူများထဲတွင် မြန်မာ့ရိုးရာလက်ဝှေ့ ပထမတန်းချန်ပီယံဟု သတ်မှတ်ထားကြသည့် ထွန်းထွန်းမင်းအား အနိုင်ရဖူးသဖြင့် ပထမတန်းချန်ပီယံဟု အငြင်းပွားနေကြသော ကနေဒါနိုင်ငံသား ဒေ့ဗ်လက်ဒ်လည်း ပါဝင်သည်။ သူက ရိုးရာလက်ဝှေ့သမားအမည်ကို ဒေဝဟု ခံယူထားသော်လည်း ပွဲတိုင်းလိုလိုပင် ကရင်သင်တိုင်းကိုသာ ဝတ်ဆင်၍ ကြိုးဝိုင်းထဲ ဝင်သည်။

ထိုအကြောင်းများတွေးမိသောအခါ နော်မေမေရီဆိုသော အမျိုးသမီးကြီး တစ်ယောက်ကို သတိရမိလာသည်။ နော်မေမေရီကို ကျွန်တော် စတင်မြင်ဖူးစဉ်က ကျွန်တော့်အသက် ၁၀ နှစ်ပင် မပြည့်တတ်သေးဟု ထင်သည်။ သီတင်းပတ်အလိုက်ဖွင့်သော ကျေးလက်ဆေးပေးခန်းတစ်ခုတွင် ဖြစ်၏။ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးမှူး ဦးတင်ထွဋ်ဆိုသူက သူ၏ဂျစ်ကားလေးဖြင့် ဆေးခန်းသို့ လာသောအခါ ရှေ့ခန်းတွင် ဇနီးဖြစ်သူ နော်မေမေရီလည်း ပါလာမြဲဖြစ်သည်။ နော်မေမေရီကလည်း သူနာပြုဆရာမတစ်ဦးပင်ဖြစ်လေရာ ဆင်ပြောင်ကြီး သွားလေရာ ဆင်မယဉ်သာ လိုက်ပါရစမြဲ ဆိုသည်မျိုး ဖြစ်တော့သည်။

ထိုစဉ်က ကျွန်တော်မြင်ရသော နော်မေမေရီသည် သူနာပြုဝတ်စုံနှင့် မဟုတ်ဘဲ အရပ်ဝတ်ဖြင့်ဖြစ်ပြီး နေကာမျက်မှန် တပ်ထားပေရာ တောသား ကျွန်တော့်မျက်စိထဲတွင် အလွန်ပင် ခေတ်ဆန်နေလေတော့၏။ ထောင်ထောင်မောင်းမောင်းဖြင့် ယောကျာ်းပီသ (ကျွန်တော့်မျက်စိထဲတွင် ရုပ်ရှင်မင်းသား မြတ်လေးနှင့်တူသည် ဟုထင်မိ) သော ဦးတင်ထွဋ်ကလည်း နေကာမျက်မှန်ဖြင့်ပင်ဖြစ်လေရာ သူတို့စုံတွဲကို ကျွန်တော် အလွန် သဘောကျမိလေတော့သည်။

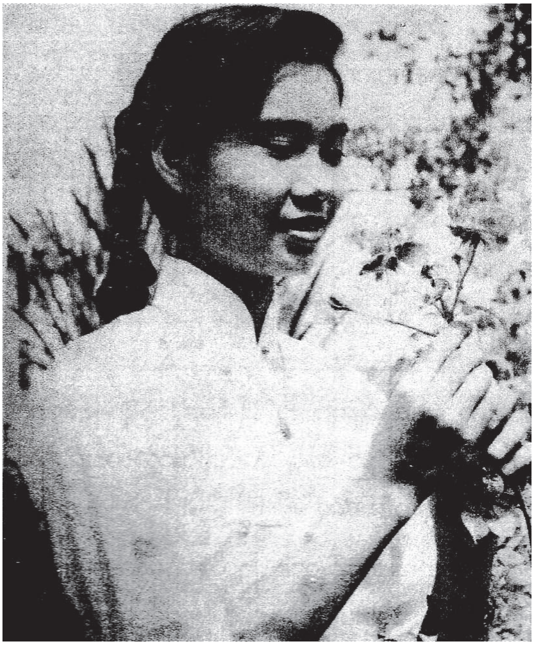

နော်မေမေရီ

ကျွန်တော်က ကရင်စစ်စစ်ဖြစ်သော်လည်း ကရင်စကားကို စားပြီးပြီလား၊ ဘာဟင်းချက်လဲ၊ ရေသောက်မယ် ဆိုသည်လောက်သာ ပြောတတ်၏။ မိဘများက အပြောနည်းကြပြီး ပတ်ဝန်းကျင်တွင်လည်း ကရင်စကား ပြောသူ နည်းသောကြောင့် နောက်ပေါက် ဧရာဝတီကရင်များကဲ့သို့ ကျွန်တော်လည်း ကရင်စကား မပြောတတ်သူစာရင်းထဲ ပါခဲ့ရလေသည်။

ထိုစဉ်ကတော့ ရှေးလူကြီးများထဲတွင် ကရင်စကား (မို့ထိပ်)ကို ကောင်းကောင်းပြောတတ်သူများ ရှိသေးပေရာ ဆေးခန်းလာပြသော လူကြီးများနှင့် နော်မေမေရီတို့ ကရင်စကားဖြင့် အပြန်အလှန် ပြောကြားနေကြသည်ကို ငေးကြည့်၍သာ နေခဲ့ရဖူးသည်။ ကျွန်တော့်အမို့ အပါအဝင် လူကြီးပိုင်းကတော့ နော်မေမေရီကို ဆရာမ မေရီဟုသာ ခေါ်တတ်ကြသည်။ သူ့ ရှေ့တွင် ခေါ်ခြင်းတော့ မဟုတ်ဘဲ ဆရာမနော်မေမေရီအကြောင်း မိန်းမချင်း ပြောကြသည့်အခါ ခေါ်ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

သူတို့အပြောအရ ဆရာမ မေရီက ခရစ်ယာန် (ဘက်ပတစ်)ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ကျွန်တော်ကလည်း လူကြီးတွေအပြောကို နားထောင်ရင်းမှ အင်း ... ဒါ့ကြောင့် ခေတ်ဆန်တာပေ့ါဟု ကလေးတွေး တွေးမိလိုက်သေးသည်။ သို့ရာတွင် ဆရာမနော်မေမေရီ၏ ခေတ်ဆန်ပုံမှာ အချို့အမျိုးသမီးများကဲ့သို့ လော်လော်မာမာမဟုတ်ဘဲ စမတ်ကျသည်ဟု ဆိုရမည်ထင်သည်။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဟောဟောဒိုင်းဒိုင်း ပြောပုံနှင့် ရင်းနှီးနွေးထွေးပုံကလည်း နောင်တွင် ကျွန်တော်တွေ့ရသော ကရင်သူနာပြုဆရာမများကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကျွန်တော်သိခဲ့သော ကရင်ခရစ်ယာန် သူနာပြုဆရာမ နော်မေမေရီနှင့် ကျွန်တော်တို့က တစ်ခါမျှထပ်၍ အနီးကပ်မဆုံဖြစ်ကြတော့ပါ။ ရံဖန်ရံခါတွင် ကျွန်တော်တို့ ရွာကိုဖြတ်၍

ခနေဖြူသို့ သူတို့ဇနီးမောင်နှံ ဂျစ်ကားလေးဖြင့် အသွားအပြန်ပြုသည့်အခါ လှမ်း၍ မြင်ရခြင်းမျိုးသာ ရှိသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်နှင့် ဆရာမ နော်မေမေရီတို့ မဆုံဖြစ်ခဲ့ကြသည်မှာ သူကွယ်လွန်ပြီးသည်အထိပင် ဖြစ်သည်။

မှတ်မှတ်ရရ ၂၀၁၃ ခုနှစ်က နေပြည်တော်တွင်ကျင်းပသော ဆီးဂိမ်းမတိုင်မီ ဖြစ်၏။ နော်မေမေရီ၏ သမီးကြီးဖြစ်သူ အလယ်တန်းပြဆရာမ ဒေါ်မြမြတ်ထွဋ်က မိခင်ဖြစ်သူ နော်မေမေရီ၏ မြန်မာ့လက်ရွေးစင်အားကစားသမားဘဝက ရရှိခဲ့သော ဆုတံဆိပ်များကို အိမ်တွင် သိမ်းထားမည့်အတူတူ မြန်မာနိုင်ငံအိုလံပစ်ကော်မတီသို့ လှူဒါန်းလိုသည်ဟု ဆိုလာ၏။

ထိုအချိန်က အားကစားဝန်ကြီးကလည်း အားကစားသမိုင်းပြတိုက်ပုံစံမျိုး ဖန်တီးရန်အတွက် ဆုတံဆိပ်အပါအဝင် အမှတ်တရပစ္စည်းများ အလှူခံသည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်နေသည်။ ထိုအကြောင်း သတင်းစာ၊ ဂျာနယ်များ၌ ဖတ်ရှုမိသော ဒေါ်မြမြတ်ထွဋ်က သူ၏မိခင်ကြီး မြန်မာ့လက်ရွေးစင်ဘဝက ရရှိခဲ့သော ရွှေတံဆိပ်အပါအဝင် အမှတ်တရပစ္စည်းများကို လှူဒါန်းလိုသည်ဟု ကျွန်တော့်ကို အကူအညီ တောင်းလာသည်။

ထိုတွင်မှ နော်မေမေရီသည် ပြေးခုန်ပစ်အားကစားတွင် မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် ကျွန်းဆွယ်ချန်ပီယံတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း သိရပြီး ဂျနီဖာတင်လေးတို့နှင့် တစ်ခေတ်တည်းပါလားဟုလည်း ဓာတ်ပုံများအရ သိရှိခဲ့ရသည်။

ကရင့်ရှေ့ဆောင်ဂျာနယ်တွင် "အမျိုးသမီးအမြင့်ခုန်ချန်ပီယံ မေမေရီ" ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသောဆောင်းပါးကို ဖတ်ရှုခွင့်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထိုဆောင်းပါး ဖော်ပြသည့်အချိန်က နော်မေမေရီ၏ အသက်အရွယ်က ၂၀ မျှသာ ရှိသေးသည်။ ဆောင်းပါးနိဂုံးပိုင်းတွင် "ဒါနဲ့ မေမေရီဟာ ကရင်ပဲလား" ဟု စူးစမ်းမိရာ "ကရင်အမျိုးသမီးပေါ့"ဟု ပြုံးရွှင်စွာ ဖြေကြားလိုက်သည်။ "အသက် ၂၀ အရွယ် အရပ် ၅ပေ

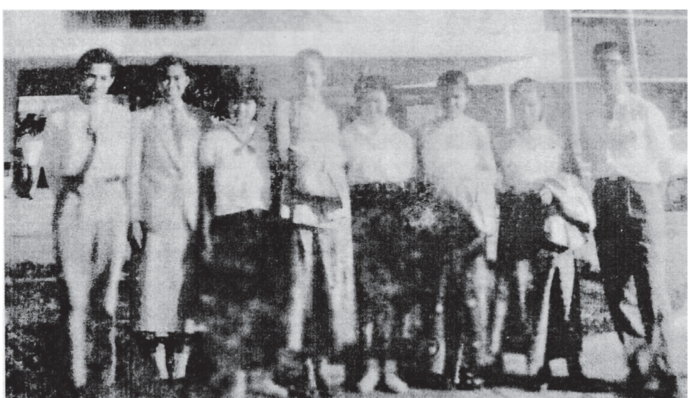

ပထမအကြိမ်မြောက် အရှေ့တောင်အာရှကျွန်းဆွယ် အားကစားပြိုင်ပွဲဝင်များကို ထိုင်းနိုင်ငံ ဒွန်မောင်းလေဆိပ်တွင် တွေ့ရစဉ်။
(ဝဲမှ ဒုတိယမြောက်မှာ နော်မေမေရီ၊ စတုတ္ထမြောက်မှာ ဂျင်နီဖာတင်လေး)

ဗြလက်မ ချစ်စဖွယ်ရုပ်ရည်ရှိပြီး ကရင်စကားကို ရေလည်ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောဆိုနိုင်သော အဘ Mr.Kan Win Far၊ အမိ ဒေါ်ညွှန့်မေတို့၏သမီး အမြင့်ခုန်ကြယ်ပွင့်မလေး မေမေရီကို ကရင်၏သမီးပျိုတစ်ယောက်အဖြစ် မည်သူက ငြင်းဆိုနိုင်အံ့နည်း”ဟု ဖော်ပြထားသည်။ (မူရင်းသတ်ပုံနှင့် ဝါကျဖွဲ့ ပုံအတိုင်း – ကရင် ရှေ့ဆောင်ဂျာနယ် အတွဲ (၁) အမှတ် (၉)၊ ဩဂုတ် ၁၉၆၂)

ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်ငယ်စဉ်ကတည်းက အမို့တို့က နော်မေရီဟု ချစ်စနိုးခေါ်သည့် နော်မေမေရီကို ကရင်အမျိုးသမီးအဖြစ်ပင် မှတ်ထင်ပိုက်စွဲလာခဲ့ခြင်းကို ပို၍ထောက်ခံချက်ပေးလိုက်သကဲ့သို့ ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကရင့်ကြေးမုံအတွက် နော်မေမေရီအကြောင်း ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ရေးချင်သည့်အတွက် သမီးအကြီးဆုံးဖြစ်သူ ဆရာမ (တောင်ပိုင်း အ.မ.က) ဒေါ်မြမြတ်ထွဋ်ထံသို့ သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။

ထိုအခါတွင်မှ နော်မေမေရီသည် ဖခင်တရုတ်အမျိုးသား၊ မိခင်ထားဝယ်သူတို့က ဖျာပုံမြို့တွင် မွေးဖွားခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ အပျိုကြီး ဆရာမဒေါ်မြမြတ်ထွဋ်က ပြုံးလျက် “အမေ့ရဲ့အဖေက တရုတ်အမျိုးသားပါ။ သူ့နာမည်ကြည့်ပါလား။ သူက ပေသီးတွက်တာ အရမ်းကျွမ်းတော့ စာရင်းလိုက်စစ်တဲ့အလုပ် လုပ်တယ်။ အဘွားကတော့ ထားဝယ်သူပေါ့။ စကားပြောရင် ထားဝယ်သံ ဝဲတယ်။ အသားလည်းဖြူတယ်။ အဘွားရဲ့ အစ်ကိုကြီးက ဖျာပုံ BBM ကျောင်းမှာ သင်းအုပ်ဆရာဆိုတော့ အဘွားက အစ်ကိုနဲ့လိုက်နေရင်း အဘိုးနဲ့ အကြောင်းပါတာ။ အမေ့ကို ဖျာပုံမှာပဲမွေးတော့ ဖျာပုံသူဖြစ်ပြီး ကရင်တွေကြားထဲမှာ ကြီးပြင်းလာတော့ သူ့ကိုယ်သူ ကရင်မှုကရင်ပဲ။ အခုတောင် အမေမရှိတော့လို့ ဒီလိုပြောရဲတာ။ သူ့ရှေ့မှာ သူ့ကို ကရင်မဟုတ်ဘူးပြောရင် သေပြီသာမှတ်။ အရမ်း စိတ်ဆိုးတာ” ဟု ပြောသည်။

နော်မေမေရီက ဒုတိယသမီးဖြစ်ပြီး သူ့အထက်တွင် ဦးမောင်မောင်အေး၊ သူ့အောက်တွင် ဦးကိုကိုလေးဆိုသော သားနှစ်ဦး၏အလယ်မှ မွေးခဲ့သော မိန်းကလေးဖြစ်၍ပင်လားမသိ အားကစားဘက်တွင် ဝါသနာကြီးသလောက် ထူးချွန်သည်။ ယောကျ်ားလေးများနှင့် ရင်ပေါင်တန်း ကစားနိုင်သူ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တန်းခုန် အားကစားတွင် ယောကျ်ားလေးများ သူ့ကို မယှဉ်နိုင်။

မေမေရီတို့ မွေးချင်း ငါးယောက်ရှိရာ ဦးကိုကိုလေးအောက်မှ တင်တင်အေး ဆိုသော ညီမတစ်ယောက်နှင့် မောင်အငယ်ဆုံး ဦးတိုးလေးဆိုသူ တို့ ဖြစ်သည်။ မေမေရီ ညီမဖြစ်သူ တင်တင်အေးကလည်း သူ့ကိုယ်သူ နော်တင်တင်အေးကနေ တစ်ပြားသားမှ မလျှော့။ (နော်တင်တင်အေးက စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်မှ Eco ဘွဲ့ရပြီး ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနတွင် အရာရှိအဖြစ်မှ အငြိမ်းစားယူကာ ရန်ကုန်မြို့တွင် နေထိုင်ကြောင်း သိရသည်)

နော်မေမေရီကတော့ ကရင်အမျိုးသမီးငယ်အများစု ဝါသနာရှိသော သူနာပြုဆရာမ အလုပ်ကို စိတ်ဝင်စားသည့်အတွက် ရန်ကုန်(ဒပ်ဖရင်)တွင် သားဖွားဆရာမ သင်တန်း လာတက်သည်။ ထိုသင်တန်းတက်ခြင်းသည် ဓနုဖြူမြို့မှ ကျန်းမာရေးမှူးသင်တန်း လာတက်သူ ဦးတင်ထွဋ်နှင့် ဖူးစာဖက်ဖို့ အကြောင်းဖန်လာခြင်းဟုပင်ဆိုရပေမည်။ တကယ်လည်း လိုက်ဖက်သည့် စုံတွဲဖြစ်ပါပေ၏။

ကျေးလက်ကျန်းမာရေးမှူးနှင့် သူနာပြုဆရာမတို့စုံတွဲ ဓနုဖြူမြို့ ညောင်ချောင်း ကျေးလက်တွင် ပထမဆုံး တာဝန်ကျပြီး ၁၉၆၇ ခုနှစ်ဝန်းကျင်၌ မြောင်းမြမြို့နယ် တူးချောင်း ကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြရသည်။ ဖျာပုံသူ နော်မေမေရီအတွက် မြောင်းမြမြို့နယ်အတွင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ရခြင်းသည် ကရင်ဆွေမျိုးများဖြင့် ပြန်လည်ဆုံစည်းရခြင်းဟုပင် ဆိုရပေမည်။

ထိုစဉ်က ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင် ကရင့်တော်လှန်ရေးတပ်ဖွဲ့တို့ အားကောင်းစဉ်ကာလဖြစ်ပြီး နော်တစ်လုံးစိန် နာမည်ကျော်နေသည့် အချိန်လည်း ဖြစ်သည်။ ဆရာမ နော်မေမေရီတို့ ကျေးလက်ဆေးခန်းနှင့် မဝေးလှသည့် တောင်ကုန်းပေါ်တွင် ရဲကင်းရှိပေရာ မကြာခဏ တိုက်ပွဲကြား ရောက်ခဲ့ရသည်။

သို့ရာတွင် ထိုအချိန်၌ သူငယ်တန်းအရွယ် ရောက်နေပြီဖြစ်သောသမီးကြီးမြမြတ်ထွဋ်နှင့် ကလေးငယ်များကိုသာ ဖုံးခိုကျင်း၌ထား၍ ဦးတင်ထွဋ်နှင့် နော်မေမေရီတို့ကတော့ ဆေးခန်း၌ လှုပ်ရှားနေကြရသည်။ တိုက်ပွဲဖြစ်သည်ဆိုလျှင် နှစ်ဖက်စလုံး၌ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသူတို့ရှိကြမြဲဖြစ်ပေရာ နော်မေမေရီတို့က ဘယ်သူဘယ်ဝါဟု သဘောမထား၊ လူနာသည် လူနာသာဖြစ်၏ဟူသော (သမားတော်တို့၏) ခံယူချက်ဖြင့် နှစ်ဖက်စလုံးမှ ဒဏ်ရာရသူများကို ကုသပြုစုပေးရလေသည်။

ဆေးခန်းကို အလယ်တွင်ထား၍ ဟိုဘက်ခြမ်း၊ ဒီဘက်ခြမ်းမှာ နေရာချ၍ ကုသပေးရခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ နှစ်ဖက်စလုံးကလည်း တိုက်ပွဲနယ်မြေတွင် သူသေကိုယ်သေ ပစ်ကြ ခတ်ကြသော်လည်း ဆေးခန်းနယ်မြေကိုကား သဘောတူစာချုပ်မထားသော နားလည်မှုဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေး နယ်မြေအဖြစ် ခံယူသတ်မှတ်ထားကြသည်။

ထိုတွင် နော်မေမေရီ၏ ကရင်စကား ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုက တာသွားလှသည်။ ငါတို့ ကရင်အမျိုးသမီးဟူသော လူမျိုးသံယောဇဉ်ကြောင့်လည်း ဆရာမတစ်ဦးအဖြစ် လေးစားမှု ထက်ပို၍ ချစ်ခင်ကြပေရာ အစိုးရဝန်ထမ်းဆိုသော အမြင်မျိုး မရှိကြပေ။

“သူ့ကိုယ်သူ အစဉ်သဖြင့် ကရင်လူမျိုးဟုပင် ခံယူခဲ့သော နော်မေမေရီကို သူနှင့် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ပတ်သက်ခဲ့ကြ သူများကလည်း ကရင်အမျိုးသမီး အဖြစ်ပင် မှတ်ယူကြသည်။”

၁၉၆၉ ခုနှစ်အလွန်တွင် မြောင်းမြမြို့နယ် တူးချောင်းကျေးရွာမှ ကျုံပျော်မြို့နယ် ရေစခန်းကျေးရွာသို့ မောင်နှံစုံပြောင်းရွှေ့ တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြရပြီး ထိုမှသည် ကျုံပျော် မြို့နယ်နှင့် နယ်ချင်းစပ်နေသော ဓနုဖြူမြို့နယ်အပိုင် ကျုံတနီးကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြ သည်။ ကျုံတနီးတွင် အချိန်အကြာဆုံး တာဝန်ထမ်းဆောင်ရပြီး ထိုရွာမှာပင် နော်မေမေရီ က သူနာပြုဆရာမလုပ်သက် ၁၇ နှစ်အရောက်တွင် အနားယူလိုက်သည်။

ထိုစဉ်က ဓနုဖြူမြို့နယ် ပြည်သူ့ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ကျုံတနီးသား ဦးသိန်းအောင်က ကျုံတနီးကို တိုက်နယ်ဆေးရုံအဆင့်သို့ အဆင့်မြှင့်တင်ရန် ကြိုးစားမှု အောင်မြင်သည့်အတွက် ကျေးလက်ကျန်းမာရေးမှူးနှင့် သူနာပြုဆရာမတို့စုံတွဲ ပြောင်းရွှေ့ဖို့ဖြစ်လာသည်။ သာပေါင်း မြို့နယ် စက်ဒေါင့်ကြီးကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

အရင့်အရင်က ဆင်ပြောင်ကြီးသွားရာ ဆင်မယဉ်သာ လိုက်ပါမြဲဖြစ်သော်လည်း ယခုအချိန်တွင်တော့ သမီးကြီး မြမြတ်ထွဋ်အပြင် ဒွေးဒွေးလှိုင် (ခ) သူဇာထွဋ်၊ သား မျိုးမင်း ထွဋ်၊ သမီး ကေသီထွဋ်နှင့် ရီရီနိုင်ထွဋ် ဟူ၍ သားသမီး ငါးဦးရှိနေပြီဖြစ်ရာ သူတို့လေးတွေကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ရပေဦးမည်။

ထို့ကြောင့် ဦးတင်ထွဋ်တစ်ဦးတည်းသာ စက်ဒေါင့်ကြီးကျေးရွာသို့ သွားရောက် တာဝန်ထမ်း ဆောင်ရပြီး နော်မေမေရီကတော့ အငြိမ်းစားယူလိုက်ရသည်။ သူ့ကိုယ်သူ အစဉ်သဖြင့် ကရင်လူမျိုးဟုပင် ခံယူခဲ့သော နော်မေမေရီကို သူနှင့်ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ပတ်သက်ခဲ့ကြသူများကလည်း ကရင်အမျိုးသမီးအဖြစ်ပင် မှတ်ယူကြသည်။ သူကလည်း ကရင်အသိုက်အဝန်းတွင် ကရင်စကား အားရပါးရပြောရခြင်းကို ခုံမင်သူဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ခင်ပွန်းဖြစ်သူ၏ ဆွေမျိုး အသိုက်အဝန်းနှင့် ပနံသင့်သကဲ့သို့ သူငယ်ငယ်ကပင် သက်ဝင်ယုံကြည်ခဲ့သော ဘက်ပတစ်ခရစ်ယာန် ဘာသာဝင်အဖြစ် အသက် ၆၈ နှစ် ကွယ်လွန် ချိန်အထိ ခံယူသွားခဲ့သည်။

သမီးကြီးဖြစ်သူ ဒေါ်မြမြတ်ထွဋ်က “မေမေက သူ့ကိုယ်သူ တစ်သက်လုံး ကရင် လူမျိုးလို့ မှတ်ယူသွားခဲ့တာ။ တချို့အကြောင်းသိတွေက ကရင်မဟုတ်ဘူးလို့ စရင်တောင် အစ မခံဘူး။ တခြားနေရာမှာ သဘောကောင်းပေမယ့် အဲဒါတစ်ခုတော့ မရဘူး။ ဓနုဖြူမှာ လည်း ကရင်အသိုက်အဝန်းရှိတော့ ကမ်းနားက ဘုရားကျောင်းမှာ တနင်္ဂနွေနေ့တိုင်း ဝတ်ပြုတယ်။ တစ်လောလေးကပဲ မေမေ့အတွက်ရည်စူးပြီး ဘုရားကျောင်း ပြင်ဆင်တဲ့အထဲ ကို အလှူငွေ ထည့်လိုက်သေးတယ်” ဟု ပြောကြားသည်။

သူ့ကိုယ်သူ ကရင်လူမျိုးအဖြစ် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ယုံကြည်နှလုံးပိုက်ထားသကဲ့ သို့ သူ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ရာဘာသာကို တစ်သက်တာလုံး နှလုံးသွင်းခဲ့သော်လည်း သားသမီး များကို အတင်းအကျပ် သိမ်းသွင်းခြင်းမျိုး မရှိ။ အတင်းအကျပ် သိမ်းသွင်းခြင်းထက် နှလုံးသားက ယုံကြည်ခြင်းကသာ ရသမြောက်သော ဘဝကို ရရှိမည်မဟုတ်ပါလား။ တရုတ် လူမျိုးဖခင်နှင့် ထားဝယ်သူမိခင်တို့မှ မွေးဖွားသော နော်မေမေရီသည် ကရင်ကြေးမုံရှေ့တွင် ရပ်မည်ဆိုလျှင် ကရင်အဖြစ်သာ လိပ်ပြာသန့်စွာ တွေ့ရှိရမည်ဟု ဆိုလိုက်ချင်ပါသည်။

ဇင်လင်းထွန်း(ဓနုဖြူ)

rdcpfAH&m ñ e&Y Zmwdefsm;

aumfZmatmif

“သီပေါမင်း၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များသည်
အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာကို
ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်ဆိုသည့် ခံယူချက်အပြည့်ဖြင့်
ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏
မျိုးချစ်တပ်ဖွဲ့များဖြစ်၏။”

၁၂၄၇ ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၈ ရက်နေ့မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာလူမျိုး တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့သည် တိုင်းတစ်ပါး၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ကျရောက်ခြင်းဖြင့် ရာဇဝင်သမိုင်း တွင်ရစ်တော့မည့်ဖြစ်ရပ်ကို မြန်မာပြည်သူလူထုကြီး ကြိုတင်မသိမမြင်နိုင်ခဲ့ပါ။ မြန်မာတို့၏အရှင်သခင် ဘုရင်မင်းတစ်ပါးဖြစ်သူ သီပေါမင်းအား အင်္ဂလိပ်တို့က နန်းချ၍ အိန္ဒိယပြည် ရတနာဂီရိမြို့သို့ ပါတော်မူစဉ်က မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံး၏ ကံကြမ္မာကား လုံးဝပြောင်းလဲသွားချေပြီဟူ၍ ပြည်သူတို့ မရိပ်စားမိကြ။ တစ်မင်းမကောင်း တစ်မင်း ပြောင်းလဲခြင်းမျှသာ နှလုံးပိုက်ခဲ့ကြသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်ကလည်း ကြုံတွေ့နေကျ ဖြစ်၍ မင်းပြောင်းမင်းလဲဟု ပေါ့ပေါ့တန်တန် တွေးထင်ယူဆခဲ့ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာမင်းတစ်ပါးပါးကို ပြန်လည်နန်းတင်လိမ့်မည်ဟူသော ကောလာဟလစကားကို ရိုးသားစွာ အတွင်းကျိတ်ယုံကြည်၍ မျှော်လင့်ခြင်းများစွာ မျှော်လင့်စောင့်စားခဲ့ကြသည်။

ပြည်သူတို့ ယုံကြည်ကိုးစားမျှော်လင့်စေရန်လည်း နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့က လိမ္မာ ပါးနပ်စွာ အသုံးချခဲ့ကြသည်။ မြန်မာဘုရင်ကို နန်းချခဲ့သော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးအချက်အချာ ဖြစ်သော လွှတ်တော်ကို ယခင်ကအတိုင်း မဖျက်သိမ်းသေးဘဲ ဆက်လက်တည်ရှိစေပြီး အထက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဝန်၊ ဝန်ထောက်၊ ဗိုလ်၊ စစ်ကဲနာခံ၊ မြို့သူကြီး၊ ရွာသူကြီး၊ မြင်းစီး၊ မြင်းခေါင်း စသည်တို့ကို ၎င်းတို့အသီးသီး၏ သက်ဆိုင်ရာ နယ်မြေဒေသလုံခြုံအေးချမ်းရေး ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးအတွက် ဆက်လက်တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းထားရန် ဂျင်နရယ်ပရင်ဒါဂတ်၏ ၁၈၈၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၁ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြည်သို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်ကြောင့် မြန်မာ နိုင်ငံနှင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများမှာ လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံး၍ တိုင်းတစ်ပါးသား အင်္ဂလိပ်၏ ကျွန်သပေါက်ဘဝကျရောက်ခဲ့ရသည်ဖြစ်ရပ်ကို နားမလည်နိုင်သေးခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်စင်စစ်မှာ ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်ဖွဲ့စစ်ဦးစီးချုပ်ဖြစ်သူ ဂျင်နရယ်ပရင်ဒါဂတ်၏ တိုင်းပြည်သို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်မှာ အစီအစဉ်သစ်၊ စနစ်သစ်၊ လူသစ်အစားမထိုးနိုင်မီ တိုင်းပြည်အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် ရည်သန်လုပ်ဆောင်ချက်မျှသာ ဖြစ်ပေ သည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၃ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအားလုံး နီးစပ်ရာဗြိတိသျှတပ်ဖွဲ့များထံ လက်နက်ချကြရန် လွှတ်တော်က အမိန့်ပြန်တမ်း ထုတ်ပြန် သော်လည်း မင်းနေပြည်တော်အနီးဝန်းကျင်ရှိ တပ်များသာ လက်နက်ချခဲ့ကြပြီး ကျန် မည်သည့် မြန်မာ့တိုင်းရင်းသား မျိုးချစ်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ကမျှ လက်နက်မချခဲ့ချေ။ အောက်မြစ်စဉ် စစ်ကြောင်း၊ တောင်ငူစစ်ကြောင်းနှင့် တောင်တွင်းကြီးစစ်ကြောင်းများမှ စစ်သည်များသည် ဘုရင့်လက်နက်တိုက်တော်မှ မူလက ထုတ်ပေးထားသော လက်နက် များကို ဆက်လက်ကိုင်ဆောင်ထားကြသည်။ သီပေါမင်း၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များသည် အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်ဆိုသည့် ခံယူချက်အပြည့်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာတိုင်းရင်းသားတို့၏ မျိုးချစ်တပ်ဖွဲ့များဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံး၍ တစ်ပါးကျွန်ဘဝသို့ ကျရောက်ခြင်းကို သဘောပေါက် နားလည် လာချိန်၌ ဘုရင့်သစ္စာခံမြို့သူကြီး၊ ရွာသူကြီး၊ မြင်းစီး၊ မြင်းခေါင်းအပေါင်းတို့မှ ဦးစီး ခေါင်းဆောင်ပြု၍ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ကို ရရာလက်နက်စွဲကိုင်၍ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ် မတ်လ ၃ ရက်နေ့တွင် မဟာဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးဘားနတ်က မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာတွင်း သွတ်သွင်းလိုက်ကြောင်း၊ မြန်မာမင်းများ အုပ်စိုးခွင့်ရတော့မည်မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာလိုက်သောအခါတွင် မြန်မာမျိုးချစ်ပြည်သူတို့အမြင်၌ ဘုရင်သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်သာမက သာသနာတော်ကို စောင့်ရှောက်ချီးမြှောက်သော သာသနာ့ဒါယကာလည်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဘုရင်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းခြင်းဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဘာသာ၊ သာသနာကို မှေးမှိန်အောင် ဖျက်ဆီးမည့် ရန်သူတော်များအဖြစ် အင်္ဂလိပ်တို့အား မုန်းတီးရွံရှာခဲ့သလို မြန်မာဘုရင်သီပေါမင်းရိစဉ်က ဗြိတိသျှ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ကျူးကျော်မှုကို ခုခံတိုက်ရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့အား အမိန့်ပြန်တမ်းတွင် ပါရှိသကဲ့သို့ အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာနှင့် နိုင်ငံအကျိုး၊ ဂုဏ်သိက္ခာကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့တို့ကို တော်လှန်တိုက်ခိုက်လေတော့၏။ ထိုသို့ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးတွင်ဘုရင့်အနွယ် ဆွေတော်၊ မျိုးတော်၊ မင်းညီမင်းသားများ၊ ဗိုလ်မှူးတပ်မှူးများ၊ မြို့သူကြီး၊ ရွာသူကြီး၊ မြင်းစီးမြင်းခေါင်းများသည် သူ့ကျွန်သပေါက်ဘဝမှ လွတ်မြောက်စေရန် ဇာတိမာန်တက်ကြွကာ အကွက်အကွင်းသင့်ရာ နယ်မြေအတွင်း ခိုဝင်လျက် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ကို မြန်မာပြည်အနှံ့ ပုန်ကန်တော်လှန်ခဲ့ကြပေသည်။ အထက်မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်တွင် ၁၈၈၆ ခုနှစ်အတွင်း ဗြိတိသျှကင်းတပ်ပေါင်း ၁၀၀ ခန့် ထားရှိနိုင်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာတိုင်းရင်းသားမျိုးချစ်တော်လှန်ရေးသမားတို့၏ မကြာခဏ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းမရှိချေ။ ထိုသို့ မျိုးချစ်တော်လှန်ရေးသမားများထဲတွင် မြင်းခြံစီရင်စုနှင့် ပုဂံစီရင်စုအကြားတွင် တည်ရှိသော ဝဲလောင်၌ အခြေစိုက်တိုက်နေသည့် မြင်းခေါင်းမင်းဗိုလ်ရာညွန့်သည်လည်း ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့ပေ၏။

နယ်ခြားအုပ်ချုပ်ရေး ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး

၁၂၄၆ ခုနှစ် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရမင်းများနှင့် တိုင်းရေးပြည်ရာ၊ ကူးလူးဆက်ဆံမှု၊ ကျောက်တိုင်၊ နယ်ခြားအုပ်ချုပ်မှုအစ ညီညွတ်ခြင်းမရနိုင်သော စာချုပ်ကိစ္စ အရပ်ရပ်များအဆုံး နိုင်ငံတော်အရေးတို့ကို မြန်မာမှူးမတ် အရာရှိကြီးများ အရေးတကြီး ဆွေးနွေးနေကြခိုက် တစ်ဖက်မှ စစ်သည်တော် လက်နက်များကို အလျင်အမြန်ဖွဲ့စည်းနေချိန် မန္တလေးရွှေနန်းတော်မှ ဘုရင်သီပေါမင်းမြတ်၏ အမိန့်တော်နှင့် “နေမျိုးမင်းလှကျော်ခေါင်ဘွဲ့ရ ဝဲလောင်မြင်းခေါင်း ဗိုလ်ရာညွန့်အား အလျင်အမြန် ရွှေနန်းတော်ဖဝါးအောက် အဖူးအမြော်လာရောက်ရမည်” ဟူသော အမိန့်စာချွန်တော် ရောက်လာသဖြင့် မဆိုင်းမတွ မြင်းလျင်ဖြင့် ခြေကုန်သုတ်ခဲ့လေသည်။

သီပေါမင်းရှေ့တော်မှောက် ခစားရောက်လာသောအခါ –

“နိုင်ငံတော်အရေး ရန်သူများရှုပ်ထွေးမည့်ကိစ္စ နီးကပ်လှသည်ကြောင့် သက်စွန့်ကြိုးပမ်း၊ သူကောင်းအဖြစ် အမှုတော်ထမ်းနိုင်မည်လော” ဟု ဘုရင်သီပေါမင်းကိုယ်တိုင် မှူးမတ်စုံညီရှေ့ဝယ် အမိန့်ရှိတော်မူ၏။

ထိုအခါ မြင်းခေါင်းမင်းဗိုလ်ရာညွန့်သည် –

"မှန်လှပါ၊ ဘုန်းတော်ကြောင့် ဘုရားကျွန်တော်သည် ကျေးဇူးရှင်ဘုရား၏ ရန်သူတော်ဟူသမျှ ကြုံတွေ့ရမည့်ကိစ္စတို့၌ ကိုယ်နှင့်အသက်ကို ပဓာနမထားဘဲ သစ္စာတော်ခံကျွန်မျိုးရင်း မှန်သည့်အတိုင်း ရင်ကို ကတုတ်ခံ၍ တွန်းလှန် တိုက်ခိုက်ဖြိုဖျက်ပါမည်ဘုရား" ဟု ရဲရင့်ခံ့ညားစွာ လျှောက်တင်လေလျှင် သူရသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံသော မြင်းခေါင်းကလေး ဗိုလ်ရာညွန့်ကို ၁၀၀၀ တပ် စစ်ကဲစစ်သူကြီးများ၏ အဆောင်အရွက်အစုံအလင်မကျန် ပေးအပ်၍ "မင်းလှမင်းထင်ကျော်ခေါင်" ဟူသော "မင်းထင်" ပါရှိသည့် ထပ်မံချီးမြှင့်သော ဘွဲ့တံဆိပ်နှင့် ရွှေခွက်၊ ရွှေတံဆိပ်အထည်အလိပ်မျိုးစုံမကျန် ယုံကြည်လေးစား ထပ်မံသနားတော်မူခြင်း ခံရပြန်လေ၏။

ဘမျိုးဘိုးတူ

၁၂၄၇ ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၈ ရက်၊ ဗိုလ်ရာညွန့်သည် ဗိုလ်မင်းရောင်ကဲ့သို့ တတိယအင်္ဂလိပ်–မြန်မာစစ်စတင်ဖြစ်ပွားသောအချိန်၌ မန္တလေးနေပြည်တော်တွင် ရှိခဲ့ပြီး ဗြိတိသျှအင်္ဂလိပ်တို့အား ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် ဝဲလောင်သို့ ပြန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗိုလ်ရာညွန့် ဝဲလောင်သို့ ရောက်ပြီး စစ်သည်တော်အဖွဲ့သစ်တစ်ဖွဲ့ကို မိမိသဘောဆန္ဒအတိုင်း "လိုလျှင်ကြံဆ အသင့်ရ" ဟူသော စကားနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့၏။

"ဦးကောင်းလိမ်ထုတ် တိုင်းပြည်ပြုတ်" ဟူသော တဘောင်စကားအတိုင်း နန်းရွှေပြည် မန္တလေးနေပြည်တော်တွင် သီပေါဘုရင်အား ဗြိတိသျှတို့က နန်းချ၍ အိန္ဒိယပြည် ရတနာဂီရိမြို့သို့ အကျဉ်းခံသီပေါအဖြစ် ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသူတချို့သော မင်းညီမင်းသား၊ စော်ဘွား၊ မြို့စား၊ ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ မှူးကြီးမတ်ကြီး၊ ဝန်ကြီး၊ မြင်းခေါင်း၊ မြင်းစီး၊ မြို့သူကြီး အစရှိသည်တို့သည် ကျေးဇူးရှင်မင်းတရား၏ သစ္စာတော်ရေကို ခံယူပြီး စောင့်သိကြရမည်ဖြစ်သော်လည်း ဗြိတိသျှအလံတော်အောက် ဝင်ရောက်ခိုလှုံကာ နယ်ချဲ့အစိုးရက ပေးအပ်သော အုပ်ချုပ်ရေးရာထူးများကို လက်ခံခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သစ္စာခံအမှုထမ်းများအဖြစ် ခံယူကြသောသတင်းကို ဗိုလ်ရာညွန့်ကြားလျှင် မိမိမျိုးရိုးသည် ဘိုးဘွားအစဉ်အဆက်ကပင် မြန်မာဘုရင်အဆက်ဆက်တို့၏ ကျေးဇူးတော်ခံ၊ သစ္စာရေသောက် အမှုတော်ထမ်းရွက်ခဲ့ကြသူများဖြစ်သဖြင့် ထိုအချင်းအရာကို ခါးသီးစွာ ခံစားခဲ့ရသည်။

အဘိုးဦးအင်းသည် ပဥ္စမသင်္ဂါယနာတင်ဘဝရှင် ဘုရင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ လက်ထက်တော်တွင် မြင်းတပ်အဖွဲ့အမှုတော်ထမ်း ဝဲလောင်မြင်းခေါင်းရိုးရာဇာတိ မြင်းခေါင်းမင်း "မင်းလှကျော်ခေါင်" မိုးနဲမြို့စစ်ကဲကြီးရာထူးနှင့် သူကောင်းပြု ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသော ရွှေတိုက်စာရင်းဝင်အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်။ အဘိုး၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံရသော ဖခင်ကြီးဦးခိုမှာလည်း မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင်ပင် ဝဲလောင်မြင်းခေါင်းရာထူးနှင့် "ဘုရင်ရဲခေါင်ဣန္ဒ" ဘွဲ့ရာထူးတို့ကို ချီးမြှောက်ထောက်ပင့်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဖခင်ကြီး မြင်းခေါင်းမင်းဦးခိုနှင့် မင်းကတော်ကြီး "ပင်းတလဲ လှိုင်သာ" မြို့သူကြီး၏သမီး ဒေါ်ဖူးတို့မှ ဘိုးဘွားမိဘရိုးရာဇာတိအတိုင်း သက်ဆင်းဆက်နွယ်ခဲ့သော တတိယမြောက်သားဖြစ်သလို ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ် အရှင်သီပေါမင်းထီးနန်းသိမ်းပိုက်ပြီးနောက်တွင် မောင်ရာညွန့် ၂၂ နှစ်အရွယ်၌ ဖခင်၏ရာထူးဌာနန္တရနှင့်တကွ "နေမျိုး မင်းလှ

ကျော်ခေါင်”ဘွဲ့တံဆိပ်ပါ တစ်ပါတည်းပေးအပ်ကာ ရွှေထီး၊ ငွေအုပ်၊ ငွေဖလား အစရှိသော မြင်းခေါင်းတို့ သုံးပိုင်ခွင့်ရရှိသော အစီးအနင်းအဆောင်အရွက်အပြည့် အစုံနှင့် မကြွင်းမကျန်ရအောင် သီပေါဘုရင်မင်းတရား ၏ သဒ္ဓါယုံမှတ် ခန့်အပ်သူကောင်းပြုခြင်းခံခဲ့ရသည် မဟုတ်ပါလော။

ထိုကြောင့် မည်သူတွေဗြိတိသျှတို့ပေးအပ်သော အုပ်ချုပ်ရေးရာထူးများကို လက်ခံချင် လက်ခံကြ၊ ဗိုလ်ရာညွန့်အနေဖြင့်မူ “အမျိုးသားအရှင်သခင်အတွက် ခုခံတိုက်ခိုက်၍ အသက်စွန့်ရခြင်းက အသက်ရှင်လျက် လူမျိုးခြားကျွန်ခံရခြင်းထက် မြတ်သေးသည်”ဟု ဇာတိ သွေးဇာတိမာန်တက်ကြွစွာခံယူ၍ နယ်ချဲ့တို့အား တွန်းလှန်ပုန်ကန်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

ရာထူးအရ ဗိုလ်ရာညွန့်သည် မြင်းခေါင်းဖြစ် သည့်အပြင် ပင်ကိုအားဖြင့်လည်း ခေါင်းဆောင်အရည် အသွေးနှင့် ပြည့်စုံသူတစ်ဦး၊ ဗြိတိသျှတို့ကို မုလရှိပြီး တပ်သားများအပြင် တပ်သားများစွာ ထပ်မံစုဆောင်း ကာ အင်အားကြီးမားသော အခြေစိုက်စခန်းတစ်ခုကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်မှ ၁၈၈၉ ခုနှစ် အတွင်း ဗိုလ်ရာညွန့်သည် ဗြိတိသျှစစ်တပ်များ၊ စစ် ပုလိပ်တပ်များနှင့် မကြာခဏ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့ကလည်း တော်လှန်သောင်းကျန်းမှု အဆိုး ရွားဆုံးသော စီရင်စုသုံးခု (မင်းဘူး၊ မြင်းခြံ၊ ရမည်းသင်း) တွင် မြင်းခြံစီရင်စုကို တစ်ခုအပါအဝင်အဖြစ် သတ်မှတ် ကာ စစ်အင်အားဖြည့်တင်း၍ ဆူပူမှုများကို နှိမ်နင်းရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့က ပြင်းထန်စွာ ဖိနှိပ်တိုက်ခိုက် လာသောအခါ ဗိုလ်ရာညွန့်သည် တပ်ဖျောက်ကာ တော တောင်တစ်ဝိုက်တွင် ခိုလှုံနေခဲ့သည်။

နောက်ပိုင်းတွင် ဗြိတိသျှတို့စစ်အင်အားအသုံးပြု ကာ ဗိုလ်ရာညွန့်ကို နှိမ်နင်းရန် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း ၁၈၈၉ ခုနှစ်ဦးတွင် ဗိုလ်ရာညွန့်သည် အခြားသောအဖွဲ့ များ၏ ခေါင်းဆောင်များကို စည်းရုံးကာ ဝဲလောင်အနီး တွင် အခိုင်အခံ့ရပ်တည်ခဲ့သည်။ ထိုးစစ်ဆင်နွှဲခြင်းကို အကြိမ်ကြိမ်တွန်းလှန်ခဲ့သည်။ ထိုအတွင်း အင်အားမှာ လည်း အထူးပင်ကြီးထွားလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်

“ ‘အမျိုးသား အရှင်သခင်အတွက် ခုခံတိုက်ခိုက်၍ အသက်စွန့်ရခြင်းက အသက်ရှင်လျက် လူမျိုးခြား ကျွန်ခံရခြင်းထက် မြတ်သေးသည်’ ဟု ဇာတိသွေးဇာတိမာန် တက်ကြွစွာခံယူ၍ နယ်ချဲ့တို့အား တွန်းလှန်ပုန်ကန်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။”

ဗြိတိသျှတို့က စိုးရိမ်လာပြီး လက်နက်ချအညံ့ခံပါက လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးမည်ဟု ဗိုလ်ရာညွန့်အား ကမ်းလှမ်းခဲ့သော်လည်း လက်မခံဘဲ ၁၈၈၉ ခုနှစ် မိုးရာသီအတွင်း တော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကို တိုးချဲ့ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

၁၈၉၀ ပြည့်တွင် နယ်ချဲ့တို့သည် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်လာကြရာ နောက်လိုက်များကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးပြီး ဆုငွေနှစ်ဆ တိုးပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာချက်ကြောင့် တော်လှန်ရေးအင်အားစုကြီးမှာ ပြိုကွဲစပြုခဲ့သော်လည်း ငုပ်မိသဲတိုင် တက်နိုင်ဖျားရောက်၊ သေလျှင်မြေကြီး ရှင်လျှင်ရွှေထီးထုံး နှလုံးမူလျက် ရိုးရာဇာတိဂုဏ်၊ ဇာတိမာန်မလျှော့ဘဲ ဆက်လက်ခုခံမည်။ အလျှော့မပေး အညံ့မခံ ကျန်သမျှအဖွဲ့အစည်း နှင့် ခုခံမြဲ ခုခံခဲ့လေသည်။

ဗိုလ်ရာညွန့်၏ လျှော့ခွက်ချည်းကျန် အလံမလှဲစတမ်း နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်တော်လှန်ရေး သည် ငါး နှစ်ခန့်မျှအတွင်း၌ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများ၊ ရင်းနှီးသူများကို ဖမ်းဆီးအကျဉ်းချ ခြင်း၊ နယ်နှင်ခြင်း၊ ရွာအချို့ကို မီးရှို့ခြင်းစသော နယ်ချဲ့၏ ဖိနှိပ်ရန်ရှာခဲ့ခြင်းကြောင့် မြင်းခြံ တောင်ဘက်ဒေသတစ်ဝန်းလုံးမှာ လူနေအိမ်ခြေပျက်ပြားကာ ဖုန်းဆိုးမြေသဖွယ် ဖြစ်လာ ခဲ့ရသည်။ ထိုသတင်းများကို ကြားရသော ဗိုလ်ရာညွန့်သည် ပို၍သာလျှင် နယ်ချဲ့တို့အပေါ် မျက်မာန်ရှကာ မခံချင်စိတ်ဇာတိမာန်များ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်သည့်ပမာ တက်ကြွလာ ခဲ့သော်လည်း မိမိတစ်ဦးတည်းအတွက်ကြောင့် အများသော ရှင်လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသက် များစွာတို့ အတိဒုက္ခရောက်နေခြင်းကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ဆွေမျိုးသားချင်းတို့ထံမှ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ကြားသိရခြင်း၊ ဆရာတော်ကြီး၏ ဩဝါဒအဆုံးအမနှင့် ကြေကွဲဖွယ် ဆွေမျိုးသားချင်း ရွာသူရွာသားတို့၏ ဖြစ်ရပ်ဆိုးများကြောင့် ဗိုလ်ရာညွန့်သည် နောက်လိုက် နောက်ပါများအား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးကို စွန့်လွှတ်စေပြီး ၎င်းကိုယ်တိုင် ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှတို့ထံ လက်နက်ချခဲ့ပေသည်။

တစ်ကျွန်းဆီသို့

ဗိုလ်ရာညွန့်သည် မြင်းခေါင်းဟူသော ဂုဏ်ဒြပ်နှင့် နယ်သူနယ်သားအပေါင်းတို့၏ ကြည်ညိုလေးစားခြင်းကို ခံခဲ့ရသော်လည်း သီပေါမင်းတရားကိုမျှ ပမာမထားသော နယ်ချဲ့ မျက်နှာဖြူအစိုးရတို့သည် ဗိုလ်ရာညွန့်ကို သူပုန်အဖြစ် စွပ်စွဲကာ မသေမချင်း ကြိုးကွင်းတပ် သတ်စေဟူသော အမိန့်ချမှတ်ခဲ့လေသည်။

သို့ရာတွင် နယ်သူနယ်သား၊ ဆွေမျိုးများက မကျေနပ်ကြသဖြင့် နယ်ချဲ့အစိုးရထံ အယူခံဝင်ရာ “အောက်ရုံးစီရင်ချက်ကို ပယ်ဖျက်၍ တစ်သက်တစ်ကျွန်းကျခံစေ”ဟူသော စီရင်ချက်အား အထက်ရုံးမှ အမိန့်ချမှတ်ခြင်းခံခဲ့ရပြီး မွေးရပ်အမိမြန်မာပြည်မှ ထွက်ခွာ၍ ကပ္ပလီကျွန်း ပုပ္ပလဲယားမြို့တွင် အကျဉ်းသားအဖြစ် နေထိုင်ခဲ့ရပေတော့သတည်း။

ကျော်ဇော‌အောင်

jrefrmjynfrSurmQwnfbr|lum&Sdxm0&
wpfajrwnf;ae wpfa&wnf;aomuf wpfavSwnf;pD
wpfc&D;wnf;onf;Gurnf

pef;eDarm0if

“နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဟူသည်
လွတ်လပ်ရေး၏ဝိညာဉ်၊ ပြည်သူတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာ
ဆိုင်ရာ စာချုပ်၊ နိုင်ငံသား ပြည်သူတို့၏
မူလအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးပင်
ဖြစ်ပေသည်။”

အမိမြန်မာပြည်၏နိုင်ငံသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ (၁၉၄၇) ကို လွတ်လပ်ရေးမရမီ တက်သုတ်ရိုက် အလျင်အမြန်ရေးဆွဲခဲ့ရခြင်း ကြောင့် နိုင်ငံတော်ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်ပြည့်ဝဝ စုံစုံလင်လင် မပြဋ္ဌာန်းနိုင်ခဲ့ပေ။ ပြည်ထောင်စုကြီး ပြိုကွဲစေမည့် ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်နယ်များ ခွဲထွက်ခွင့်ပြုသော ပြဋ္ဌာန်း ချက်အချို့ ပါရှိခဲ့၍ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လတွင် ပဒေသရာဇ် စော်ဘွားအချို့က ပြည်ပပယောဂ များဖြင့် ပြည်ထောင်စုကြီးကို ရှစ်စိတ်ကွဲစေမည့် ဖက်ဒရယ်မူလှုပ်ရှားမှုတို့ကြောင့် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ ၂ ရက်နေ့တွင် နယ်ချဲ့တို့ထောင်ချောက်အတွင်း မသက်ဆင်း မကျရောက်စေရန် တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရ (တပ်မတော်) သည် "သမိုင်းပေးတာဝန် " (Historical Duty) နှင့် "အမျိုးသားရေးအဓိကလိုအပ်ချက်" (National Necessity) အရ နိုင်ငံတော်၏ တာဝန်အရပ်ရပ်ကို ရယူခဲ့ရသဖြင့် ထိုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (၁၉၄၇) အား ဖယ်ရှားခဲ့ရသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေကို တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့ထံမှ အကြံဉာဏ်ဆန္ဒများခံယူကာ ရေးဆွဲပြီး "ပြည်လုံး ကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲ (Referendum) ဖြင့် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုအခြေခံဥပဒေ၌ တစ်ပါတီနိုင်ငံရေးစနစ်နှင့် ဆိုရှယ်လစ်မှုကိုသာ အလေးထားခဲ့ရာ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက် ခဲ့သော တိုင်းဆူပြည်ဖျက် အကြမ်းဖက်အရေးအခင်းကြီးနှင့် အနောက်နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံ၏ စစ်သင်္ဘောအုပ်စုက ကျူးကျော်လာမှုကြောင့် တပ်မတော်သည် "သမိုင်းရေး လိုအပ်ချက်" (Historical Necessity) နှင့် "အမျိုးသားရေး လိုအပ်ချက်" (National Necessity) အရ မလွှဲမရှောင်သာဘဲ နိုင်ငံတော်၏တာဝန် အရပ်ရပ်ကို ရယူခဲ့ရသဖြင့် "ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ဘေးဖယ်ထားခဲ့ရပြန်သည်။

လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံတိုင်းတွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာရပ်များ (ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ) ကို စည်းကမ်းနှင့် စနစ်တကျ ဥပဒေအရပြဋ္ဌာန်းထားသော နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရစမြဲပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံဖြင့် အုပ်ချုပ် ရသည်။ မှန်ကန်မျှတသော တရားစီရင်မှုဖြင့် တရားစီရင်သည်။ အချုပ်အခြာအာဏာ သုံးရပ် ကို အခြေခံဥပဒေပါ စည်းကမ်းအတိုင်း ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရသည်။ အခြေခံဥပဒေဘောင် ကို ကျော်ပြီး မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကမျှ မလုပ်ကိုင်နိုင်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဟူသည် လွတ်လပ်ရေး၏ဝိညာဉ်၊ ပြည်သူတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာ ဆိုင်ရာ စာချုပ်၊ နိုင်ငံသား ပြည်သူတို့၏ မူလအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးပင် ဖြစ်ပေ သည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို နိုင်ငံအချို့က လူတစ်စုက ရေးဆွဲကြသည်။ နိုင်ငံအချို့က လူထုကိုယ်စားလှယ်များက ရေးဆွဲကြသည်။ နိုင်ငံအချို့တွင် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ရပ်က ရေးဆွဲကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများတွင် အာဏာရအစိုးရ သို့မဟုတ် အကြီးအကဲက ဦးဆောင်ရေးဆွဲကြသည်။

စာရေးသူတို့၏ အမိမြန်မာပြည်တွင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ၇၅ ဦး ဦးဆောင်ပါဝင်သော အခြေခံ ဥပဒေရေးဆွဲရေး

ကော်မရှင်က ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ၉၇ ဦးပါဝင်သော ဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မရှင်က ရေးဆွဲခဲ့ပြီး "ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲ" (Referendum) ဖြင့် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အမျိုးသားညီလာခံကြီးတွင် ၁၄ နှစ်ကြာ ညီလာခံကိုယ်စားလှယ် ၁၀၀၀ ကျော်က ညှိနှိုင်း ချမှတ်ခဲ့သည့်ကို အခြေခံပြီး ၅၄ ဦးပါဝင်သော အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မရှင်က ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထိုအခြေခံဥပဒေကြီးကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလ ၁၀ ရက်နှင့် ၂၄ ရက်နေ့များတွင် "ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲ" (Referendum) အောင်မြင်စွာကျင်းပပြီး ပြည်ထောင်စု မြန်မာ နိုင်ငံတော်တစ်ဝန်းလုံးမှ ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသူ ၂၇,၂၈၈,၈၂၇ ဦးတို့အနက် ၉၂ ဒသမ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်းက ထောက်ခံခဲ့သဖြင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (၂၀၀၈) ကို အောင်မြင်စွာ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

နှစ်ခြမ်းကွဲနိုင်ငံများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရသည့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး၏ ဆိုးကျိုး

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး၏ ဆိုးကျိုးများအနက် ဆိုးမွေတစ်ခုမှာ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်း နေထိုင်ကြပြီး စည်းလုံးညီညွတ်နေကြသည့်နိုင်ငံများ၌ ဝါဒသဘောတရားရေးဆိုင်ရာ ကွဲပြားမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် လွယ်လွယ်ကူကူပင် နှစ်နိုင်ငံဖြစ်အောင် ခွဲပစ်ခဲ့ကြသည်။

ထိုစဉ် ဂျာမနီနိုင်ငံကို နှစ်ပိုင်းခွဲပစ်ခဲ့ရာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဂျာမနီနိုင်ငံ (အနောက် ဂျာမနီ) နှင့် ဂျာမနီ ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ (အရှေ့ဂျာမနီ) ဟူ ဖြစ်သွားခဲ့ရသည်။ ထိုကဲ့ သို့ပင် အာရှတွင်လည်း ကိုရီးယားနိုင်ငံကို ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ (တောင်ကိုရီးယား) ဟု လည်းကောင်း၊ ဒီမိုကရက်တစ်ကိုရီးယားပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ (မြောက်ကိုရီးယား) ဟုလည်း ကောင်း ကွဲပြားစွာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသည်မှာ ယနေ့မျက်မှောက်တိုင်အောင် ဖြစ်သည်။ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံမှာလည်း တောင်ဗီယက်နမ်နှင့် မြောက်ဗီယက်နမ်နိုင်ငံဟူ၍ နှစ်ခြမ်းကွဲနိုင်ငံများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရပြီး နောက်ပိုင်းရောက်မှသာ ဗီယက်နမ် နှစ်နိုင်ငံ ပြန်လည်ပေါင်းစည်းကာ တစ်နိုင်ငံတည်းဖြစ်သွားခဲ့ရသည်။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံဖြစ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံကြီးမှာလည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံဟူ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။ ယီမင်နိုင်ငံတွင်လည်း တောင်ယီမင် နိုင်ငံနှင့် မြောက်ယီမင်နိုင်ငံဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆိုက်ပရပ်စ်ကျွန်းကလေးမှာပင် တူရကီ ဆိုက်ပရပ်စ်နှင့် ဂရိဆိုက်ပရပ်စ် ဟူ၍ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။ စာရေးသူတို့၏ အမိမြန်မာပြည် ကြီးတွင်လည်း အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရက မြန်မာပြည်မနှင့် တောင်တန်းဒေသများကို "သွေးခွဲ အုပ်ချုပ်ရေးဝါဒ" (Divide and Rule Policy) ဖြင့် လှည့်ဖြားခွဲခြားခဲ့သော်လည်း အမျိုးသား ခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းက ဝံသာနုရက္ခိတတရားကို အရင်းခံထားသော ပြည်ထောင်စုမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နှင့်အတူ ပင်လုံစာချုပ်ဖြင့် သက်သေပြကာ ရင်ဆိုင်အောင်ပွဲ ခံနိုင်ခဲ့သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတည်မော်ကွန်း ဖြစ်သည်

အချို့သောနိုင်ငံရေးအစွန်းရောက်ပုဂ္ဂိုလ်များက နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(State Coustitution) တွင် "ဖက်ဒရယ်" (Federal) ဟူသော နိုင်ငံရေးဝေါဟာရ ပါရှိမှ ပြည့်စုံသည်ဟု အပေါ်ယံသဘောမျှသာ ထင်မှတ်နေကြသည်။ အမှတ်စင်စစ်မှာ "ဖက်ဒရယ်" (Federal) ဟူသောဝေါဟာရမှာ "ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ" ကိုသာ ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပြီး "ပြည်ထောင်စု" (Union) ဟူသော ဝေါဟာရမှာလည်း "ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံ" (Federal State) ကိုသာ ရည်ညွှန်းထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဝေါဟာရချင်း ခြားနားသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်နှင့် အနှစ်သာရမှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ (USA) သည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံ၏ အမည်နာမကို (USA = United States of America) ဟု သတ်မှတ်ခေါ်တွင်လျက်ရှိပါသည်။

> "ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေသည် နိုင်ငံရှိ ဥပဒေများ၏ အခြေခံမဏ္ဍိုင်ကြီး ဖြစ်သဖြင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီး၌ 'အခြေခံဥပဒေ' (Basic Law) ဟု ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲနေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။"

နိုင်ငံတစ်ခုသည် "ပြည်ထောင်စုစနစ်" (Federal Union) ကိုကျင့်သုံးသည်ဖြစ်စေ၊ "တစ်ပြည်ထောင်စနစ်" (Unitary) ကိုကျင့်သုံးသည်ဖြစ်စေ ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လေ့လာကြည့်လျှင် ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအမျိုးအစားကို ထင်ရှားစွာ မြင်တွေ့ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံရှိဥပဒေများ၏ အခြေခံမဏ္ဍိုင်ကြီးဖြစ်သဖြင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီး၌ "အခြေခံဥပဒေ" (Basic Law) ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံရေးသိပ္ပံနှင့် အတွေးအခေါ်ပညာရှင် "အရစ္စတိုတယ်လ်" (Aristotle) က "အခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာများကို စီစဉ်ဖော်ပြထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသဘောအရ အခြေခံဥပဒေသည် အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားနှင့် အုပ်ချုပ်ခံလူတန်းစားတို့အား ထိန်းချုပ်ထားသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ပင် ဖြစ်သည်" ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒဆိုင်ရာ သုတေသနပညာရှင် "ဒိုင်စီ" (Dicey) က ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ

သည် နိုင်ငံအတွင်းရှိ အချုပ်အခြာအာဏာများကို ပိုင်းခြားထားပုံနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံ ဥပဒေများမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသဘော အဓိပ္ပာယ်ကို နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင်များနှင့် ဥပဒေပညာရှင်များက မိမိတို့၏ ရှုထောင့်အသီးသီးမှ မည်သည့်ပုံစံဖြင့် ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့သည်ဖြစ်စေ လိုရင်းအနှစ်သာရကို အနှစ်ချုပ်လိုက်မည်ဆိုပါက နိုင်ငံတစ်ခု၏ အချုပ်အခြာအာဏာများကို ခွဲဝေပိုင်းခြားထားပုံ၊ အစိုးရအဖွဲ့ တည်ဆောက်ပုံ ယန္တရား၊ ထိုအစိုးရအဖွဲ့ကို မည်သို့မည်ပုံ ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည့်စနစ်၊ ထိုအစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့ ဆက်သွယ်ပုံ၊ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဌာန၊ ဥပဒေပြုဌာနနှင့် တရားစီရင်ရေးဌာန သုံးခုတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအနေအထားနှင့် လုပ်ငန်းများ နိုင်ငံခြားနှင့် ဆက်သွယ်ပုံ၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပုံပြင်ဆင်နည်းများ စသည်တို့ကို တရားဝင်ရေးဆွဲအတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းသည့် နိုင်ငံ၏အခြေခံ ပဓာနအကျဆုံး ဥပဒေကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတစ်ခုတွင် မရှိမဖြစ် အဓိက လိုအပ်သော အင်္ဂါရပ်များမှာ –

(၁) လူဦးရေ (Population)၊

(၂) တိကျသော နယ်နိမိတ် (Territory)၊

(၃) အုပ်ချုပ်သော အစိုးရ (Government)၊

(၄) အချုပ်အခြာအာဏာ (Sovereignty) တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဤနေရာ၌ "အချုပ်အခြာအာဏာ" တွင် (၁) ပြည်တွင်းအချုပ်အခြာအာဏာနှင့် (၂) ပြည်ပအချုပ်အခြာအာဏာဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

ပြည်တွင်းအချုပ်အခြာအာဏာဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတွင်း၌ ပြိုင်ဘက်မရှိသော အထွတ်အထိပ်အာဏာကို ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပြည်ပအချုပ်အခြာအာဏာဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတကာကတန်းတူရည်တူ အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ဆက်ဆံခြင်းတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ လန်ဒန်မြို့၌ ချုပ်ဆိုသော အောင်ဆန်း–အက်တလီ စာချုပ်ပေါ်တွင် အခြေခံခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထိုစာချုပ်အရ မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်ရေးပေးရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲမည့် တိုင်းပြည်ပြုလွှတ်တော်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲများကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ကျင်းပရန် ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် မြန်မာကိုယ်စားလှယ်တို့ သဘောတူညီခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ဖဆပလ ခေါင်းဆောင်တို့သည် ပင်လုံညီလာခံသို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး မြန်မာပြည်မနှင့် တောင်တန်းဒေသအားလုံး ပူးပေါင်း၍ တစ်နိုင်ငံလုံး၏ လွတ်လပ်ရေးကို ရယူရန် အနှောင့်အယှက် အခက်အခဲများကြားမှ ပြည်ထောင်စုညီညွတ်ရေး (National Unity) ကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြရသည်။ ပင်လုံညီလာခံကြီးတွင် ရှမ်းစော်ဘွားများ၊ ကချင်နှင့် ချင်းတိုင်းရင်းသား

ခေါင်းဆောင်များ၊ တောင်ပေါ်သားများ ညီညွတ်ရေးဦးစီးအဖွဲ့ ကိုယ်စားလှယ်များသည် "ပင်လုံစာချုပ်" (Panglong Agreement) ကို အောင်မြင်စွာချုပ်ဆိုနိုင်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလတွင် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ် ပဏာမညီလာခံကြီးကို ရန်ကုန်မြို့ ဂျူဗလီဟောတွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ထိုညီလာခံမှ ၁၁၁ ဦး ကော်မတီအား နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ဖဆပလ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီက ပြုစုတင်ပြသော အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် မေလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ဖဆပလ ပဏာမညီလာခံသို့ တင်ပြပြီးအတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပေသည်။

ထိုအချိန်မှာပင် ဝတ်လုံတော်ရ ဦးချန်ထွန်း (နောင်လွတ်လပ်ရေးရပြီးသောအခါ နိုင်ငံတော်ရှေ့နေချုပ်ဖြစ်လာသူ) အား အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာအကြံပေးအရာရှိအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့သည်။ ဦးချန်ထွန်းသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဥပဒေပညာရှင် "ဆာဘီနီဂယ်လ် နာဆင်းရောင်း" (Sir Benegal Narsing Rau) နှင့်တွေ့ဆုံ၍ အခြေခံဥပဒေရေးရာများကို ဆွေးနွေး၍ အကြံဉာဏ်များ ရယူခဲ့သည်။ ဦးချန်ထွန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေကို အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာပင် ရေးဆွဲခဲ့ပြီးနောက် မေလတွင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဦးချန်ထွန်းရေးဆွဲခဲ့သော အခြေခံဥပဒေနှင့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ညီလာခံရေးဆွဲခဲ့သော အခြေခံဥပဒေတို့မှာ ကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိခဲ့သည်။

တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ပထမညီလာခံကို ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး ထိုညီလာခံမှ အဖွဲ့ဝင် ၇၅ ဦးပါဝင်သော အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ဇွန်လကုန်တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် ဒုတိယအကြိမ်ညီလာခံကို ကျင်းပပြီး အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို အပိုဒ်အလိုက်ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းလက်ခံပြီး "အခြေခံဥပဒေအချောကိုင်ကော်မတီ"သို့ လွှဲအပ်ပေးခဲ့သည်။

အချောကိုင်ကော်မတီက အခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို အချောကိုင်ခဲ့ရာ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်ညီလာခံ ကျင်းပသည့် စက်တင်ဘာလ ၁၅ရက်နေ့တွင် အခြေခံဥပဒေအချောကိုင်မူကြမ်းသည် အတည်ပြုရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်က ဤအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတော်၏ ယာယီသမ္မတက ထုတ်ပြန်ကြေညာသောနေ့တွင် အာဏာတည်ရမည်။ ထိုနေ့သည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၀ ပြည့်နှစ် ကဆုန်လဆန်း ၈ ရက် (၁၉၄၈ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၅ရက်နေ့) အောက် နောက်မကျစေရ ဟူသော ခြွင်းချက်ဖြင့် အချောကိုင်အခြေခံဥပဒေကို လက်ခံအတည်ပြုခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဥပဒေနိဒါန်း၊ အခန်း (၁၄) ခန်း၊ ပုဒ်မပေါင်း (၂၄၃) ခုနှင့် ဇယား (၄) ခုပါရှိပါသည်။ ပုဒ်မအချို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံအခြေခံဥပဒေနှင့် ထပ်တူနီးပါးတူညီနေခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ အခြေခံဥပဒေကို အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲခဲ့ရခြင်း၊ အိန္ဒိယခေါင်းဆောင်များနှင့် မြန်မာခေါင်းဆောင်များ ရင်းနှီးခြင်း၊ အချောကိုင်ဥပဒေရေးဆွဲစဉ်ကလည်း အိန္ဒိယမှ ဥပဒေပညာရှင် "ဆာဘီနီဂယ်လ် နာဆင်းရောင်း"၏ အကြံဉာဏ်များကို ရယူခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။

တကယ်တော့ ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲခဲ့ရာ၌ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အခြေခံဥပဒေအပြင် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ၁၉၃၅ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်အုပ်ချုပ်မှု ဥပဒေတို့ကိုလည်း မှီငြမ်းပြုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ယူဂိုဆလားဗီးယားပြည်ထောင်စု၊ အိုင်ယာလန်၊ ဗြိတိသျှပါလီမန် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ဆွစ်ဇာလန်ပြည်ထောင်စု၊ ဩစတြေးလျပြည်ထောင်စု၊ တောင်အာဖရိကပြည်ထောင်စုတို့၏ နိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံတို့ကိုပါ လေ့လာကိုးကားမှီငြမ်းရေးဆွဲခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲကြသူတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံကို “ပြည်ထောင်စု” ပုံသဏ္ဌာန်ဖွဲ့စည်းရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်နိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းတည် ဆောက်မည်ဆိုပါလျှင် ပြည်ထောင်စုအတွင်း ပါဝင်မည့်နယ်ပယ်များသည် အကျယ်အဝန်း အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ လူဦးရေအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေအရလည်း ကောင်း လွန်စွာကွာခြားနေသည့်အပြင် ငွေကြေးနှင့်လူအင်အား အခြေအနေ အခက်အခဲ များစွာရှိနေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသူတို့သည် မြန်မာပြည်မမှအပ အခြားသော ပြည်ထောင်စုပြည်နယ်တို့တွင် သီးသန့်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အစိုးရထားရှိရန်၊ မြန်မာပြည်မအတွက် သီးခြားလွှတ်တော်နှင့် အစိုးရမထားရှိဘဲ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် နှင့် အစိုးရကပင် မြန်မာပြည်မအတွက်ကိုပါ ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် “ပြည်ထောင်စု” ဟူသော ဝေါဟာရကို သုံးစွဲခြင်းဖြင့် “ဖက်ဒရယ်” အင်္ဂါရပ်များဖြစ်ကြသည့် လူမျိုးစုလွှတ်တော်တွင် ပြည်နယ်အမတ်များ တက်ရောက်ခွင့်ပြုခြင်း၊ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ နှင့် ပြည်နယ်အစိုးရခွဲဝေခြင်းတို့ ပါရှိသော်လည်း ဖက်ဒရယ်မူအချို့နှင့် ကွဲလွဲခဲ့သဖြင့် အခြေခံ ဥပဒေရေးဆွဲရေးအရာရှိဦးချန်ထွန်းကပင် “ကျွန်တော်တို့ အခြေခံဥပဒေဟာ မူအရ ဖက်ဒရယ် မူ ဖြစ်ပေမယ့် လက်တွေ့အရ တစ်ပြည်ထောင်စနစ် ကျင့်သုံးတဲ့ နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့တယ်” ဟု ထုတ် ဖော်ရှင်းလင်း ပြောကြားခဲ့သည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးဥပဒေကို ဗြိတိန်ဘုရင်က အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း ကမ္ဘာသို့ ကြေညာနိုင်ခဲ့ပြီး ထိုနေ့သည်ပင်လျှင် ၁၉၄၇ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စတင်အာဏာတည်သောနေ့ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံထားသော ၂၀၀၈ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ပြည်လုံးကျွတ်ဆန္ဒခံယူပွဲကြီး၌ ဆန္ဒမဲပေးခွင့်ရှိသူ ၂၇,၂၈၈,၈၂၇ ဦး အနက် ၉၈ ဒသမ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းက ဆန္ဒမဲပေးခဲ့ကြပြီး ယင်းသို့ဆန္ဒမဲပေးသူများအနက် ၉၂ ဒသမ ၄၈ ရာခိုင်နှုန်းက ထောက်ခံခဲ့ကြသဖြင့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈ ခုနှစ်) ကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

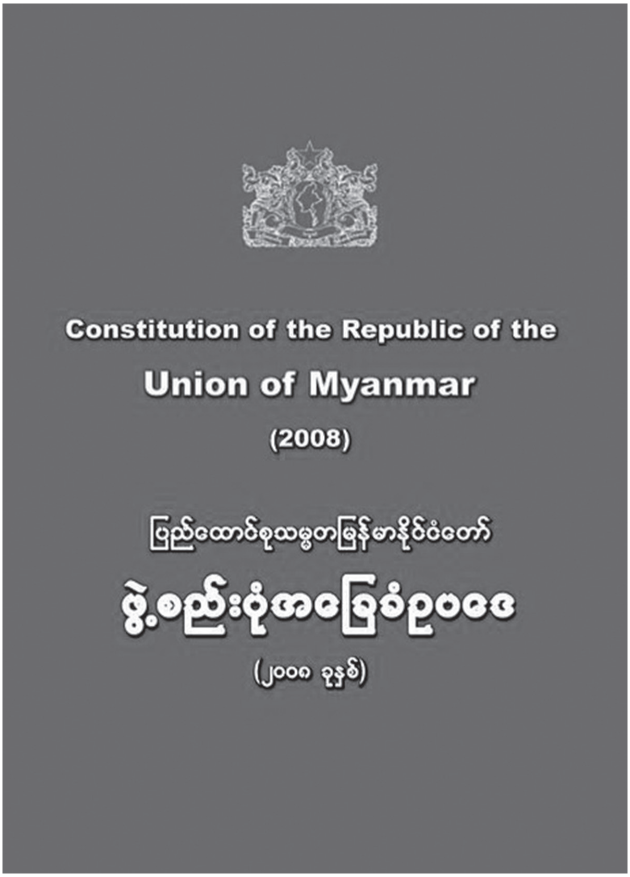

ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈)

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (၂၀၀၈) အခြေခံမူများတွင် ပုဒ်မ (၈) ၌ နိုင်ငံတော်ကို ပြည်ထောင်စုစနစ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်သည် ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ပုဒ်မ ၉(က) တွင် ရှိရင်းစွဲတိုင်း ခုနစ်တိုင်းကို တိုင်းဒေသကြီး ခုနစ် ခု အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ် ခုနစ်ပြည်နယ်ကို ပြည်နယ် ခုနစ်ပြည်နယ်အဖြစ်လည်းကောင်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သည်။ ထိုတိုင်းဒေသကြီး ခုနစ်ခုနှင့် ပြည်နယ် ခုနစ်ပြည်နယ်တို့သည် အဆင့်အတန်းတူညီကြသည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ပုဒ်မ (၁၀) ၌ နိုင်ငံတော်တွင် ပါဝင်သည့် တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များ၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများ စသည့် နိုင်ငံတော်နယ်မြေ အပိုင်းအခြား ဟူသမျှသည် နိုင်ငံတော်မှ မည်သည့် အခါမျှ ခွဲမထွက်ရဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ပုဒ်မ ၁၁ (က) တွင် နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ခက်မသုံးဖြာဖြစ်သည့် ဥပဒေပြုရေးအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေး အာဏာတို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ပိုင်းခြားသုံးစွဲခြင်းနှင့် အချင်းချင်းအပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်း

ခြင်းတို့ပြုသည် ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ ပုဒ်မ ၁၁(ခ)တွင် ထိုသို့ပိုင်းခြားထားသည့် နိုင်ငံတော် အာဏာသုံးရပ်ကို ပြည်ထောင်စု၊ တိုင်းဒေသကြီးများ၊ ပြည်နယ်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများအား ခွဲဝေအပ်နှင်းသည် ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်တို့သည် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များဖြစ်သည်ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ တွေ့ရှိကြရမည် ဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ

ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကိုမောင်နှမတို့သည် မြန်မာ့သမိုင်း၏ အရုဏ်ဦးကာလကတည်းကပင် ဥမကွဲသိုက်မပျက်၊ မရှိအတူရှိအတူ၊ အေးအတူပူအမျှ၊ တစ်မြေတည်း နေ၊ တစ်ရေတည်းသောက် တစ်လှေတည်းစီး၊ တစ်ခရီးတည်းသွားလာခဲ့ကြသူများပင် ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ဝံသာနုရက္ခိတတရားနှင့် ပြည်ထောင်စုမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်သည် ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့၏ နှလုံးသားဝယ် သံမှိုနှက်သကဲ့သို့ အသည်းထဲ အမြဲစွဲလျက် ရှိကြသည်။ ဘယ်သူခွဲခွဲ ဒို့မကွဲ အမြဲစည်းလုံးမည် ဟူသော ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားတို့၏ ပြည်ထောင်စု သန္နိဋ္ဌာန်သည် ကမ္ဘာတည်သရွေ့ ကြာရှည်ထာဝရ ခိုင်မြဲနေမည်သာဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဒီမိုကရေစီနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အခြေခံတည်ဆောက်သည့် ပြည်ထောင်စုကြီး ကမ္ဘာတည်သမျှကြာရှည်ထာဝရတည်တံ့ခိုင်မြဲနေအောင် ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသားတိုင်း၏ အဓိကအမျိုးသားရေး တာဝန်ကြီး (၃) ရပ်ဖြစ်သည့် (၁) ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ (၂) တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး၊ (၃) အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဟူသော ဒို့တာဝန်အရေး(၃)ပါးကို ထာဝရဦးထိပ်ပန်ဆင်၍ ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးဝယ် (၁) နိုင်ငံရေးစွမ်းအား (Political Might)၊ (၂) စီးပွားရေးစွမ်းအား (Economic Might)၊ (၃) ကာကွယ်ရေး စွမ်းအား (Military Might) ဟူသော စွမ်းအားကြီး (၃) ရပ်ဖြင့် အတူလက်တွဲကာ တက်ညီလက်ညီ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ကြမည်ဆိုပါက ရေလယ်တင့်၍ ရွှေကြာပွင့်တင့်သကဲ့သို့ ခေတ်မီအေးချမ်းသာယာဖွံ့ဖြိုးသော ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး ဖြစ်ထွန်းလာမည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲပင် ဖြစ်ပါသတည်း။

စန်းနီလာဝင်း

အကိုးအထောက်

- ကိုယ်တွေ့ပင်လုံ မဟာသရေစည်သူ ဦးဖေခင် နိုင်ငံဂုဏ်ရည်ပထမအဆင့် (သတင်းနှင့်စာနယ်ဇင်းလုပ်ငန်းပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန)
- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအရေးနှင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် အခြေခံဥပဒေ၊ ဦးကျော်ဝင်း၊ ဦးမြဟန်၊ ဦးသိန်းလွင် (မြန်မာ့သမိုင်းဖြစ်ရပ်အမှန်များ ရေးသားပြုစုရေးအဖွဲ့ တက္ကသိုလ်များ ပုံနှိပ်တိုက်)
- Federal Government by KC whare (Oxford University 1963)
- The Constitition of India by GN Joshi (Macmilliam, London 1952)

ytdkif;wdkif&if;om;wdkY½dk;&m xkH;avh ya'or m;

ytdkif;orkdifjypk&; tzGJ

❝ ‘ဟိန်’ခေါ် တိုက်သူကြီးသည်
ကျေးရွာများနှင့် ရွာသူကြီးများကို ကွပ်ကဲရပြီး
ဩဇာအာဏာရှိသူ ဖြစ်လေသည်။❞

အမွေဆက်ခံခြင်း

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ မိသားစုတွင် အမွေပစ္စည်းခွဲဝေခြင်း၊ လက်ခံခြင်းဓလေ့ရှိပေသည်။ မိဘနှစ်ပါး ကွယ်လွန်သွားသည်ဖြစ်စေ၊ ရှိသေးသည်ဖြစ်စေ သားသမီးများကျား မ ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ အမွေဆက်ခံခွင့် ရှိလေသည်။ သားသမီးများအိမ်ထောင်ပြု၍ အိမ်ခွဲသွားလျှင် မိဘသည် ထိုသားသမီးကို လယ်ဖြစ်စေ၊ ယာဖြစ်စေ၊ ရွှေ ငွေ ကျွဲ နွား စသောပစ္စည်းဥစ္စာများဖြစ်စေ ခွဲဝေပေးလေ့ရှိသည်။ မိဘတစ်ဦးဦး ကွယ်လွန်၍ နောက်အိမ်ထောင်ပြုလျှင် ဖခင် သို့မဟုတ် မိခင်သည် အိမ်ထောင်ဦးစီးအဖြစ် အိမ်ထောင့်တာဝန်ကို ဆက်လက်ယူရသည်။ မိဘနှစ်ပါးလုံး ကွယ်လွန်ခဲ့လျှင် ကျန်ရစ်သူ အစ်ကို သို့မဟုတ် အစ်မဖြစ်သူကဦးဆောင်ကြည့်ရှု ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ကျန်ရစ်သောမိဘပစ္စည်းများကို ညီအစ်ကိုမောင်နှမတို့အား ခွဲဝေပေးခြင်း ပြုရသည်။ ပစ္စည်းအမွေခွဲဝေရာတွင် အချင်းချင်း နားလည်မှုဖြင့် ခွဲဝေကြသည်။ ခြံမြေခွဲဝေရာတွင် ကိုယ်ပိုင်ယာမြေ မရှိနည်းပါးသူကို ဦးစားပေးလေ့ရှိသည်။ အိမ်နှင့်နီးသော ခြံ၊ လယ်ယာတို့ကို အထွေးဆုံးဖြစ်သူအား ပေးလေ့ရှိသည်။ အထွေးဆုံးသည် ကျန်အစ်ကို၊ အစ်မများထက် အမွေပိုရလေ့ရှိသည်။ အထွေးဆုံးကို ညှာတာသည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မိဘနှစ်ပါး အသက်ထင်ရှားရှိနေလျှင် အိမ်တွင် ကျန်ရစ်သူ အထွေးဆုံးသားသမီးက တာဝန်ယူ စောင့်ရှောက်ရသည်။ အိမ်ကို အထွေးဆုံးသားသမီးကပင် ရသည်။ အမွေခွဲရာတွင် မကျေနပ်မှု ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထ မရှိပေ။ မကျေနပ်မှုဖြစ်လာပါက "ဖြားဒုံ" ခေါ် ရွာသူကြီးနှင့် ရပ်မိရပ်ဖတို့က အညီအမျှခွဲဝေ ဆုံးဖြတ်ပေးကြလေသည်။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ အမွေဆက်ခံခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်သားသမီး မဆို မိဘအမွေ ခံစားခွင့်ရှိသော်လည်း အိမ်၌ မိဘနှင့် အတူနေသူနှင့် အိမ်ခွဲနေသူတို့ အမွေရပုံချင်း မတူကြပေ။ အတူနေသူများကို ပြုစုသူအဖြစ် အမွေပိုရထိုက်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော် သေသူက အမည်တပ်၍ပေးခဲ့လျှင် နာမည်ရှင်က ရရှိသည်။ အမည်တပ်၍ မပေးခဲ့လျှင် အနီး၌နေ၍ ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးသူက ပိုရသည်။ သားသမီးအရင်းအချာ မရှိဘဲ မွေးစားသားသမီးရှိလျှင် မွေးစားသားသမီးက ရသည်။

အိမ်ထောင်ဦးစီးတစ်ယောက် အရွယ်မတိုင်မီ ကွယ်လွန်သွားသည့်အခါ အမွေဆက်ခံခွင့် အရှုပ်အရှင်း ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။ လင်မယားနှစ်ယောက်စလုံး ကွယ်လွန်၍ သားသမီး မကျန်ရစ်သည့်အခါ နှစ်ဖက်မိဘသည် မိမိတို့ပေးလိုက်သည့် မြေယာများကို ပြန်လည် သိမ်းဆည်းကြရသည်။ လင်ယောကျ်ား ကျန်ရစ်လျှင် လက်ထပ်စဉ် ဇနီးဘက်ပါလာသည့် မြေကိုလည်း ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့လက်ထပ်စဉ်က ထားရှိသည့် သဘောတူညီချက်ကို အဓိကထား စဉ်းစားသည်။ ဇနီးဖြစ်သူကျန်ရစ်ပြီး ၎င်းမိဘထံ ပြန်သွားလျှင် ခင်ပွန်းဘက်မှပါလာသည့် မြေယာကို ခင်ပွန်းဘက်မိဘအား ပြန်လည်ပေးအပ်ရသည်။ လက်ထက်ပွားပစ္စည်းဥစ္စာများကိုမူ ၎င်းတွင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ကလေးများ ကျန်ရစ်နေလျှင် ၎င်းတို့ပိုင်ပစ္စည်းများကို သားသမီးများအတွက် ထိန်းသိမ်းထားတတ်ကြသည်။

ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ပုံစနစ်

ယခင်ပဒေသရာဇ် အုပ်စိုးစဉ်က ပအိုဝ်း ကျေးလက်တောရွာများ၌ "ဟိန်" ခေါ် တိုက်သူကြီး၊ "မေးတိုင်း" ခေါ် ရွာသူကြီး ဟူ၍ အုပ်ချုပ်သူ အဆင့်ဆင့် ရှိသည်။ "မေးတိုင်း" ခေါ် ရွာသူကြီးကို အချို့က "ကျော့" ဟုလည်းကောင်း၊ "ဖြားဒုံ" ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ "ဖြားဒုံ"ခေါ် ရွာသူကြီးသည် ကျေးရွာ၏ ကိစ္စ အဝဝကို ဦးဆောင်ညွှန်ကြားရသည့်အပြင် လူမှုရေး အရှုပ်အထွေးများနှင့် တရားစီရင်ရေးတို့ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပေးရသည်။ "ဖြားဒုံ"ခေါ် ရွာသူကြီးကို တစ်ရွာလျှင် တစ်ဦးကျ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။ "ဟိန်" ခေါ် တိုက်သူကြီးသည် ကျေးရွာများနှင့် ရွာသူကြီးများကို ကွပ်ကဲရပြီး ဩဇာအာဏာရှိသူ ဖြစ်လေသည်။

ယခုအခါ၌မူ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့ နေထိုင်သည့်ဒေသများတွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ဦးဆောင်မှုဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ အလံအောက်တွင် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် မိမိတို့ဒေသ၊ မိမိတို့ကျေးရွာများကို မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်အုပ်ချုပ်နေကြလေပြီ။ ထိုသို့ အုပ်ချုပ်နိုင်စေသော အဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းရာတွင် ရှေးဦးစွာ ရပ်ရွာတစ်ခုလုံးအတွက် အတွေ့အကြုံ ကြွယ်ဝသော ရှေ့မီနောက်မီ ပုဂ္ဂိုလ်များကို သမာဓိလူကြီးများအဖြစ် ရွေးချယ်ထားရှိကြသည်။ ထိုသမာဓိလူကြီးအဖွဲ့ထဲမှ "ဖြားဒုံ"ခေါ် ရွာသူကြီးကို ရွေးချယ်ကြသည်။ အချို့ဒေသများတွင် သမာဓိလူကြီးအဖွဲ့ဝင်များက "ဖြားဒုံ" ခေါ် ရွာသူကြီးတာဝန်ကို အလှည့်ကျစနစ်ဖြင့် ထမ်းဆောင်ကြသည်။ ရွာသူကြီးသည် သမာဓိလူကြီး အဖွဲ့ဝင်များကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီးမှသာ ရပ်ရွာ၏ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး၊ သာသနာရေး၊ သာရေး၊ နာရေး၊ တရားစီရင်ရေးကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်။ ထိုရွာသူကြီး၏လက်အောက်တွင် ရွာ၊ လူငယ် ခေါင်းဆောင်၊ ကျောင်းကော်မတီ၊ စာရေး၊ ဘဏ္ဍာထိန်း၊ ရာအိမ်မှူး၊ ဆယ်အိမ်မှူး၊ ကာလသားခေါင်းဆောင် တို့ကို ထားရှိကြသည်။

ထိုတွင် ရွာဆော်သည် ရပ်ရွာအတွက် အစည်း အဝေးကျင်းပရန်နှင့် သာရေး၊ နာရေး ကိစ္စဆောင်ရွက်

"ရွာသူကြီးသည် သမာဓိလူကြီး အဖွဲ့ဝင်များကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးပြီးမှ သာ ရပ်ရွာ၏ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေး၊ သာသနာရေး၊ သာရေး၊ နာရေး၊ တရားစီရင်ရေး ကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်။"

ရန်ရှိသောအခါ ရွာသူရွာသားများကို အသိပေး နှိုးဆော်ရသည်။ ကျောင်းကော်မတီက စာသင်ကျောင်းကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရသည်။ ရာအိမ်မှူးက ဆယ်အိမ်မှူးကို ကွပ်ကဲရသည်။ ဆယ်အိမ်မှူးက မိမိတာဝန်ကျရာ အိမ်များကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရသည်။ လူငယ်ခေါင်းဆောင်က အသက် ၄၅ နှစ်အောက်လူငယ်များကို တာဝန်ခံရသည်။ သမာဓိ လူကြီးအဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သော အသက် ၄၅ နှစ်အထက် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ရွာသူကြီးက တိုက်ရိုက် တာဝန်ခံရသည်။ ရွာသူကြီးနှင့် သမာဓိလူကြီးများက လိုအပ်လျှင်လိုအပ်သလို သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ကျ အာဏာပိုင်အရာရှိများနှင့် ဆွေးနွေးပြီး အကူအညီယူရသည်။ ကာလသား ခေါင်းဆောင်က အပျိုလူပျိုများကို ဦးဆောင်ရသည်။ စာရေးက သာရေး၊ နာရေးကိစ္စများအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့် အစီအစဉ်ကို ရေးမှတ်ပေးရသည်။

ထုံးတမ်းဥပဒေအရ တရားစီရင်ရေး

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ယနေ့တိုင်အောင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းအလိုက် တရားစီရင်နေကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ပအိုဝ်းများ လက်ခံကျင့်သုံးနေသည့် တရားစီရင်ရေးကျင့်ထုံးမှာ ရှေးအယူအဆနှင့် လူမှုရေးကို အခြေခံတည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ စီရင်ချက်အပေါ်တွင်လည်း အလေးအနက် ယုံကြည်မှု ရှိကြသည်။ ထိရောက်မှုလည်းရှိကြသည်။ ပအိုဝ်းကျေးရွာများတွင် မှုခင်းတစ်စုံတစ်ရာ ဖြစ်ပေါ်လာပါက တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းသဘောဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မရှိပေ။ ဖြားဒုံခေါ် ရွာသူကြီးက ဦးဆောင်ပြီး ကျေးရွာအတွင်းရှိ အများယုံကြည်လေးစားသော၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်သည့် ရှေ့မီနောက်မီ အတွေ့အကြုံ ပြည့်ဝသူ သက်ကြီးရွယ်အိုတို့ကို သမာဓိလူကြီးများအဖြစ် ပင့်ဖိတ်ကာ စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြလေသည်။ အမှုစီရင်ဆုံးဖြတ်မည့်နေရာကို အတည်တကျ သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိ။ အများအားဖြင့် ရွာသူကြီး၏ အိမ်ရှေ့ဧည့်ခန်းတွင် ခေါ်ယူစည်းဝေးပြီး ဆုံးဖြတ်လေ့ရှိကြသည်။ အမှုစစ်ဆေးသည့်အခါ အရင်းအမြစ်ကို အခြေခံကျကျ လေ့လာသုံးသပ်သည်။ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဇာစ်မြစ်ကို စူးစမ်းသည်။

မှုခင်းဖြစ်ပေါ်လာပါက သက်ဆိုင်ရာ ရွာသူကြီးနှင့် သမာဓိလူကြီးများ၏ ရှေ့မှောက်တွင် သစ္စာဆိုစေ၍ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်လေ့ရှိသည်။ အပြစ်ပေးရာတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို လူညွန့်တုံးစေသည့် ပြင်းထန်သောအပြစ်မျိုးကို ပေးလေ့ မရှိပေ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူသည် ပထမအကြိမ်ဖြစ်လျှင် ပညာပေးပြုပြင်သည့်အနေဖြင့် ဆုံးမစကားပြောလေ့ရှိသည်။ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်ဆက်၍ ကျူးလွန်ပါက လမ်းပြုပြင်စေခြင်း စသော ပြစ်ဒဏ်ကို ပေးလေ့ ရှိသည်။ ခိုးမှုကျူးလွန်ပါက ပစ္စည်းကို ပြန်ပေးစေ၍လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းများ ပြန်မပေးနိုင်လျှင် ပစ္စည်းတန်ဖိုးကို ပေးလျော်စေ၍လည်းကောင်း အပြစ်ပေးလေ့ရှိသည်။ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်ဆုံးမပါလျက် ပြစ်မှုတစ်စုံတစ်ခုကို ဆက်လက်ကျူးလွန်ပါက ကျူးလွန်သူ၏ အိမ်ခေါင်မိုးကို အနည်းငယ် ဖျက်ဆီးခြင်းဖြင့် အပြစ်ပေးလေ့ရှိသည်။ နောက် အပြစ်ပေးနည်း တစ်မျိုးမှာ တစ်ရပ်လုံးတစ်ရွာလုံးက ထိုပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို စကားခေါ်ပြောခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ အိမ်အဝင်အထွက် လက်မခံခြင်း၊ သာရေး၊ နာရေးကိစ္စများတွင် ဖိတ်ခေါ်ခြင်းမပြုဘဲ "ဝိုင်းပယ်ထားကြခြင်း"ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အပြစ်ဒဏ်ပေးထားပါလျက် ပြစ်မှုဆက်လက်

ကျူးလွန်ပါက ရွာမှ နှင်ထုတ်လိုက်ကြတော့သည်။

ခားပြတိုက်သူကို ဖမ်းမိပါက အဆုံးစီရင်တတ်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ခိုက်ရန်ဒေါသကြောင့် လူသတ်မှုဖြစ်ပွားလျှင် ရန်ငြိုးပြေပျောက်သွားစေရန် လျော်ကြေးပေးရသည်။ တရားခံကို ရဲလက်သို့အပ်၍ နိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေအတိုင်း ဆုံးဖြတ်စေသည်က များပေသည်။ အမွေခွဲဝေမှု၊ လင်မယားကွာရှင်းမှု၊ လယ်ယာမြေပစ္စည်းဥစ္စာ ရောင်းဝယ်ပေါင်နှံမှုတို့၌ ရွာသူကြီးအမှူးပြုသော သက်ဆိုင်ရာ လူကြီးများ၏ အဆုံးအဖြတ်အတိုင်းသာ လိုက်နာကြလေ့ရှိသည်။

အပျိုနှင့် လူပျိုတို့ အချစ်နယ်ကျွံမိပါက အများ၏ ဝိုင်းကဲ့ရဲ့ခြင်းကိုခံရပြီး အရှက်ကြီးစွာရတတ်သည်။ ထိုအပျိုလူပျိုတို့သည် ရွာသူကြီးနှင့် ကျန်ကာလသား၊ ကာလသမီးများကို မိမိတို့မှားယွင်းမိကြောင်း ဝန်ချတောင်းပန်ရသည်။ နောက်နောင် ရှောင်ကြဉ်ပါမည့်အကြောင်း ကတိပေးကြရသည်။ ထို့ပြင် ရပ်ရွာ၏ အရပ်လေးမျက်နှာကိုလည်း ငွေကျပ် ၄၀၀၀ မှ ၈၀၀၀ အထိ ရှိသေစွာ ကန်တော့ကြရသည်။ ထိုငွေကို ကျေးရွာရန်ပုံငွေအဖြစ် ထားကြသည်။ ကျေးရွာလူကြီးနှင့် အပျိုလူပျိုအဖွဲ့တို့ကိုလည်း ကန်တော့ကြရသည်။

အိမ်ထောင်ရှိသော အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတို့ ကျူးလွန်မိကြလျှင် အမျိုးသားသည် မိမိကျူးလွန်မိသည့် အမျိုးသမီး၏ ကာမပိုင် လင်ယောကျ်ားကို လျော်ကြေးပေးရသည်။ လင်ယောကျ်ားဖြစ်သူလည်း မိမိဇနီးကို ကွာရှင်းနိုင်သည်။ ထိုကျူးလွန်မိကြသူ နှစ်ဦးစလုံးသည် ရွာ၏အရပ်လေးမျက်နှာကိုလည်း ဒဏ်ငွေဖြင့် ကန်တော့ကြရသည်။ သို့သော် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့တွင် အပျိုနှင့်လူပျိုတို့ အချစ်နယ်ကျွံမှု၊ အိမ်ထောင်ရှိသူချင်း ကျူးလွန်မှုတို့မှာ နည်းပါးပြီး မိကောင်းဖခင်သားသမီးပီသစွာ ဣန္ဒြေသိက္ခာကို စောင့်ထိန်းကြသည်။

လယ်ယာမြေ လုပ်ကိုင်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်၍ မြေအလဲအလှယ်လုပ်ခြင်း၊ အရောင်းအဝယ်လုပ်ခြင်းကိစ္စများတွင် နောင်အရှုပ်အရှင်း မဖြစ်စေရန် ရွာသူကြီးနှင့်လူကြီးများ ရှေ့မှောက်၌ အသိသက်သေအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည်။

မြေယာများကို မိဘမှ သားသမီးတို့အား လက်လွှဲပြောင်းပေးခွင့် ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် သားသမီးများ အိမ်ထောင်ပြုသည့်အခါ ခွဲဝေပေးတတ်ကြသည်။ သားသမီးများ အရွယ်ရောက်၍ ကိုယ့်အိုးကိုယ့်အိမ်နှင့်ဖြစ်လာကြသည့်အခါ မိဘများက တိရစ္ဆာန်များ၊ လယ်လုပ်ကိရိယာများ ထောက်ပံ့ပေးတတ်ကြသည်။ အငယ်ဆုံးကလေးသည် မိဘ၏ အိမ်မြေတို့ကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း ယင်းကိစ္စကို ၎င်းတို့မကွယ်လွန်မီကပင် ကြိုတင်စီစဉ်ထားတတ်ကြသည်။ ကျေးရွာသားများအနေဖြင့်လည်း မည်သူ့အား ပေးကမ်းထားသည်ကို သိကြပြီးဖြစ်သဖြင့် မည်သည့်ပြဿနာမှ ပေါ်မလာတတ်ကြချေ။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် မိမိတို့ကျေးရွာများကို အေးချမ်းသာယာအောင်၊ လုံခြုံအောင် အထူးဂရုပြုကြသည်။ ဧည့်သည်ရောက်လာသောအခါ ယုံမှားသံသယရှိလျှင် ခေါ်ယူစစ်ဆေးတတ်ကြသည်။ ရပ်ရွာများတွင် အရက်ချက်ခြင်း၊ ဘိန်းရှူခြင်းတို့ကို ကျပ်တည်းစွာ တားမြစ်ထားသည်။ ရွာတွင်း၌ အရက်ချက်သူ၊ ဘိန်းရှူသူတို့ကို လမ်းပြုပြင်စေခြင်း၊ လမ်းအသစ်ဖောက်လုပ်စေခြင်း၊ ကျောက်ထုကျောက်ခွဲစေခြင်း စသော ပြစ်ဒဏ်တို့ကို ပေးကြသည်။ လောင်းကစားခြင်းကိုလည်း ပြင်းထန်စွာ တားမြစ်ထားသည်။

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ထကြွနိုးကြားပြီး အလုပ်အလွန်ကြိုးစားသဖြင့် ပျင်းရိသူနည်းပါးလှသည်။ အကယ်၍ ရွာတွင်း၌ အလုပ်လုပ်ရန် ပျင်းရိသူ၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားသူ၊ ဘာသာရေးကိစ္စ၌ မေ့လျော့သူတို့ကို တွေ့ရှိပါက ရွာသူကြီးကဖြစ်စေ၊ အချင်းချင်းကဖြစ်စေ ဆုံးမတတ်ကြသည်။ ဆုံးမ၍မရလျှင် ရွာဦးကျောင်းဘုန်းတော်ကြီးက ထပ်မံ၍ ဆုံးမတတ်သည်။ ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီး ဆုံးမ၍မရတော့သောသူကို ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတက်ခွင့်မပေးတော့ပေ။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ရွာဘုန်းတော်ကြီးကို ရိုသေလေးစား ကြောက်ရွံ့ကြသည်။ ရပ်ရေးရွာရေးကိစ္စ မကျေလည်မှုရှိပါက ဘုန်းတော်ကြီးအား တင်ပြလျှောက်ထား၍ ဆွေးနွေးကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး၏ ဩဝါဒအရ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး၏ ဩဝါဒကို ဆန့်ကျင်ပါက ရွာမှ နှင်ထုတ်ကြသည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့သည် ကြီးသူကို ရိုသေ၊ ရွယ်တူကို လေးစား၊ ငယ်သူကို သနားသော သူတော်ကောင်းတရားကို အစဉ်အလာမပျက် လိုက်နာကြပေသည်။ အရှုပ်အထွေးများပေါ်လာ၍ မကျေနပ်သည့်တိုင် အငြင်းပွားမှုကို မလိုလားကြသဖြင့် "တယောဝ်းဝေး=နေပါစေတော့၊ ပြီးပါစေတော့" ဟုဆိုကာ ခွင့်လွှတ်တတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ကျေးရွာများတွင် မြို့ပေါ်တက်၍ တရားစီရင်ရသော မှုခင်းဖြစ်ပွားမှု နည်းပါးလှသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

ပအိုဝ်းသမိုင်းပြုစုရေးအဖွဲ့

aemif if;av; ok'[kwf&Sdawmif &yfu
anmif;a&TwdkufS u;D

rdk;vif;(rkd;r)

"အင်းလေးကန်အတွင်း လှေများနဲ့
ဘုရားပင့်ဆောင်လှည့်လည်တဲ့ မြင်ကွင်းကလည်း
ကမ္ဘာပေါ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းမှာသာ
တွေ့မြင်နိုင်သော ထူးခြားတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု
ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာတစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။"

အင်းလေးကို နောက်ဆုံးအကြိမ်ရောက်ခဲ့တာက လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်ကပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က တောင်ကြီးမြို့မှာ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုလုပ်ရင်း အင်းလေးကို လေ့လာရေးအနေနဲ့ရော အလည်အပတ်အဖြစ်နဲ့ပါ သွားရောက်ခဲ့တာ အင်းတိမ်အထိ ရောက်ခဲ့ရပါတယ်။ အခု ၁၀ နှစ်ကြာမရောက်ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အင်းလေးကန်ကြီးကိုပြန်သွားရမယ်ဆိုတော့ စိတ်လှုပ်ရှားမှု အပြည့်နဲ့ပါပဲ။ ၁၀ နှစ်ဆိုတဲ့အချိန်ကာလအတွင်းမှာ ပြောင်းလဲမှုတွေ ဘာတွေရှိမလဲ။ အင်းလေးကန်ကြီးကို ဘယ်လိုထိန်းသိမ်းထားသလဲ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေက ဘယ်လိုရှိမလဲ။ ရေတွေ ကြည်လင်နေသေးလား။ ကျွန်းမျောတွေပေါ်မှာ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွေ အရင်လိုရှိနေသေးလား။ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ရေးဆွဲရေးလုပ်ငန်းတွေကို စဉ်ဆက်မပြတ်ဆောင်ရွက်နေသူတစ်ယောက်အနေနဲ့ ကြိုတင်အတွေးနယ်ချဲ့နေမိတယ်ဆိုရင် လွန်တယ် ထင်မလားနော်။

နေပြည်တော်မှ တောင်ကြီးမြို့သို့

တောင်ကြီး– အင်းလေးခရီးစဉ်ကို သင်္ကြန်မကျမီ ရုံးပိတ်ရက်မှာ ရုတ်တရက်စီစဉ်လို့ ကျွန်မတို့ သူငယ်ချင်းတစ်စု သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့ပါတယ်။ နေပြည်တော်က တောင်ကြီးမြို့ကို ကားနဲ့သွားရောက်ခဲ့ကာ တောင်ကြီးဟိုတယ်မှာ ညအိပ်ရပ်နားပါတယ်။ တောင်ကြီးဟိုတယ်မှာ ပထမဆုံးတည်းခိုဖြစ်ခဲ့ပြီး ညပိုင်းနဲ့ မနက်ပိုင်းတို့မှာ ရာသီဥတုက အေးစိမ့်စိမ့်လေးနဲ့ အတော်ကို နေလို့ကောင်းပါတယ်။ ဟိုတယ်ဝင်းကလည်း အတော်အသင့်ကျယ်ဝန်းပြီး သစ်ပင်တွေ၊ မြက်ခင်းပြင်နဲ့ပန်းပင်တွေ စိုက်ပျိုးထားလို့ စိမ်းစိုနေပါတယ်။ မနက်အစောနိုးတတ်သူမို့ ဟိုတယ်ဝင်းအတွင်း လမ်းလျှောက်လေ့ကျင့်ခန်းလုပ်ရင်း ဟိုတယ်အဆောက်အဦတွေကို လေ့လာကြည့်ရှုမိပါတယ်။ အဆောက်အဦရဲ့ အမိုးနဲ့ရေဆင်းတွေကို သေချာပြုလုပ်ထားပြီး လက်ရာမြောက်တာကို တွေ့ရပါတယ်။

တောင်ကြီးမြို့မှာ မနက်စာ

အင်းလေးမသွားခင် တောင်ကြီးမြို့က Upper House Café မှာ မနက်စာ စားဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အရသာရှိလှတဲ့ ရှမ်းစာများနဲ့ ကော်ဖီပူပူလေးက နောက်တစ်ခါ တောင်ကြီးရောက်ရင် မဖြစ်မနေသွားရမယ့် နေရာတစ်နေရာအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရပါတယ်။ အစားအသောက်တင် ကောင်းတာမဟုတ်ပါ၊ ဆိုင်အပြင်အဆင် အခင်းအကျင်းကလည်း ဆွဲဆောင်မှုရှိသလို တောင်ကြီးမြို့ရှုခင်းကို အပေါ်စီးက ကြည့်မြင်ရတာ မနက်ခင်းရဲ့ အရသာတစ်မျိုးလို့တောင် ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဧပြီလရဲ့ စိန်ပန်းပြာနီ ငုတစ်လီနဲ့ ရွက်နုသစ်ဝေနေတဲ့ ပန်းရောင်စုံတောကလည်း ပန်းချီကားတစ်ချပ်လို လှပလွန်းပါတယ်။ ဒီနောက်မှာတော့ "တောင်ကြီးမှသည် အင်းလေးကန်သို့" ခရီးကို စတင်ခဲ့ပါတယ်။

တောင်ကြီးမှသည် အင်းလေးကန်သို့

တောင်ကြီးမှ အင်းလေးကန်ရှိရာ ညောင်ရွှေသို့သွားမယ်ဆိုရင် လမ်းမှာ အေးသာယာနဲ့ ရွှေညောင်မြို့ကို ဖြတ်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ အေးသာယာကို နာရီဝက်အတွင်း ရောက်ရှိနိုင်

ပါတယ်။ အေးသာယာဝိုင်ရောင်းတဲ့ဆိုင်ကတော့ တောင်ကြီးမြို့အဝင် ကားလမ်းမပေါ်မှာ ရှိပြီး တောင်ကြီးရောက်ရင် သွားသင့်တဲ့နေရာတစ်ခုပါ။ သာယာလှပတဲ့ စပျစ်ခင်းကြီးတွေကို ငေးမောကြည့်နိုင်၊ လမ်းလျှောက်နိုင်တဲ့ နေရာတစ်ခုပဲဖြစ်ပါတယ်။ စပျစ်ခင်းကြီးကို ကြည့်ရင်း နေဝင်ဆည်းဆာမှာ ဝိုင်သောက်ရတာ တောင်ကြီးမြို့မှာရနိုင်တဲ့ နောက်ထပ် အရသာ တစ်မျိုးပါပဲ။ အေးသာယာကတော့ တောင်ကြီးမြို့ရဲ့ ဒေါက်တိုင်တစ်ခုလိုပါပဲ။ အသေးစား၊ အလတ်စား စက်မှုဇုန်နဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရာ နေရာတစ်ခုဆိုရင် မမှားပါဘူး။

အေးသာယာကို ကျော်လွန်ရင်တော့ တောင်ကြီး–ကလောလမ်းပေါ်က ရွှေညောင်မြို့ကို ဖြတ်သန်းသွားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ရွှေညောင်မှ မြောက်ဘက်သို့ လမ်းခွဲအတိုင်းသွားရင် ရပ်စောက်မြို့ကို ရောက်နိုင်ပြီး တောင်ဘက်လမ်းခွဲအတိုင်းသွားရင်တော့ ညောင်ရွှေမြို့ကို ရောက်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ညောင်ရွှေမြို့အဝင် လမ်းတစ်လျှောက်မှာတော့ လယ်ရေသွင်းမြောင်းတွေကို တွေ့ရှိရပြီး သီးနှံစိုက်ခင်းတွေနဲ့ စိမ်းစိုလို့နေပါတယ်။ လမ်းဘယ်ဘက်ခြမ်းမှာလည်း ငါးမွေးကန်တွေနဲ့အတူ ကန်ရေပြင်ကျယ်ကျယ်ကို လမ်းတစ်လျှောက်တွေ့မြင်နေရပါတယ်။ စိုက်ခင်းတွေက ဓာတုမြေသြဇာအသုံးပြုခြင်းကို ကန့်သတ်ထားတဲ့ သဘာဝစိုက်ခင်းများ ဖြစ်ကြောင်း ဆိုင်းဘုတ်ထောင်ထားတာကိုလည်း ဖတ်ရှုရပါတယ်။ အင်းလေးကန်ရဲ့ ရေဝင်ဧရိယာတွေဖြစ်လို့ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် အရေးပါတဲ့ နေရာတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လမ်းမှာ ရှေးဟောင်းပျဉ်ထောင်ဘုန်းကြီးကျောင်းအဆောက်အဦကိုလည်း တွေ့ရှိရပြီး ရွှေရန်ပြေဘုန်းကြီးကျောင်းလို့ သိရှိရပါတယ်။ ထို့နောက်မှာတော့ ညောင်ရွှေမြို့ကို ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။ တကယ်တော့ ညောင်ရွှေမြို့မှာ အင်းလေးကန်အပြင် လည်စရာပတ်စရာ အထင်ကရနေရာတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ညောင်ရွှေဟော်နန်းနဲ့ပြတိုက်၊ ရွှေဗောဓိမြို့ဦးစေတီ၊ ရွှာမရွှာ (ရေပေါ်ဈေး)၊ ရတနာမာန်အောင်ဘုရား၊ မင်္ဂလာဈေး စသည်ဖြင့် သွားရောက်လေ့လာနိုင်သည့် နေရာများနှင့် ဘုရားစေတီများရှိပါတယ်။ အင်းလေး ဖောင်တော်ဦးဘုရားကို ဦးတိုက်သွားကြတဲ့ ခရီးသည်က အများဆုံးဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

အင်းလေးကန်

နောက်ဆုံးမှာတော့ အင်းလေးကန်ရဲ့ ခရီးစဉ်အစ လှေဆိပ်ကို ရောက်ရှိခဲ့ပါပြီ။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အင်းတော်ကြီးကန်ပြီးရင် ဒုတိယအကြီးဆုံးကန်ဖြစ်ပါတယ်။ တောင်–မြောက်တန်းနေတဲ့ တောင်တန်းကြီးတွေကြား ခွက်ဝင်နေတဲ့အကြီးမားဆုံး ညောင်ရွှေချိုင့်ဝှမ်းကြီးရဲ့ အလယ် အနက်ရှိုင်းဆုံးနေရာမှာ တည်ရှိပါတယ်။ တစ်ချိန်က အရှေ့တောင်အာရှမှာ အကြီးဆုံးဖြစ်ခဲ့ဖူးတဲ့ လောပိတရေအားလျှပ်စစ်အတွက် အဓိကရေအရင်းအမြစ်ရှိရာ သဘာဝကုန်းတွင်းကန်ကြီးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် အမြင့်ပေ ၂,၉၇၀ မှာရှိတဲ့ ရေကန်ကြီးဖြစ်တဲ့အပြင် ထူးခြားတဲ့ လူနေထိုင်မှုပတ်ဝန်းကျင်၊ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ ကိုယ်ပိုင်ဟန်တွေကြောင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပနိုင်ငံများရဲ့ စိတ်ဝင်စားမှုရရှိပြီး နှစ်စဉ် ခရီးသွားဧည့်သည် အမြောက်အမြားလာရောက် လည်ပတ်လေ့ရှိတဲ့ နေရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

လှေစီးမယ်

လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၀ နှစ်တာကာလနဲ့ မတူခြားနားတာက လှေဆိပ်ရှိတဲ့ ကမ်းနားလမ်းမကြီး က ကတ္တရာလမ်းမဖြစ်နေပြီး တိုက်တာအိမ်ခြေများနှင့် ဘဏ်အဆောက်အဦကိုလည်း တွေ့ရှိရတယ်။ ဆည်မြောင်းက သူငယ်ချင်းရဲ့ စီစဉ်ပေးမှုနဲ့ ခြောက်ယောက်စီးစက်လှေနဲ့ ခရီး စတင်ထွက်ခဲ့ပါပြီ။ အင်းထဲရောက်တော့ ၁၁ နာရီခန့်ရှိပြီဖြစ်လို့ နေပူပေမယ့် စက်လှေက ထိုးခွဲလိုက်တဲ့ ရေပြင်က ဖြာထွက်လာတဲ့ ရေမှုန်ရေစက်တွေကြောင့် အပူလျော့ပါးစေခဲ့ပါတယ်။ ကန်ဘေးတစ်လျှောက် အိမ်လေးတွေကို အစပြုငေးမောရင်း ဘုရားစေတီနဲ့ အဆောက်အအုံ တွေကို ကျော်ဖြတ်လာခဲ့ကြပါတယ်။ အင်းလေးကန်အတွင်းက ဟိုတယ်တွေက ကိုဗစ် နောက်ပိုင်းမှာ တည်းခိုသူ အတော်နည်းလာတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ရောက်ရှိတဲ့ ဧပြီလရုံးပိတ်ရက်မှာတော့ အင်းထဲ လာလည်သူ အတော်အသင့်ရှိနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ဖောင်တော်ဦးဘုရားကိုရောက်ဖို့ တစ်နာရီခန့် စက်လှေ စီးရပါတယ်။ ရေပြင်က တည်ငြိမ် နေပြီး ရေမှော်တွေလိုက်ဆယ်တဲ့ လှေလေးတွေ၊ ငါးဖမ်းလှေလေးတွေနဲ့ ခရီးသည်တင် စက်လှေများကို ကန်ရေပြင်မှာ ကျက်စားသွားလာနေတာ တွေ့မြင်ရပါတယ်။ အင်းလေး ကန်ထဲမှ မြင်နေရတဲ့ အရှေ့နဲ့အနောက်အရပ်က တောင်–မြောက်တန်းနေတဲ့ ရှမ်းရိုးမ တောင်တန်းကြီးနဲ့ ရေပြင်ကျယ်ကျယ်ထဲက စက်တပ်လှေလေးတွေကို မြင်တွေ့နေရတာဟာ နေ့လယ်နေပူပူအောက်မှာ ပန်းချီကားကြီးတစ်ချပ်ထဲကို ရောက်နေသလို ခံစားရပါတယ်။

ရေမှော်တွေလိုက်ဆယ်တဲ့ လှေလေးတွေ

နုန်းဆယ်အမှိုက်ရှင်းတဲ့ သဘော်နှစ်စီးကိုလည်း ရေလယ်မှာ ရပ်ထားတာတွေ့ရပါ တယ်။ အရင်နဲ့ မတူတဲ့မြင်ကွင်းကတော့ ကျွန်းမျောတွေမှာ ခြံစည်းရိုးကာရံထားပြီး နံပါတ်

ရေမှော်တွေလိုက်ဆယ်တဲ့ လှေလေးတွေ

များ ရေးထိုးတာ တွေ့မြင်ရခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ စည်းစနစ်ကျနစေဖို့ ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ထားတာ ဖြစ်တယ်လို့ သိရှိရပါတယ်။ ကျွန်မအတွက်တော့ အရင်လို လွတ်လွတ်လပ်လပ်နဲ့ သဘာဝကျကျ စိုက်ခင်းလေးတွေကို စက်လှေစီးရင်း မြင်တွေ့ချင်နေမိတာအမှန်ပါ။

ဘုရားဖူးကြမယ်

ဦးစွာပထမ အင်းလေးဖောင်တော်ဦးဘုရားကို ဖူးတွေ့ရပါတယ်။ အချိန်က မွန်းတည့်ချိန်ဖြစ်နေပြီး ဘုရားဖူးများ နေ့လယ်စာစားတဲ့ အချိန်ဖြစ်လို့ ဘုရားပေါ်မှာ ဘုရားဖူးသူနည်းပါတယ်။ စိတ်အေးချမ်းသာစွာ ဘုရားရှိခိုး လှူဒါန်း ဆုတောင်းအပြီးမှာ ဘုရားဈေးမှာ သူငယ်ချင်းတွေ ဆင်တူဝတ်ဆင်ဖို့ ရှမ်းအင်္ကျီ တစ်ယောက်တစ်ထည်ဝယ်ကြပြီး အပေါ်ကထပ်ဝတ်ကြပါတယ်။ အင်းလေးရောက်ရင် မဖြစ်မနေ ဝယ်ဖြစ်တဲ့ အင်းလေးထည်လေးပါပဲ။

အင်းလေးဖောင်တော်ဦးဘုရား

အင်းလေးဖောင်တော်ဦးဘုရား လှေဆိပ်မှာတော့ လှေကိုယ်စီနဲ့ဈေးရောင်းတဲ့သူတွေ ရှိပါတယ်။ ဒေသထွက်ကုန် အသီးအနှံ၊ အချဉ်ပေါင်း၊ ဘော်လက်ကောက်လေးတွေနဲ့ ဦးထုပ်ရောင်စုံလေးတွေကို လှေစီးခရီးသည်တွေနဲ့ ဈေးရောင်းသူတွေကြား ရောင်းလိုက်ဝယ်လိုက် လုပ်ရင်း စည်ကားလို့နေပါတယ်။

ဘုရားဖူးအပြီး နေ့လယ်စာစားဖို့ စားသောက်ဆိုင်ကို စက်လှေနဲ့ ထပ်မံ ခရီးဆက်ခဲ့ကြပါတယ်။ နေ့လယ်စာကတော့ အင်းစာဖြစ်တဲ့ ငါးဖိန်းဟင်း၊ တို့ဖူးကြော်၊ ဆေးခါးဟင်းတို့ကို မြိန်ရှက်စွာစားခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီနောက်မှာတော့ အလိုတော်ပေါက်ဘုရားကို သွားရောက် ဖူးမြော်ခဲ့ပါတယ်။ အင်းပေါ်ခုံရွာက ရက်ကန်းစင်တွေနဲ့ အင်းလေးချည်ထည်

အရောင်းဆိုင်ကိုလည်း သွားရောက်လေ့လာ ဝယ်ယူကြပါတယ်။ ချည်ထည်ဆိုင်မှာ စျေးအသင့်အတင့်မှသည် သိန်းချီတန်တဲ့ ကြာချည်၊ ပိုးချည်ထည်များကိုလည်း လှပစွာ ရက်လုပ်ရောင်းချနေတာ တွေ့ရပါတယ်။ စျေးဝယ်တဲ့သူကဝယ်၊ ထိုင်စောင့်တဲ့သူကလည်း ရေနွေးကြမ်းနဲ့ ကော်ဖီသောက်ပြီး စိတ်အေးချမ်းသာ ရှိလှပါတယ်။

ဒီတစ်ခေါက် သူငယ်ချင်းတွေကောင်းမှုနဲ့ ထူးခြားတဲ့နေရာ နှစ်ခုကို ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ပထမ နေရာက မိုင်းသောက်တံတားဖြစ်ပါတယ်။ အနှစ် ၂၀ ကျော်လောက်ပဲ ရှိသေးတဲ့ သစ်သားတံတားလေးက ဦးပိန်တံတားအသေးစားလိုပါပဲ။ တံတားပေါ်က မြင်ရတဲ့ ခြေတံရှည် အိမ်လေးတွေရယ်၊ ရေပေါ်စိုက်ခင်းလေးတွေနဲ့ ရှုခင်းလေးက လှပလွန်းလှပါတယ်။ စိတ်ကူးကောင်းကောင်းနဲ့ တည်ဆောက်ပေးခဲ့သူကို ကျေးဇူးတင်နေမိပါတယ်။ ရေလယ်က လှေပေါ်မှာ လှေစီးရင်း "နှောင်အင်းလေး" သီချင်းကို အလိုလိုသီဆိုမိလောက်အောင် ရေပြင်ကလည်း ငွေသင်ဖြူးလေး ခင်းထားသလို တည်ငြိမ်နေပြီး သာယာလှပတဲ့ သဘာဝရှုခင်းလေးတွေကို လာရောက်ကြည့်ရှုကြပါလို့ သတင်းစကား ဆိုလောက်ပါပေတယ်။

"အင်းသားတွေရဲ့ မူလအစက ပုဂံလား၊ ထားဝယ်လား။ အင်းစကား၊ ထားဝယ်စကားနဲ့ မြန်မာစကား တူညီမှုလေးတွေ ကွာခြားချက်လေးတွေကို နှိုင်းယှဉ်ပြီး အကျယ်တဝံ့ ဖော်ပြထားလို့ ဗဟုသုတများစွာ ရရှိပါတယ်။"

မိုင်းသောက်တံတားဆီသို့

နောက်တစ်နေရာက ရေလယ်မှာတည်ဆောက်ထားတဲ့ ရေလယ်ဧည့်ရိပ်သာဆိုတဲ့ နေရာလေးပါပဲ။ သစ်သားကြမ်းခင်း၊ သစ်သားတိုင်တွေနဲ့ တည်ဆောက်ထားပြီး အဝင်မှာ ကနုတ်ပန်းဆိုင်းလေးတွေ တပ်ဆင်ထားပါတယ်။ အင်းလေးကန်ရဲ့ သာယာလှပမှုကို ၃၆၀ ဒီဂရီမြင်တွေ့နိုင်တဲ့ နေရာဖြစ်ပါတယ်။ လူအများအပြား လာရောက်ကြပြီး အမှတ်တရ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြတာကို တွေ့မြင်ရပါတယ်။

ရေလယ်ဧည့်ရိပ်သာရဲ့ ၃၆၀ မြင်ကွင်း

အင်းတိမ်ကိုသွားဖို့ ရည်ရွယ်ထားပေမယ့် အချိန်မရတော့တာရယ်၊ တခြားနေရာသစ်တွေဆီကို

မိုင်းသောက်တံတားဆီသို့

ခြေဆန့်ချင်တာနဲ့ နောက်တစ်ခေါက်မှ အရောက်သွားတော့မယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။ တကယ်ဆိုရင် အင်းလေးကန်ထဲက ကျွန်းမျောတွေပေါ်က စိုက်ခင်းတွေ၊ ခြေတံရှည်အိမ်ပေါ်က လူနေမှုဘဝတွေကို သိမြင်ချင်မိပါသေးတယ်။ ဒါ့အပြင် ညောင်ရွှေမြို့ပေါ်က အထင်ကရနေရာတွေကိုလည်း သွားရောက်လည်ပတ်ဖို့ စိတ်ကူးပေါ်လာပါတယ်။ အင်းလေးကန်ကို သဘာဝမပျက် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းတွေမှာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ သူငယ်ချင်းနဲ့ စကားလက်ဆုံကျတဲ့အချိန်မှာ သူငယ်ချင်းကို အင်းလေးကန်ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ အခြေခံအဆောက်အအုံတွေအကြောင်း ဗဟုသုတမျှဝေဖို့ တောင်းဆိုမိပါတယ်။ အလျဉ်းသင့်တဲ့အချိန်မှာ ညောင်ရွှေနဲ့ နေပြည်တော် အွန်လိုင်းနဲ့ စာပေဟောပြောပွဲလေးလုပ်ဖို့လည်း စိတ်ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်လာပါတယ်။ သူငယ်ချင်းကလည်း သိလိုသမျှ ခေါင်းစဉ်ခွဲလေးတွေ သတ်မှတ်ပြီး ဗဟုသုတမျှဝေပေးပါမယ်လို့ လိုလိုလားလား ပြောပါတယ်။

အင်းဆားရဲ့အင်းလေး

နေပြည်တော်ပြန်ရောက်တဲ့ အချိန်မှာတော့ အလုပ်တာဝန် အသစ်...အသစ်တွေကြား ခေါင်းမဖော်နိုင်အောင်ဖြစ်နေပေမယ့် အင်းလေးကန်အကြောင်းကို စိတ်ထဲက ဖျောက်ဖျက်လို့ မရနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ အလုပ်ကိစ္စတစ်ခုနဲ့ ရန်ကုန်မြို့ကိုရောက်တော့ ပန်းဆိုးတန်းလမ်းက ရာပြည့်စာအုပ်ဆိုင်မှာ အင်းလေးကန်အကြောင်း ကျမ်းပြုထားတဲ့ မောင်မောင်ချစ်ဦး (မုံရွာ)ရဲ့ “အင်းဆား ရဲ့အင်းလေး” စာအုပ်လေးကို ဝယ်လာခဲ့ပါတယ်။ စာအုပ်က ပခုက္ကူစာပေဆု၊ ကျမ်းစာပထမဆု ရထားတဲ့ စာအုပ်ဖြစ်ပြီး အချက်အလက် အကိုးအကားအစုံအလင်နဲ့ စိတ်ဝင်စားဖွယ် စာအုပ်တစ်အုပ်ဖြစ်လို့ အချိန်ရတိုင်းမှာ လက်ကမချစတမ်း

ဖတ်မိပါတယ်။ အင်းသားတွေရဲ့ မူလအစက ပုဂံလား၊ ထားဝယ်လား။ အင်းစကား၊ ထားဝယ်စကားနဲ့ မြန်မာစကား တူညီမှုလေးတွေ၊ ကွာခြားချက်လေးတွေကို နှိုင်းယှဉ်ပြီး အကျယ်တဝံ့ ဖော်ပြထားလို့ ဗဟုသုတများစွာ ရရှိပါတယ်။

မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး

မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေတဲ့အချိန်မှာ နိုင်ငံတကာကို အမီလိုက်လို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို နောက်မကျန်စေရေးနှင့်အတူ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သင့်သော သဘာဝ အလှတရား၊ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာတွေကို လျစ်လျူရှုလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ အင်းလေး ရေပြင်မှာ စက်တပ်လှေတွေ အသုံးပြုပြီး သွားလာလှုပ်ရှားနေသလို အင်းသားတွေကလည်း လှေပေါ်မှာ ခြေတစ်ဖက်တည်းကို အသုံးပြုပြီး မိရိုးဖလာမပျက် ငါးဖမ်းမှော်ဆယ်လုပ် နေကြတာဟာ အင်းလေးကန်အတွင်းမှာသာ တွေ့ရှိနိုင်တဲ့ မြင်ကွင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်းမျော ပေါ်က စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကလည်း အင်းသားတွေရဲ့ အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်လို့ ရိုးရာမပျက် စေဘဲ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအနေနဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်စိမ်းလန်းစိုပြည်စေ ရေးကိုလည်းကောင်း အထောက်အကူ ပြုနေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

သီတင်းကျွတ်ကာလမှာ ဖောင်တော်ဦးဘုရားပွဲကျင်းပပါတယ်။ အင်းလေးကန် အတွင်း လှေများနဲ့ ဘုရားပင့်ဆောင်လှည့်လည်တဲ့ မြင်ကွင်းကလည်း ကမ္ဘာပေါ်မှာ မြန်မာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းမှာသာ တွေ့မြင်နိုင်သော ထူးခြားတဲ့ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နောင်အင်းလေးကို လာဖို့ဖိတ်ခေါ်တယ်

အင်းသားအင်းသူတွေရဲ့ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ နေ့စဉ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနဲ့ ကူးလူးသွားလာနေထိုင်ကြတဲ့ ဓလေ့စရိုက်တွေအပြင် တောင်ပေါ်က သဘာဝရေကန် ကြီးဟာ ထူးခြားလွန်းလို့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ ထင်ရှားလူသိများပြီး နိုင်ငံရပ်ခြားခရီးသွားတွေ မဖြစ်မနေ လာရောက်လည်ပတ်လိုတဲ့ နေရာတစ်ခုဖြစ်သလို ပြည်တွင်းခရီးသွားတွေအနေ နဲ့လည်း အလည်လာကြမယ်ဆိုရင် ဘယ်နှခါရောက်ရောက် မရိုးနိုင်တဲ့ နေရာလေးတစ်ခု ဖြစ်လို့ အင်းသူအင်းသားတွေကိုယ်စား နောင်အင်းလေးကို အလည်လာကြဖို့ ဖိတ်ခေါ်ပါရစေ လားရှင်။

မိုးမိုးလှိုင်မြင့်(မြို့ပြ)

ao,Gifom;cifpkNjrefrmjynfaxmifpk

wuúokdvfwfol

“ဤသို့ဖြင့် ‘ကမ္ဘာ့လူသား အစ မြန်မာက’
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘မြန်မာအစ ပုံတောင်ပုံညာက’
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘မြန်မာနိုင်ငံမြေနှင့်
မြန်မာလူသားတို့သည် ယခုအချိန်အထိ ကမ္ဘာပေါ်တွင်
သက်တမ်းအရှည်ဆုံး ဖြစ်သည်’ ဟူ၍လည်းကောင်း
ကျွန်တော်တို့ ကြွေးကြော်လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။”

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးတွင် ရှေးပဝေသဏီကပင် အတူပေါက်ဖွား ရှင်သန်ကာ မရှိအတူ၊ ရှိအတူ၊ အေးအတူ၊ ပူအမျှ၊ အတူတကွ ဥမကွဲသိုက်မပျက် ယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခဲ့ကြ၊ နေထိုင်လျက်ရှိကြ၊ နေထိုင်သွားကြဦးမည့် တစ်မြေပေါ် အတူဖွား သွေးချင်း သားချင်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးနွယ် ၁၃၅ မျိုးရှိသည်ဟူသော အသိကို ကျွန်တော်တို့ အသက် အရွယ်ကြီးရင့်လာချိန်ရောက်မှ သတင်းများ၊ စာများ ပြောကြားချက်များအရ သိခဲ့ရပေသည်။

ဤသြကာသလောကကြီးတွင် သဘာဝအရ၊ ပထဝီဝင်သမိုင်းအရ ဤမြန်မာနိုင်ငံသည် မူလကပင် တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းသော မြေနိုင်ငံတစ်ခုတည်းအဖြစ် ဖြစ်တည်ပေါ်ထွန်း ခဲ့သည်။ ဤမြန်မာ့မြေ၏ မူလဒေသခံ ဇာတိနွယ်ဖွား ကျောက်ခေတ်လူသားများ ဧရာဝတီ မြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် အထက်အောက်အကြေအညာတွင် နေလာခဲ့ကြသည်။ တောင်ကြီး ခရိုင် ရွှာငံမြို့နယ် (ယခု ဓနုကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ) ရှိ ပြဒါးလင်းဂူစု၌ လူ့ယဉ်ကျေးမှု ကို စတင်ပျိုးထောင်ခဲ့သည်။ ကျောက်ခေတ် ရှေးရှေးမြန်မာကြီးများ နေထိုင်ခဲ့သည့် အထောက်အထား ကျောက်ခေတ်သုံးလက်နက်၊ အိမ်သုံး၊ လူသုံး ကျောက်ပစ္စည်း၊ ပုတီးစေ့၊ ဂူနံရံများတွင် ရေးခဲ့ဆွဲခဲ့ကြသော ကျောက်ခေတ် သမိုင်းဦးပန်းချီဆရာကြီးများ၏ ဆင်ပုံ၊ နွားသားအမိပုံ၊ ပန်းပွင့်ပုံ၊ လူ့လက်ဝါးပုံ၊ ကြံ့ပုံ စသည်တို့ကို ပြန်လည်တွေ့ရှိရ၍ မြန်မာအစ ကျောက်ခေတ်ကဟု ကျွန်တော်တို့ ကြွေးကြော်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ထက်စောသောကာလကမူ ရာဇဝင်(သမိုင်း)သင် ဆရာများက ထီးနှင့်နန်းနှင့် အုပ်ချုပ်မှုပညာရပ်များဖြင့် နေခဲ့ကြသော ရှေးတကောင်းသားကြီးများကို အစွဲပြု၍ "မြန်မာအစ တကောင်းက" ဟုသာ သိမှတ်ခဲ့ရာမှ ၁၉၆၅ ခုနှစ် ပြည်ထောင်စုနေ့ဟောပြောပွဲများ၌ မြန်မာအစ ကျောက်ခေတ်ကဟု ရှေ့တိုး၍ ကြွေးကြော်ဟောပြောခဲ့ရသည်။ တကောင်းခေတ်ကို နှစ်ပေါင်းတစ်ထောင်ကျော်၊ နှစ်ထောင် ကျော်ခန့်ဟုဆိုလျှင် ကျောက်ခေတ်သည်ကား နှစ်ပေါင်းထောင်သောင်းချီခဲ့ပေပြီ။

၂၀ ရာစုကုန်ပိုင်းနှစ်များတွင် တက္ကသိုလ်မှ သမိုင်းပညာရှင်၊ ဘူမိဗေဒပညာရှင်၊ မနုဿဗေဒပညာရှင်များ၊ ပြည်ပမှ ပညာရှင်သုတေသီများနှင့် တပ်မတော်စစ်မဟာဗျူဟာ လေ့လာရေးဌာနတို့ ပူးပေါင်းကာ ပုလဲမြို့နယ် ပုံတောင် ပုံညာဒေသမှ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း မျိုးစုံ တွေ့ရှိသည့်အထဲတွင် လူတို့၏မေးရိုး (အံသွားများပါရှိ)နှင့် လူ့လက်ဖျံရိုးတို့ကို တူး ဖော်တွေ့ရှိလာရပြန်ပေသည်။ ထိုစဉ်က သတင်းများတွင် အမေရိကန်၊ ပြင်သစ်နှင့် ဂျပန် နိုင်ငံတို့မှ သုတေသီပညာရှင်အဖွဲ့များပါ လာရောက်ပြီး မြန်မာပညာရှင်များနှင့်အတူ ပုံတောင် ပုံညာဒေသတစ်ခွင် စူးစမ်းလေ့လာကြသည်ကို ရုပ်မြင်သံကြားသတင်းများ၌ မြင်တွေ့ရသည်။ ဂါဝန်ကြီးတကားကား၊ ဘောင်းဘီတို၊ ဘောင်းဘီရှည်တကားကားဖြင့် အဆိုပါပြည်ပနိုင်ငံခြား သား ပညာရှင်များပါ မြေပြင်ပေါ် လေးဖက်ထောက်ပြီး မြေကြီးကို တူးယက်ရှာဖွေနေသော သတင်းပုံများကို ကျွန်တော့်မျက်စိထဲက မထွက်ပေ။

ထိုပညာရှင်အဖွဲ့များက လူတူပရိုင်းမိတ်ရုပ်ကြွင်း ခေါ် ကျောက်ဖြစ်နေသော လူတူ သက်ရှိတို့၏ မေးရိုး၊ လက်ဖျံရိုးတို့ကို တအံ့တသြ မြင်တွေ့သွားခဲ့ကြသည်။ သူတို့ အပြန် ခရီးတွင် မြန်မာအစိုးရ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လူတူပရိုင်းမိတ် ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း အစအန အချို့ကို ယူဆောင်သွားခဲ့ကြသည်။ သူတို့နိုင်ငံပြန်ရောက်မှ ထိုကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများကို ခေတ်မီသိပ္ပံနည်းကျ ကာဗွန်ခေတ်ခွဲနည်းဖြင့် စမ်းသပ်ကြည့်ကြရာ ထိုလူတူပရိုင်းမိတ်

ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း သန်းလေးဆယ် (နှစ်ပေါင်း လေးကုဋေ) က ဖြစ်သည်ဟု တူညီသောအဖြေ ထုတ်ပေးခဲ့ကြသည်။ ယခင်ကမူ အီဂျစ်နိုင်ငံ နိုင်းလ်မြစ်ဝှမ်းမှ တွေ့ရှိရသော လူဦးခေါင်းကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၃၃ သန်းခန့်ကဟု အဖြေထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ယခု ပုံတောင်ပုံညာမှ ရှေးရှေးမြန်မာလူတူ ပရိုင်းမိတ်ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းက လွန်ခဲ့သော နှစ် သန်း ၄၀ ဟု ဆိုသဖြင့် အီဂျစ်ထက် နှစ်ပေါင်း ခုနစ်သန်းခန့်စောသည်ဟု ကမ္ဘာက သိမှတ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် “ကမ္ဘာ့လူသား အစ မြန်မာက” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မြန်မာအစ ပုံတောင်ပုံညာက” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မြန်မာနိုင်ငံမြေနှင့် မြန်မာလူသားတို့သည် ယခုအချိန်အထိ ကမ္ဘာပေါ်တွင် သက်တမ်းအရှည်ဆုံး ဖြစ်သည်” ဟူ၍လည်းကောင်း ကျွန်တော်တို့ ကြွေးကြော်လာနိုင်ခဲ့ပေသည်။

ကျွန်တော်၏ဇာတိမြေ မြင်းခြံမြို့သည် အထက်အညာအပူပိုင်းဇုန် မိုးနည်းရေရှားဒေသဖြစ်လေသည်။ မြင်းခြံမြို့ပေါ်၊ မြင်းခြံမြို့နယ်အတွင်း နေထိုင်ကြသူများမှာလည်း ဗမာလူမျိုး (ဗမာတောသား၊ ဗမာမြို့သား) များသာ ဖြစ်လေသည်။ မန္တလေးရောက်ဖူးမှ မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးကို လာရောက်ဖူးမြော်ကြသည့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားအချို့ကို မြင်ဖူးခဲ့ရသည်။ စာထဲ၊ သတင်းထဲတွင်တော့ ကချင်၊ ကယား (ရှေးအခေါ် ကရင်နီ)၊ ကရင်၊ ချင်း၊ မွန် စသည့် တိုင်းရင်းသားများရှိကြောင်းကို ဖတ်ခဲ့ရ၊ သင်ခဲ့ရ၊ မှတ်ခဲ့ရ၊ မြင်ခဲ့ရဖူးပေသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် မေလလယ်မှ ဇွန်လကုန်အထိ တော်လှန်ရေးကောင်စီအစိုးရ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီး ဗိုလ်မှူးကြီးစောမြင့်၏ ကောင်းမှုဖြင့် စာရေးဆရာသန်းဆွေ ခေါင်းဆောင်ကာ အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် တက္ကသိုလ်နန္ဒမိတ်၊ ပန်းချီမောင်ငွေထွန်း၊ မောင်စင်ကြယ်၊ စာပန်းချီမောင်မောင်ပြုံး (အမျိုးသားပညာဝန်ဦးဖိုးကျား၏တူ)၊ တက္ကသိုလ်မြတ်ဆွေတို့ ကချင်ပြည်နယ်ပူတာအိုး မချမ်းဘောဒေသသို့ သွားရောက်ကာ နယ်မြေဒေသအုပ်ချုပ်ရေးဌာန FA အကူအညီဖြင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ သူတို့ဘဝများကို လေ့လာခဲ့သည်။ ဒုတိယအသုတ်အဖြစ် ကျွန်တော်ခေါင်းဆောင်ပြီး အဖွဲ့ဝင် ဦးမင်းနိုင် (ယဉ်ကျေးမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားရေးရာအထက်တန်းယဉ်ကျေးမှုအရာရှိ)၊ အထောက်တော်လှအောင်၊ အောင်မော်၊ ပန်းချီမောင်ဝင်းဖေ (မြင်းခြံ)၊ ခတ်ပုံတင်ထွတ် (ဗိုလ်တထောင်သတင်းစာ)၊ မြန်မာနိုင်ငံ စာပေပြန့်ပွားရေး (မြန်စာပြန့်)မှ ကိုစန်းလွင်၊ မင်းနွယ်ဆွေ၊ သန်းစိန်သစ်၊ မြဝတီရဲခေါင်တို့က “ဝ”နယ် မြောက်ပိုင်း မိုင်းမောကို ဗဟိုပြု၍ “ဝ” တိုင်းရင်းသားဒေသများသို့ လှည့်လည်ကာ “ဝ”တို့၏ဘဝ၊ “ဝ”တို့၏ ယဉ်ကျေးမှုများ လေ့လာခဲ့သည်။ “ဝ”နယ်မှအပြန်တွင် ကျောက်မဲမြို့မှ ခြေလျင်တပ်ရင်း (၂) တပ်ရင်းမှူး ဗိုလ်မှူးကြီးထွန်းအုံ (ကလောင်အမည် မောင်အောင်)က ဖိတ်၍ ကျွန်တော်တို့ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရှမ်း၊ ပလောင် စသည့်တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှုများကို ရက်သတ္တနှစ်ပတ်ကြာ လေ့လာခဲ့သည်။

ခရီးစဉ်အစ လားရှိုးမြို့ဈေးထဲတွင် ရောင်းကြ၊ ဝယ်ကြဖြင့် စည်ကားနေသောဈေးသည်၊ ဈေးဝယ်တိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည့် ရှမ်း၊ လားဟူ၊ အာခါ၊ ပလောင်၊ ပလေး၊ “ဝ” မြောင်ဇီး၊ ဂုံရှမ်း၊ ကိုးကန့် စသည့်တိုင်းရင်းသား၊ တိုင်းရင်းသူတို့၏ အရောင်အသွေးစုံ၊ ပုံစံစုံ ရိုးရာဝတ်စုံ ရောင်စုံဖြင့် မြင်တွေ့ရခြင်းသည် ကျွန်တော့်အဖို့ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုံစုံတို့ကို စတင်မြင်ဖူး၊ အံ့သြခဲ့ရဖူး၊ ကြည်နူးပီတိဖြစ်ခဲ့ရဖူးခြင်းဟု ဆိုရပါမည်။

“ယနေ့ကာလ မြန်မာ့ရုပ်သံ MRTV၊ မြဝတီရုပ်သံတို့တွင် တိုင်းရင်းသားဒေသများသို့ သွားရောက်ရိုက်ကူးတင်ပြသည်များကို မြင်တွေ့ရ၍ မြန်မာ့တိုင်းရင်းသား မျိုးနွယ်များကို မြင်တွေ့လာရပါသည်။”

ကျွန်တော်၏ သတင်းစာသက်၊ စာရေးသက် နှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်ကျော်၊ ခြောက်ဆယ်ကျော်အတွင်း ပြည်ထောင်စုနေ့ တိုင်းရင်းသားစုံ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ တိုင်းရင်းသားစုံကပွဲများကို ကြည့်လာရသည်။ သို့တိုင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အတူယှဉ်တွဲနေထိုင်သော တိုင်းရင်းသား ၁၃၅ မျိုးလုံးကို မြင်ဖူးရသေးခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ယနေ့ ကာလ မြန်မာ့ရုပ်သံ MRTV၊ မြဝတီရုပ်သံတို့တွင် တိုင်းရင်းသားဒေသများသို့ သွားရောက်ရိုက်ကူးတင်ပြသည်များကို မြင်တွေ့ရ၍ မြန်မာ့တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်များကို မြင်တွေ့လာရပါသည်။ MRTV မှ ဒေါ်လိန်းမောင်ပန်နှင့်အဖွဲ့သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ရုပ်သံလိုင်း NRC မှ တိုင်းရင်းသားဒေသတစ်ခုပြီး တစ်ခု သွားရောက်လေ့လာတင်ပြသည်ကို ကျွန်တော် မလွတ်တမ်း ကြည့်သဖြင့် ယခင် မမြင်ဖူးခဲ့သေးသော တိုင်းရင်းသား သွေးချင်းသားချင်းများ၏ ဒေသသို့ စက္ခုအာရုံ၊ မနောအာရုံဖြင့် ရောက်ရ၊ မြင်ရပါသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် မေလတွင် ကျွန်တော်တို့ စာရေးဆရာနှစ်ဖွဲ့ ပူတာအို၊ မချမ်းဘောနှင့် “ဝ” နယ် မြောက်ပိုင်း မိုင်းမောသို့သွားရောက်လေ့လာခြင်းသည် ပထမဆုံးသော တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုလေ့လာရေးခရီး မဟုတ်ပါ။ ၁၉၅၀ ပြည့်လွန်စနှစ်များက မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက လူထုပညာရေးစီမံကိန်း၊ လူထုပညာရေးဌာနများဖွင့်ကာ ပညာရည်တိုးပွားရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က လူထုပညာရေးဌာန၏ ကူပံ့မှုအစီအစဉ်ဖြင့် စာရေးဆရာကြီး ဦးရန်အောင်၊ ဆရာရန်ကုန်ဘဆွေ၊ မောင်ကြည်ဇင်၊ မိချောင်းရဲတင်အေးတို့အဖွဲ့ နာဂတောင်တန်းသို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့၏။ ဆောင်းပါး၊ ဝတ္ထု၊ ရုပ်ရှင်ဇာတ်လမ်းများ ရေးသားခဲ့ကြသည်။ မောင်ကြည်ဇင်၏ တောင်ပေါ်မြေမှ မြေမြင့်ပန်းဝတ္ထုတွင် နာဂတိုင်းရင်းသားတို့ဘဝနှင့် ရိုးရာဓလေ့များကို ဇာတ်ကွက်ဆင် ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုကို ရုပ်ရှင်ရိုက်သောအခါ မင်းသား ထွန်းဝေ၊ မင်းသမီး သီသီတို့ ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ လူကြိုက်များခဲ့၊ အောင်မြင်ခဲ့ပြီး မောင်ကြည်ဇင်၏ကလောင်အမည် နာဂတောင်တန်း မောင်ကြည်ဇင်လည်း ကျော်သွားခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် မေလ၊ ဇွန်လ ပူတာအိုသွား စာရေးဆရာအဖွဲ့မှ ပန်းချီမောင်ငွေထွန်းက ပန်းချီများဖြင့် မှတ်တမ်းတင်၊ စာရေးဆရာများက ဝတ္ထု ဆောင်းပါး၊ စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ "ဝ"နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ပလောင်တောင် (နမ့်ဆန်)နှင့် ကချင်တိုင်းရင်းသားတို့ အများစုနေထိုင်ရာ နမ္မတူဘော်တွင်းသို့ ရောက်ခဲ့ပြီးနောက် မြန်စာပြန့်အဖွဲ့မှ ဆရာများက "ဝ"တို့ ဌာနီစာအုပ်ရေးထုတ်ခဲ့ပြီး ကျွန်တော်၊ အထောက်တော်လှအောင်တို့က သတင်းစာအခန်းဆက်ဆောင်းပါးများ ရေးခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်က ခရီးစဉ်အတွေ့အကြုံ ကဗျာလေးငါးပုဒ် ရေးခဲ့သည်။ "သစ္စာဘုံခွင်" ခေါင်းစဉ်ဖြင့် "ဝ"တို့၏ ဘဝ၊ "ဝ"တို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဓလေ့များကို ထုံမွှမ်းသော လုံးချင်းဝတ္ထု ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ပန်းချီမောင်ဝင်းဖေက အတွေ့အကြုံများကို ပန်းချီများ ရေးဆွဲခဲ့သည်။ သတင်းထောက် တင်ထွတ်နှင့် ဦးမင်းနိုင်တို့က ဓာတ်ပုံတဖျပ်ဖျပ်ရိုက်ကာ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြသည်။

ဦးမင်းနိုင်သည် ယဉ်ကျေးမှုဌာန၊ အကြီးတန်းယဉ်ကျေးမှုအရာရှိ (တိုင်းရင်းသားရေးရာ) တာဝန်ထမ်းခဲ့သူဖြစ်ရာ တို့ပြည်ထောင်စုစာအုပ်ဖြင့် မြန်မာပြည်ထောင်စုမှ တိုင်းရင်းသားများကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ပြည်ထောင်စုအကပဒေသာစာအုပ်၊ မယ်တို့ပလောင်စာအုပ်၊ ကယားတိုင်းရင်းသားတို့၏ တံခွန်တိုင်ပွဲတော် (ကူထိုးဘို) စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ အမျိုးသားညီလာခံ ၁၉၉၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ်အထိ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင် အစုအဖွဲ့တွင် ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ပြီး ညီလာခံရပ်နားထားသော ၁၉၉၆ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုများကို ကိုယ်တိုင်သွားရောက်လေ့လာရေးသားခဲ့ကြသော ဆရာဦးရန်အောင်၊ ရန်ကုန်ဘဆွေ၊ တက္ကသိုလ်နန္ဒမိတ်၊ ပန်းချီမောင်ငွေထွန်း၊ စာရေးဆရာသန်းဆွေ၊ စာပန်းချီမောင်မောင်ပြုံး၊ ဦးမင်းနိုင်၊ အထောက်တော်လှအောင်၊ မင်းနွယ်ဆွေ၊ သန်းစိန်သစ်၊ ဓာတ်ပုံတင်ထွတ်၊ ပန်းချီမောင်ဝင်းဖေတို့လည်း ကွယ်လွန်ကြပြီဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်သည်ပင် အသက် ၉၃ နှစ်အရွယ် ဇရာနှင့်ဗျာဓိတို့ဖြင့် နပန်းလုံးနေရပေပြီ။

ရှမ်းပြည်နယ် ယဉ်ကျေးမှုများကို ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ ကွယ်လွန်သူ စာရေးဆရာနှင့်ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာ ကိုမြင့်မောင်သည် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားဖြစ်သည့်အလျောက် စာနယ်ဇင်းများ၌ ဆက်တိုက်ရေးခဲ့သည်။ စာရေးဆရာရောင်နီ (အငြိမ်းစားတပ်မတော် - ဗိုလ်ကြီးတင်လေး) သည်လည်း တိုင်းရင်းသား ချစ်ကြည်ရေးဝတ္ထုများစွာ ရေးခဲ့ပြီး ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကားများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့ လေ့လာခဲ့ရသရွေ့ သိထားရသည်မှာ နိုင်ငံတိုင်းလိုလိုမှာပင် လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းမက နေကြပေသည်။ အချို့နိုင်ငံများက လူမျိုးနွယ်အများ စုစည်းနေသဖြင့် ပြည်ထောင်စုပုံသဏ္ဍာန်ဖြင့် နိုင်ငံကို ဖွဲ့စည်းထူထောင်ကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများမှာ လူမျိုးစု၊ လူမျိုးနွယ်များပါလျက် တစ်ပြည်ထောင်စနစ် တည်ထောင်ကြသည်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံတွင် မူလလူမျိုး (ဦးရေအများဆုံး) ဟန်လူမျိုးနွယ်များသာမက အခြားလူမျိုးနွယ် ၅၅ မျိုး ရှိနေသည့်တိုင် တစ်ပြည်ထောင်စနစ်ဖြင့် နိုင်ငံကို ဖွဲ့စည်းကာ လူဦးရေများသော လူမျိုးစု

များကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ စီရင်စုများအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားပေသည်။

မိခင်၊ ဖခင်၊ ဘိုးဘွား၊ ညီအစ်ကို၊ မောင်နှမ၊ သားသမီး၊ မြေးမြစ် စသည်တို့သည် ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ ပြောဆိုသောဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုအားလုံး တူညီနေသော အစုအဝေးကို မိသားစု (Family) ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ အရာရာတူညီသော မျိုးနွယ်တူမိသားစုပင် ဖြစ်သည်။

ထိုမိသားစုနှင့် အစစအရာရာ တူညီကြသော အခြားမိသားစုများ တစ်နေရာ၊ တစ်ရွာတည်း စုနေကြပြီး သူ့သားနှင့် ကိုယ့်သမီး အိမ်ထောင်ပြုကာ အမျိုးတော်လာကြပြီဆိုသောအခါ မျိုးနွယ်တူဆွေမျိုးစု (Lan) များဖြစ်လာကြသည်။ မျိုးနွယ်တူဆွေမျိုးစုရွာများ သည်ဘက်တွင် သုံး လေးရွာ၊ ဟိုဘက်တွင် သုံး လေးရွာ စသည်ဖြင့် ဆွေမျိုးစုမျိုးတူ အရေအတွက်များလာသောအခါ လူမျိုးနွယ်စု (TRIBE) တစ်ခု ဖြစ်လာပေသည်။ ထိုလူမျိုးနွယ်စုများသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့် များပြားလာသောအခါ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးကြီးတစ်မျိုး (ယခင်အသုံးအနှုန်းအရ လူနည်းစု၊ လူမျိုးစု (Minority) များဟုခေါ်ကြသည်။ ယခုနောက်ပိုင်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို မြှင့်တင်သောအားဖြင့်) တိုင်းရင်းသားလူမျိုး (Nationality) များ ဖြစ်လာသည်။ နိုင်ငံမြေအတွင်း အတူပေါက်ဖွားရှင်သန်နေထိုင်ကြကုန်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးကို ပူးပေါင်းစုရုံးပြီး နိုင်ငံ (ကိုယ်စားပြု) လူမျိုး (Nation) ဖြစ်လာသောအခါ ထိုနိုင်ငံကိုယ်စားပြု စုပေါင်းလူမျိုး (Nation) ၏ စုပေါင်းနာမည် ပါဠိဘာသာဖြင့် ဒဗ္ဗနာမ်၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် Collective Name of Nation ရှိလာရပေသည်။ ထိုလူမျိုးနာမည် Nation ၏ စုပေါင်းနာမည်ကား မြန်မာ ဖြစ်သတည်း။

ဤမြန်မာ့မြေ၌ မြန်မာလူမျိုးအဖြစ် ပေါင်းစုဖြစ်တည်လာမည့် မူလဒေသခံ တိုင်းရင်းသားအားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံသား၊ မြန်မာပြည်ထောင်စုသား၊ တစ်မြေပေါ် အတူဖွား သွေးချင်းသားချင်းတိုင်းရင်းသား မြန်မာများဖြစ်ကြလေသတည်း။ သွေးချင်းတို့၏ အရောင်အသွေးစုံသော ယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာဝတ်စုံများကို မြင်ရ၍ ၁၉၆၂ ခုနှစ် မေလက ကျွန်တော် ဤကဗျာကို ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါကြောင်း။

ဇာတိချက်ကြွေ၊ မြန်မာ့မြေ၌၊
ညို–ရွှေ–ဖြူ–ဝါ–စိမ်းနီပြာလွင်၊
ရောင်မျိုးဆင်လျက်၊ နွယ်ပင်ပန်းချုံ၊
ပွင့်မျိုးစုံ၍၊ သင်းထုံဝေလွင်၊
ပန်းဥယျာဉ်နှယ်၊ ငါ့ရင်ခံစား၊
သွေးချင်းများတို့၊ ကယား,ကချင်၊
ကရင်နှင့်ရှမ်း၊ ရောပြွမ်းနေကြ၊
"ဝ"နှင့်ပလောင်၊ ပဒေါင်,အခါ၊
ချင်း,ဇမာလည်း၊ ဂျိန်းဖောတွဲလျက်၊
ယင်းနက်,လားဟူ၊ ဘယ်သူခွဲမရ၊
နာဂ,ရခိုင်၊ အချစ်ပြိုင်တူ၊

လီဆူ့,ခမ္မီး၊ မရမာကြီးတဲ့၊
တစ်နည်းပအိုဝ်း၊ မွန်မျိုးပါဝင်၊
ရေတွက်လျှင်သော်၊ တစ်ရာကျော်သွား၊
သုံးဆယ့်ငါးမျိုး၊ တို့အမျိုးတွေ၊
စုစည်းနေတဲ့၊ တို့မြေပြည်ထောင်စု၊
ထည်ဝါမှုကို၊ ဘယ်ဥယျာဉ်မှ၊
ယှဉ်မရအောင် ...
လှပဖူးပွင့်သင်းထုံလျက်။ ။

တက္ကသိုလ်မြတ်သူ

"m;aumif;ukd v|if;aomG+if;aumif;ukd v|if;au&;

c;pEkd|v&f/n m)

“တော်ချင်ရင် စာများများဖတ်။ စာကြည့်တိုက်ထဲက
စာအုပ်တွေ များနိုင်သမျှ များများနဲ့ ရင်းနှီးအောင်
အမြဲတမ်းထိတွေ့ဖတ်မှတ်နေပါ။
ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၊ ဦးသန့်တို့ကို
နိုင်ငံတကာက လေးစားခံရတယ်ဆိုတာဟာ
ကျောင်းသားဘဝကတည်းက စာဖတ်များခဲ့ကြလို့
အမြင်ကျယ်ကြတာပါ။”

ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်တုန်းက မိုက်သူတို့နဲ့ မပေါင်းသင်းနဲ့၊ မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းကို ရွေးပြီးပေါင်း၊ ရှာပြီးပေါင်းဆိုတာကို အရင်းခံအတိုင်း တည့်တည့်ပဲ သိခဲ့တာပါ။ ကောင်းတာတွေပြုပါ၊ မကောင်းမှုတွေကို ရှောင်ကြဉ်ပါ။ ဝေးဝေးက ရှောင်ကွင်းပါ ပြောဆိုဆုံးမတာကိုလည်း ရိုးရိုးဖြောင့်ဖြောင့် ဆိုလိုရင်းလောက်သာ နားလည်ခဲ့တာပေါ့။

ပေါင်းရမယ့်လူ၊ မပေါင်းသင်းရမယ့်သူ၊

ရှောင်ကြဉ်ရမယ့်အရာ၊ ယှဉ်တွဲရမယ့်ဟာတွေအားလုံးက မိမိရဲ့ ပြင်ပမှာ ရှိနေကြတဲ့လူတွေ၊ အရာတွေလို့သာ ပုံသေမှတ်ယူသဘောပေါက်ခဲ့တယ်နော်။ ကျွန်တော်ကပဲ အူတာ၊ အတာ၊ ရိုးလွန်းခဲ့တာ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာပါ။ ဆက်မတွေးတတ်ဘူး။ ချဲ့ပြီးမစဉ်းစားမိဘူး။ အမြင်ကျယ်ကျယ်ဖြန့်ပြီး အဓိပ္ပာယ်မကောက်ယူတတ်ခဲ့မိပါဘူး။ တဖြည်းဖြည်း အသက်ကလေးရလာမှ ရှေ့တစ်ကွက်၊ နောက်တစ်ကွက် စဉ်းစားတွေးခေါ်ကြံတင်မြော်မြင်ရတယ်။ တစ်ကွက်ကျော်၊ နှစ်ကွက်ကျော်သာမက၊ ဘယ်ကိုဘယ်လိုသွားရင် ဘယ်လမ်းဆုံးရောက်မှာလဲဆိုတာအထိ သုံးသပ်နိုင်လာအောင် စစ်သည်တော်ဘဝမှာ စစ်ကျောင်းကြီးများက သင်ကြားပြသ "စစ်ရေးသုံးသပ်ချက်" ကို လက်ညောင်းအောင် မအိပ်မနေရေးပြီး လေ့ကျင့်ခဲ့ရမှ လက်တွေ့သိမြင်ခဲ့ရပါတော့တယ်။

ခါးကောင်းကိုင်ရင် သွေးရ သ,ရတယ်တဲ့။

မြင်းကောင်းကိုင်ရင် ကောင်းကောင်းကျွေးရမယ်တဲ့။

ဟုတ်တာပေါ့။ ကိုယ်ကိုင်တဲ့ခါးကို ထက်နေအောင် သွေးထားရမှ ထက်မြက်တဲ့လက်နက်ဖြစ်ပေမှာပေါ့။ သံချေးတက်နေရင် ရန်သူနဲ့ယှဉ်ရတဲ့အခါ နိုင်နိုင်ပါ့မလား။ ကိုယ်စီးတဲ့မြင်းက ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ပြီး သက်လုံကောင်းမှ အလျင်အမြန်၊ အရှိန်အဟုန်၊ အတက်အဆုတ် စစ်ကစားရာမှာ ရန်သူထက်သာလွန်တဲ့ အခွင့်အလမ်းရှိပြီး နိုင်အောင်တိုက်နိုင်မယ်လေ။

ခါးဟာ မိမိနဲ့အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဆိုတာ သဘောပေါက်ရတယ်။ ပစ္စတိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကာဘိုင်ပဲဖြစ်ဖြစ် သံချေးမတက်အောင် နေ့စဉ်၊ အပတ်စဉ်၊ လစဉ် ဂရုတစိုက်တိုက်ချွတ်ရပါတယ်။ လက်နက်ကို ကောင်းအောင် စိတ်ဝင်တစားစောင့်ရှောက်လို့ တိုက်ပွဲတွေ နိုင်ခဲ့တယ်။ သူသေကိုယ်သေ ယှဉ်ပြိုင်ကြရာမှာ ကိုယ်မသေဘဲ အခုအထိ အသက်ရှုနေနိုင်ဆဲပေါ့။

ရှေးကတော့ မြင်းက ကားလို မြန်မြန်ခရီးနှင်နိုင်တယ်။ ဆင်က သံချပ်ကာလို ပြေးလည်း ပြေးနိုင်တယ်။ မြားတွေ၊ လှံတွေ ဆင်ပေါ်မှာ တင်သွားနိုင်လို့ စီးချင်းဖြစ်စေ၊ ဆင်တပ်ချင်းဖြစ်စေ၊ ရန်သူနဲ့တိုက်ပွဲဆင်တဲ့အခါ ပစ်အားကောင်းတယ်လေ။ စစ်တိုက်တယ်ဆိုတာ တစ်ဦးချင်း လက်ဝှေ့ထိုးသတ်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ တင့်ကားတပ်၊ သံချပ်ကာတပ်တော်ချင်း တိုက်ခိုက်ကြတာပဲဖြစ်ဖြစ် လှုပ်ရှားစစ်ကစားနိုင်တဲ့ လျင်မြန်မှုအနေအထား ရွေ့လျားမှုနဲ့ ပစ်အားတိုက်အား သာလွန်တဲ့ဘက်က နိုင်စမြဲပါပဲ။

တစ်ဦးချင်းနဲ့ တပ်စိတ်ဆိုရင် ပစ်ခတ်မှုနဲ့ ရွေ့လျားမှု၊ တပ်ရင်း၊ တပ်မဟာ၊ တပ်မဆိုရင် ပစ်အားနဲ့ စစ်ကစား Fire Power and Maneuver နိုင်စွမ်း။ ပစ်အားနဲ့ လှုပ်ရှား စစ်ကစားတာဟာ စစ်ပညာရဲ့ စစ်နည်းဗျူဟာအားလုံးအတွက် အခြေခံ ကကြီး၊ ခခွေးပါပဲ။ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေရဲ့ လုပ်ဆောင်ပုံအချို့ တွေ့ရမြင်ရတဲ့အခါ ပစ်ခတ်မှုနဲ့ ရွေ့လျားမှု

> “ကျွန်တော်တို့ အားလုံးဟာ ယခုလက်ရှိ အခြေအနေ အဆင့်အတန်းနဲ့တင် လုံးချာလည် လိုက်မနေဘဲ သည့်ထက်ပိုမြင့်တဲ့ လူနေမှုဘဝ၊ လူ့အရည်အချင်း၊ လူ့စွမ်းအင်၊ လူ့အရင်းအမြစ် အရည်အသွေး တောက်ပ ပြောင်လက်အောင် သွေးကြရမယ်။ သ,တတ်ကြရမယ်။”

ကိုတောင် ဟန်ချက်ညီအောင် လုပ်ဆောင်တတ်ပုံ မရပါဘူး။ ဝလုံးတောင် ဝိုင်းအောင် မရေးတတ်သေးဘဲ သဝေထိုးနေတာ မြင်ရတယ်လေ။ ရှိစေတော့။

ဘယ်သူဘယ်ဝါမဆို မသိသေးခင် လွဲနေကြ တာပဲ။

ဘယ်သူ့ကိုမှ အပြစ်မဆိုပါဘူး။

မိမိကိုယ်တိုင်က အသက် ၃၀ ကျော်လာမှ သူတစ်ပါး ချွတ်ယွင်းချက်၊ အားနည်းချက်ကို မြင်မိရင် မိမိကိုယ်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး အားနည်းချက်၊ ချွတ်ယွင်းချက် မရှိအောင် မိမိက ပထမပြုပြင်ပြောင်း လဲရမယ်ဆိုတာ သိမြင်လာပါတယ်။ မိမိနာမည်ကောင်း ချင်ရင် ကိုယ့်တပ်စု၊ ကိုယ့်တပ်ခွဲကောင်းအောင် တည် ဆောက်ရတာကိုး။ ကိုယ့်ရဲဘော် ကိုယ့်အကြပ်တွေ တော်အောင်၊ ကောင်းအောင် လေ့ကျင့်ပျိုးထောင် အုပ်ချုပ်ရတာလည်း ကိုယ်က စံနမူနာပြ ခေါင်းဆောင် မှုမှ အမိန့်ပေးလို့ရတာ မဟုတ်လား။

ခေါင်းဆောင်မှုကို ကောင်းသထက်ကောင်း အောင် မိမိကိုယ်ကို နေ့စဉ် မှန်ကြည့်သလို သုံးသပ် စစ်ဆေးပြီး ပြုပြင်ထိန်းကျောင်းနေကြရတာ ဖြစ်တယ်။

ပြောလိုတဲ့ကွင်းဆက်က အခုမှ ချိတ်ဆက်ပြမှာ ပါ။ ရှေးခေတ်ကတော့ မြန်မာ့တပ်မတော်ဟာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေထက် စစ်သည်တော်စွမ်းရည် သာမက ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်၊ လှေတပ်၊ ရေတပ်တွေပါ သာလွန်အင်အားကောင်းမွန်ခဲ့လို့ ရာဇဝင်သမိုင်းမှာ မြန်မာဆိုတာ လူဦးရေမများလှပေမယ့် အထိုက် အလျောက်ကျယ်ဝန်းတဲ့ နိုင်ငံတော်နယ်မြေကို တစ်ထီး တစ်နန်း လက်ဆင့်ကမ်း တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့တာ ဖြစ် ပါတယ်။ (လူငယ်တွေ မြန်မာ့သမိုင်းကို ယခုထက် ပိုမို စိတ်ဝင်စားကြပြီး နားလည်သဘောပေါက်ကြစေချင် ပါတယ်)

တိုက်ရည်ခိုက်ရည်ရှိခဲ့လို့သာ မြောက်ဘက်က ရန်သူတွေ အကြိမ်ကြိမ်ဝင်ရောက်လာပြီး တကောင်း ခေတ်၊ ပုဂံခေတ်၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်တို့မှာ ကျူးကျော် တာကို တိုက်ခိုက်တွန်းလှန်မောင်းထုတ်ပစ်နိုင်ခဲ့တာ ပဲလေ။ အရှေ့ဘက်ကရန်သူတွေ ကျူးကျော်ရန်စလာ

ရင် တိုက်ခိုက်ဖယ်ရှင်းပစ်လိုက်တာချည်းပဲ။ ရာဇဝင်မှာ စစ်ပွဲတွေ ယိုးဒယားနဲ့ ဂျွမ်း(ခမာ) နဲ့ ရှစ်ကြိမ်မက ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြဖူးတယ်။ ခုနစ်ကြိမ်အနိုင်ရခဲ့တယ်။ တစ်ကြိမ်ရှုံးလို့ အယုဒ္ဓယ ကို ဝန်းရံထားရာမှ အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာ ကျဆုံးခဲ့တာမို့ တပ်တော်ပြန်ဆုတ်ခွာခဲ့ရပါတယ်။

ဓားလှံလက်နက်ကောင်းခဲ့ကြတာ အစဉ်အလာ။

ဆင်တပ်၊ မြင်းတပ်တွေနဲ့ တိုက်စွမ်းရည်မြင့်မားခဲ့တာ ရာဇဝင်မှာ အထင်အရှား။ သူ့ခေတ်သူ့အခါပေါ့။ (သမိုင်းစဉ်အချိန်ကာလ ရွေ့လျားပြောင်းလဲမှုကို မီးမောင်းထိုးပြ လိုရင်း မဟုတ်ဘဲ) လက်နက်လူသူ၊ ဆင်များ၊ မြင်းများ၊ မိမိကိုယ်ရဲ့အင်အားကို အတောင့် တင်းဆုံး၊ အသန်မာဆုံးဖြစ်အောင် ကျွမ်းကျင်နားလည်စွာ ကြံ့ခိုင်ရေးလုပ်တတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဒါက ကိုယ့်ရဲ့ပြင်ပ။

မိမိကိုယ်တွင်းမှာ မိမိကိုယ်ကိုယ်တိုင်ကို စွမ်းရည်အရည်အသွေး မြင့်မားအောင် မြှင့်တင်ပျိုးထောင်တတ်ကြဖို့ရာ ဒီအချက်ကလည်း အတော်အရေးကြီးပေတာပဲလို့ ဒီနေရာမှာ မီးမောင်းထိုးပြ သတိပေးပါရစေ။ ဒီအချက်က လိုရင်းအနှစ်သာရပါပဲ။

ကျွန်တော်တို့အားလုံးဟာ ယခုလက်ရှိအခြေအနေ အဆင့်အတန်းနဲ့တင် လုံးချာလည် လိုက်မနေဘဲ သည့်ထက်ပိုမြင့်တဲ့ လူနေမှုဘဝ၊ လူ့အရည်အချင်း၊ လူ့စွမ်းအင်၊ လူ့အရင်းအမြစ် အရည်အသွေးတောက်ပ ပြောင်လက်အောင် သွေးကြရမယ်။ သ,တတ်ကြရမယ်။ ရှေးရှေး ခေတ်က ဓားကောင်း၊ မြင်းကောင်းကိုင်ခဲ့ကြ၊ စီးခဲ့ကြတဲ့ ရှေးမြန်မာတွေ ဘုန်းတန်ခိုးရှိခဲ့ ကြတာမျိုး မိမိတို့ခေတ်မှာ နိမ့်ကျနေရင် မြှင့်တင်ကြဖို့ရာ စိတ်ဝင်တစား အားထုတ်ကြိုးစား ရမယ်မဟုတ်ပါလား။

ကိုယ့်ရဲ့ပြင်ပ၊ ယာဉ်တွေ၊ ရထားတွေ၊ လက်နက်တွေ၊ ကိရိယာတွေ၊ စက်ယန္တရား တွေ ပိုမိုခေတ်မီအောင်၊ ခေတ်နဲ့အညီ ရင်ပေါင်တန်းနိုင်အောင် အတတ်ပညာ၊ နည်းပညာ တွေ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်အောင် သင်ယူကြဖို့ မောင်တို့၊ မယ်တို့ စိတ်အားထက်သန် ကြစေချင်တယ်။

တတ်ချင်ရင် သင်ယူရပေမယ်။

အတတ်ပညာ နည်းပညာကို တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်အောင် သင်ယူရာမှာ တရုတ်၊ ကုလား၊ ယိုးဒယား(ထိုင်း)၊ ဘင်္ဂလားလူမျိုး ပတ်ဝန်းကျင်လူငယ်အချင်းချင်းထက် အောက်ကျ နောက်ကျ မဖြစ်စေရအောင် ကြိုးစားမယ်ကွဆိုတဲ့ ဇာတိမာန်ရှိကြပါ။ မောင်တို့၊ မယ်တို့ ညံ့ဖျင်းရင် မင်းတို့ခေတ်မှာ လူစဉ်မမီလောက်အောင် ဖိနှိပ်အနိုင်ကျင့်ခံရနိုင်တယ်။ (အကျယ် မပြောတော့ပါ။ အင်အားကြီးနိုင်ငံများက အင်အားနည်းနိုင်ငံတွေကို ၂၀ ရာစုအတွင်း ဘယ်လိုအနိုင်ကျင့် ရက်စက်ယုတ်မာခဲ့ကြတယ်ဆိုတာ သိအောင် လေ့လာပါ။ အဲဒါ သမိုင်း သင်ခန်းစာတွေပါ)

တော်အောင်လုပ်ပါ၊ ထူးချွန်အောင် လုပ်ပါ။

တော်ချင်ရင် စာများများဖတ်။ စာကြည့်တိုက်ထဲက စာအုပ်တွေ များနိုင်သမျှ များများ နဲ့ ရင်းနှီးအောင် အမြဲတမ်းထိတွေ့ဖတ်မှတ်နေပါ။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းတို့၊ ဦးသန့်တို့ကို နိုင်ငံတကာက လေးစားခံရတယ်ဆိုတာဟာ ကျောင်းသားဘဝကတည်းက စာဖတ်များခဲ့ ကြလို့ အမြင်ကျယ်ကြတာပါ။

မသိတာရှိရင် မေးမြန်းစူးစမ်းပါ။

တိကျအောင် များများရေးပါ။ ရေးသူတွေသာ ထိပ်ပိုင်းအထိ ရောက်ရှိနိုင်တယ်။

နှုတ်မှုပညာ ဆွေးနွေးဟောပြော၊ စကားပြောဆိုနည်းတွေလည်း လေ့လာလေ့ကျင့်ပါ။ အင်္ဂလိပ်လိုရော၊ တရုတ်လိုရော၊ ဂျပန်လိုရော၊ ရုရှားလိုရော၊ ဘာသာအမျိုးမျိုး ကျွမ်းကျင်လေလေ အကျိုးရှိလေလေပါပဲ။

လေ့ကျင့်ဖန်များရင် ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်ပါတယ်။ အထပ်ထပ် မှန်မှန်လေ့ကျင့်ရမယ်။

ခုခေတ်မှာ အဆင့်မြင့်ပညာ ဖွံ့ဖြိုးဖို့ရာက သုတေသန စနစ်တကျ လုပ်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အယူအဆ၊ အတွေးအခေါ်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ လုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ အချက်အလက်အမှန်တွေပေါ် မူတည်သုံးသပ်တဲ့ ကောက်ချက်တွေ ဖြစ်ရမယ်။ သိပ္ပံနည်းကျလုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်ဖို့ရာ စနစ်ကျတဲ့ သုတေသနနဲ့ စဉ်းစားသုံးသပ်ချက်တွေ ရှိရပေမယ်။

အေးချမ်းသာယာဖို့၊ တည်ငြိမ်လုံခြုံဖို့ဆိုတာ ချစ်ခင်စည်းလုံးမှု၊ စာနာနားလည်မှု၊ အပြန်အလှန်ခွင့်လွှတ်သည်းခံမှု၊ လေးစားမှု၊ မေတ္တာထားနိုင်မှုတွေမှာသာ အခြေခံရတယ်။ မိသားစုအတွင်း ဆက်ဆံရေးကစလို့ ပြည်သူအချင်းချင်းဟာ ကြင်နာမှု၊ စာနာမှု၊ ကူညီဖေးမမှုတွေ ရှိရပါမယ်။

အချုပ်ပြောရရင်တော့ စိတ်ကောင်းစေတနာကောင်းတွေ ပြည့်ဝနေကြမှသာ ပျော်ရွှင်စိတ်ချမ်းသာတဲ့ဘဝကို ရကြပေမယ်။ အတိုမှတ်မိအောင် ဒီလိုရေးပြချင်တယ်။

"တတ်ချင်ရင် သင်။ တော်ချင်ရင် ဖတ်။ သိချင်ရင် မေး။ တိကျချင်ရင် မေး။ ပြည့်ဝချင်ရင် ဆွေးနွေး။ ထူးချွန်လိုလျှင် တွေး။ အေးချမ်းလိုသော် မေတ္တာလွှမ်း။ ကျွမ်းကျင်လိုသော် လေ့ကျင့်။ သုတေသနဖြင့်သာ ဖွံ့ဖြိုးကြောင်း။ စိတ်ကောင်းရှိက ပျော်ရွှင်ရ။

မိမိကိုယ်ကို အစွမ်းကုန်မြှင့်တင်ကြိုးစားကြ။

တို့ဘဝတွေ ပိုမိုသာယာလှပစေရမယ်လေ။

ချစ်နိုင်(စိတ်ပညာ)

Ekdifihu tm;upm;ydkG0if;ü wkdif;ifom; tm;upm;orm; tcGihf a tmifjrifcJhonf t rSwf&ykdif;rsm;

rsdK;jrifhnwf

"နိုင်ငံတကာပြိုင်ပွဲများတွင် နိုင်ငံတော်အတွက်
ဆုတံဆိပ်များရယူပေးနိုင်ခြင်းသည်
နိုင်ငံ့ဂုဏ်ကို အားကစားဖြင့်
မြှင့်တင်ပေးရာရောက်သည့်အပြင် ..."

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ အားကစားလောကကို စတင်ပေါက်ဖွားလာသည့်အချိန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လွတ်လပ်ရေးပြန်လည်ရယူခဲ့သည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ အစပြုခဲ့သည်ဟု မှတ်ယူရပေမည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်မှ ဩဂုတ်လ ၁၄ ရက်အထိ ကျင်းပခဲ့သည့် (၁၄) ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့အိုလံပစ်ပွဲတော်မှ စတင်၍ နိုင်ငံတကာအားကစား ပြိုင်ပွဲများသို့ မြန်မာနိုင်ငံက စတင်၍ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် (၁၄)ကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့အိုလံပစ်အားကစားပွဲတော် ကျင်းပပြီးနောက် ၁၉၅၀–၅၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ကျင်းပသည့် အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲသို့ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ကျင်းပခဲ့သည့် အရှေ့တောင်အာရှ ကျွန်းဆွယ်အားကစားပြိုင်ပွဲသို့ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့အိုလံပစ်ပွဲတော်၊ အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲနှင့် ကျွန်းဆွယ်အားကစားပြိုင်ပွဲတို့တွင် မြန်မာအားကစားသမားများ အောင်မြင်မှုများရရှိခဲ့သည်။ အောင်မြင်သူများထဲတွင် ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားများက ရှေ့တန်းမှပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသည့် လန်ဒန်အိုလံပစ်ပွဲတော်သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံမှ အားကစားသမား သုံးဦးအနက် လက်ဝှေ့အားကစားသမား စောဟာဒီသည် ကရင်တိုင်းရင်းသားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

၁၉၅၉ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသည့် အရှေ့တောင်အာရှကျွန်းဆွယ် အားကစားပြိုင်ပွဲများတွင် မြန်မာနိုင်ငံက ရွှေတံဆိပ် ၁၁ ခု ဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့သည်။ ပြေးခုန်ပစ်အားကစားသမား ငါးဦးကလည်း ရွှေတံဆိပ် ငါးခု ဆွတ်ခူးခဲ့သည်။ ရွှေတံဆိပ်ဆုရ အားကစားသမား ငါးဦးအနက် လေးဦးမှာ ကချင်ပြည်နယ် ဗန်းမော်မြို့နယ်မှ ဂရေစီကား၊ နေဝ်ဖားယာ၊ ခင်ခင်ထွေးနှင့် အာဖူးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ပထမအကြိမ်ကျင်းပသည့် ကျွန်းဆွယ်အဆင့် ရေကူးပြိုင်ပွဲတွင် တစ်ဦးတည်း ရွှေတံဆိပ်နှစ်ခု ဆွတ်ခူးခဲ့သည့် တင်မောင်နီမှာလည်း ကချင်ပြည်နယ် ဗန်းမော်ခရိုင် ဗန်းမော်မြို့သားဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ လက်ဝှေ့ပြိုင်ပွဲတွင် ရွှေတံဆိပ်ဆွတ်ခူးခဲ့သည့် မုတ္တမအောင်ထွန်းမှာလည်း မွန်ပြည်နယ်ဖွား တိုင်းရင်းသားတစ်ဦးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ မွေးထုတ်ပေးခဲ့သည့် အားကစားသမားများအပြင် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် ကချင်တိုင်းရင်းသား အားကစားသမားကြီး နှစ်ဦးရှိခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးမှာ မြို့တုန်းနော်နှင့် ရှင်ဗွေဂမ်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည့် တတိယအကြိမ်မြောက် အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲ၊ မာရသွန်ပြိုင်ပွဲတွင် မြန်မာတာဝေး အပြေးအားကစားသမားကြီး ကချင်တိုင်းရင်းသား မြို့တုန်းနော်က ထိုခေတ်ထိုအခါက အာရှမာရသွန်ပြေးပွဲလောကတွင် အောင်မြင်မှုများ ရရှိနေကြသည့် နီပေါ၊ အိန္ဒိယနှင့် ဂျပန် တာဝေးအပြေးသမားများကို ကျော်ဖြတ်ကာ စံချိန် ၂ နာရီ ၃၂ မိနစ် ၅၅ စက္ကန့်ဖြင့် ဒုတိယနေရာမှ ပန်းဝင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၆၂ ခုနှစ်က ဂျာကာတာမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည့် အာရှအားကစားပွဲတွင်လည်း တတိယဆုကို ဆွတ်ခူးရခဲ့ပြန်ပါသည်။

မြို့တုန်းနော်နည်းတူ အောင်မြင်ကျော်ကြားခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် ကချင်တိုင်းရင်းသား တာဝေးအပြေး အားကစားသမားကြီးတစ်ဦးမှာ ရှင်ဗွေဂမ်ပင်

ဖြစ်ပါသည်။ ရှင်ဖွေဂမ်သည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် အာရှအားကစား ပြိုင်ပွဲ၌ မာရသွန်အပြေးပြိုင်ပွဲတွင် တတိယ၊ ကျွန်းဆွယ်ပြိုင်ပွဲများတွင် မီတာ ၁၀၀၀၀ နှင့် မာရသွန် ပြိုင်ပွဲများတွင် ရွှေတံဆိပ် ငါးခု၊ ငွေတံဆိပ် လေးခုနှင့် ကြေးတံဆိပ်တစ်ခု ဆွတ်ခူးရရှိထားသူ ဖြစ်သည်။ မြီတုန်းနော်နှင့် ရှင်ဖွေဂမ်တို့နှင့်အပြိုင် ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် တာဝေးအပြေး အားကစားသမားတစ်ဦးမှာ အာဖူးပင် ဖြစ်သည်။ အာဖူးသည် ကျွန်းဆွယ်တာဝေးအပြေးပြိုင်ပွဲများ၌ ရွှေတံဆိပ်သုံးခုနှင့် ငွေတံဆိပ်တစ်ခု ဆွတ်ခူးခဲ့သူဖြစ်သည်။

မြန်မာပြေးခုန်ပစ်အားကစားလောကတွင် အပြေးအားကစားအပြင် အပစ်အားကစားမှာလည်း ထူးချွန်သူ ကချင်တိုင်းရင်းသား နောက်ထပ်တစ်ဦးမှာ နော်ဖားယာ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၅၉ ခုနှစ် ဘန်ကောက်မြို့တော်၌ ကျင်းပခဲ့သည့် ကျွန်းဆွယ်အားကစားပြိုင်ပွဲတွင် သံပြားဝိုင်းပစ်၌ ၄၂ ဒသမ ၆၈ မီတာ စံချိန်ဖြင့် ရွှေတံဆိပ်ရရှိပြီး သံလုံးပစ်၌ ဒုတိယဆုရခဲ့ပါသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ကျွန်းဆွယ်အားကစားပြိုင်ပွဲတွင်လည်း သံပြားဝိုင်းပစ်၌ ငွေတံဆိပ်ဆုကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ အောင်စိုးခိုင်ကလည်း ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် ဂျာကာတာမြို့၌ကျင်းပခဲ့သည့် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲနှင့် ၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် မနီလာမြို့၌ ကျင်းပခဲ့သည့် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲတို့တွင် မီတာ ၃၀၀၀ အတားဆီးကျော်ပြေးနှင့် မီတာ ၅၀၀၀ တို့တွင် ရွှေတံဆိပ်များ ဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊ ၁၉၈၁ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၈၃ ခုနှစ် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲတို့တွင် ငွေတံဆိပ်ဆု သုံးခု ဆွတ်ခူးခဲ့ပါသည်။

ကချင်ပြည်နယ်ဖွား တိုင်းရင်းသားတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံမှ အခြားတိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုများနှင့် အတူလက်တွဲကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြေးခုန်ပစ်အားကစားလောကကို ရွှေရောင်လင်းစေခဲ့ပါသည်။ ပြေးခုန်ပစ်အားကစားသာမက အခြားသော အားကစားနည်းများဖြစ်သည့် ဘောလုံး၊ ဘော်လီဘော၊ ဘတ်စကက်ဘော စသည့် အားကစားနည်းများတွင်လည်း ကချင်ပြည်နယ်က မြန်မာ့လက်ရွေးစင် အားကစားသမားများ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ ဘောလုံးသမားများသည် မြန်မာလက်ရွေးစင်အသင်းတွင်ပါဝင်ပြီး ခြေစွမ်းပြနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ မြန်မာ့လက်ရွေးစင် ဘောလုံးသမားများထဲတွင် ဦးဆောင်ခဲ့သူမှာ ချစ်လှိုင်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းနောက် ဝင်းမောင် (ပြည်သူ့ရဲ)နှင့် ဟန်သိန်း (ဘဏ္ဍာ/အခွန်)တို့မှာ ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် မြန်မာ့လက်ရွေးစင် ဘောလုံးသမားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သူတို့နှစ်ဦးနောက်တွင်လည်း စိုးမိုးကျော်၊ ဇော်ထိုက်တို့အပြင် လက်ရှိမြန်မာအမျိုးသားလိဂ်တွင် လက်ရွေးစင်ဖြစ်သည့် ရတနာပုံအသင်း နည်းပြချုပ် ကိုအောင်ကျော်မိုးသည်လည်း ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားမြို့က ဖြစ်ပါသည်။

ဘော်လီဘောနှင့် ဘတ်စကက်ဘော အားကစားနည်းများတွင်လည်း ကချင်ပြည်နယ်မှ တိုင်းရင်းသားများ ရှေ့တန်းက ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာအမျိုးသမီး ဘောလီဘောအသင်းတွင် စန်းစန်းဖေနှင့် ဘေဘီတို့မှာ ကချင်ပြည်နယ်မှ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ အမျိုးသားအသင်းတွင် ကျော်ညွန့်မိုး၊ ဘတ်စကက်ဘောအသင်း၌ ဝေဝေချမ်းနှင့် ကြည်ကြည်လွင်တို့မှာ ထင်ရှားသည့် ကချင်ပြည်နယ်မှ အမျိုးသမီးအားကစားသမားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ အမျိုးသားအသင်းတွင် မောင်မြင့်စိန် ပါဝင်နေပါသည်။ အခြားသော ကချင်ပြည်နယ်မှ

အားကစားသမားများလည်း ကျန်ရှိနေပါသည်။

ကယားပြည်နယ်မှလည်း ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံအတွက် လက်ရွေးစင် အားကစားသမားများစွာ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဘောလုံးအားကစားသမား ဟန်ထွန်း (ကြည်း)မှာ ကယားပြည်နယ် လွိုင်ကော်မြို့သားဖြစ်ပါသည်။ တင်အေး(ဘတ်စကက်ဘော)၊ ထွန်းငွေ(ဘော်လီဘော)၊ မြင့်ဌေး(လမ်းလျှောက်)တို့သည်လည်း ကယားပြည်နယ်မှ မြန်မာ့ လက်ရွေးစင်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

ကရင်ပြည်နယ်ကလည်း မြန်မာလက်ရွေးစင်အားကစားသမားပေါင်းများစွာ ထွက် ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဘောလုံး၊ ပြေးခုန်ပစ်၊ လက်ဝှေ့အားကစားနည်းများတွင် ကရင် ပြည်နယ်မှ တိုင်းရင်းသားညီအစ်ကိုမောင်နှမများ ပါဝင်ခဲ့ကြပါသည်။ မြန်မာ့လက်ရွေးစင် ဘောလုံးအသင်းတွင် စောကလိုက်၊ စောပယ်ရီဌေး၊ စောထူးဝါး၊ ဟင်နရီသိန်း၊ စောနီ၊ စောမြဇင်၊ စောသောင်းတင် တို့သည် ထင်ရှားကျော်ကြားသည့် မြန်မာလက်ရွေးစင်ဘောလုံး သမားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ လက်ဝှေ့အားကစားနည်းတွင် စောအာဒီ၊ စောရူဘီတို့မှာ ကရင် အမျိုးသားများဖြစ်ကြပါသည်။ ပြေးခုန်ပစ်အားကစားနည်းတွင် နော်ရီနာမြ၊ မခင်အုန်း၊ ဆာလောလ၊ စောဟိန်းရွှေ၊ နော်ကာ ပေါဖော့တို့သည် နိုင်ငံတကာ အားကစားပြိုင်ပွဲများတွင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွက် ဆုတံဆိပ်များ ဆွတ်ခူးပေးနိုင်ခဲ့ကြသည့် ကရင်ပြည်နယ်သူ ပြည်နယ်သားများ ဖြစ်ကြပါသည်။

ချင်းပြည်နယ်မှ မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် အားကစားသမားများအနက် ထူးချွန်ထင်ရှား သူမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဂျာကာတာမြို့တွင် ကျင်းပသည့် အရှေ့တောင်အာရှ အားကစားပြိုင်ပွဲ တွင် ရွှေတံဆိပ်သုံးခု ဆွတ်ခူးနိုင်ခဲ့သည့် မြန်မာအမျိုးသမီးမြားပစ်မယ် အောင်ငိုမ်းပင် ဖြစ်ပါ သည်။ အောင်ငိုမ်းနည်းတူ မြန်မာ့ဂုဏ်ဆောင် ချင်းတိုင်းရင်းသား အားကစားသမားများမှာ လက်ဝှေ့တွင် ဒေါ်လာနှင့် နီနီ(ကြီး)၊ ပြေးခုန်ပစ်တွင် တာဝေးအပြေးသမား လှသိန်းနှင့် လက်ရွေးစင် ဘောလုံးသမားအချို့လည်း ထွက်ပေါ်ခဲ့ပါသေးသည်။

မြန်မာ့အားကစားလောကကို အထောက်အကူများစွာပြုခဲ့သည့် ပြည်နယ်များထဲ တွင် ရှမ်းပြည်နယ်က အားကစားသမားများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ပြေးခုန်ပစ်၊ အလေးမ၊ လက်ဝှေ့၊ ကြက်တောင်ရိုက်၊ ဘော်လီဘော၊ ဘတ်စကက်ဘော အားကစားနည်းများတွင် ရှမ်းတိုင်းရင်းသူ၊ တိုင်းရင်းသား၊ ရှမ်းပြည်နယ်ဖွား အားကစားမောင်မယ်များသည် မြန်မာ့ လက်ရွေးစင်အဖြစ်နှင့် နိုင်ငံတကာပြိုင်ပွဲများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်မှ အားကစားမောင်မယ်များသည် မြန်မာ့ လက်ရွေးစင်ကစားသမားများအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံကို ကိုယ်စားပြု၍ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်၍ အောင်မြင်မှုများ ရယူနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ပထမဆုံးအကြိမ် ကျွန်းဆွယ်အားကစားပြိုင်ပွဲ လက်ဝှေ့ပြိုင်ပွဲတွင် ရွှေတံဆိပ်ရခဲ့ကြသည့် စတင်နီမဂျစ်နှင့် မုတ္တမအောင်ထွန်းတို့မှာ မွန် ပြည်နယ်သားများဖြစ်ပါသည်။ ဘောလုံးသမားများထဲတွင်လည်း ကျော်စိန်၊ ရေဘတ် ရင်ကျော်၊ မောင်အောင်၊ ဖေမြင့်၊ ကိုကိုကြီး၊ အောင်ခင်၊ စိုးမြင့်တို့မှာ မွန်ပြည်နယ်မှ ထင်ရှား သူများ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဆုံးအကြိမ် ကျင်းပသည့် အာရှအားကစားပွဲတော် ပြေးခုန်ပစ် ပြိုင်ပွဲတွင် မော်လမြိုင်သား အေးကြိုင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်မှ ထွက်ပေါ်

လာသည့် ပြေးခုန်ပစ် အားကစားသမားများထဲတွင် အထူးချွန်ဆုံးသူမှာ သန်းသန်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ကလည်းဘောလုံး၊ဘော်လီဘောနှင့် ပြေးခုန်ပစ်တို့တွင် မြန်မာလက်ရွေးစင်များ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဘောလုံးတွင် မောင်မောင်ညွန့်၊ ဘော်လီဘောတွင် ကျော်ဒင်၊ စိန်ဖြူအောင်၊ ပြေးခုန်ပစ်တွင် မြသူဇာ၊ ထွန်းဝင်းသိန်း၊ မခင်ပု၊ ကျော်မြင့် (လမ်းလျှောက်)၊ ခင်စိုး(မာရသွန်)တို့မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မွေးထုတ်လိုက်သည့် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ကိုယ်စားပြု လက်ရွေးစင်အားကစားသမားများ ဖြစ်ကြသည်။

အာရှတစ်ခွင်တွင် တာတို၊ တာလတ်၊ တာဝေး၊ တန်းကျော်ပြေး စသည့်အပြေးများတွင်လည်းကောင်း၊ အမြင့်ခုန်၊ အလျားခုန်၊ တုတ်ထောက်ခုန်များတွင်လည်းကောင်း၊ သံလုံးပစ်၊ သံပြားပစ်၊ လှံတံပစ် အားကစားများတွင်လည်းကောင်း၊ ရေကူး၊ ဒိုင်ဗင်၊ တင်းနစ်၊ ကြက်တောင်၊ ဘတ်စကက်ဘော၊ ဘော်လီဘောမှာဖြစ်ဖြစ်၊ အလေးမ၊ ဂျူဒို၊ ကျွမ်းဘားများတွင်လည်းကောင်း၊ ဘောလုံးအားကစားတွင်လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံက ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး ဆုတံဆိပ်များ ရရှိခဲ့ကြပါသည်။

အားကစားလောကတွင် နာမည်ကျော်ကြားခဲ့သည့် မြန်မာ့လူသန်ကြီး ဦးဇော်ဝိတ်သည်ပင် ကရင်-ဗမာ (ပိုးကရင်ကပြား) တိုင်းရင်းသား အားကစားသမားကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့အတူ ဗဟာဒူး(ဘောလုံး)၊ လှဌေး(ဘောလုံး)၊ တင်အောင်(ဂိုး)၊ စိန်လှိုင်(ဘောလုံး)၊ ခင်မောင်ထွန်း၊ ဘပု၊ အောင်ခင်၊ ရှင်ဗွေဂန်း(တာဝေး)၊ မြီတုန်းနော်၊ဂျင်မီ(တာလတ်)၊ကြည်ညွန့်(ကြက်တောင်)၊ တင်မောင်နီ(ရေကူး)၊ တင်ထွန်း(လက်ဝှေ့)၊ သိန်းမြင့် (လက်ဝှေ့)၊ ထွန်းမောင်(အလေးမ)၊ ချစ်မြ(အလေးမ)၊ ဂျနီဖာတင်လေး(သံလုံးပစ်)၊ စိုးမရ၊ မမိုးစံ(တာတို)၊ မခင်ပု၊ မမိုးအေး(ခ) ဂရေစီကား(ပြေးခုန်ပစ်)၊ မဖြူဖြူ (ဘောလီဘော)၊ သန်းသန်း၊ စန်းစန်းအေး၊ ဘဝေ၊ မခင်ဝင်း၊ နန္ဒကျော်စွာ၊ အောင်ခိုင်၊ တင်ဝင်း၊ ခင်ခင်ရီ၊ လှလှရီ၊ နုနုရီ စသည့် အားကစားသမားများမှာ

“အားကစား လောကတွင် နာမည် ကျော်ကြားခဲ့သည့် မြန်မာ့လူသန်ကြီး ဦးဇော်ဝိတ်သည်ပင် ကရင်-ဗမာ (ပိုးကရင်ကပြား) တိုင်းရင်းသား အားကစား သမားကြီးပင် ဖြစ်ပေသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးမှာသာမက အာရှတစ်ခွင်တွင်ပါ ကျော်ကြားခဲ့သည့် မြန်မာပြည်ဖွား ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်၊ ချင်း၊ ဗမာ၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသား အားကစားသမားများပင် ဖြစ်လေသည်။

နိုင်ငံတကာပြိုင်ပွဲများတွင် နိုင်ငံတော်အတွက် ဆုတံဆိပ်များရယူပေးနိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ကို အားကစားဖြင့် မြှင့်တင်ပေးရာရောက်သည့်အပြင် နိုင်ငံတကာအလယ်တွင် အမိမြန်မာနိုင်ငံတော်အလံကို လွှင့်တင်ပြီး နိုင်ငံတော်သီချင်းသံ လွှင့်ပျံအောင် စွမ်းဆောင်ကြိုးပမ်းခဲ့သူများဖြစ်သည့်အတွက် အုပ်ချုပ်သူနည်းပြများအပါအဝင် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် အားကစားမောင်မယ်များအား ထိုက်ထိုက်တန်တန် ဂုဏ်ပြုခြင်းကို ခံရပါသည်။

(၃၂) ကြိမ်မြောက် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲကို ၂၀၂၃ ခုနှစ် မေ ၅ ရက်ညနေပိုင်းက ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ Morodok Techo National Stadium ၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ (၃၂) ကြိမ်မြောက် အရှေ့တောင်အာရှ အားကစားပြိုင်ပွဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အားကစားနည်း ၁၉ နည်း၊ အားကစားသမား ၃၄၁ ဦး၊ အုပ်ချုပ်သူ/ နည်းပြ ၁၀၄ ဦး၊ စုစုပေါင်း ၄၄၅ ဦးဖြင့် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ပြီး ရွှေတံဆိပ် ၂၁ ခု၊ ငွေတံဆိပ် ၂၅ ခု၊ ကြေးတံဆိပ် ၆၈ ခု၊ စုစုပေါင်း ဆုတံဆိပ် ၁၁၄ ခု ရယူပေးနိုင်ခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

(၃၂)ကြိမ်မြောက် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲတွင် ဆုတံဆိပ်ရရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ဆောင် ဆုရအားကစားသမားများမှာ ဗိုဗီနမ် အားကစားနည်းမှ မောင်အိုက်စိုးလင်း၊ မခိုင်ဝါဖူးနှင့် မမေဟန်နီအောင်လွင်၊ မောင်မနားကွီးနှင့် မောင်တင်ထူးဇော်၊ မောင်အောင်ခိုင်လင်း၊ မောင်ဟိန်းထက်အောင်၊ မောင်ကျော်သူစိုးအောင်၊ မောင်ရာဇာထွန်း၊ ဗိုဗီနမ် (ခွန်ဘိုကာတာ) ကစားနည်းမှ မောင်ပိုင်ဖေယျာဖြိုး၊ မောင်အံ့ဘွယ်ငြိမ်း၊ မနီလာစိုးဦး၊ ဗိုဗီနမ်(အားနစ်) ကစားနည်းမှ မောင်စည်သူမောင်၊ မောင်ဇော်သက်၊ မောင်ရဲဇော်မိုး၊ မောင်မျိုးထွန်းအံ့၊ ဘိလိယက်/စနူကာ အားကစားနည်းမှ ဦးပေါက်စ၊ မောင်မောင် (ခ) ဘုန်းမြင့်ကျော်၊ မောင်သော်ဇင်ထက်၊ ဝူရှူးအားကစားနည်းမှ မစန္ဒီဦး၊ ရိုးရာလှေ အသက် (၂၄) နှစ်အောက် အမျိုးသား ငါးယောက်လှော် မီတာ ၂၅၀ အားကစားအသင်း၊ တိုက်ကွမ်ဒို အားကစားနည်းမှ မောင်ကျော်မင်းနိုင်၊ အလေးမအားကစားနည်းမှ မဇင်မေဦး၊ ပီတန်းအားကစားနည်းမှ မခင်ချယ်ရီသက်တို့ ဖြစ်သည်။

ယခုဖော်ပြခဲ့သည့် အားကစားသမားများမှာ တိုင်းရင်းသား အားကစားသမားတချို့၏ အမည်များသာဖြစ်ပြီး ဖော်ပြရန်ကျန်ရှိသည့် အားကစားသမားများလည်း ရှိနေသေးသည်ကို နားလည်ခွင့်လွှတ်ပေးစေချင်ပါသည်။

ထို့အတူ လာမည့် ၂၀၂၅ ခုနှစ် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကျင်းပပြုလုပ်မည့် (၃၃) ကြိမ်မြောက် အရှေ့တောင်အာရှအားကစားပြိုင်ပွဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အဆင့်မီမီ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မည့် အားကစားနည်း အရေအတွက်ရော အားကစားသမား အရေအတွက်ပါ တိုးမြှင့်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရေးနှင့် ယခုထက်ပိုမိုအောင်မြင်မှုရရှိစေရေး ကြိုတင်ပြင်ဆင် စီမံဆောင်ရွက်မှုများ ဆောင်ရွက်နေကြပြီဟု သိရှိရပါသည်။

အရှေ့တောင်အာရှ အားကစားပြိုင်ပွဲသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသအတွင်း ဂုဏ်သိက္ခာအမြင့်ဆုံး အားကစားပြိုင်ပွဲ၊ အာဆီယံနိုင်ငံများ၏ အားကစားအဆင့်အတန်းကို

မှတ်ကျောက်တင်ရာ အားကစားပြိုင်ပွဲ၊ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အားကစားအဆင့်အတန်းကို တိုင်းတာသည့် အားကစားပြိုင်ပွဲကြီးတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ နောင်လာမည့် အရှေ့တောင် အာရှအားကစား ပြိုင်ပွဲအပါအဝင် နိုင်ငံတကာအားကစားပြိုင်ပွဲများတွင်လည်း ဆက်လက် အောင်မြင်မှုရရှိစေရေး မလျော့သော ဇွဲ၊ လုံ့လ၊ အားမာန်၊ စိတ်ဓာတ်တို့ဖြင့် ယခုထက် ပိုမို အားထုတ်ကြိုးပမ်းသွားကြရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုဖွားတိုင်းရင်းသားညီနောင်ဖွားများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာပြိုင်ပွဲများ တွင် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကြေး ဆုတံဆိပ်များ ယခုထက်ပိုမိုရရှိပြီး နိုင်ငံ့ဂုဏ်ကို အားကစားဖြင့် မြှင့်တင် နိုင်ရေး၊ လူငယ် လူရွယ်တိုင်း အားကစားကိုစိတ်ပါဝင်စားပြီး လေ့လာလိုက်စားရာမှတစ်ဆင့် ပြိုင်ပွဲဝင်နိုင်သည်အထိ လေ့ကျင့်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရေး ဆက်လက်ကြိုးစားစေလိုပါသည်။ ပြည်ထောင်စုဖွား တိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် အရှေ့တောင်အာရှအဆင့်မှသည် အာရှ အဆင့်၊ ကမ္ဘာ့အဆင့်ထိ ထိုးဖောက်နိုင်စေရေး ရည်မှန်းချက်ထားပြီး ဆက်လက်ကြိုးပမ်း အားထုတ်သွားကြရန် တိုက်တွန်းရေးသားအပ်ပါသည်။

မျိုးမြင့်မြတ်

ရည်ညွှန်း

- မောင်ရဲဝင်း၊ မြန်မာ့အားကစားလူရည်ချွန်များ
- ကျော်မြင့်လွင်၊ မြန်မာ့လူသန်ဇော်ဝိတ်ကြီး
- အားကစားမြင်ကွင်းဂျာနယ်(၂၀၂၃ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ ဩဂုတ်လထိ)

apmifhavrdk,EGifbmompum; uG,faysmufItE&Å,f

&mrn-ao;rEGf

“မွန်လူမျိုး၏ ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် မွန်စကားကို ရေလည်စွာ
ပြောဆိုနိုင်သော်လည်း စာပေကိုမူ မတတ်ကြ။
ခြွင်းချက်အားဖြင့် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ
တတ်သည်ဟု ထင်ပါသည်။”

မိမိလေ့လာမိသမျှ ဆိုရလျှင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးအသီးသီးတို့၏ ပြောဆိုနေကြသော ဘာသာမျိုးစုံကို ပြောနေကြသော မြို့ကြီးတစ်မြို့ရှိသည်။ ထိုမြို့မှာ အခြားမဟုတ်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ နယူးယောက်စီးတီးဖြစ်၏။ ယင်းနယူးယောက်စီးတီး၌ ယနေ့ ကမ္ဘာအနှံ့ ပြောနေကြသော ဘာသာစကားများ၏ ဆယ်ပုံ တစ်ပုံဖြစ်သော ဘာသာစကားမျိုးစုံ ၈၀၀ ကို ယနေ့ ပြောနေကြသည်။ ဤသည်ကို ကြားရဖန်များ၍ အဆန်းတကြယ်တော့ မဟုတ်တော့ပါ။

သို့ရာတွင် အဆိုပါအရပ်ဒေသ၌ ကြားနေကျဘာသာစကားအချို့သည် လျော့ပါးပျောက်ကွယ်နေပြီဖြစ်သည်။ အကြောင်းကိုရှာသော် သက်ကြီးပိုင်းများဖြစ်၍ သက်တမ်းအရ သေဆုံးသွားခြင်း သို့မဟုတ် မူလနေရင်းဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခြင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိဘာသာစကားများစွာတို့သည် လူနည်းစုအသုံးဖြစ်၍ အချို့ဘာသာတို့သည် စကားပြောများသာရှိကာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ပြောဆိုရာ၌ အရေးအသားပုံစံ မရှိသေးပေ။ စာပေအရေးအသား မရှိသေး။ စာပေအရေးအသား မတီထွင်နိုင်ပါက ပျောက်ကွယ်ရန် ပိုမိုလွယ်ကူရပေသည်။ အင်အားကြီးသူက အင်အားနည်းသူကို လွှမ်းမိုးဖုံးကွယ်သွားသည့်သဘော ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ကြောင့်လည်း မိမိတို့၏ ဘာသာဗေဒ၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူမှုရေး စသည်တို့ကို ထိန်းသိမ်းလိုသော အာသီသဖြင့် ယဉ်ကျေးသော၊ အင်အားကြီးသော လူမျိုးဘာသာတို့ကို မိမိတို့ဒေသသို့ အဝင်မခံကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသို့သော အခြေအနေမျိုး ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှိနေသည်ကို တွေ့နေရသည်။ မိမိတို့အမြင်ကမူ ယဉ်ကျေးသောလူ့လောကနှင့် အဆက်အသွယ် ပြတ်တောက်နေသူများဟု ဆိုကြသည်။ သူတို့ဘက်မှကြည့်လျှင် ကိုယ့်မျိုးရိုးဗီဇ၊ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှုကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းနေကြခြင်းဟု ဆိုကြပေမည်။

ရှေးဟောင်းဘာသာစကား၊ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများသည် မိမိတို့၏ ဘာသာစကားဖြင့် ပြောဆိုနေကြသော ယဉ်ကျေးမှု၊ လူနေမှု၊ ရိုးရာအစဉ်အလာ သုံးစွဲလာနေခဲ့သော ဆေးဝါးများ အားကိုးတကြီး သုံးစွဲလာခဲ့မှုများသည် နှုတ်ပြော အာဂုံဆောင် ပြောဆိုမှတ်သားလာမှုများသည် စာပေအက္ခရာဖြင့် ရေးသားသည်လောက် မခိုင်မာနိုင်သည်ကို သိကြရပေမည်။ အပြောဘာသာစကားကိုသာ အားပြုခဲ့သောကြောင့် အားနည်းချက်များခဲ့ရသည်။ သစ်မြစ်သီးခေါက် အာနိသင် မှတ်သားထားသည်များ အလွဲလွဲအမှားမှားဖြစ်ကြရသည်။ သေမင်းနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိသွားသော တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ဆေးနည်းကောင်းများ မရေမတွက်နိုင်အောင် ရှိပေလိမ့်မည်။ ဤသည်မှာ စာပေအက္ခရာ၏ အရေးပါအရာရောက်သော အကြောင်းများ ဖြစ်သည်။

ဘာသာဗေဒပညာရှင်များသည် ဘာသာစကားအကျပိုင်းသို့ ရောက်ရှိနေသည်ဟု ဆိုနေကြသည်။ ယနေ့ ဘာသာစကားအရေအတွက်ပေါင်း ၆,၅၀၀ ခန့် ရှိနေသည်တွင် ထက်ဝက်ခန့်သည် ၂၁ ရာစုအလွန်တွင် ပုံမှန်အသုံးပြုမှု ရှိတော့မည်မဟုတ်ဟု ကြိုတင်တွက်ချက်ထားကြသည်။ ထိုပညာရှင်တို့၏ အဆိုအရ လစဉ်လတိုင်း ကမ္ဘာ့အတိုင်းအတာအရ ဘာသာစကားတစ်မျိုးမျိုး ပျောက်ကွယ်နေသည်ဟု ဆိုသည်။ အဆိုပါ ဘာသာစကား

ပြောသူ သက်ကြီးရွယ်အိုများ ဆုံးပါးသွားသဖြင့်လည်းကောင်း၊ လက်ဆင့်ကမ်း သားသမီး မြေးမြစ်များက အမွေဆက်ခံမှု အားနည်းသဖြင့်လည်းကောင်း ယူဆရသည်။ ဤသည်မှာ လည်း အင်အားကြီးသူ ဘာသာစကားက အင်အားနည်းသူ ဘာသာစကားကို ဝါးမျိုမှုသာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့်လည်း မိမိတို့၏ မိခင်ဘာသာစကားသည် အိမ်တွင်းမှာသာ အသုံးတည့် လေသည်။ ပြင်ပတွင် အများသုံးဘာသာစကားကို ပြောကြရသည်။ အပြောများသော ပတ်ဝန်းကျင်လူမှုဆက်ဆံရေးက အပြောများသော ဘာသာစကားသည်သာ အဓိကဖြစ် သဖြင့် ထိုဘာသာ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံရသည်။ ဤသည်မှာ ရှောင်လွှဲ၍ မရသော ပစ္စက္ခအလို ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို ဘာသာဗေဒပညာရှင်များက "ဘာသာစကားအကူးအပြောင်း" ဟု ဆိုကြသည်။

ဤသည်ကို အသိအမြင်ကျယ်သော ခေတ်လူငယ်များသည် မိမိတို့ မိခင်ဘာသာ စကား တည်တံ့ခိုင်မြဲလေအောင် အသိတရားရှိရှိ ပြင်းပြင်းထန်ထန် စီမံချက်ရေးဆွဲ ဖြေရှင်း နေကြရသည်။ ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်ဆိုသည့်အတိုင်း ကိုယ့်အမျိုးသားစိတ်ရှိသူများသည် သာ ကိုယ့်ထမင်းကိုယ်စား ကိုယ့်ဝမ်းကိုယ်ကျောင်းကာ လုပ်ကြရပေမည်။

ယင်းသို့သော စီမံချက်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်မှာ (က)အဆင့်အနေ ဖြင့် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် မွန်လူမျိုးဟုသာ သိထားပြီး မွန်စကား တစ်လုံးမျှမတတ်သောသူ များ ဖြစ်သည်။ (ခ) အဆင့်မှာမူ မွန်စကားကိုတတ်ကြ၊ ပြောနိုင်ကြသော်လည်း မွန်စာကို လုံးဝ မတတ်ကျွမ်းကြသူများအား မွန်စာ အ,သုံးလုံးကျေ သင်ပေးကြဖို့ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ နေပြည်တော်တွင် "မွန်စာပေနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအသင်း၊သာရေးနာရေးအသင်း(နေပြည်တော်)"ကို ၂၀၂၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လက ဖွဲ့စည်းလိုက်ကြသည်။ ဤအသင်းက မွန်အမျိုးသားတို့၏အရေးကို ထမ်းပိုးနိုင်သော အစွမ်းအစကို စောင့်ကြည့်ဖို့လိုပါသည်။ သက်တမ်းနုနု၊ ထမ်းရမည့်တာဝန် က မတန်တဆ။ သို့သော် ကြိုးစားကြရပါမည်။

သမိုင်းစာမျက်နှာကို လှန်ရသော် ကျမ်းဂန်ပါ ရှေးဟောင်းစကားကိုဆိုရလျှင် မြန်မာ စာထက် မွန်စာသည် မြန်မာပြည်တွင် ဦး၍၊ စော၍ ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ တစ်ချိန်က ရေသောက် မြစ် ရှည်လျားစွာဖြင့် သီးခဲ့၊ ပွင့်ခဲ့၊ စည်ကားဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည်။ ယခု မည်သို့ရှိခဲ့လေသနည်း။

အမှန်က ဗမာစာ အရေးအသားသည် အရှင် ဓမ္မဒဿီ (ခေါ်) ရှင်အရဟံမထေရ်နှင့် အနော်ရထာမင်းတို့၏ ကြိုးပမ်းမှု ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကြောင့် ခရစ်နှစ် ၁၁ ရာစုခေတ်နှောင်းပိုင်း မှ ပီပီပြင်ပြင် ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ပါမောက္ခ ဦးဓမောင် (မဟာဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး)က ပြောသည် ကို လေ့လာမှတ်သားမိပါသည်။

မွန်စကားမတတ်သော မွန်လူမျိုးများဟူရာ၌ မိမိကိုယ်တိုင်က ဤအခြေသို့ဆိုက်ခဲ့ သည်ဟု ဝန်ခံရပေမည်။ အိမ်နေသည့် စာမတတ်သောအမေက ကျောင်းကနေ ပြန်လာသော သားဖြစ်သူကို "သား ထမင်းစားတော့မလား"ဟု မွန်လိုပြောသည်။ သားဖြစ်သူက "ကျွန်တော် မဆာသေးဘူး အမေ။ ရေချိုးလိုက်ဦးမယ်"ဟု ဗမာလိုပြန်ပြောသည်။ ဤသို့ဖြင့် မိမိတို့ သားအမိ စကားပြောနေကြသည်ကို အခြားသူများကြားရပါက နားကြား ကပြောင်းကပြန် ဖြစ်နေတတ်သည်။ မိမိတို့မှာတော့ အမေပြောသည့် မွန်စကားကို ကျွန်တော် နားလည်၍

ကျွန်တော်ပြောသော ဗမာစကားကိုလည်း အမေက နားလည်သည်ပင်။ ဤသို့ဖြင့် အမေနှင့် ကျွန်တော်သည် အမေကွယ်လွန်သည်အထိ ယင်းသို့သာ စခန်းသွားခဲ့သည်။ တစ်စုံတစ်ရာ ပြဿနာမရှိ။

မွန်လူမျိုး၏ ၉၅ရာခိုင်နှုန်းသည် မွန်စကားကို ရေလည်စွာ ပြောဆိုနိုင်သော်လည်း စာပေကိုမူ မတတ်ကြ။ ခြွင်းချက်အားဖြင့် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာ တတ်သည်ဟု ထင်ပါသည်။ ဤသည်မှာပင် မသေချာ။

သို့ဖြင့် မိမိတို့ သိမှတ်ခဲ့ကြသည့် "နှုတ်တစ်ရာ စာတစ်လုံး။ အလိမ္မာ စာမှာရှိ။ ခေးသွားထက် ကလောင်သွား ထက်။ စာပေမြင့်မှ လူမျိုးမြင့်မည်။ ကြာရိုးကြာစွယ်က ရေ၏အတိမ် အနက်ကို ပြဋ္ဌန်း၏။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ဘာသာစကား စာပေယဉ်ကျေးမှုက ၎င်းတို့၏ နှုတ်ထွက်စကား၊ စာပေယဉ်ကျေးမှုကို ကြည့်က သိနိုင်၏။" ယဉ်ကျေးမှုအစ စာပေယဉ်ကျေးမှုအနှစ်က ဆိုသည်ကို မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်ကြပါ။ ဤသို့သော ဆိုစကားများက မြန်မာပြည်တွင်သာမက ကမ္ဘာမှာပင် စာပေ၏ အတိမ်အနက်ပြသောစကားဟူသည်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပြီးဖြစ်သည်။

မိမိတို့ မွန်တိုင်းရင်းသားများသည် အာရှ အလယ်ပိုင်းမှ မွန်ဂိုလွိုက်အနွယ်ဖြစ်သည့် ဘာသာစကားအားဖြင့် မွန်ခမာအုပ်စုဝင်ဖြစ်၍ ကမ္ဘောဒီးယားပြည်သို့ ရောက်ပြီးနောက် ယင်းဒေသမှ အနောက်ခြမ်းသို့ ခွဲဖြာထွက်သောကြောင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဋီလင်္ဂန စသည်သို့ရောက်ရသည်။ ထိုမျှသာမက အိန္ဒိယပင်လယ်၏ ဝေးကွာလှသော မာဒီဂစ်ကာ (Madagasca) ကျွန်းတွင်လည်း အဆိုပါအနွယ်ဝင် ဘာသာစကားပြောဆိုသော လူမျိုးများ တွေ့ရှိနိုင်သည်ဟု ခိုင်လုံသော အထောက်အထားနှင့် ဦးတင်လှဆိုသူက ၁၉၇၁ ခုနှစ် ဧပြီလ ၇ ရက်နေ့စွဲပါ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားတို့သည် စကားအသံ၊ ရေးဟန် ကွဲပြားကြသော်လည်း အက္ခရာ အခြေခံများကား တူကြ၏။ ရောနှော ဆက်ဆံနေကြ၏။ သီးခြားကင်းလွတ်၍ဖြစ်မနေကြ။ ပေါရာဏ ဝေါဟာရ

"အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် မွန်နှင့် ဗမာ ဝေါဟာရများသည် လည်းကောင်း၊ ပိုးကရင် ဝေါဟာရများသည် လည်းကောင်း တရင်းတနှီး ပေါင်းသင်းဆက်နွှယ် နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။"

များတွင်လည်း တူကြပြန်ပါသည်။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မွန်နှင့် ဗမာဝေါဟာရများသည်လည်းကောင်း၊ ပိုးကရင်ဝေါဟာရများသည်လည်းကောင်း တရင်းတနှီး ပေါင်းသင်း ဆက်နွယ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် တစ်မြေတည်းနေ တစ်ရေတည်းသောက် စည်းစည်းလုံးလုံး နေကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀ ခန့်က မွန်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရှိ ကျောက်ဆည်ဒေသအထိ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဒေသတွင် မန္တလေးမှ ဗမာတို့နှင့် မွန်တို့ တွေ့ဆုံကြသည်။ ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံခဲ့ကြသည်။ အတူတကွ အနေကြာသောအခါ လူချင်းသာမက ဘာသာစကား၊ စာပေသည်လည်း ပေါင်းကူးဆက်နွယ်လာကြသည်။ ရင်းနှီးစွာဆက်ဆံလာကြရာက ဘာသာစကား၊ စာပေယဉ်ကျေးမှုသည်လည်းကောင်း၊ ဗမာတို့၏ အသုံးအနှုန်းသည်လည်းကောင်း မွန်တို့ ရယူခဲ့ကြသကဲ့သို့ ဗမာတွင် မရှိသော ဝေါဟာရသည်လည်း မွန်တို့ထံမှ ရယူသုံးနှုန်း ပြောဆိုလာကြသည်။ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ကြည်စွာ ခေါ်ပြော ဆက်ဆံလာခဲ့ကြသည်ဖြစ်ရာ စာရေးဆရာကြီး သိန်းဖေမြင့်သည်ပင် "ကျွန်တော်တို့ မွန် မြန်မာ"ဟူသော ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်း တွင်ကျယ်ခဲ့သည်။

သမိုင်းထဲက ပုဂံခေတ်သည်ပင် မွန်စာနှင့် ဗမာစာအခွဲက ခက်လောက်အောင် အချို့သောစကားလုံးများ ရှိခဲ့ရာသုတေသီများ မကြာခဏ အငြင်းအခုံဖြစ်ကြရသည်။ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပျူ၊ ပါဠိ ရေးထိုးထားသော မြစေတီကျောက်စာသည် ယခုကာလလူငယ်များအဖို့ စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၏ ပြယုဂ်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပေါင်းယှက်နေသည့်သဘောကို ဥပမာတစ်ခုပြရသော် ဗမာစကား "အိတ်ထောင်" ဟူသည်မှာ အိတ်,သည်သာ ဗမာလို အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။ ထည့်စရာတစ်ခုခုဟူ၍။ "ထောင်"ဟူသည်ကား ဗမာလို မည်သို့မျှ အဓိပ္ပာယ်မရှိ။ မွန်စကားအရမူ "အိတ်"ဟူ၍ပင် အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။ မွန်စာဖြင့်ရေးပါက "ထိုင်"ဟု ရေးရသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ "အိတ်ထောင်"ဟူသော ဗမာစကားမှာ မွန်ဗမာ ပေါင်းစပ် ထားသော စကားလုံး ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ ပိုးကရင်တို့၏ "ထာခူးဖါဒိုး" "မဆမိတ်" ဟူသည့် သီချင်းကြီးများ၊ တေးကဗျာ၊ လင်္ကာများသည် မွန်တို့ထံမှ ရရှိကြသည်။

မွန်စာပေအရေးအသားသည် အေဒီ ၅ ရာစု၊ ၆ ရာစုက ပေါ်လာခြင်းဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီထုတ် "တိုင်းရင်းသား ယဉ်ကျေးမှု ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ(မွန်)စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ "မြန်မာနိုင်ငံတွင် မွန်ယဉ်ကျေးမှုမှာ အစောဆုံးဖြစ်ကြောင်း၊ မွန်စာပေကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၊ လန်ဒန်တက္ကသိုလ် အာဖရိကနှင့် အရှေ့တိုင်းဘာသာရပ်လေ့လာရေးကျောင်း၌မွန်ဘာသာကိုသင်ကြားပို့ချပေးလျက်ရှိကြောင်းဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် မွန်စာပေကို တိုင်းတစ်ပါးသားကပင် အလေးအမြတ်ထား၍ ဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် သင်ကြားပို့ချပေးနေပြီဟု သိရသည်။

အေဒီ ၃၈၀ ခန့်က မွန်ကျောက်စာများကို လေ့လာပါက မွန်အက္ခရာသည် အသောကအက္ခရာများ၊ တယ်လီရုကနာဒ္ဓီ ပလဝအက္ခရာမှတစ်ဆင့် ဆင်းသက်လာသည်ဟု အက္ခရာပါရဂူများက ယူဆကြသည်။ အေဒီ ၄၀၀ ခန့်တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းမှတစ်ဆင့် မွန်တို့သည် အက္ခရာများကို စတင်ရရှိသည်ဟု ပညာရှင်များက ယူဆကြသည်။

နိုင်ငံရပ်ခြားမှ သုတေသီများသည်လည်း မွန်စာပေကို လေ့လာလိုက်စား ဂရုထား ခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင် ဒေါက်တာ ဂျေအမ်ဟတ်စဝဲလ်က မွန်ဘာသာစကားစု စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ မွန်-အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ကို သာသနာပြု မစ္စတာရှောဘတ်ဟာလီဒေးက ပြုစု၍ ယင်းစာအုပ်ကို ထိုင်းနိုင်ငံ ဘန်ကောက်မြို့အနီး၌ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းက ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုထက်မက ခေတ်သစ် မွန်စကားပြော အဘိဓာန်ကို မစ္စတာ ရှောတိုးက ပြုစု၍ လန်ဒန်တက္ကသိုလ်က ၁၉၆၂ ခုနှစ်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

၁၉၀၁ ခုနှစ် မွန်-မြန်မာ-အင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်ကို အီးအိုစတီးဗင်က ပြုစုကာ ဗီယင်နာမြို့မှ ပါမောက္ခ ရှားမစ်က ၁၉၀၆ ခုနှစ်က ဟံသာဝတီ မွန်ရာဇဝင်ကို မွန်ဘာသာ မူရင်းနှင့်တကွ ရှောမအက္ခရာ၊ ဂျာမန်ဘာသာအဓိပ္ပာယ်များဖြင့် ဖော်ပြပြီး အောက်ခြေမှတ်ချက်များဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြရေးသားထားသည်။

သို့ဖြစ်ရာ မိမိတို့ မွန်တိုင်းရင်းသားများသည် လူမျိုးခြား တိုင်းတစ်ပါးသား ကမ္ဘာ့အလယ်တွင်ပင် အထူးအလေးဂရုပြုလေ့လာနေကြရသည်။ ဤသည်ကို ကာယကံရှင်မိမိတို့ မွန်တစ်မျိုးသားလုံး အသိတရားရှိရှိဖြင့် ကိုယ့်အမျိုး၊ ကိုယ့်ဘာသာ၊ ကိုယ့်စာပေကို မဖြစ်မနေ လေ့လာလိုက်စားကြဖို့ အချိန်တန်ပြီဖြစ်သည်။ သမိုင်းအစဉ်အလာကြီးမားခဲ့သည့် လူမျိုးဟူသည်ကို နှလုံးသည်းခြေတွင် စွဲထင်လျက် မဆုတ်မနစ် လုံ့လဥဿာဟဖြင့် ကြိုးပမ်းကြရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ရပါသည်။

ရာမည-သွေးမွန်

ကိုးကား

- မွန်တို့ ဌာနေ ရာမည၊ မာမက(သုတေသီ)
- မွန်မှု၊ ဦးလူဖေဝင်း(တက္ကသိုလ်မွန်မဂ္ဂဇင်း ၁၉၇၁-၇၂)
- မွန်အိမ်တွင်းမှု ဓလေ့(အကျဉ်း) နိုင်မောင်စိန်
- စာပေကပြောသော စည်းလုံးရေး (အေးသန်း(သစ်တော)တက္ကသိုလ် မွန်မဂ္ဂဇင်း ၁၉၇၀-၇၁)
- မွန်စာပေသမိုင်း၊ ဒေါ်စောရှင်(မြိုင်ကောလိပ်၊ မွန်မဂ္ဂဇင်း။၁၉၇၁-၇၂)
- မွန်စာပေ၊ ဆရာဦးသန်းရှိန်